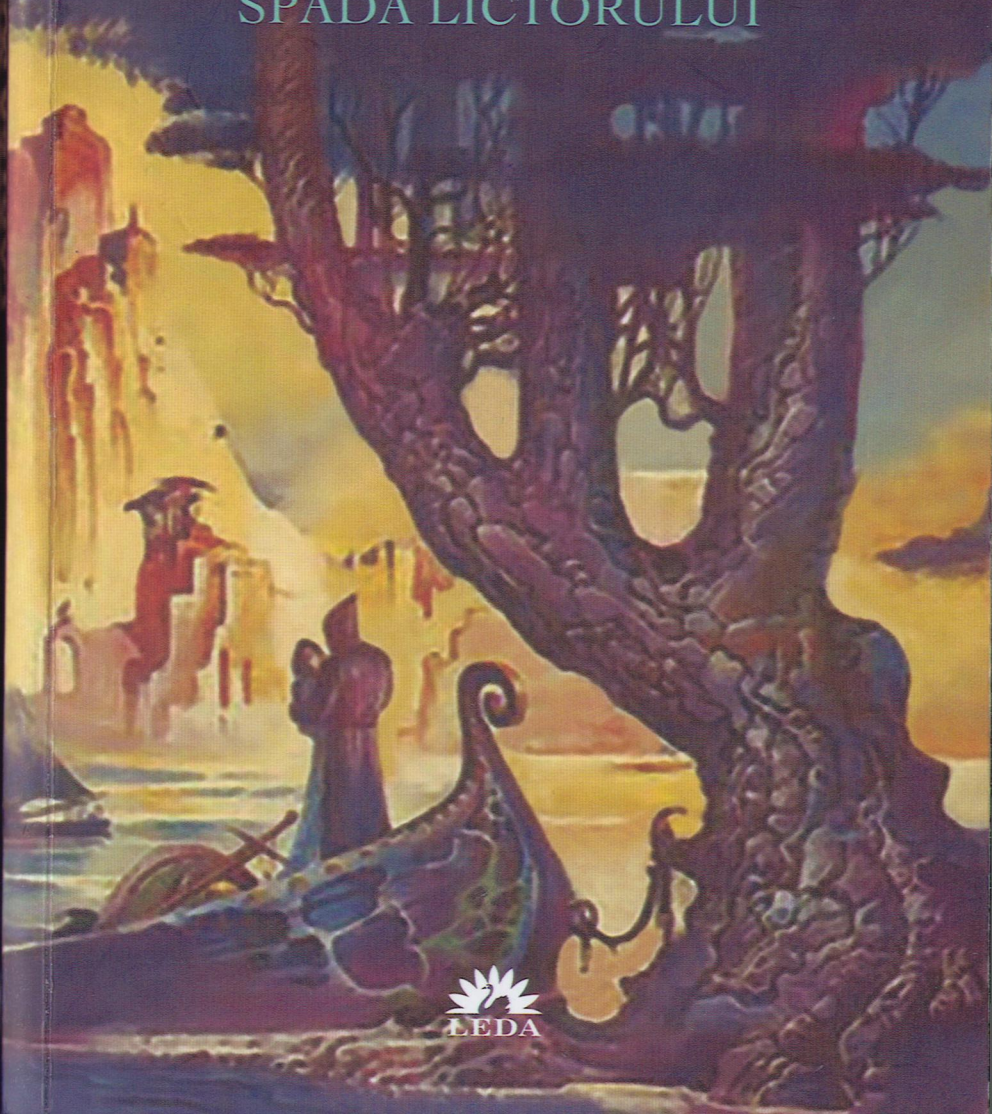

GENE WOLFE

CARTEA SOARELUI NOU

Volumul 3
SPADA LICTORULUI

CARTEA SOARELUI NOU

GENE WOLFE s-a născut în 1931 la New York și a crescut în Houston, Texas. După doi ani și jumătate petrecuți la Universitatea Texas A&M, a renunțat la studii și a fost recrutat în armată. A servit în Războiul din Coreea, pentru serviciile sale primind decorația Combat Infantry Badge. A urmat apoi cursurile Universității din Houston, absolvind Facultatea de Mecanică. Din 1984 s-a consacrat exclusiv scrisului.

S-a afirmat ca scriitor de science-fiction odată cu publicarea în 1972 a romanului *The Fifth Head of Cerberus*, iar în 1973 a primit Nebula Award pentru cea mai bună novelă (*The Death of Doctor Island*). În 1977 i s-a decernat Chicago Foundation for Literature Award, urmat de Rhysling Award pentru poezie science-fiction.

Tetralogia *Cartea Soarelui Nou* și-a câștigat rapid titlul de operă clasică în domeniu și i-a adus autorului șase premii prestigioase: World Fantasy Award, British SF Association Award, Nebula Award, Locus Award, John W. Campbell Memorial Award, Prix Apollo.

Multiplu laureat pentru scrierile sale (romane, culegeri de povestiri, poezii), Gene Wolfe mai este autorul tetralogiei *Cartea Soarelui Lung*, care, împreună cu *Cartea Soarelui Nou* și trilogia *The Book of the Short Sun* (*Cartea Soarelui Scurt*), formează așa-numitul „Ciclu solar”.

„Cartea Soarelui Nou conține elemente din alegoria spenseriană, satira swiftiană, conștiința socială dickensiană și mitologia wagneriană. Wolfe creează o ordine socială cu adevărat nepământească, pe care cititorul ajunge s-o cunoască dinăuntrul ei... iar odată pătruns în această lume, nu mai are cum să se oprească din drum.”

The New York Times Book Review

GENE WOLFE

CARTEA SOARELUI NOU

SPADA LICTORULUI

VOLUMUL III

Traducere din limba engleză și glosar
de IRINA HOREA

GRUPUL EDITORIAL CORINT

În zări pustii, mormane de cranii
se destramă.
Prin lume trec șovăitor, de nimenea
luat în seamă.
O, dar în cărțile iubirii și-n jocuri de copii,
nepieritoarele,
Din moarte mă voi ridica, să spun și eu
odată: soarele!¹

Osip Mandelstam

---

¹ Traducere de Ion Horea (n. red.).

I

Stăpânul Casei Lanțurilor

— Era în părul meu, Severian, a spus Dorcas. Așa că am stat sub căderea de apă, în încăperea aceea fierbinte, de piatră — nu știu dacă partea bărbaților e rânduită la fel. Și de câte ori ieșeam afară, le auzeam vorbind despre mine. Pe tine te numeau măcelarul negru și mai știu eu cum, nume pe care nu vreau să ți le repet.

— E firesc, am spus eu. Probabil erai prima persoană străină care a intrat în acel loc de-o lună încoace, încât e de așteptat să vorbească despre tine, iar cele câteva femei care știu cine ești să fie mândre de lucrul ăsta și poate că puțin să se și umfle în pene. Cât despre mine, eu m-am obișnuit de-acum și cu siguranță că ai mai auzit o grămadă de asemenea expresii pe drum încoace, și nu numai o dată; eu unul am auzit.

— Într-adevăr, a recunoscut ea, așezându-se pe pervazul ambrazurii.

Dedesubt, în oraş, lămpile prăvăliilor viermuitoare începeau să umple valea râului Acis cu o iradiere galbenă, asemenea petalelor de coprine, dar ea părea să nu le vadă.

— Înţelegi acum de ce regulile breslei îmi interzic să-mi iau o nevastă — deşi, pentru tine, le-aş încălca, aşa cum ţi-am spus de atâtea ori, doar să-mi spui că asta vrei.

— Să-nţeleg că mi-ar fi mai bine dacă aş locui în altă parte şi aş veni să te văd numai o dată sau de două ori pe săptămână, sau te-aş aştepta pe tine să vii să mă vezi.

— Cam aşa se face de obicei. Iar la un moment dat femeile care au vorbit azi despre noi îşi vor da seama că s-ar putea ca ele sau fiii sau soţii lor să nimerească cine ştie când sub mâna mea.

— Dar nu-ţi dai seama că nu asta e problema? Problema e că...

Dorcas a tăcut; apoi, după ce nici unul dintre noi n-a scos un cuvânt o vreme mai lungă, ea s-a ridicat şi a început să măsoare camera în sus şi-n jos, ţinându-şi o mână încleştată pe cealaltă mână. Nu o mai văzusem făcând asta, şi m-am simţit tulburat.

— Ei, care-i problema? am întrebat-o eu.

— Că atunci nu era adevărat. Dar acum este.

— Am profesat Arta ori de câte ori mi s-a dat de lucru. M-am angajat în slujba judecătorilor din oraşe şi din provincii. De câteva ori m-ai urmărit de la câte o fereastră, cu toate că niciodată nu ţi-a plăcut să te afli în mulţime — lucru pentru care nu te pot condamna.

— Nu mă uitam, a spus ea.

— Îmi amintesc că te-am văzut.

— Nu mă uitam. Nu atunci când se întâmpla cu adevărat. Erai concentrat pe ceea ce făceai, nu mă vedeai când intram înăuntru sau îmi acopeream ochii. Stăteam și mă uitam, și îți făceam semn cu mâna când săreai sus pe eșafod. Tare mândru mai erai, stăteai la fel de drept ca spada ta și-arătai atât de chipeș. Erai onest. Îmi amintesc că m-am uitat o dată, când lângă tine era nu știu ce slujbaş de rang înalt și mai erau condamnatul și un arhiemonah. Dintre toate, chipul tău era singurul onest.

— Nu se poate să mi-l fi văzut. Cu siguranță purtam masca.

— Severian, n-a trebuit să-l văd. Doar știu cum arăți.

— Și nu arăt la fel acum?

— Ba da, a zis ea cu reținere. Dar am fost acolo jos. Am văzut oamenii puși în lanțuri, în tuneluri. Când o să dormim în seara asta, tu și cu mine, în patul nostru moale, o să dormim deasupra lor. Câți ziceai că sunt, atunci când m-ai dus jos?

— Vreo mie șase sute. Chiar crezi că cei o mie șase sute ar fi puși în libertate dacă eu n-aș mai fi aici ca să-i păzesc? Adu-ți aminte că erau aici când am venit.

Dorcas refuza să mă privească.

— E ca o groapă comună, a spus ea.

Îi vedeam umerii tremurând.

— Cam așa este, am spus eu. Arhonteale i-ar putea elibera, dar cine i-ar putea elibera pe cei pe care ei i-au omorât? Tu n-ai pierdut pe nimeni niciodată, nu-i așa?

Nu mi-a răspuns.

— Întreabă-le pe nevestele, mamele și surorile bărbaților pe care prizonierii noștri i-au lăsat să putrezească sus, în munți, dacă Abdiesus ar trebui să le dea drumul.

— Nu m-am întrebat decât pe mine, a zis Dorcas și a suflat în lumânare.

Thrax este un pumnal curbat care pătrunde în inima muntelui. Se găsește într-un defileu îngust al văii râului Acis și se întinde de-a lungul acesteia până la Castelul Acies. Harena, panteonul și celelalte clădiri publice ocupă tot terenul plat dintre castel și zidul (numit Capulus) care închide capătul de jos al secțiunii înguste a văii. Clădirile private ale orașului urcă pe stânci de-o parte și de alta, și numeroase dintre ele sunt într-o bună măsură scobite în stâncă, ceea ce i-a și adus orașului Thrax una dintre porecle — Orașul Odăilor fără Ferestre.

Sursa prosperității sale este tocmai așezarea în capul părții navigabile a râului Acis. În Thrax, toate mărfurile trimise spre miazănoapte pe calea apei (dintre care multe au străbătut nouă zecimi din lungimea râului Gyoll înainte să pătrundă pe gura râului mai mic, despre care nu se știe dacă nu cumva este adevăratul izvor al Gyollului) trebuie să fie descărcate și transportate pe spinarea animalelor dacă urmează să fie duse mai departe. Și invers, hatmanii triburilor din munți și proprietarii de pământuri din partea locului, care vor să-și trimită lâna spre orașele de la miazăzi, le aduc la Thrax pentru a fi încărcate pe corăbii, mai jos de cataracta ce mugește prin barajul arcuit al Castelului Acies.

Așa cum se întâmplă întotdeauna când o fortăreață impune ordinea într-o regiune frământată, arhonteale orașului se îngrijea în primul și în primul rând să aplice legea. Pentru a-și impune voința asupra celor aflați în afara zidurilor, care altfel i s-ar fi opus, putea să ceară ajutorul a șapte escadroane de dimarhi, fiecare având câte un comandant. Curtea se întrunea în fiecare lună, din prima zi a lunii noi până în ziua cu lună plină, începând cu al doilea rond al dimineții și continuând atât cât era nevoie până isprăveau ce era pe rol în acea zi. Ca executant principal al sentințelor arhontelui, mi se cerea să iau parte la aceste întruniri, astfel încât el să fie sigur că pedepsele pe care le dădea nu aveau să fie nici îmblânzite și nici înăsprite de cei care aveau sarcina să mi le transmită; totodată, trebuia să supraveghez în detaliu tot ce se petrecea în Vincula, unde erau încarcerați prizonierii. O responsabilitate doar cu ceva mai modestă decât aceea a Maestrului Gurloes, în Citadela noastră, și care, în primele câteva săptămâni petrecute în Thrax, mi-a apăsât greu pe umeri.

Maestrul Gurloes obișnuia să spună că nici o închisoare nu este așezată ideal. Asemenea multor zicale înțelepte invocate pentru iluminarea tinerilor, maxima lui nu putea fi contrazisă, dar nici nu era de vreun folos. Toate evadările pot fi împărțite în trei categorii — adică se petrec fie prin furișare, fie prin violență, fie prin trădare din partea celor puși să păzească. Un loc îndepărtat îngreunează mult evadările prin furișare și din această pricină sunt cu osebire alese de cei mai mulți dintre cei care s-au gândit îndelung la această problemă.

Din nefericire, deșerturile, țăncurile munților și insulele singuratică oferă cele mai fertile locuri pentru evadări violente — dacă sunt asediate de prietenii prizonierilor, e greu să afli ce se petrece acolo înainte să fie prea târziu și e aproape imposibil să trimiți întăriri; la fel și dacă prizonierii se răzvrătesc — foarte puțin probabil ca trupele să poată fi trimise la locul cu pricina înainte ca situația să se tranșeze.

O temniță într-o zonă bine populată și bine apărată înlătură aceste greutăți, dar iscă altele și mai mari. În asemenea locuri, un prizonier are nevoie nu de o mie de prieteni, ci de unul sau doi; iar aceștia nu trebuie să fie oameni care să știe să lupte — o servitoare și un negustor ambulant sunt de-ajuns, dacă dau dovadă de istețime și hotărâre. Mai mult, odată ce prizonierul a scăpat de zidurile temniței, se amestecă de îndată cu gloata fără chip, încât prinderea lui nu mai e treaba gonacilor și a dulăilor, ci a agenților și informatorilor.

În cazul nostru, nici nu putea fi vorba de o închisoare situată într-un loc îndepărtat. Chiar dacă ar fi avut un număr îndeajuns de mare de trupe, pe lângă clavigerii ei, ca să respingă atacurile autohtonilor, zoantropilor și cultelarilor care bântuiau provincia, ca să nu mai vorbesc de alaiurile înarmate ale exultanților mărunți (în care nu puteai avea încredere), tot ar fi fost cu neputință s-o aprovizionezi fără ajutorul unei armate care să escorteze convoaiele de provizii. Prin urmare, Vincula din Thrax este localizată, de nevoie, în oraș — mai exact, cam la jumătatea povârnișului stâncos de pe malul stâng și la vreo jumătate de leghe depărtare de Capulus.

Arhitectura ei este străveche și întotdeauna am avut impresia că a fost gândită de la bun început ca o închisoare, cu toate că o legendă spune că la origine a fost un mormânt, și doar cu câteva sute de ani în urmă a fost lărgită și preschimbată în ceea ce e acum. Pentru un observator de pe malul răsăritean, mult mai lesnicios, apare ca o turelă rectangulară țâsnind din stâncă, o turelă înaltă de patru etaje pe partea îndreptată spre vale, al cărei acoperiș plat, dințat se termină la peretele stâncii. Această parte vizibilă a structurii — pe care mulți dintre cei care vizitează orașul o iau fără doar și poate a fi întregul — este în fapt cea mai mică și mai neînsemnată secțiune. La vremea când am fost eu lictor, cuprindea numai birourile administrative, o cazarmă pentru clavigeri și locuința mea.

Prizonierii erau ținuți într-un tunel înclinat, scobit în stâncă. Tunelul nu avea nici celule individuale, așa cum aveam noi în oubliette pentru clienții noștri, nici încăperea comună în care ajunsesem eu când fusesem închis în Casa Absolută. Aici în tunel, prizonierii erau înlănțuiți, fiecare cu un inel solid de fier în jurul gâtului, de-a lungul pereților, astfel încât să lase în mijloc un culoar destul de larg pentru ca doi clavigeri să poată merge alături fără a se teme că le sunt smulse cheile.

Tunelul măsura vreo cinci sute de pași lungime și avea peste o mie de locuri pentru prizonieri. Apa venea dintr-un rezervor scufundat în piatră, în vârful stâncii, iar dejecțiile erau îndepărtate cu șuvoaie revărsate în tunel ori de câte ori rezervorul amenința să se reverse. Un canal săpat în capătul

de jos al tunelului purta zoaiele într-o conductă aflată la baza stâncii, care străbătea zidul Capulus și se vărsa în Acis, mai jos de oraș.

Turela rectangulară ce stătea agățată de stâncă și tunelul însuși trebuie să fi reprezentat la origine toată Vincula. Mai apoi a fost încâlcită de un labirint de galerii ramificate și tuneluri paralele rămase din încercări din trecut de eliberare a prizonierilor, când se sfredelise muntele dinspre locuințele aflate pe fața stâncii, și de alte tuneluri săpate tocmai pentru a împiedica asemenea încercări — toate puteau oferi oricând adăposturi suplimentare.

Existența acestor adăugiri neplanificate sau prost gândite îmi îngreunau mult sarcina care altfel ar fi fost mai ușoară, și una dintre primele mele acțiuni a fost să mă apuc să închid galeriile nedorite ori inutile, umplându-le cu un amestec de piatră de râu, nisip, apă, var nestins și pietriș, și să largesc și să unesc galeriile rămase, în așa fel încât să ajungă până la urmă să alcătuiască o structură rațională. Oricât ar fi fost de necesară această treabă, înainta foarte încet, pentru că nu puteau fi eliberați decât câteva sute de prizonieri odată, care să trudească, și cei mai mulți dintre ei erau ca vai de lume.

În primele săptămâni după ce-am sosit cu Dorcas în oraș, treburile pe care le aveam de făcut nu mi-au lăsat răgaz pentru nimic altceva. Dorcas a explorat orașul pentru amândoi, iar eu am însărcinat-o să afle ce-o putea despre Pelerine. În lunga mea călătorie începută în Nessus, faptul că știam că purtam asupra mea Gheara Conciliatorului fusese o povară grea. Acum, când nu mai călătoream și nu mai aveam cum să

iau urma Pelerinelor pe drum și nici măcar să mă asigur că mergeam în direcția ce m-ar fi dus într-un târziu la ele, povara era aproape de nesuportat. În timpul călătoriei, dormisem sub cerul liber, ținând gema în turească, iar când reușeam să ne adăpostim undeva, o piteam în vârful cizmei. Acum descopeream că nu puteam nicicum dormi dacă n-o aveam asupra mea, ca să fiu sigur, oricând mă trezeam în timpul nopții, că se află în posesia mea. Dorcas a cusut un săculeț din piele de căprioară, în care s-o pun, astfel că o țineam atârnată la gât, zi și noapte. De nu știu câte ori în acele prime săptămâni am visat că vedeam gema arzând, atârnată în văzduh, deasupra mea, asemenea catedralei ei cuprinse de flăcări, și când mă trezeam o găseam strălucind atât de puternic, încât prin pielea subțire răzbătea o lucire palidă. Și o dată sau de două ori, trezindu-mă, m-am găsit zăcând pe spate, cu săculețul apăsându-mi greu pieptul (cu toate că-l puteam ridica în mână fără nici un efort), aproape tăindu-mi răsuflarea.

Dorcas făcea tot ce putea să mă aline și să mă ajute; dar vedeam că-și dă seama de schimbarea bruscă a relației noastre, fapt ce pe ea o tulbura mai mult decât pe mine. Din câte știu eu, asemenea schimbări sunt întotdeauna neplăcute — măcar pentru că te fac să te aștepți la alte schimbări. Pe tot parcursul călătoriei noastre împreună (și am călătorit împreună mai iute sau mai încet, din clipa în care, în Grădina Somnului Nesfârșit, Dorcas m-a ajutat să mă cațăr, pe jumătate înecat, pe poteca plătitoare de rogoz), fusesem egali și tovarăși, fiecare străbătând leghe după leghe pe propriile

picioare, ori călărind fiecare pe câte-un armăsar. Dacă eu îi oferisem lui Dorcas protecție fizică, ea îmi dăruise în egală măsură un adăpost moral, căci puțini se puteau preface că disprețuiau frumusețea ei inocentă, ori se puteau arăta îngroziți de meseria mea când, uitându-se la mine, nu aveau cum să n-o vadă și pe ea. Dorcas îmi dăduse sfaturi ori de câte ori mă găsisem în încurcătură și-mi fusese prieten adevărat în zeci de locuri pustii.

Când intrasem în cele din urmă în Thrax și-i arătasem arhontelui scrisoarea Maestrului Palaemon, firește că toate acestea luaseră sfârșit. În veșmântul meu fuliginos, nu mai trebuia să mă tem de mulțime — ci mai curând ei se temeau de mine, fiind eu cel mai însemnat slujbaş al celui mai de temut braț al statului. Dorcas trăia acum nu ca egală, ci ca metresă, așa cum o numise odată Cumaeană, în locuința pregătită pentru mine în Vincula. Sfaturile ei nu-mi mai erau aproape de nici un folos, pentru că necazurile ce mă apăsau țineau de lege și administrație, și pentru a le înfrunta mă pregătisem ani la rând, iar ea n-avea habar de ele; dar și pentru că rareori aveam timpul sau vloga să i le deslușesc și astfel să le putem întoarce împreună pe toate fețele.

Așa se face că, în vreme ce eu stăteam rond după rond la curtea arhontelui, Dorcas și-a luat obiceiul să hoinărească prin oraș, iar noi, care nu ne despărțisem o clipă în acel sfârșit de primăvară, acum, în vară, abia apucam să ne mai vedem, la câte o cină seara, după care ne băgam obosiți într-un pat în care nu prea făceam altceva decât să dormim unul în brațele celuilalt.

Și iată că a răsarit și luna plină. Cu câtă bucurie am privit-o de pe acoperișul turelei, verde ca un smaragd în mantaua ei silvestră, rotundă precum gura unei cupe! Încă nu eram liber, deoarece tot ceea ce ținea de torturi și administrație, și care se strânsese cât îl slujisem pe arhonte, trebuia îndeplinit; acum însă cel puțin eram liber să mă îngrijesc numai de ele, ceea ce aproape că-mi dădea un sentiment de libertate. O invitasem pe Dorcas să mă însoțească a doua zi, când aveam să inspectez subteranele Vinculei.

A fost o greșală. În aerul puturos, în mijlocul scârnăviilor în care trăiau prizonierii, lui Dorcas i s-a făcut rău. În acea noapte, așa cum am povestit, mi-a spus că se dusese la baia publică (lucru rar pentru ea, a cărei teamă de apă era atât de mare încât se spăla câte un pic, câte un pic, înmuind un burete într-un lighean nu mai adânc decât o farfurie de supă) ca să scape de miasma din tunel, ce i se lipise de păr și piele, și acolo le auzise pe femei vorbind între ele despre ea.

II

Deasupra cataractei

A doua zi dimineata, înainte să plece din turelă, Dorcas și-a tăiat părul atât de scurt, încât aproape arăta ca un băietan, și și-a înfipt un bujor alb pe sub banda care i-l ținea. Eu am stat și m-am ocupat de documente până după-masa, apoi am împrumutat un jelab de mirean de la sergentul clavigerilor mei și am ieșit, sperând s-o întâlnesc pe Dorcas.

Cărțulia cafenie pe care o duc cu mine zice că nimic nu este mai ciudat decât să explorezi un oraș cu totul diferit de toate cele pe care le cunoști, deoarece a face aceasta este o explorare a unui alt ego, neașteptat. Pentru mine altceva e și mai ciudat: anume să explorezi un asemenea oraș numai după ce ai trăit în el o vreme, fără să știi nimic despre el.

N-aveam habar unde se găseau băile despre care îmi vorbise Dorcas, dar eram sigur că există, căci auzisem pomenindu-se despre ele și la curte. N-aveam habar unde se afla bazarul de unde își cumpăra ea veșmintele și sulemenile, și

nici dacă nu cumva erau mai multe. Pe scurt, nu cunoșteam nimic dincolo de ceea ce puteam vedea de la ambrazură, și de scurtul drum de la Vincula până la palatul arhontelui. Aveam poate o încredere prea mare în abilitatea mea de a mă descurca într-un oraș cu mult mai mic decât Nessus; cu toate acestea, am avut grijă ca, din când în când, să mă asigur că — în timp ce înaintam pe străzile întortocheate ce șerpuiau în josul stâncii, printre case-caverne săpate în rocă și altele ce țâșneau din piatră ca niște cuiburi de rândunică — încă puteam zări forma familiară a turelei, cu poarta sa baricadată și gonfalonul său negru.

În Nessus, bogații locuiesc în partea de nord, unde apele Gyollului sunt mai curate, iar săracii în sud, unde apele sunt murdare. Aici, în Thrax, acest obicei nu era urmat, întâi pentru că Acis curgea atât de repede că excrementele celor din susul albiei (care, desigur, numărau doar a mia parte dintre cei care locuiau de-a lungul albiei dinspre miazănoapte a Gyollului) abia dacă apucau să-i spurce apele, și în al doilea rând pentru că apa luată de mai sus de cataractă era îndreptată spre fântânile publice și casele bogătaşilor prin apeducte, astfel că nimeni nu folosea apă din râu atunci când era nevoie de cantități mari — în manufacturi sau pentru spălarea rufelor.

Prin urmare, în Thrax împărțirea asta era dată de terenul mai jos sau mai înalt. Cei bogați locuiau pe pantele mai joase, lângă râu, ca să fie aproape de prăvălii și clădirile publice; de aici, o scurtă plimbare îi ducea până la docuri, de unde puteau călători de-a lungul orașului în caice mânate de vâslași

sclavi. Cei mai puțin bogați își aveau casele mai sus, clasa de mijloc încă și mai sus, și tot așa, până la cei foarte săraci, care trăiau chiar la poalele fortificațiilor, pe vârful stâncilor, adeseori în cocioabe de lut și stuf, la care se putea ajunge urcând scări lungi agățate de perete.

Aveam să văd câteva dintre văgăunile acelea mizere, deocamdată însă mă găseam în cartierul negustoresc din apropierea apei. Acolo, pe ulițele înguste, era atâta îmbulzeală de oameni, încât întâi am crezut că e vreo sărbătoare sau poate războiul — care mi se păruse atât de îndepărtat pe vremea când eram în Nessus, dar, pe măsură ce mă îndreptasem cu Dorcas spre miazănoapte, se apropiase tot mai mult — destul cât să umple orașul de cei care se refugiau din calea lui.

Nessus este atât de întins încât — din câte am auzit — are câte cinci clădiri pentru fiecare locuitor. În Thrax, proporția aceasta este fără doar și poate răsturnată, iar în acea zi anume mi se părea uneori că sub fiecare acoperiș se adăposteau cincizeci de suflete. Unde mai pui că Nessus este un oraș cosmopolit, încât, cu toate că vedeai mulți străini acolo și uneori veneau chiar și cacogeni cu nave din alte lumi, întotdeauna știai că *sunt* străini, aflați departe de casele lor. Aici, în schimb, străzile viermuiau de cele mai felurite chipuri, dar chipurile acestea nu făceau decât să oglindească natura felurită a ținutului montan, astfel că atunci când vedeam, bunăoară, un om a cărui pălărie era făcută din piele de pasăre, cu aripile drept apărătoare pentru urechi, sau un om într-o haină mișoasă, din blană de

kaberu, sau un om cu fața tatuată, după colț puteam să văd încă o sută de asemenea tribali.

Oamenii ăștia erau eclectici, descendenți ai coloniștilor de la miazăzi, care-și amestecaseră sângele cu acela al autohtonilor bondoci și oacheși, le adoptaseră unele obiceiuri, amestecându-le cu altele pe care le deprinseseră de la amfitrionii aflați mai la miazănoapte, iar pe acelea, uneori, cu ale altor seminții mai puțin cunoscute, neguțatori sau neamuri izolate.

Mulți dintre acești eclectici preferă pumnalele curbate — sau îndoite, cum li se mai spune —, care au două segmente aproape drepte și un cot mai spre vârf. Se spune că, datorită acestei forme, străpung mai ușor inima când sunt înfipite sub stern; lamele sunt întărite cu o nervură centrală, au tășuri de ambele părți, care sunt tot timpul bine ascuțite; gardă n-au, iar plăselele sunt făcute de obicei din os. (Am descris pumnalele acestea în amănunt deoarece sunt mai caracteristice decât orice altceva pentru partea aceea de țară, dar și pentru că de la ele și-a primit Thrax încă un nume: Orașul Pumnalelor Strâmbe. Chiar și planul orașului seamănă cu tășul unui asemenea pumnal, curbura defileului amintind de curbura lamei, râul Acis, de nervura centrală, Castelul Acies, de vârful lamei, iar Capulus de linia la care oțelul dispare în plăsele.)

Unul dintre paznicii Turnului Ursului mi-a spus odată că nu există animal mai primejdios ori mai sălbatic și mai greu de stăpânit ca hibridul zămislit de pe urma împreunării unui câine de luptă cu o lupoaică. Suntem obișnuiți să ne gândim la fiarele codrilor și ale munților ca la niște sălbăticiuni, iar

la oamenii ce par să răsară din lutul acelor locuri ca fiind sălbatici. Dar adevărul e că există o sălbăcie mult mai ticăloasă (de care ne-am da seama cu mult mai bine dacă n-am fi atât de obișnuiți cu ea) în anumite animale domestice, cu toate că înțeleg atât de bine vorbirea omenească și chiar pot rosti câteva cuvinte; și există o sălbăcie adâncă în femeile și bărbații ai căror străbuni au trăit în orașe mai mari sau mai mici încă de la începuturile rasei umane. Vodalus, în ale cărui vene curgea sângele nepângărit a mii de exultanți — exarhi, etnarhi și starosti — era în stare de o violență inimaginabilă față de autohtonii care străbăteau străzile din Thrax, fără nimic altceva pe ei decât mântiile din păr de huanaco.

Asemenea lupilor-câini (pe care nu i-am văzut niciodată, căci erau prea răi ca să fie de vreun folos), acești eclecticici moșteneau tot ce era mai crud și mai nesupus în obârșia lor amestecată; ca prieteni ori acoliți erau morocânoși, neloiali și cărcotași; ca dușmani — firoși, vicleni, răzbunători. Mă rog, așa mi-au spus subordonații mei de la Vincula, unde eclecticicii numărau jumătate dintre prizonieri.

De câte ori am întâlnit bărbați cu graiuri, veșminte sau deprinderi străine, m-am întrebat ce natură au femeile rasei lor. Întotdeauna există o legătură, căci bărbații și femeile sunt vlăstare ale uneia și aceleiași culturi, la fel cum frunzele unui copac, văzute de ochiul omenesc, și fructele, nevăzute din pricină că stau ascunse în dosul frunzelor, sunt vlăstare ale unuia și aceluiași organism. Numai că observatorul care încearcă să ghicească forma și gustul fructului luându-se după forma câtorva ramuri înfrunzite văzute (ca să zic așa) de la

distanță, trebuie să știe multe despre frunze și fructe dacă nu vrea să se facă de râs.

Bărbații belicoși pot să se nască din femei galeșe sau au surori aproape la fel de vânjoase ca și ei și încă și mai îndârjite. Astfel că eu, mergând prin mulțimea formată în mare parte din acești eclecticici și din orășeni (care mie mi se păreau a nu se deosebi prea mult de locuitorii din Nessus, doar că îmbrăcămintea și purtarea lor erau oarecum mai puțin rafinate), m-am pomenit închipuindu-mi femei cu ochi negri și pielea oacheșă, femei cu părul negru și lucios, gros precum cozile armăsarilor bălțați ai fraților lor, femei ale căror chipuri le vedeam în mintea mea dârze și totuși delicate, femei în stare de împotrivire feroce și capitulare fulgerătoare, femei ce puteau fi cucerite dar nu și cumpărate — dacă asemenea femei există pe lumea asta.

Din brațele lor am călătorit în închipuire spre locurile unde ar putea fi găsite — în colibele singuratice pitite lângă izvoarele munților, în iurtele de piei, înălțându-se solitare pe pășunile înalte. Curând, gândul la munți m-a amețit la fel de tare ca imaginea mării înainte ca Maestrul Palaemon să-mi fi spus unde anume se găsea Thrax. Cât de glorioși sunt ei, idoli de nezdruncinat ai lui Urth, sculptați cu unelte fără de număr în vremuri neînchipuit de vechi, încă înălțând deasupra marginii lumii capete neînduplecate, încoronate cu mitre, tiare și diademe împodobite cu zăpadă, capete ale căror ochi sunt la fel de uriași precum orașele, siluete ale căror umeri sunt înveșmântați cu codri!

Astfel, deghizat în jelabul mohorât al unui orășean, mi-am croit drum pe ulițele ticsite de oameni și duhnind a zoaie și mâncare, cu închipuirea mea plină de viziuni cu pietre atârânde și izvoare cristaline ca niște coliere.

Îmi vine să cred că Thecla a fost dusă măcar o dată în dealurile de la poalele acestor înălțimi, fără îndoială ca să scape de vreo vară toridă; pentru că multe dintre scenele ce apăreau (ca de la sine) în mintea mea erau vădit ale unui copil. Am văzut plante iubitoare de piatră, iar florile lor virginale erau atât de aproape de ochii mei, cum nici un adult nu le poate percepe fără să îngenuncheze: abisuri care apăreau nu numai înspăimântătoare, ci și surprinzătoare, ca și când existența lor sfrunța însăși legile naturii; țăncuri atât de înalte încât păreau pur și simplu să nu aibă capăt, ca și când întreaga lume se prăbușea dintotdeauna și întru eternitate dintr-un cer inimaginabil, care încă ținea în chingi acești munți.

Într-un târziu, după ce aproape am străbătut orașul dintr-un capăt în celălalt, am ajuns la Castelul Acies. Le-am spus gărzilor de la poarta din spate cine sunt, am fost lăsat să intru și am urcat în vârful donjonului, așa cum urcasem odată în Turnul Matachin, înainte să mă despart de Maestrul Palaemon.

Când mă dusesem acolo să-mi iau rămas-bun de la singurul loc pe care-l cunoscusem, mă opriam într-unul dintre cele mai înalte puncte ale Citadelei, ea însăși aflată în vârful celui mai înalt loc din Nessus. Orașul se întindea în fața mea cât vedeam cu ochii, Gyollul desenându-se dintr-o parte în alta a lui asemenea dărei lipicioase verzi lăsate de un limax

pe-o hartă; zărisem chiar și Zidul, din loc în loc, la orizont, și acolo sus nici un creștet nu arunca asupra mea o umbră mai lungă decât a mea.

Aici, impresia era cu totul alta. Mă aflam deasupra râului Acis, care sărea spre mine în josul unui șir de trepte de stâncă, fiecare de două sau de trei ori mai înaltă decât un copac înalt. Preschimbat într-o albeață de spumă ce sclișea în lumina soarelui, dispărea sub mine și reapărea ca o panglică de argint gonind printr-un oraș cuminte, așezat în scobitura sa ca un sat de jucărie într-o ladă pe care eu (de fapt Thecla) mi-o aminteam că o promisem la o zi de naștere.

Și totuși, într-un anumit fel, mă aflam pe fundul unei căldări. De jur împrejur, se sumeteau pereții de stâncă, încât, privind la oricare dintre ei, îți venea să crezi, măcar pentru o clipă, că gravitatea fusese răsturnată prin jocul cu cifre închipuite al unui vrăjitor, până ajunsese la un unghi drept cu sine însăși, iar verticala pe care o vedeam era în fapt planul orizontal al lumii.

Vreme de un rond sau poate mai mult, am stat și m-am uitat la pereții aceia și am urmărit păienjenishul de cascade ce se repezeau în jos bubuind și răspândind în jur o vrajă neîntinată, pentru a se uni cu Acis, și am privit norii prinși între ele ca într-o capcană, părând să se împingă blând în povârnișurile neclintite, asemenea unor oi rătăcite și înspăimântate într-un țarc de pietre.

Apoi măreția munților și visele mele cu munți au început să mă obosească — poate nu să mă obosească, ci să mă amețească, până când am simțit că mi se învârtă capul și

parcă vedeam înălțimile acelea nemiloase chiar dacă închi-deam ochii, și am mai simțit că în visele mele, în acea noapte și în multe nopți de atunci încolo, voi cădea în prăpăstiile lor sau mă voi agăța cu degete însângerate de pereții lor fără de speranță.

Mi-am întors în sfârșit privirea către oraș și mi-am venit în fire când am zărit turela Vinculei, un cub foarte mic, bine lipit de-o stâncă ce era doar o undă printre miriadele de valuri de piatră din jur. Am urmat cu privirea firele principalelor străzi, căutând (ca într-un joc, ca să mă dezmeticesc după ce privisem atât de mult munții) să le identific pe cele pe care mersesem eu ca să ajung la castel și să observ, din această nouă perspectivă, clădirile și piețele pe care le văzusem pe drum. Din ochi am jefuit bazarurile — erau două, câte unul pe fiecare mal al râului; și am fixat încă o dată reperele familiare pe care mă deprinsesem să le văd de la ambrazura Vinculei — harena, panteonul și palatul arhontelui. Și după ce am recunoscut din noul meu punct de observație tot ceea ce văzusem din stradă, simțind că înțelegeam relația spațială între locul în care stăteam și ceea ce știussem înainte despre planul orașului, m-am apucat să explorez ulicioarele, urmând cu ochii mijii potecile întortocheate ce urcau stâncile și scrutând aleile înguste care adeseori păreau doar niște panglici de întunerice printre clădiri.

Tot căutându-le, privirea mi-a ajuns în cele din urmă înapoi la marginea râului, poposind pe pontoane, magazine și piramide de butoaie, lăzi și baloturi care așteptau acolo să fie încărcate pe-un vas. Apa nu mai era înspumată, decât acolo

unde o zăgăzuiau digurile. Avea o culoare aproape indigo și, asemenea umbrelor indigo văzute la apus într-o zi cu zăpadă, părea să alunece încet, sinuoasă, înghețată; dar mișcarea caicelor și felucilor încărcate arăta câtă frământare zăcea ascunsă sub acea suprafață netedă, căci corăbiile mai mari își avântau bompresele lungi ca pe niște sulite, și atât caicele cât și felucile o luau din când în când înapoi când vâslele nime-reau în bulboanele iuți.

După ce am cercetat tot ce se afla la vale, la malurile râului, m-am aplecat peste parapet să văd râul în apropiere de donjon și un ponton aflat la vreo sută de pași de poarta din spate. Uitându-mă la hamalii care trudeau acolo jos să descarce una dintre bărcile lungi și înguste de pe râu, am zărit lângă ei o siluetă nemișcată, mică și cu păr strălucitor. Întâi am crezut că e o copilă, atât părea de mărunțică lângă muncitorii vânjoși, aproape dezbrăcați; dar era Dorcas, ședea chiar la marginea apei, cu fața cufundată în mâini.

III

În fața cocioabei

Când am ajuns la Dorcas, nu am reușit s-o fac să vorbească. Era supărată pe mine, dar nu era singurul motiv, deși atunci așa mi-am închipuit. Tăcerea se așternuse peste ea ca o boală, fără să-i fi vătămat limba și buzele, ci făcându-i voința — ori poate chiar și dorința — neputincioasă în a și le mișca, așa cum unele infecții ne distrug dorința de a simți plăcere și chiar înțelegerea noastră pentru bucuria altora. Dacă eu nu-i ridicam chipul spre mine, ea nu privea spre nimic, ținându-și ochii ațintiți spre pământul de sub picioarele ei, fără să-l vadă nici măcar pe acela, așa zice eu, sau acoperindu-și chipul cu mâinile așa cum și-l ținuse acoperit când o găsisem eu.

Voiam să vorbesc cu ea, la acel ceas credeam că aş putea spune ceva, cu toate că nu eram sigur ce anume, ceva care s-o ajute să-și vină în fire. Dar nu puteam face asta acolo, pe ponton, cu toți hamalii holbându-se la noi, și o vreme nu m-am putut gândi la nici un loc unde aş fi putut-o duce.

Pe o străduță din apropiere, care urca panta malului răsăritean, am văzut firma unui han. În sala de mese, o încăpere îngustă, mâncau câțiva clienți, dar pentru un pumn de așii am reușit să închiriez o cameră la etaj, în care, în afară de un pat, nu mai era nici o altă mobilă și nici loc n-ar fi fost pentru altceva, iar tavanul era atât de jos încât, la unul din capete, abia dacă puteam sta în picioare. Hangița credea că închiriasem camera pentru o întâlnire amoroasă, un gând firesc în împrejurarea dată — dar, din pricina disperării de pe chipul lui Dorcas, se mai gândea și că o țineam cu forța sau o cumpărasem de la un codoș, astfel că i-a aruncat o privire de simpatie înduioșată, pe care Dorcas nu cred că a observat-o câtuși de puțin, iar mie una acuzatoare.

Am închis ușa, am zăvorât-o, am silit-o pe Dorcas să se întindă în pat; apoi m-am așezat lângă ea și am încercat s-o fac să vorbească, întrebând-o ce se întâmplase și ce aş putea face să îndrept ceea ce o tulbura, și așa mai departe. Văzând că întrebările mele nu aveau nici un efect, am început să vorbesc despre mine, bănuind că numai groaza ce i-o stârniseră condițiile din Vincula o făcea să refuze să stea de vorbă cu mine.

— Toți ne disprețuiesc, am spus eu. Încât nu văd de ce nu m-ai disprețui și tu. Nu faptul că ai ajuns să mă urăști acum mă surprinde, ci că ți-a trebuit atât de mult timp să simți și tu ceea ce simt toți. Dar pentru că te iubesc, o să încerc să apăr cauza breslei noastre și astfel și pe mine, în nădejdea că poate după aceea nu te vei mai simți atât de rău că ai iubit un torționar, chiar dacă acum nu mă mai iubești.

Nu suntem cruzi, mi-am început eu pledoaria. Nu simțim nici o plăcere în ceea ce facem decât numai că ne facem treaba bine, ceea ce înseamnă să executăm repede și să nu facem nimic mai mult sau mai puțin decât ne îngăduie legea. Ne supunem judecătorilor care îndeplinesc această îndatorire cu încuviințarea poporului. Sunt unii care ne spun că n-ar trebui să facem nimic din ceea ce facem, că nimeni n-ar trebui s-o facă. După părerea lor, pedeapsa aplicată cu sânge-rece este o crimă mai mare decât orice fărădelege pe care ar fi comis-o clienții noștri. Poate că au dreptate, dar e o dreptate ce ar distruge întregul Commonwealth. Nimeni nu s-ar putea simți în siguranță și nimeni n-ar mai fi în siguranță, iar în cele din urmă poporul s-ar răscula — la început împotriva hoților și ucigașilor, apoi împotriva oricui ar nesocoti tot ceea ce oamenii numesc bună-cuviință, și la urmă împotriva oricărui străin sau proscris. Și astfel s-ar întoarce la vechile grozăvenii — lapidarea, arderea pe rug — când fiecare om caută să fie mai crud decât vecinul său, de teamă ca nu cumva mâine să se creadă despre el că ar nutri vreo milă pentru nenorocitul care moare astăzi. Sunt unii care spun că anumiți clienți merită cea mai cruntă pedeapsă, dar nu și alții, și că ar trebui să refuzăm să aplicăm pedeapsa asupra acestora din urmă. Fără doar și poate că unii sunt mai vinovați decât restul, și se prea poate chiar ca unii dintre cei care sunt dați pe mâna noastră să nu fi făcut nimic rău, nici răul de care sunt acuzați, nici altele. Dar aceia care vorbesc astfel nu fac decât să se pună judecători peste judecătorii numiți de Autocrat, judecători cu mai puțină știință într-ale legii, și fără

a avea autoritatea de a chema martori. Ei cer să nu ne supunem adevăraților judecători și să le dăm în schimb lor ascultare, dar nu dovedesc prin nimic că ar merita să ne supunem lor. Și mai sunt din cei care gândesc că n-ar trebui torturați clienții noștri și nici executați, ci ar trebui făcuți să trudească pentru Commonwealth, să sape canale, să construiască turnuri de pază, munci din astea. Dar când pui la socoteală cât costă paznicii și lanțurile, mai bine angajezi muncitori cinstiți care altfel n-ar avea ce mânca. De ce să moară de foame muncitorii ăștia loiali pentru ca ucigașii să nu moară, ori ca hoții să nu sufere de durere? Unde mai pui că ucigașii și hoții ăștia, care nu respectă legea și n-au nici o speranță de răsplată, nu ar munci decât mânate cu biciul. Iar biciul ce e, dacă nu tot un fel de tortură sub un alt nume? Alții zic că toți cei judecați și găsiți vinovați ar trebui închiși în confort și fără suferință, vreme de mulți ani — dacă nu chiar pentru toată viața. Dar cei care trăiesc în confort și fără dureri au viață lungă și fiecare oricalc irosit pentru a-i întreține astfel ar trebui cheltuit pentru o cauză mai bună. Nu știu multe despre război, dar știu destul ca să înțeleg de câți bani e nevoie ca să se cumpere arme și să fie plătiți soldații. Lupta se dă acum în munți, la miazănoapte, încât ne luptăm ca în spatele a o sută de ziduri. Dar ce s-ar întâmpla dacă ar ajunge în pampa? Ar fi cu putință să-i respingem pe ascieni, când ar fi atâta loc de manevră? Și cum ar căpăta Nessus hrană dacă turmele de acolo ar cădea în mâinile lor? Dacă vinovații nu vor fi închiși în confort și nu vor fi torturați, ce urmează? Dacă sunt cu toții omorâți, și omorâți toți în același fel, atunci o

femeie sărmană care fură va fi socotită la fel de ticăloasă ca o mamă care își otrăvește propriul copil, așa cum a făcut Morwenna din Saltus. Asta ți-ai dori? Pe vreme de pace, mulți ar fi expulzați. Dar a-i expulza acum ar însemna să le oferi pe tavă ascienilor o trupă de spioni care ar fi instruiți și li s-ar da bani și ar fi trimiși înapoi la noi. Curând, nu te-ai mai putea încrede în nimeni, chiar dacă ar vorbi graiul nostru. Asta ți-ai dori?

Dorcas zăcea atât de tăcută pe pat încât o clipă am crezut că adormise. Dar ochii ei, ochii aceia enormi, de un albastru perfect, erau deschiși; și când m-am aplecat să mă uit la ea, ochii s-au mișcat și au părut, o vreme, să mă privească așa cum ar fi privit unduirile tot mai largi de pe suprafața unui lac.

— În regulă, suntem diavoli, am zis eu. Fie cum vrei tu. Dar e nevoie de noi. Chiar și puterile Cerului găsesc potrivit să-i folosească pe diavoli.

Ochii i s-au umplut de lacrimi, dar nu puteam spune dacă plângea din pricină că mă îndurerașe pe mine, sau din pricină că își dădea seama că încă eram acolo. Nădăjduind să retrezesc în ea vechea ei afecțiune pentru mine, am început să vorbesc despre zilele în care încă ne găsisem pe drumul spre Thrax, amintindu-i cum ne întâlnisem în poiană după ce fugiserăm de pe pământurile Casei Absolute și cum stătusem noi de vorbă în grădinile acelea mari, înaintea piesei Doctorului Talos, plimbându-ne prin livada în floare și așezându-ne în cele din urmă pe o bancă veche, lângă o fântână

»partă, și amintindu-i tot ce-mi spusese ea atunci și tot ce-i »pusesem eu.

Și mi s-a părut că parcă se înseninează întrucâtva, dar asta numai până ce i-am pomenit de fântână, a cărei apă curgea din ciubărul ei spart și împletea un pârâiaș pe care cine știe ce grădinar îl trimisese șerpuiind printre pomi, să-i învioreze, și sfârșea udând pământul; dar apoi o întunecime ce nu se găsea nicăieri în încăpere, ci numai pe chipul lui Dorcas, s-a înstăpânit acolo, asemenea uneia dintre făpturile acelea stranii care ne urmăriseră pe Jonas și pe mine printre cedri. Și Dorcas n-a mai vrut să se uite la mine, iar după o vreme chiar a adormit.

M-am ridicat cât am putut de încet, am tras zăvorul și am coborât scara strâmbă. Hangița încă trebăluia în sala de jos, dar mușteriii plecaseră. I-am explicat hangiței că femeia pe care o adusesem era bolnavă, am plătit camera pentru mai multe zile și, promițând să mă întorc și să plătesc pentru orice alte cheltuieli, am rugat-o să urce din când în când la ea și să-i dea de mâncare dacă dorea să mănânce.

— Ah, e o binecuvântare pentru noi să avem pe cineva în camera aia, a zis hangița. Dar dacă drăguța ta e bolnavă, oare Cuibul Raței e cel mai bun loc pe care l-ai putut găsi pentru ea? N-o poți duce acasă?

— Mă tem că tocmai faptul că a stat la mine acasă a îmbolnăvit-o. Nu vreau să risc să se îmbolnăvească și mai rău dacă o duc acolo.

— Draga de ea, sărmana! Hangița a clătinat din cap. E atât de drăguță și, după cum arată, ai zice că-i doar un copil. Câți ani are?

I-am spus că nu știu.

— Mda, păi o să urc s-o văd și-o să-i duc niște supă când va vrea să mănânce. M-a privit ca pentru a-mi spune că va veni și clipa aceea, numai să plec eu de-acolo. Dar vreau să înțelegi că n-o s-o țin prizonieră pentru tine. Dacă vrea să plece, e liberă s-o facă.

Am plecat de la han și am vrut să mă întorc la Vincula pe drumul cel mai scurt; dar am socotit greșit închipuindu-mi, deoarece ulicioara pe care se afla Cuibul Raței se îndrepta aproape drept spre miazăzi, că voi ajunge mai iute dacă o țin tot de-a lungul ei și traversez Acisul ceva mai la vale, decât să o apuc înapoi pe drumul pe care venisem cu Dorcas, care m-ar fi dus la poala zidului din spate al Castelului Acies.

Dar ulicioara m-a trădat, așa cum ar fi trebuit să bănuiesc dacă aș fi fost mai familiarizat cu drumurile din Thrax. Și asta pentru că toate străduțele alea întortocheate care șerpuiesc pe pante s-or fi întretăind ele, dar în fapt toate urcă și coboară; încât, pentru a ajunge de la o casă agățată pe stâncă asemenea unui cuib la alta trebuie să cobori până la strada principală de lângă râu și să urci înapoi (asta dacă nu sunt foarte apropiate între ele sau una deasupra celeilalte). Așa se face că, în scurtă vreme, m-am pomenit tot atât de sus pe stânca răsăriteană pe cât era Vincula pe cea apuseană, și cu tot atât de puține șanse să ajung la ea pe cât fusesem când părăsisem hanul.

Ca să fiu sincer, descoperirea nu era cu totul neplăcută. Treabă aveam acolo, nu-i vorbă, dar nu mă prea trăgea ața

s-o fac, mintea fiindu-mi încă plină de gânduri legate de Dorcas. Mă simţeam mai bine dacă-mi puneam picioarele la treabă şi astfel mă eliberam de frustrări, încât m-am hotărât să urmez strada care se hârtopea până sus, dacă era nevoie, şi să privesc Vincula şi Castelul Acies de pe acea înălţime, apoi să arăt însemnul funcţiei mele santinelor aflate la fortificaţiile de-acolo, să merg de-a lungul lor până la Capulus şi să traversez râul pe drumul cel mai de jos.

Dar după o jumătate de rond de efort istovitor, am văzut că nu pot înainta. Uliţa se sfârşea la piciorul unui perete drept, înalt de trei sau patru lanţuri, şi aş zice că în fapt se sfârşea mult mai înainte, căci ultimii câţiva zeci de paşi îi făcusem pe ceea ce nu părea altceva decât o potecă menită doar să ducă la cocioaba prăpădită, din lut şi nuiiele, în faţa căreia mă oprisem.

După ce am căutat în zadar o cale să o ocolesc şi m-am convins că nici pe culme nu aveam cum să urc de acolo de unde stăteam, am dat să mă întorc dezgustat, când deodată din cocioabă a ieşit un copil, a înaintat spre mine îndrăzneţ şi temător totodată, privindu-mă numai cu ochiul drept, şi mi-a întins o mână neînchipuit de murdară, aşa cum fac toţi cei care cerşesc. Poate că aş fi râs de fiinţa aia pirpirie şi amărâtă, atât de timidă şi de insistentă, dacă aş fi fost într-o dispoziţie mai bună, dar aşa, i-am pus în palma murdară câţiva aei.

Încurajat, copilul a prins glas:

— Sora mea e bolnavă. Foarte bolnavă, Sieur.

Timbrul vocii sale mi-a dat de înţeles că e băiat; şi pentru că şi-a întors aproape de tot faţa spre mine în timp ce

vorbea, am văzut că ochiul stâng îi era închis din pricina unei umflături provocate de o infecție. Lacrimi de puroi i se scurseseră din el și se uscaseră pe obraz.

— Foarte, foarte bolnavă.

— Îmi dau seama, am zis eu.

— O, nu, Sieur. De aici nu vă puteți da seama. Dar dacă vreți, vă puteți uita înăuntru din prag — n-o s-o tulburați.

Chiar în clipa aceea, un bărbat a strigat:

— Ce-i, Jader? Ce vrea ăsta?

Bărbatul, care purta un șorț de piele jerpelit, din cele purtate de zidari, se îndrepta cu pași mari spre noi.

Ușor de închipuit că întrebarea n-a făcut decât să-l sperie pe băiat și să-l amuțească.

— Îl întrebam, am spus eu, cum pot să ajung mai ușor în partea de jos a orașului.

Zidarul nu a răspuns, ci s-a oprit la vreo opt pași de mine și și-a împletit la piept brațele care păreau mai dure decât pietrele pe care le spărgeau. Arăta mândros și neîncrezător, deși n-aș fi putut desluși pricina. Poate că accentul meu trăda faptul că veneam de la miazăzi; sau din cauza felului în care eram îmbrăcat, care, nefiind nicidecum somptuos ori fistichiu, dădea seama că țineam de-o clasă socială mai presus de a sa.

— Am încălcat o proprietate? am întrebat. Locul ăsta e al dumitale?

Nici un răspuns. Indiferent ce simțăminte avea față de mine, era limpede că, după părerea lui, nu putea exista comunicare între noi doi. Dacă îi vorbeam, era doar așa cum vorbește un om unui animal, și nici măcar unui animal inteligent,

ci așa cum strigă văcarul la vite. La rândul său, socotea că atunci când îi vorbeam eu era ca și când o fiară i-ar fi vorbit unui om, scoțând niște sunete din gâtlej.

Am băgat de seamă că în cărți astfel de blocaje nu se petrec niciodată; autorii sunt atât de nerăbdători să treacă mai departe cu poveștile (oricât de greoaie ar fi, urnindu-se asemenea unor care încărcate cu bucate, cu roți scârțâitoare care nu se opresc niciodată, cu toate că nu se îndreaptă decât spre sate colbuite unde farmecul peisajului se pierde iar plăcerile orașului nu se vor găsi niciodată), încât nu întâlnești în ele asemenea neînțelegeri ori refuzuri de a cădea la învoială. Asasinul care ține un cuțit la gâtul victimei sale este dispus să trăncănească despre toată tărăsenia atât cât dorește victima sau autorul. Amanții pătimași care se îmbrățișează înflăcărați sunt dispuși, cel puțin în aceeași măsură amândoi, să amâne împreunarea, dacă nu s-o și dea uitării.

În viață nu-i la fel. Eu mă uitam lung la zidar și el la mine. Simțeam că l-aș putea omorî, dar nu eram pe deplin sigur că aș fi reușit, întâi pentru că arăta neobișnuit de puternic, apoi pentru că n-aveam cum ști dacă nu cumva ținea ascunsă o armă sau avea prieteni pitiți în cocioabele mizere din împrejurimi. Îmi făcea impresia că-i vine să scuipe în potecă, între noi, și dacă ar fi făcut-o, mi-aș fi aruncat jelabul peste capul lui și l-aș fi imobilizat. Dar n-a făcut-o și, după ce ne-am uitat stăruitor unul la altul timp de câteva secunde, băiatul, care mai mult ca sigur n-avea habar ce se petrece, a repetat:

— Puteți să vă uitați din prag, Sieur. N-o s-o tulburați pe sora mea.

Chiar a îndrăznit să mă tragă ușor de mânecă în nerăbdarea lui de a-mi arăta că nu mințise, nepărând a-și da seama că simpla lui înfățișare justifica cerșetoria.

— Te cred, am zis eu.

Apoi am înțeles că a spune că îl cred însemna să-l jignesc arătându-i că nu aveam într-atâta încredere în ceea ce spusese încât să-i pun vorbele la încercare. M-am aplecat și m-am uitat, deși la început n-am văzut aproape nimic, întrucât eu priveam dinspre soare în interiorul greu de umbre al cocioabei.

În spatele meu, lumina cădea aproape vertical. Îi simțeam apăsarea la ceafă și eram conștient că zidarul mă putea ataca fără teamă, acum că stăteam cu spatele la el.

Oricât de mică era încăperea aceea, nu era înghesuită. Pe peretele opus ușii fuseseră îngrămădite niște paie, pe care zăcea copila. Se afla în acel stadiu al bolii când nu mai resimțim milă pentru suferindul care ne stârnește groaza. Chipul ei era ca de mort, cu pielea atât de întinsă și translucidă încât părea pielea unei tobe. Buzele nu-i mai acopereau dinții nici măcar în somn, iar sub coasa febrei, părul îi căzuse, nu mai rămăseseră decât câteva şuvițe.

M-am sprijinit cu mâinile de peretele de lut și nuiiele de lângă ușă și m-am îndreptat de spate.

— Vedeți, Sieur, e foarte bolnavă. Sora mea, a spus băiatul și iar și-a întins mâna.

Am văzut — o am și acum înaintea ochilor — dar nu mi s-a imprimat în minte imediat. Nu mă gândeam decât la Gheară; și-mi părea că mă apasă pe coșul pieptului, nu ca o

greutate, ci precum încheieturile unui pumn nevăzut. Mi-am amintit de ulan, care păruse mort până i-am atins buzele cu Gheara, o întâmplare care în acea clipă mi-a părut să țină de trecutul îndepărtat; și mi-am amintit de omul-maimuță, cu brațul lui ciuntit, și de felul în care arsurile lui Jonas pâliseră după ce trecusem Gheara peste ele. Nu o mai folosisem și nici nu mă mai gândisem s-o folosesc de când nu izbutisem s-o salvez pe Jolenta.

Între timp, îi păstrasem taina atâta vreme că mi-era teamă s-o mai încerc. Poate că aş fi atins-o pe muribundă cu ea, dacă fratele ei n-ar fi stat acolo, privind; aş fi atins cu ea ochiul bolnav al fratelui, dacă n-ar fi fost acolo zidarul morocănos. Dar așa stând lucrurile, n-am făcut decât să mă străduiesc să respir, în ciuda forței ce-mi apăsa coastele, și am pornit pe pantă la vale, fără să mă uit încotro o apucasem. Am auzit saliva zidarului zburându-i din gură și plescăind pe piatra mâncată de vreme a potecii din spatele meu; dar nu m-am dumirit ce zgomot fusese acela decât după ce aproape ajunseseam la Vincula și îmi venisem oarecum în fire.

IV

În turela Vinculei

— Vă așteaptă cineva, Lictore, mi-a spus santinela și, când am dat simplu din cap, în semn că am auzit ce-mi spusese, a adăugat: Poate că ar fi mai bine ca mai întâi să vă schimbați veșmintele, Lictore.

N-a mai fost nevoie să-l întreb cine era musafirul; numai prezența arhontelui putea explica tonul în vocea santinelei.

Nu era greu să ajung în încăperile mele fără să trec neapărat prin camera de lucru de unde supravegheam tot ceea ce se întâmpla în Vincula și unde țineam toate socotelile. Cât m-am dezbrăcat de jelabul împrumutat și mi-am pus mantia fuliginoasă, am încercat să ghicesc de ce arhonte, care până atunci nu venise niciodată la mine și pe care, de altfel, arareori îl văzusem în afara curții sale, ar găsi de cuviință să viziteze Vincula — și fără anturaj, din câte îmi dădeam seama.

Încercarea de a ghici era bine-venită, pentru că ținea la distanță anumite gânduri. În dormitorul nostru se găsea un geam mare argintat, o oglindă mult mai eficientă decât micile talere de metal lustruit cu care eram eu obișnuit; iar pe geamul acesta, în fața căruia m-am pus ca să-mi cercetez înfățișarea, am văzut, abia acum, că Dorcas mângălise cu săpun patru versuri dintr-un cântec pe care mi-l cântase odată:

*Corni de pe Urth, trimiteți spre cer, ca niciodată,
De note verzi, de note verzi un șir ce nu se pierde,
Și-n pasul meu cântați-l peste poiana verde,
Suindu-mă, suindu-mă-n pădurea răsturnată!*¹

În camera de lucru se aflau câteva jilțuri mari, iar eu mă așteptam să-l găsesc pe arhonte într-unul dintre ele (cu toate că-mi trecuse prin minte și că ar putea profita de ocazie ca să-mi răscrolească prin hârtii — ceea ce avea tot dreptul să facă dacă voia). El însă stătea la ambrazură, cuprinzându-și orașul cu privirea, așa cum privisem și eu de la parapetul Castelului Acies mai devreme în acea după-amiază. Își ținea mâinile încheștate la spate și, în timp ce mă uitam la el, le-am văzut mișcându-se ca și când fiecare avea o viață a sa proprie, trezită de gândurile lui. A trecut o vreme până când arhontele s-a răsucit și a dat cu ochii de mine.

— Ești aici, Maestre Torționar. Nu te-am auzit intrând.

— Sunt doar calfă, Arhonte.

¹ Traducere de Ion Horea (n. red.).

A zâmbit și s-a așezat pe pervaz, cu spatele la prăpastia de dincolo de ambrazură. Chipul îi era aspru, cu nas coroiat și ochi mari, mărginiți de piele întunecată, dar nu era un chip masculin; mai degrabă ai fi spus că e chipul unei femei urâte.

— După ce te-am însărcinat să porți responsabilitatea acestui loc, tot calfă ai rămas?

— Nu pot fi înălțat în rang decât de maestrul breslei mele, Arhonte.

— Dar ești cea mai bună calfă a lor, judecând după scrisoarea pe care o aveai asupra ta, după faptul că te-au ales să vii aici și după munca pe care ai făcut-o de când ai venit. Oricum, nimeni de aici nu ar ști deosebirea dacă ai începe să te dai drept ce nu ești. Câți maștri sunt?

— Eu însă aș ști, Arhonte. Și sunt numai doi, asta dacă n-o mai fi fost înălțat vreunul în rang de când am plecat eu.

— O să le scriu și o să-i rog să te înalțe *in absentia*.

— Vă mulțumesc, Arhonte.

— Pentru nimic, a spus el și s-a răsucit să se uite dincolo de ambrazură, ca și când împrejurarea îl stânjenea. Ar trebui să primești răspunsul în vreo lună, așa cred.

— N-or să mă înalțe, Arhonte. Dar Maestrul Palaemon o să fie fericit când va auzi că aveți numai vorbe bune despre mine.

S-a răsucit din nou, să mă privească.

— Nu-i nevoie să fim atât de ceremonioși. Numele meu este Abdiesus și nu văd de ce nu l-am folosi când suntem numai noi doi. Tu ești Severian, așa-i?

Am dat din cap.

Și iar s-a întors către ambrazură.

— Asta-i o deschidere foarte joasă. Am cercetat-o înainte să intri tu, zidul abia trece de genunchi. Mă tem că se poate cădea foarte ușor de-aici.

— Numai cineva la fel de înalt ca tine, Abdiesus.

— În trecut se făceau uneori execuții aruncând victima de la o fereastră înaltă sau de pe buza unei prăpăstii, nu-i așa?

— Și într-un fel, și-n celălalt.

— Dar nu de către tine.

Acum era întors cu totul spre mine.

— Din câte știu eu, nimeni din cei care sunt încă în viață azi nu a pomenit asemenea execuții. Eu am executat decapitări — și pe butuc, și pe scaun — dar asta-i tot.

— Dar n-ai avea nimic împotriva să folosești și alte mijloace? Dacă ți s-ar cere să le folosești?

— Mă aflu aici pentru a duce la împlinire sentințele arhontelui.

— Uneori, Severian, execuțiile publice servesc binelui public. Dar alteori fac numai rău, pentru că stârnesc neliniștea publică.

— Se-nțelege, Abdiesus, am spus eu.

Așa cum am văzut uneori în ochii unui băiețaș neliniștea bărbatului care va să devină într-o bună zi, la fel vedeam vina viitoare care cuprinsese de pe-acum chipul arhontelui (poate fără ca el s-o știe).

— În seara asta or să fie câțiva oaspeți la palat. Sper să te numeri și tu printre ei, Severian.

Am făcut o plecăciune.

— Abdiesus, după cum e împărțirea rolurilor în administrație, vechiul obicei e ca aceia asemenea mie să fie excluși din societatea celorlalți.

— Un fapt pe care-l consideri nedrept, ceea ce e firesc. În seara asta vom îndrepta oarecum starea asta de lucruri, și m-aș bucura s-o iei ca atare.

— Noi, cei din Ghildă, nu ne-am plâns niciodată de nedreptate. Dimpotrivă, ne-am bucurat de izolarea noastră fără egal. Dar în seara asta ceilalți ar putea socoti că au motiv să ți se plângă.

Un zâmbet i-a tresărit în colțul gurii.

— Nu-i motiv de îngrijorare pentru mine. Poftim, cu asta vei putea intra.

A întins mâna în care ținea cu delicatețe, ca și când se temea să nu își ia zborul dintre degetele lui, unul dintre acele discuri de hârtie tare, nu mai mare decât un chrisos și înscris în foiță de aur cu litere înflorate, despre care adesea îmi vorbise Thecla (am simțit-o tresărind în mîntea mea când am atins discul), dar pe care nu le văzusem niciodată înainte.

— Mulțumesc, Arhonte. În seara asta, ai spus? O să încerc să găsesc haine potrivite.

— Vino îmbrăcat așa cum ești. O să fie un ridotto — veșmântul tău îți va fi costumația. S-a ridicat în picioare și s-a întins cu aerul cuiva care e pe cale să încheie o însărcinare lungă și neplăcută — așa mi s-a părut mie. Mai adineaori, a continuat el, am vorbit despre unele dintre felurile mai puțin complicate în care ți-ai putea îndeplini funcția. Poate că ar

fi bine să aduci cu tine ustensilele de care vei avea nevoie diseară.

Am priceput. N-aveam să am nevoie decât de mâini, ceea ce i-am și spus; apoi, simțind că nu mă dovedisem o gazdă bună, l-am poftit să servească din gustările pe care le aveam acolo.

— Nu, a zis el. Dacă ai ști de câte ori sunt obligat să mănânc și să beau din politețe, ai înțelege cât de plăcută mi-e compania cuiva ale cărui oferte ospitaliere le pot refuza. Nu cred că ghilda voastră s-a gândit vreodată să folosească drept tortură mâncarea și nu înfometarea.

— Se numește îmbuibare, Arhonte.

— Odată va trebui să-mi povestești despre asta. Văd că ghilda voastră îmi depășește cu mult imaginația — cu vreo douăsprezece secole. După vânătoare, știința voastră trebuie să fie cea mai veche dintre toate. Dar acum nu mai pot zăbovi. Te vom vedea diseară?

— Aproape că e seară, Arhonte.

— Atunci la sfârșitul rondului următor.

A ieșit, dar abia după ce ușa s-a închis în urma lui am simțit ușoara aromă de mosc ce-i parfumase roba.

M-am uitat la micul cerc de hârtie din mână, întorcându-l pe cealaltă parte. Pe revers erau înfățișate câteva măști, printre care am recunoscut una dintre ororile — un chip ce nu era altceva decât o gură mărginită de colți — văzute de mine în grădina Autocratului, când cacogenii își smulseseră travestiurile, și chipul unui om-maimuță din mina abandonată de lângă Saltus.

Eram ostenit după plimbarea lungă dar și din pricina muncii (aproape cât pentru o zi întreagă, pentru că mă trezisem devreme) pe care-o făcusem înainte; așa că, până să ies din nou, m-am dezbrăcat și m-am spălat, am mâncat niște fructe și carne rece, am sorbit un pahar din ceaiul nordic condimentat. Când mă tulbură ceva peste măsură, îmi rămâne în minte chiar dacă nu-mi dau seama de asta. Așa s-a întâmplat atunci: deși nu eram conștient de existența lor, gândul la Dorcas zăcând la han, în cămăruța îngustă, cu tavan în pantă, și amintirea fetei muribunde pe așternutul de paie îmi stăteau ca o legătură peste ochi și-mi astupau urechile. Probabil că din această pricină nu l-am auzit pe sergent și n-am știut, până n-a intrat el, că luasem surcele pentru foc din lada de lângă șemineu și le rupsesem cu mâinile. Sergentul m-a întrebat dacă ies din nou și, deoarece răspundea de buna funcționare a Vinculei în absența mea, i-am spus că da, plecam din nou și nu știam când mă voi întoarce. Apoi i-am mulțumit pentru că-mi împrumutase jelabul, spunându-i și că nu voi mai avea trebuință de veșmânt.

— Cu plăcere, oricând aveți nevoie de el, Lictore. Dar nu din pricina asta am venit. Voiam să vă sfătuiesc să luați cu Domnia Voastră pe doi dintre clavigerii noștri atunci când coborâți în oraș.

— Mulțumesc, am zis eu. Dar e destulă poliție acolo și nu voi fi în nici un pericol.

Și-a dres glasul:

— În joc e prestigiul Vinculei, Lictore. În calitate de comandant al nostru, ar trebui să aveți o escortă.

Era vădit că minte, dar la fel de vădit era că mințea pentru ceea ce socotea el a fi binele meu, astfel că am spus:

— Dacă alegi doi bărbați prezentabili, de care să te poți lipsi, mă mai gândesc.

S-a luminat dintr-odată.

— Dar, am continuat eu, nu vreau să aibă arme la ei. Mă duc la palat și ar fi o insultă la adresa stăpânului nostru arhonte să sosesc acolo însoțit de o gardă înarmată.

La aceste vorbe a început să se bâlbâie; m-am răsucit spre el ca și când aș fi fost furios și am azvârlit cât colo lemnele rupte, care au căzut cu zgomot pe podea.

— Zi odată! Crezi că-s amenințat. Ce se-ntâmplă?

— Nimic, Lictore. Nimic privitor la Domnia Voastră anume. Doar că...

— Doar că ce?

Știind că acum va vorbi, m-am apropiat de bufet și am turnat pentru amândoi două cupe de rosolio.

— Au fost câteva crime în oraș, Lictore. Trei noaptea trecută, două răsalaltă noapte. Mulțumesc, Lictore. În sănătatea Domniei Voastre.

— Și-n a ta. Dar crimele nu-s ceva neobișnuit, nu-i așa? Eclecticii se-njunghie tot timpul.

— Oamenii ăștia au fost arși de vii, Lictore. Prea multe nu știu, sincer să fiu — nimeni nu pare să știe. Poate știe Domnia Voastră.

Chipul sergentului era tot atât de lipsit de expresie ca o sculptură într-o piatră cafenie, neșlefuită; dar am văzut că, în timp ce vorbea, a aruncat o privire scurtă vetrei reci a

șemineului și am priceput că puneia faptul că rupsesem surcelele (surcele tari și uscate în mâna mea, dar pe care nu simțisem că le țin decât la ceva vreme după ce intrase el, așa cum Abdiesus poate că nu-și dăduse seama că-și contempla propria moarte decât multă vreme după ce intrasem eu și îmi ațintisem privirile asupra lui) pe seama cine știe cărei taine întunecate pe care mi-o împărtășise arhonteie, când în fapt nu era nimic altceva decât amintirea legată de Dorcas și disperarea ei, și de fata cerșetoare pe care o luam drept Dorcas.

— Am doi băieți buni care vă așteaptă afară, Lictore, a spus sergentul. Sunt gata să plece când sunteți și Domnia Voastră, și vă vor aștepta până veți dori să vă întoarceți.

I-am spus că e bine așa, și pe loc el s-a întors cu spatele la mine, ca să nu bănuiesc că știa, sau credea că știe, mai multe decât îmi raportase mie; dar umerii lui înțepeniți și gâtul vânos, ca și pașii grăbiți pe care i-a făcut spre ușă trădau mai mult decât ar fi făcut-o vreodată ochii lui ca de piatră.

Mă escortau doi bărbați vârtoși, aleși anume pentru forța lor. Învârtindu-și măciucile mari, de fier, mergeau alături de mine — eu având-o pe *Terminus Est* atârnată de umăr —, pe străzile ce șerpuiau în jos; mă încadrau de-o parte și de alta, dacă drumul era îndeajuns de lat, iar dacă nu era lat, mergeau unul în față și celălalt în spate. Pe malul râului Acis, le-am spus că sunt liberi și, ca să-i alung și mai repede, am adăugat că le dădeam voie să-și petreacă restul serii cum doreau ei, și am închiriat un caic mic și îngust (cu un baldachin

SPADA LICTORULUI

vopsit în culori vesele, care nu-mi folosea la nimic acum, când trecuse și ultimul rond al zilei) ca să mă ducă în susul râului, până la palat.

Era pentru prima oară că aveam să plutesc pe undele râului. Așezându-mă la pupă, între cârmaci, care era și stăpânul caicului, și cei patru vâslași ai lui, cu apele limpezi și reci ca gheața curgând iute pe lângă barcă, atât de aproape încât îmi puteam târî ambele mâini prin ea dacă doream, mi se părea imposibil că această găoace de lemn — care de la ambrazura turelei noastre cu siguranță ar fi părut doar o găză dântuitoare — putea să înainteze chiar cât de-o palmă împotriva curentului. Apoi cârmaciul a dat semnalul de plecare și am pornit — fără să ne depărtăm de mal, simțeam că zburăm deasupra apei, ca o piatră aruncată, într-atât erau de rapide și întocmai sincronizate loviturile celor opt vâsle, iar bărcuța noastră într-atât de ușoară, de îngustă și lină în mișcarea ei, mai curând plutind prin văzduhul de deasupra râului, decât în apele acestuia. De etambou atârna un felinar pentagonal, cu fațetele făcute din sticlă de ametist; tocmai în clipa în care am crezut, în ignoranța mea, că dintr-o clipă în alta curentul ne va trage între alte bărci, ne va răsturna și ne va scufunda, trimițându-ne în Capulus, cârmaciul a lăsat fusul cârmei să atârne în legăturile lui, iar el a aprins fitilul.

De bună seamă că el avea dreptate, nu eu. Când ușița felinarului s-a închis, acoperind flăcăriua dinăuntru, galbenă ca untul, iar razele violete au țâșnit din felinar, o bulboană ne-a prins, ne-a învârtit, ne-a îmbrâncit în susul râului vreo sută de pași mari, dacă nu și mai bine, în vreme ce vâslașii își

mânuiiau vâslele, apoi ne-a abandonat într-un golfuluț la fel de liniștit ca un iaz de moară, pe jumătate plin cu bărci pentru plimbări, care mai de care mai împopoțonată. Din adâncul râului ieșeau niște trepte, foarte asemănătoare cu acelea de pe care, băietan fiind, mă cufundam în Gyoll ca să înot, și urcau spre torțele orbitor de luminoase și spre porțile lucrute cu măiestrie ale domeniului palatului.

Adeseori văzusem acest palat din Vincula, prin urmare știam că nu copia cătuși de puțin structura subpământeană a Casei Absolute, așa cum aș fi putut să bănuiesc. Și nu arăta nici ca o fortăreață sumbră, precum Citadela noastră — aș fi zis că arhonte și înaintașii săi socotiseră Castelul Acies și Capulus bastioane în sine, legate între ele de cele două șiruri de ziduri și de fortărețe ce se întindeau de-a lungul creștelor stâncoase, drept pavază cât se poate de bună pentru siguranța orașului. Aici, meterezele nu erau altceva decât garduri de cimișir menite să țină departe ocheadele curioșilor și poate să-i descurajeze pe niscaiva hoți. Clădiri cu domuri aurite erau răspândite într-un parc ce părea intim și plin de culoare; din ambrazura mea îmi păruseră a fi mai degrabă niște peridote rupte dintr-un șirag și scăpate pe desenul unui covor.

La porțile filigranate stăteau santinele, cavaleriști pedestri, cu platoșe și coifuri de oțel, cu lănci scăpărătoare și spate de cavalerie, cu tășuri lungi; dar aveau aerul de actori amatori, veseli, bărbați tenaci care se bucură de câteva clipe de odihnă după atâtea lupte și patrulări în bătaia vântului. Cei doi cărora le-am arătat cercul meu de hârtie colorată abia au catadicsit să-i arunce o privire înainte să-mi facă semn să intru.

V

Cyriaca

Am sosit printre primii. Mai mulți servitori decât mascați, parcă abia începuseră pregătirile și erau hotărâți să le isprăvească în clipa următoare. Aprindeau candelabre cu lentile de cristal și coronas lucis suspendate de ramurile cele mai de sus ale copacilor, duceau tăvi cu bucate și băuturi, le așezau, le schimbau locul, le duceau înapoi într-una dintre clădirile cu domuri — cele trei acte fiind îndeplinite de trei servitori, dar uneori (de bună seamă din pricină că ceilalți erau prinși cu altă treabă) de unul singur.

O vreme am hălăduit prin parc, admirând florile în lumina amurgului, care se stingea iute. Apoi, zărind oameni în costume printre coloanele unui pavilion, am pășit înăuntru, să mă alătur lor.

Am scris despre cum arată o asemenea adunare la Casa Absolută. Aici, unde societatea era în întregime provincială, semăna mai degrabă cu o reuniune de copii care se joacă de-a

costumatul în veșmintele vechi ale părinților; vedeam bărbați și femei costumați în autohtoni, chipurile fiindu-le sulemenite cu roșu în obraji și pudrate cu alb, și am văzut chiar și un bărbat care chiar era un autohton și cu toate acestea se costumase ca un autohton, veșmintele nefiindu-i mai mult sau mai puțin autentice decât ale celorlalți, încât eram gata să râd de el înaintea să-mi dau seama că, deși poate că numai el și cu mine știam acest lucru, el era în fapt costumat mult mai original decât toți ceilalți, anume ca un cetățean din Thrax care este costumat. În jurul tuturor acestor autohtoni, reali ori doar închipuiți, erau mulți alții nu mai puțin absurzi — ofițeri costumați ca femei, și femei costumate ca soldați, eclecticii tot atât de fraudatori ca și autohtonii, gimnozofiști, ablegați și acoliții lor, eremiți, eidoloni, zoantropi jumătate fiare, jumătate oameni, și deodanți, și remontadoși în zdrențe pitorești, cu ochi sălbatici din pricina boielii.

M-am pomenit gândindu-mă cât de ciudat ar fi dacă Soarele Nou, însuși Astrul zilei, ar apărea acum la fel de brusc pe cât a apărut cu atâta vreme în urmă; când i s-a dat numele de Conciliatorul, făcându-și apariția aici tocmai pentru că era un loc nepotrivit și lui i-au plăcut întotdeauna cele mai nepotrivite locuri, și să-i vadă pe toți oamenii ăștia cu ochi mult mai proaspeți decât i-am avea noi vreodată; și dacă el, apărând aici astfel, ar fi să hotărască, prin teurgie, că toți până la unul (eu necunoscându-i pe nici unul, și nici unul necunoscându-mă pe mine) trebuie să trăiască de acum încolo întocmai rolurilor pe care și le aleseseră în acea seară — autohtonii ghemuindu-se peste focuri afumătoare în colibe de

piatră sus în munți, adevărații autohtoni ca orășeni la un ridotto, femeile zorind spre vrăjmașii Commonwealth-ului, cu săbiile în mână, ofițerii brodând la ferestrele dinspre miazănoapte și ridicându-și privirile ca să ofteze la vederea drumurilor pustii, deodanții jelindu-și în pustie mârșăviile înfiorătoare și îndreptându-și ochii spre înălțimile munților; numai eu aș rămâne neschimbat, după cum se spune că viteza luminii nu poate fi schimbată de transformările matematice.

Și în timp ce zâmbeam pentru mine la adăpostul măștii, mi s-a părut că Gheara, în punga ei de piele moale, mă apasă pe piept, să-mi aducă aminte că nu se face să-ți răzi de Conciliator și că eu însumi duceam cu mine o fărâmă din puterea lui. Și-n acea clipă, uitându-mă spre celălalt capăt al încăperii, peste toate capetele împănate și încoifate și zburlete, am văzut o Pelerină.

Mi-am croit drum spre ea cât am putut de iute, împingându-i la o parte pe cei care nu mi se dădeau din drum. (Au fost puțini aceștia, căci, cu toate că nici unul nu-și închipuia că eram ceea ce mă dădeam a fi, statura mea înaltă îi făcea să mă ia drept exultant, nefiind în fapt nici un exultant adevărat în preajmă.)

Pelerina nu era nici tânără, nici bătrână; sub masca îngustă, chipul îi părea a fi oval și neted, rafinat și îndepărtat asemenea chipului mării preotese, care îmi îngăduise să pătrund în cortul-catedrală după ce Agia și cu mine distrusesem altarul. Ținea în mână un mic pocal cu vin, ca pentru

a se juca cu el, dar când am îngenuncheat la picioarele ei, l-a pus pe masă, ca să-mi întindă degetele să i le sărut.

— Primește-mi spovedania, Domnicellae, am implorat-o eu. V-am făcut ție și tuturor surorilor tale cel mai mare rău cu putință.

— Moartea ne face rău tuturor, a răspuns ea.

— Eu nu sunt moartea.

Mi-am ridicat privirile spre ea și m-a cuprins primul val de îndoială.

Peste vacarmul vocilor mulțimii am auzit-o șuierând când a tras aer în piept.

— Nu ești?

— Nu, Domnicellae.

Și cu toate că îndoielile în privința ei mi se confirmau, m-am temut să nu fugă de mine, așa că mi-am întins mâna să apuc de capătul cingătorii ce i se legăna la brâu.

— Domnicellae, iartă-mă, dar chiar ești o membră a ordinului?

Fără să vorbească, ea a clătinat din cap, apoi s-a prăbușit la podea.

Nu este neobișnuit ca unul sau altul dintre clienții noștri să se prefacă a leșina, dar impostura poate fi recunoscută cu ușurință. Cel care se prefacă leșinat închide ochii deliberat și-i ține închiși. Când e vorba de un leșin adevărat, victima, fie bărbat, fie femeie, întâi pierde controlul asupra ochilor, astfel că, preț de o clipă, aceștia nu mai privesc în aceeași direcție; uneori ochii dau să se rostogolească sub pleoape. Pleoapele, la rândul lor, arareori se închid de tot, deoarece

închiderea lor nu este ceva voit, ci numai o relaxare a mușchilor. De obicei se zărește între pleoape o curbură subțire a albului ochilor, și asta am văzut și eu când a căzut femeia.

Mai mulți bărbați m-au ajutat s-o duc într-un alcov și toți au început să spună ba că e prea cald, ba că-i prea multă agitație, cu toate că nici prea cald nu era, nici agitație. O vreme a fost cu neputință să-i alung pe privitori — apoi curiozitatea a dispărut, încât mi-ar fi fost tot atât de cu neputință să-i mai țin acolo, chiar dacă aș fi vrut. Între timp, femeia îmbrăcată în stacojiu a început să se miște, iar eu aflasem de la o femeie cam de aceeași vârstă, îmbrăcată ca un copil, că leșinata era soția unui armiger a cărui vilă se afla undeva în apropiere de Thrax, dar care plecase la Nessus, cu cine știe ce treabă. M-am întors la masă, i-am luat pocalul și i-am atins buzele cu lichidul roșu aflat înăuntru.

— Nu, a zis ea cu glas pierdut. Nu vreau... E sangria și nu-mi place... L-am... l-am ales numai pentru că se potrivește la culoare cu costumul meu.

— De ce ai leșinat? Din pricină că am crezut că ești o monahie adevărată?

— Nu, ci pentru că am ghicit cine ești tu, a răspuns ea și o clipă am tăcut amândoi, ea încă întinsă pe jumătate pe divanul pe care o adusesem cu ajutorul celorlalți, iar eu șezând la picioarele ei.

Mi-am retrezit în minte momentul în care îngenunchisem în fața ei; după cum am mai spus, am puterea să reconstruiesc astfel fiecare clipă a vieții mele. Și într-un târziu a trebuit s-o întreb:

— Cum ți-ai dat seama?

— Întrebat dacă e Moartea, oricine altcineva costumat astfel ar fi răspuns că este... din pricina costumului, de bună seamă. Cu o săptămână în urmă mă aflam la curtea arhontelui, când soțul meu l-a acuzat de hoție pe unul dintre peonii noștri. În acea zi te-am văzut stând în preajmă, cu brațele încrucișate pe garda spadei pe care o duci acum cu tine, și când te-am auzit spunând ceea ce ai spus, după ce mi-ai sărutat degetele, te-am recunoscut și am crezut... O, nu știu ce-am crezut! Presupun că am crezut că ai îngenuncheat în fața mea din pricină că voiai să mă ucizi. Când te-am văzut în curte, doar din felul în care stăteai păreai să fii o persoană care se poartă frumos cu bieții oameni ale căror capete urmează să le reteze, și mai ales față de femei.

— Am îngenuncheat în fața ta pentru că sunt nerăbdător să le găsesc pe Pelerine, iar costumul tău, la fel ca și al meu, nu părea să fie o costumație de carnaval.

— Nici nu este. Adică nu sunt îndreptățită să-l port, dar nu e ceva croit special de servitoarele mele. Ci un veșmânt adevărat. A tăcut, apoi a continuat: Știi că nu-ți cunosc numele?

— Severian. Iar al tău este Cyriaca — una dintre femei l-a pomenit în timp ce aveam grijă de tine. Pot să te întreb cum de ai asemenea veșmânt și dacă știi cumva unde se află acum Pelerinele?

— Întrebarea n-are nici o legătură cu slujba ta, nu-i așa? O clipă, s-a uitat fix în ochii mei, apoi a clătinat din cap. E ceva personal. Am fost crescută de ele. Adică, eram o

SPADA LICTORULUI

postulantă, înțelegi? Am străbătut continentul în sus și-n jos și luam lecții minunate de botanică doar uitându-mă la copacii și florile prin dreptul cărora treceam. Uneori, când mă gândesc la zilele acelea, mi se pare că într-o singură săptămână am lăsat în urmă palmierii și am ajuns la pini, cu toate că știu că așa ceva nu poate fi adevărat. Urma să depun jurământul monahal, a continuat ea; în anul dinaintea confirmării, îți croiesc veșmântul și te pun să-l încerci, ca să-l faci pe măsura ta, iar apoi ți-l dau să-l vezi printre hainele obișnuite de câte ori îți deschizi cufărul. Ca atunci când o copilă se uită la rochia de mireasă a mamei, care a fost și a bunicii, și știe că o va îmbrăca și ea la măritiș, dacă se va mărita vreodată. Doar că eu nu am apucat să-mi port niciodată veșmântul și, când m-am întors acasă, l-am luat cu mine. Și nu m-am mai gândit la el timp îndelungat. Abia când am primit invitația arhontelui l-am scos din nou, hotărând să-l port în seara asta. Sunt mândră de silueta mea — n-a fost nevoie decât să-l mai lărgesc pe ici, pe colo. Îmi vine bine, așa cred, și chipul meu e potrivit pentru o Pelerină, doar ochii mi-s altfel decât ai lor. Niciodată n-am avut ochi potriviți — îmi închipuiam că o să-i capăt și eu când îmi depun jurământul, sau după aceea. Mai-marea postulantelor avea privirea aceea. Stătea și cosea, și dacă te uitai la ochii ei, aveai impresia că vedeau până la capătul lui Urth, unde trăiesc perischiții, răzbind prin veșmântul vechi și sfâșiat, și prin pereții cortului, răzbind prin orice. Nu, nu știu unde se află acum Pelerinele — nici chiar ele nu cred că știu, dar poate știe Maica.

— Trebuie să fi avut prietene printre ele, am zis eu. Dintre suratele tale postulante n-a mai rămas nici una în ordin?

Cyriaca a ridicat din umeri.

— Nici una nu mi-a scris vreodată. Chiar nu știu.

— Te simți în putere să te întorci la dans?

Muzica începea să pătrundă în alcovul nostru.

Capul nu i s-a mișcat, dar i-am văzut ochii: în timp ce ea povestise despre Pelerine, aceștia măsuraseră coridoarele anilor, iar acum s-au întors către mine, privindu-mă pieziș.

— Asta vrei să faci?

— Nu cred. Nu mă prea simt în largul meu în mulțime, decât dacă sunt prietenii mei în preajmă.

— Vrei să spui că ai prieteni?

Părea sincer mirată.

— Nu aici... mă rog, aici am unul. În Nessus îi aveam pe frații din gilda noastră.

— Înțeleg. A ezitat. Nu văd de ce ne-am duce dincolo. Petrecerea o să țină cât e noaptea de lungă, iar în zori, dacă arhonteale încă se distrează, or să coboare perdelele, ca să nu intre lumina, și poate or să întindă uraniscul peste grădină. Putem ședeaa aici cât ne poștește inima și de fiecare dată când trece vreun servitor, ne luăm ce vrem de mâncare și de băut. Și dacă trece cineva cu care vrem să stăm la taclale, îl oprim și-l poftim să ni se alăture.

— Mă tem că aș începe să te plictisesc înainte să treacă jumătate de noapte, am spus eu.

— Cătuși de puțin, pentru că nu am de gând să te las să vorbești prea mult. O să vorbesc eu, iar tu o să mă asculți. Pentru început — știi că ești foarte chipeș?

— Știu că nu sunt. Dar cum nu m-ai văzut niciodată fără masca asta, nu ai de unde să știi cum arăt.

— Dimpotrivă.

S-a aplecat în față, ca pentru a-mi cerceta chipul prin găurile pentru ochi ale măștii. Propria ei mască, de aceeași culoare cu veșmântul, era atât de mică, încât era mai mult de formă, două laturi migdalate dintr-o țesătură oarecare, ce-i împrejmuiau ochii; dar îi dădeau un aer exotic pe care altfel nu l-ar fi avut, și totodată parcă o undă de mister, ca și când ascundea ceva și astfel o absolvea de orice răspundere.

— Sunt sigură că ești un om foarte inteligent, dar n-ai fost la asemenea petreceri la fel de mult ca mine, altfel ai fi deprins arta de a judeca fețele oamenilor fără a le vedea. Cel mai greu, de bună seamă, e când persoana la care te uiți poartă o vizieră de lemn ce nu împrumută trăsăturile feței, dar chiar și atunci poți să-ți dai seama de multe. Ai o bărbie ascuțită, nu-i așa? Cu o despicătură mică.

— Da, bărbiei ascuțite. Nu, despicăturii.

— Mă minți ca să mă descurajezi, ori poate n-ai observat-o niciodată. Îmi dau seama de forma bărbiei uitându-mă la încheieturile mâinilor, mai ales la bărbați, pentru că ei mă interesează. O încheietură îngustă înseamnă o bărbie ascuțită, iar masca asta de piele lasă la vedere atât cât să pot să-mi dau seama. Chiar dacă ochii ți-s adânciți în orbite, sunt mari și mobili, ceea ce, la un bărbat, înseamnă despicătură în bărbie, mai ales când chipul e prelung. Ai pomeți înalți — li se desenează puțin conturul prin mască iar obrajii supti îi fac să pară și mai înalți. Păr negru, pentru că îl văd pe dosul

mâinilor, buze subțiri ce apar prin gura măștii. Nu le văd de tot, ceea ce înseamnă că se curbează, o trăsătură cum nu se poate mai atrăgătoare la buzele unui bărbat.

N-am știu ce să spun și, sincer să fiu, aș fi dat orice s-o părăsesc în clipa aceea; în cele din urmă am întrebat-o:

— Vrei să-mi scot masca, să vezi cât de corecte ți-s afirmațiile?

— O, nu, nu ai voie. Nicidecum înainte de a se cânta aubada. Și-apoi, trebuie să ții seamă de sentimentele mele. Dacă ți-o scoți și descopăr că nu ești chipeș, mă lipsești de-o noapte interesantă. Șezuse aplecată în față. Acum a zâmbit și s-a întins la loc pe divan, cu părul răsfirat în jurul capului, ca o aureolă întunecată. Nu, Severian, în loc să-ți scoți masca, mai bine dezvăluie-ți spiritul. O scoți mai târziu, arătându-mi ce-ai face dacă ai fi liber să faci tot ce ți-ai dori, dar acum povestește-mi tot ce vreau să aflu despre tine. Vii din Nessus — asta am aflat. De ce ești atât de dornic să le găsești pe Pelerine?

VI

Biblioteca Citadelei

Când am dat să-i răspund la întrebare, un cuplu a trecut agale prin dreptul alcovului nostru, bărbatul îmbrăcat într-un sanbenito, iar femeia costumată în midinetă. Ne-au aruncat o privire fugară, dar ceva — felul în care își țineau capetele înclinate unul către celălalt, sau vreo expresie a ochilor — mi-a dat de înțeles că știau, sau cel puțin bănuiau, că nu eram costumat. M-am prefăcut totuși a nu fi observat nimic și am spus:

— Ceva ce aparține Pelerinilor a ajuns în mâinile mele din întâmplare. Și vreau să li-l înapoiez.

— N-o să le faci nimic rău, nu-i așa? m-a întrebat Cyriaca. Poți să-mi spui despre ce e vorba?

N-am îndrăznit să-i spun adevărul și știam că o să-mi ceară să-i arăt orice ar fi fost acel obiect, așa că am spus:

— O carte — o carte veche, minunat ilustrată. Nu vreau să mă dau cunoscător într-ale cărților, dar sunt sigur că are

o importanță religioasă și e foarte valoroasă — și spunând acestea, am scos cărțulia cafenie ce se găsisse în biblioteca Maestrului Ultan și pe care o luasem cu mine când părăsisem celula Theclei.

— Da, e veche, a zis Cyriaca. Și văd că e cam pătată de apă. Pot să mă uit la ea?

I-am dat-o, ea a răsfoit-o și s-a oprit la o ilustrație înfățișând nimfe și satiri, și a ridicat-o până a prins lucirea unui felinar ce ardea într-o nișă, deasupra divanului nostru. În lumina pâlpâitoare, bărbații încornorați păreau să topăie, iar silfidele să se zvârcolească.

— Nici eu nu mă pricep la cărți, a zis ea, dându-mi-o îndărăt. Dar un unchi de-al meu se pricepe și cred că ar da orice s-o aibă pe aceasta. Păcat că nu-i aici în noaptea asta, s-o vadă — dar poate că e mai bine așa, pentru că probabil aş încerca să ți-o iau cumva. La fiecare pentadă călătorește tot atât de departe cât am călătorit eu cu Pelerinele, doar ca să caute cărți vechi. S-a dus chiar până la arhivele pierdute. De astea ai auzit?

Am clătinat din cap.

— Știi doar ce mi-a povestit el odată, după ce-a băut din vinul din podgoria noastră mai mult decât de obicei, și se prea poate să nu-mi fi spus chiar totul, pentru că, în timp ce stăteam de vorbă, am avut sentimentul că se temea un pic să nu încerc să mă duc și eu. Nu m-am dus niciodată, cu toate că uneori îmi pare rău. Oricum, în Nessus, departe spre miazăzi față de orașul pe care-l vizitează îndeobște oamenii, atât de departe la vale pe marele râu încât cei mai mulți

oameni își închipuie că orașul s-a sfârșit cu mult înainte, se găsește o fortăreață străveche. Toată lumea, în afară poate de Autocrat — fie ca spiritul lui să trăiască în o mie de erezi — au dat-o de mult uitării și se crede că e bântuită. Se înalță pe un deal, străjuind Gyollul, așa mi-a spus unchiul meu, veghind un câmp de sepulcre căzute în ruină, fără a avea ceva de străjuit.

S-a oprit din vorbit și și-a mișcat mâinile, ca să sugereze, în văzduhul din fața ei, forma dealului și a fortăreței din vârful. Mi se părea că spusese povestea de multe ori, poate copiilor ei. Dintr-odată, mi-am dat seama că era destul de trecută în ani să fie mamă a unor copii destul de mari și ei ca să fi ascultat de multe ori povestea asta și numeroase altele. Anii nu lăsaseră urme pe chipul ei neted, senzual; dar lumânarea tinereții, care ardea încă atât de radioasă în Dorcas și o împresurase chiar și pe Jolenta în lumina ei limpede, venită de pe altă lume, și care strălucise atât de intensă și de luminoasă în spatele puterii Theclei, și care alungase întunericul de pe potecile afundate în neguri ale necropolei când sora ei Thea luase pistolul lui Vodalus, lângă mormânt, se stinsese în Cyriaca atât de demult, încât nu mai rămăsese nici măcar parfumul flăcăruiei ei. Și m-a cuprins mila pentru ea.

— Trebuie să știi povestea despre cum au ajuns în stele cei din rasa din vremurile străvechi și cum, pentru a face asta, au renunțat la jumătatea sălbatică a naturii lor, încât nu le-a mai păsat de gustul vântului palid, nici de iubire, nici de pofte, nici să mai compună cântece noi, nici să le cânte pe cele vechi, și nici de vreuna dintre animalele pe care credeau că le

aduseseră cu ei din junglă, la începutul timpului — cu toate că, din câte mi-a spus unchiul meu, animalele cu pricina i-au adus pe ei. Și știi, sau ar trebui să știi, că aceia căroră le-au vândut acele animale, și care erau creații făcute de ei înșiși cu mâinile lor, îi urau din adâncul inimii. Și chiar aveau inimi, cu toate că oamenii care-i făcuseră n-au recunoscut asta niciodată. Oricum, și-au pus în gând să-i distrugă pe cei care i-au creat, și au făcut asta aducând înapoi, după ce omenirea se răspândise pe o mie de sori, tot ceea ce fusese lăsat în grija lor cu mult timp în urmă. Însă ar trebui să știi toate astea. Mi le-a spus unchiul meu, așa cum ți le-am spus eu acum, iar el le-a găsit, dimpreună cu multe alte lucruri, însemnate într-o carte din colecția lui. O carte pe care el credea că nimeni n-o mai deschisese de-un ciliad. Dar cum anume au făcut ceea ce-au făcut nu se prea știe, a continuat ea. Îmi aduc aminte că, în copilăria mea, îmi închipuiam mașinile rele săpând — săpând noaptea, până îndepărtau rădăcinile răsucite ale vechilor copaci, și descopereau un cufăr de fier pe care îl îngropaseră când lumea era foarte tânără, și când spărgeau cuitoarea cufărului, toate lucrurile despre care am vorbit ieșeau de acolo zburând ca un roi de albine aurii. E caraghios ce-ți spun, dar chiar și acum îmi vine greu să-mi imaginez cum puteau să arate cu adevărat acele mașinării gânditoare.

Mi l-am amintit pe Jonas, cu metalul ușor, strălucitor, unde ar fi trebuit să fie pielea de pe ventrele sale, dar nu mi-l puteam închipui pe Jonas punând în libertate o năpastă care să chinuiască omenirea, și am clătinat din cap.

— Dar unchiul meu mi-a spus că acea carte a lui vorbea lămurit despre ce anume făcuseră mașinăriile, iar ceea ce eliberaseră ele nu era un roi de insecte, ci un șuvoi de artefacte de toate soiurile, gândite de ele astfel încât să readucă la viață toate acele gânduri pe care oamenii le lăsaseră în urmă, deoarece nu puteau fi scrise cu cifre. Construirea a toate cele, de la orașe până la cămile pentru smântână, se afla în mâinile mașinilor, și după o mie de vieți de construit orașe care erau ca niște mașinării uriașe, se apucară de construit orașe care erau ca niște troiene de nori înaintea unei furtuni, iar altele asemenea unor schelete de dragoni.

— Când a fost asta? am întrebat eu.

— Cu mult timp în urmă — cu mult înainte să se fi pus pietrele de temelie ale orașului Nessus.

Îmi întinsesem un braț în jurul umerilor ei, iar acum ea și-a lăsat mâna să se strecoare în poala mea; i-am simțit căldura și căutarea înceată.

— Și au urmat același principiu în tot ce au făcut. În modelarea mobilei, bunăoară, în croiul veșmintelor. Și pentru că erau de mult morți cârmuitorii care hotărâseră cu atâta timp în urmă ca toate gândurile simbolizate de veșminte și mobilier, și de orașe, să fie date uitării de omenire, iar oamenii le uitaseră chipurile și vorbele lor înțelepte, aceiași oameni erau încântați de lucrurile cele noi. Astfel a pierit întregul imperiu care fusese construit la ordin. Dar cu toate că imperiul se dizolvase, lumile au agonizat îndelung. La început, pentru ca obiectele pe care le dădeau înapoi oamenilor să nu fie din nou respinse, mașinile au pus la cale tot felul de

parade și fantasmagorii, la vederea cărora oamenii visau la prosperitate sau răzbunare, sau la lumea nevăzută. Mai târziu, au dat fiecărui bărbat și fiecărei femei câte un însoțitor, nevăzut de ochii celorlalți, care să le fie sfătuitor. Copiii aveau de mai demult asemenea însoțitori. Iar când puterea mașinilor a slăbit și mai tare — așa cum doriseră înseși mașinile să se întâmple —, n-au mai putut să țină fantezele acelea în mințile stăpânilor și n-au mai putut construi alte orașe, din pricină că orașele care mai existau rămăseseră aproape pustii. Unchiul meu mi-a spus că ajunseseră în acel punct în care speraseră ca omenirea să se ridice împotriva lor și să le distrugă, dar așa ceva nu s-a întâmplat, deoarece între timp mașinile, care fuseseră înainte disprețuite ca orice sclav sauenerate ca niște demoni, erau acum îndrăgite peste măsură. Așa că i-au strâns în jurul lor pe toți cei care le îndrăgeau mai mult și ani în șir i-au învățat toate acele lucruri pe care seminția lor le dăduse uitării, apoi una după alta mașinile au murit. Și atunci toți cei pe care mașinile îi iubiseră și care le iubiseră la rândul-le s-au strâns să se sfătuiască ce să facă și cum să dreagă pentru ca învățăturile să fie păstrate, căci știau că seminția mașinilor nu se va mai reîntoarce pe Urth. Dar învrăjbiri cumplite s-au iscat între ei. De învățat, nu învățaseră împreună, ci fiecare bărbat sau femeie ascultase o singură mașină, ca și cum pe lume nu s-ar fi aflat decât ei doi. Și pentru că era atâta știință pe lume și doar puțini care să și-o însușească, mașinile îl învățaseră pe fiecare în alt fel și altceva. Așa s-au împărțit oamenii în două tabere, și fiecare tabără în alte două tabere, și fiecare nouă

tabără în altele două, până când, în cele din urmă, fiecare om a rămas de unul singur, neînțeles, ocărât de ceilalți și ocărându-i la rândul său. Și fiecare a plecat, fie ieșind din orașele în care se aflaseră mașinile, fie afundându-se și mai adânc în ele, și doar foarte puțini — cei care îndeobște stăteau în palatele mașinilor — au rămas de veghe lângă leșurile lor.

Un somelier ne-a adus cupe cu vin aproape la fel de limpezi ca apa și la fel de neclintit ca ea, până când cea mai mică tresărire a cupei îl trezea. Îmbălsăma aerul asemenea acelor flori pe care nici un om nu le poate vedea, florile ce pot fi găsite doar de către orbi; iar a bea acel vin era ca și când sorbeai puterea din inima unui taur. Cyriaca și-a luat nerăbdătoare cupa, a golit-o dintr-o înghițitură și a aruncat-o într-un colț, iar cupa a căzut zăngănind.

— Mai povestește-mi despre arhivele pierdute, am rugat-o eu.

— Când și cea de pe urmă mașină a rămas nemișcată și rece, și fiecare din cei care învățaseră de la ele știința interzisă, pe care omenirea o îndepărtase de la sine, s-a despărțit de toți ceilalți, în inima fiecăruia și-a făcut loc spaima. Căci fiecare știa despre sine că era muritor și cei mai mulți nu mai erau tineri. Și fiecare vedea că, odată cu propria moarte, va muri și cunoașterea, ce-i era cea mai dragă. Așa că fiecare — socotindu-se singurul care făcea astfel — a început să pună pe hârtie ceea ce învățase în anii îndelungați în care ascultase învățăturile primite de la mașinile ce răspândiseră în lume întreaga tănuită cunoaștere despre tot ce e sălbatic. Multe cunoștințe au pierit dar și mai multe au supraviețuit,

uneori nimerind în mâinile celor care le-au copiat, însuflețindu-le cu propriile adăugiri sau slăbindu-le prin ceea ce lăsau deoparte... Sărută-mă, Severian.

În ciuda măștii mele care ne împiedica, buzele ni s-au unit. Când Cyriaca s-a retras, amintirile ca niște umbre ale vechilor zbunguieli amoroase ale Theclei, petrecute prin budoarele subterane și pseudotirumurile Casei Absolute, s-au răsculat în mine, iar eu am spus:

— Nu știi că pentru așa ceva un bărbat trebuie să-și concentreze întreaga atenție?

Cyriaca a zâmbit.

— Tocmai de aceea am făcut-o, să aflu dacă mă ascuți... Oricum, vreme îndelungată — cred că nimeni nu știe cât timp anume, și oricum lumea nu se afla atât de aproape de moartea soarelui, iar anii îi erau, la acea vreme, mai lungi — aceste scrieri au circulat, dacă nu s-au făcut praf și pulbere în cenotafuri, unde cei care le scriseră le ascunseseră pentru a le păstra bine. Erau fragmentare, contradictorii și exegetice. Apoi, când un oarecare autocrat (deși la vremea aceea autocrații nu se numeau autocați) a sperat să recâștige dominația pe care o avusese primul imperiu, scribii au fost adunați laolaltă de servitorii lui, bărbați îmbrăcați în robe albe, care au prădat mansardele, au dărâmat androsfincșii înălțați întru aducerea aminte a mașinilor și au pătruns în criptele prezicătoarelor de mult moarte. Prada lor a fost apoi strânsă într-un morman uriaș, în orașul Nessus abia construit la acea vreme, pentru a fi arsă.

Dar în noaptea dinainte să li se dea foc, autocratul din acele timpuri, care niciodată înainte nu visase visele dezlănțuite ale nopții, ci nutrise numai visurile de stăpânire la care visa cu ochii deschiși, a avut în sfârșit un vis. Și în el a văzut cum toate lucrurile neîmplânzite ale vieții și morții, piatră și râu, fiară și copac, îi scapă din mâini pentru totdeauna.

Și când a venit dimineța, a poruncit ca torțele să nu fie aprinse, ci să se zidească o bortă măreață pentru a găzdui toate tomurile și sulurile adunate de oamenii în robe albe. Căci, și-a zis el, dacă noul imperiu pe care gândea să-l întemeieze avea să-l trădeze până la urmă, se va retrage în acea bortă și va pătrunde în lumile pe care era hotărât să le înlăture, așa cum făcuseră și cei din vremurile de demult.

Imperiul l-a trădat, așa cum și trebuia să facă. Trecutul nu poate fi găsit în viitor, căci nu se află acolo — decât atunci când lumea metafizică, mult mai mare și mult mai înceată decât lumea fizică, își va fi încheiat mișcarea de revoluție și Soarele Nou va fi venit. Dar el nu s-a retras, așa cum plănuise, în acea bortă și înăuntrul cortinei pe care ceruse să fie construită în jurul ei, pentru că tot ce e sălbatic, atunci când va fi rămas în urma omului pentru totdeauna, știe să se ferească de capcane și nu mai poate fi prins.

Cu toate acestea, se povestește că înainte ca tot ceea ce strânsese să fie zidit în bortă, a pus un om de pază. Și când i s-a încheiat vremea pe Urth, acel paznic a găsit un altul, și acesta un altul, încât ei continuă să împlinescă plini de credință poruncile autocratului, pentru că ei sunt plini de

gândurile sălbatice izvorâte din învățăturile salvate de mașini, și o asemenea credință se numără printre acele lucruri sălbatice.

În timp ce femeia mi-a povestit toate acestea, eu am dezbrăcat-o și i-am sărutat sânii; în cele din urmă am întrebat-o:

— Toate acele gânduri despre care ai pomenit, au dispărut de pe lume după ce autocratul le-a închis în bortă? Oare n-am auzit niciodată de ele?

— Ba cum să nu, pentru că au fost trecute de la unul la altul vreme foarte îndelungată și au pătruns în sângele tuturor oamenilor. Și se mai zice și că uneori cel care le păzește le trimite afară și, cu toate că se reîntorc la el până la urmă, apucă să fie citite, de unul sau de mai mulți, înainte să se cufunde încă o dată în întunecime.

— O poveste minunată, am zis eu. Îmi vine să cred că știu mai mult din povestea asta decât tine, și totuși n-am auzit-o până acum.

Am descoperit că avea picioare lungi care se subțiau domol de la coapsele ca niște pernițe de mătase, până la gleznelor zvelte; de altfel, întregul ei trup era modelat pentru plăceri.

Degetele ei au atins agrafa ce-mi ținea mantia pe umeri.

— Trebuie s-o scoți? a întrebat ea. Nu ne poate acoperi?

— Ba da, am spus.

VII

Atracții

Aproape că m-am înecat în plăcerile pe care mi le-a dăruit, căci, cu toate că n-o iubeam așa cum o iubisem odată pe Thecla, și nici cum încă o mai iubeam pe Dorcas, și nu era nici atât de frumoasă precum fusese Jolenta odată, am simțit pentru ea o tandrețe care nu era decât în parte izvorâtă din vinul tulburător, iar ea era o femeie asemenea celorla la care visam când eram un băietan zdrențuit în Turnul Matachin, înainte să zăresc fața în formă de inimă a Theei, lângă mormântul deschis; unde mai pui că știa cu mult mai multe despre arta iubirii decât oricare dintre cele trei.

Ne-am ridicat și ne-am dus la un havuz de argint, cu apă curgătoare, să ne spălăm. Acolo erau două femei care se iubiseră așa cum ne iubisem noi; s-au uitat lung la noi și au izbucnit în râs; dar când au văzut că nu le-aș cruța viața doar pentru că sunt femei, au fugit țipând.

Apoi ne-am curățat unul pe altul. Știu că Cyriaca era sigură că o voi părăsi atunci și acolo, și așa credeam și eu; dar nu ne-am despărțit (deși poate că ar fi fost mai bine dacă o făceam) și am ieșit în grădina mică și tăcută, plină de noapte, oprindu-ne lângă o fântână singuratică.

Ne-am luat de mână, așa cum fac copiii.

— Ai vizitat vreodată Casa Absolută? m-a întrebat ea.

Se uita la chipurile noastre ogindite în apa scăldată de lună, iar vocea ei era atât de stinsă, încât abia o puteam auzi.

I-am spus că da, și când mi-a auzit răspunsul, mâna ei a strâns-o pe-a mea.

— Te-ai dus și la Fântâna Orhideelor, care se află acolo?

Am clătinat din cap.

— Și eu am fost la Casa Absolută, și nici eu n-am văzut Fântâna Orhideelor. Se spune că atunci când Autocratul are o consoartă — al nostru nu are așa ceva — ea își ține curtea acolo, în cel mai minunat loc de pe pământ. Chiar și acum, numai cele mai frumoase au voie să se plimbe pe-acolo. Când am fost acolo, am stat, domnul stăpânul meu și cu mine, într-o cămăruță anume potrivită rangului nostru armigerial. Într-o seară, în care domnul stăpânul meu era plecat și nu știam unde se dusesse, am ieșit pe coridor și, stând eu acolo, uitându-mă și-ntr-o parte și-n alta, un slujbaș din cei mari ai curții a trecut pe lângă mine. Nu-i știam numele ori rangul, dar l-am oprit și l-am întrebat cum pot să ajung la Fântâna Orhideelor.

A tăcut. Cât să tragi aer în piept de trei sau patru ori, nu s-a auzit nimic altceva decât muzica de la pavilioane și picurul fântânii. Apoi Cyriaca a continuat:

— Slujbașul s-a oprit și s-a uitat la mine, parcă oarecum surprins. N-ai habar cum te simți când ești o biată armigeta de la miazănoapte, cu un veșmânt croit de servitoarele tale și cu bijuterii provinciale, și să se uite așa la tine cineva care și-a petrecut toată viața printre exultanții din Casa Absolută. Apoi a zâmbit. Cyriaca m-a strâns din nou de mână, foarte tare de data asta, și a continuat. Și mi-a spus: O iei pe coridorul cutare și pe coridorul cutare, cotești după statuia cutare, urci treptele cutare și o apuci pe cărarea de fildeș. Ah, Severian, iubitul meu!

Chipul îi radia asemenea lunii. Mi-am dat seama că ceea ce-mi descrisese fusese clipa cea mai importantă a vieții ei și că acum prețuia întrucâtva iubirea pe care i-o dăruisem și poate nu numai întrucâtva, ci în mare măsură, pentru că o făcuse să-și aducă aminte de acel moment, când frumusețea îi fusese prețaluită de cineva care, după părerea ei, ar fi putut s-o stăpânească oricum, și care nu fusese câtuși de puțin dezamăgit de ceea ce vedea.

Rățiunea îmi spunea că ar trebui să mă simt jignit, dar nu găseam nici urmă de resentiment în mine.

— El a plecat și eu am mers așa cum mă îndrumase el — să fi făcut vreo douăzeci de pași, poate patruzeci. Și m-am pomenit nas în nas cu domnul stăpânul meu și el mi-a poruncit să mă întorc în cămăruța noastră.

— Înțeleg, am spus, potrivindu-mi mai bine spada.

— Cred și eu. Și-atunci e rău să-l trădez în felul acesta? Ce zici?

— Nu sunt judecător.

— Toată lumea mă judecă... toți prietenii... toți iubiiții, tu nefiind nici primul, nici ultimul; chiar și femeile din caldarium, mai adineaori.

— Suntem deprinși încă din copilărie să nu judecăm, ci numai să ducem la îndeplinire pedepsele transmise de tribunalele din Commonwealth. Nu te voi judeca, și nici pe el nu-l voi judeca.

— Eu judec, a spus ea și și-a întors fața către lumina strălucitoare, neîndurătoare a stelelor.

Pentru prima oară de când o zărisem în partea cealaltă a sălii de bal pline de oameni, am înțeles de ce o confundasem cu o monahă din ordinul celor al căror veșmânt îl purta.

— Sau cel puțin eu așa consider, că judec. Și mă găsesc vinovată, dar nu mă pot opri. Cred că-i atrag pe oameni ca tine. Te-ai simțit atras. Erau femei acolo mult mai drăguțe decât sunt eu acum, știu asta.

— Nu sunt sigur, am zis eu. Când veneam spre Thrax...

— Aha, și tu ai o poveste! Spune-mi-o, Severian. Eu ți-am povestit aproape singurul lucru interesant ce mi s-a întâmplat vreodată.

— Pe drum înapoi — nu eram singur, o să-ți explic mai încolo cu cine călătoream —, am dat peste o vrăjitoare care era împreună cu famula și clientul ei, veniseră toți trei într-un anumit loc, pentru a reînsufleți trupul unui bărbat mort de mult.

— Serios?

Ochii Cyriacăi au scăpărat.

— Ce minunat! Am auzit despre asemenea lucruri, dar nu le-am văzut niciodată. Povestește-mi totul, vezi numai să spui adevărul.

— Prea multe nu-s de povestit. Drumul nostru trecea printr-un oraș părăsit și când le-am zărit focul, ne-am îndreptat într-acolo pentru că duceam cu noi pe cineva bolnav. Când vrăjitoarea l-a adus în mijlocul nostru pe bărbatul pentru a cărui retrezire la viață venise ea, am crezut c-o să învie întregul oraș. Abia câteva zile mai târziu am înțeles.

M-am pomenit că nu pot spune ce înțelesesem; anume că, de fapt, înțelesul se găsea la un nivel superior celui al limbii, un nivel despre care ne place să credem că nici nu prea există, deși dacă n-ar fi disciplina constantă pe care ne-am deprins s-o exercităm asupra gândurilor noastre, ele ar năzui mereu să urce spre acest nivel, fără să ne dăm seama.

— Continuă.

— De bună seamă că nu înțelesesem. Încă mă gândesc la asta, și tot nu înțeleg. Dar știu oarecum că ea îl rechemă printre cei vii, iar el aducea cu sine întregul oraș de piatră, în care apoi să trăiască. Uneori mi-am spus că poate orașul nu a avut niciodată o altă realitate separată de a lui, încât atunci când mergeam pe străzile orașului și treceam peste dărâmurile zidurilor sale, de fapt mergeam printre oasele lui.

— Și chiar a venit? a întrebat ea. Spune-mi!

— Da, s-a întors, și apoi clientul a murit și a murit și femeia bolnavă care era cu noi. Iar Apu-Punchau — așa se numea mortul — a dispărut din nou. Vrăjitoarele au fugit sau au zburat, nu știu. Dar ceea ce voiam să spun este că a

doua zi am pornit mai departe pe jos și în noaptea următoare ne-am adăpostit în coliba unei familii sărace. Și în acea noapte, în timp ce femeia care era cu mine dormea, am vorbit cu bărbatul din colibă, care părea să știe o mulțime despre orașul de piatră, cu toate că nu-i cunoștea numele de origine. Apoi am vorbit cu mama bărbatului, care mi-a dat impresia că știa încă și mai multe, dar de spus a spus puține. . . Am ezitat, îmi venea greu să vorbesc despre asemenea lucruri cu femeia asta. Dar am urmat: La început am crezut că străbunii lor și-or fi avut obârșia în orașul de piatră, dar mi-au zis că fusese distrus cu mult înainte de venirea seminției lor. Cu toate acestea, știau o sumedenie de legende și povești despre el, dat fiind că bărbatul căutase comori acolo încă de pe vremea când era băietan, dar — așa zicea el — nu găsisese mare lucru, doar pietre crăpate și oale sparte, și urmele celorlalți căutători care fuseseră acolo cu mult înaintea lui. „În vremurile de demult”, mi-a povestit mama lui, „se credea că poți scoate aurul îngropat dacă pui câteva monede de-ale tale în pământ și apoi rostești un descântec. Mulți au făcut-o, unii au uitat locul sau ceva i-a împiedicat să-și dezgroape aurul ascuns. Asta-i ceea ce găsește fiul meu. Asta-i pâinea pe care-o mâncăm.”

Mi-am amintit-o pe femeie așa cum era în noaptea aceea, bătrână, îndoită de șale, își încălzea mâinile la un foc mic de turbă. Poate că semăna cu vreuna dintre bonele Theclei, pentru că ceva din înfățișarea ei a adus-o pe Thecla mai aproape de suprafața minții mele decât oricând de când Jonas și cu mine am fost închiși în Casa Absolută, încât o dată sau de

două ori, privindu-mi întâmplător degetele, m-am mirat să le văd atât de groase și de cafenii, și fără inele.

— Continuă, Severian, m-a îmboldit Cyriaca din nou.

— Apoi bătrâna mi-a spus că era ceva în orașul de piatră ce-i atrăgea pe aceia asemenea într-acolo. „Ai auzit povești despre necromanți care caută spiritele morților”, a zis ea. „Știi că există vivimanți printre cei morți, care-i cheamă la ei pe aceia care-i pot face să trăiască din nou? În orașul de piatră e unul dintre aceștia, și o dată sau de două ori la fiecare saros unul dintre chemații la el cinează cu noi.” S-a răsucit către fiul ei și i-a zis: „Poate îți aduci aminte de omul ăla tăcut, care a dormit lângă toiagul său. Erai copil, dar cred că îți mai amintești de el. Acela a fost ultimul până acum.” Și atunci am știut că și eu fusesem atras de vivimantul Apu-Punchau, deși nu simțisem nimic.

Cyriaca m-a privit chiorăș.

— Înseamnă că eu sunt moartă? Asta vrei să spui? Mi-ai spus că era acolo o vrăjitoare, adică necromanta, și că ai ajuns întâmplător la focul ei. Îmi vine să cred că tu însuși erai vrăjitoarea de care mi-ai povestit și fără îndoială persoana bolnavă de care ai pomenit era clienta ta, iar femeia — servitoarea ta.

— Crezi asta din pricină că am ocolit să-ți spun toate amănuntele care au o oarecare însemnătate în poveste, am zis eu.

Îmi venea să râd că putea să mă creadă vrăjitor; dar Gheara mă apăsa pe coșul pieptului, spunându-mi că prin puterea pe care i-o furasem eram într-adevăr un vrăjitor în toate cele, în afară de cunoaștere; și am înțeles — în același

sens în care „înțelesesem” și înainte — că deși Apu-Punchau o adusese la îndemâna lui, nu a putut (sau n-a vrut?) să mi-o ia. Am continuat:

— Cel mai important lucru e că atunci când strigoiul a dispărut, una dintre capele Pelerinelor, asemenea celei pe care o porți tu acum, a rămas în urmă, în noroi. O am în sabrețul meu. Oare Pelerinele cochetează cu necromanția?

N-am auzit niciodată răspunsul la întrebare, pentru că în timp ce vorbeam, silueta înaltă a arhontelui s-a apropiat pe aleea îngustă ce ducea la fântână. Purta mască și era costumat în câine negru, și nu l-aș fi recunoscut dacă l-aș fi văzut în lumină bună; dar umbrele adânci ale grădinii îi înlăturau masca, parcă i-o smulgeau niște mâini omenești, și atunci când i-am zărit silueta înaltă și mersul, l-am recunoscut de îndată.

— Aha, a zis el. Ai găsit-o. Ar fi trebuit să prevăd asta.

— Am bănuț, dar nu eram sigur, am zis eu.

VIII

Pe stâncă

Am părăsit domeniul palatului prin una din porțile dinspre uscat. Șase cavaleriști stăteau de pază acolo, fără ca vreunul să aibă aerul relaxat al celor doi de la treptele dinspre râu, cu câteva ronduri în urmă. Unul dintre ei, politicoș însă aținându-mi vădit calea, m-a întrebat dacă trebuia să plec atât de devreme. I-am spus cine sunt și că, din păcate, chiar trebuie să plec — încă mai aveam treabă de făcut, i-am spus (ceea ce era adevărat), iar a doua zi mă aștepta încă și mai multă muncă (ceea ce iar era adevărat).

— Atunci sunteți un erou, a zis soldatul pe un ton ceva mai prietenos. N-aveți escortă, Lictore?

— Am avut doi clavigeri, dar le-am dat liber. Nu văd de ce nu mi-aș găsi singur drumul până la Vincula.

— Puteți rămâne înăuntru până mâine-duminează, s-a băgat în vorbă un alt cavalerist. O să vi se găsească un cotlon liniștit unde să puneți capul.

— Așa e, dar munca mea nu se face de la sine. Mă tem că trebuie s-o iau din loc.

Soldatul care mi se pusese în drum s-a dat la o parte.

— Mai bine aș trimite doi oameni cu dumneavoastră. Numa' să așteptați nițel. Trebuie să primesc învoire de la ofițerul pazei.

— Nu-i nevoie, i-am spus eu și am plecat înainte să mai apuce vreunul să se împotrivească.

Ceva stârnea neliniște în oraș, asta era limpede — cine știe dacă nu era tocmai făptuitorul crimelor despre care-mi vorbise sergentul meu; s-ar fi zis că se mai petrecuse o crimă cât stătusem în palatul arhontelui. Gândul m-a umplut de-o tulburare plăcută — nu pentru că eram atât de nebun încât să mă socotesc în stare să țin piept oricărui atac, ci din pricină că ideea de a fi atacat, de a risca să mor în acea noapte pe străzile întunecate din Thrax mi-a risipit într-o oarecare măsură întristarea ce m-ar fi cuprins altfel. Spaima asta difuză, această amenințare fără chip a nopții era prima dintre toate spaimele mele din copilărie; încât acum, când copilăria mea rămăsese în urmă, o resimțeam ca pe ceva apropiat, așa cum ni se par toate lucrurile din copilărie după ce creștem mari.

Mă aflam pe același mal al râului pe care se afla și cocioaba la care ajunsesem în acea după-amiază, așa că nu era nevoie să iau o barcă; dar străzile îmi apăreau ciudate și, în întuneric, aș fi zis că fuseseră gândite ca un labirint, anume ca să mă zăpăcească. Am luat-o de câteva ori aiurea înainte să găsesc ulicioara pe care o căutam, ce urca în sus pe stâncă.

SPADA LICTORULUI

Sălașurile de o parte și de alta, care așteptaseră tăcute ca mărețul perete de stâncă din fața lor să se ridice și să acopere soarele, se umpluseră de murmur de voci și câteva ferestruici luceau de lumina lămpilor cu grăsimi. În timp ce Abdiesus se desfăta în palatul lui de la poale, norodul lumii de pe stânca înaltă era și el în sărbătoare, cu o veselie alta decât a lui Abdiesus, fiind, ea, mai puțin gălăgioasă. Tre-când, am auzit sunetele amorului, așa cum le auzisem în grădina arhontelui după ce o părăsisem de tot pe Cyriaca, și ici și colo voci de bărbați și femei vorbind liniștit, tachi-nându-se. Flori aromaseră grădina palatului, acolo văzduhul era spălat de fântânile sale și de marea fântână a recelui Acis care curgea ca un iureș chiar pe lângă ea. Aici, acele mirosuri dispăruseră; un vânt sufla printre cocioabe și peșteri cu guri astupate, aducând uneori duhoarea excrementelor, alteori aromă de ceai dat în clocot sau de tocană din resturi, iar uneori doar aerul curat al munților. Când am ajuns sus, pe fața stâncii, unde nu sălășluia nimeni dintre cei cu dare de mână să-și îngăduie ceva mai multă lumină decât cea a unui foc de gătit, m-am întors și m-am uitat înapoi la oraș, așa cum mă uitasem în jos la el — chiar dacă într-o cu totul altă stare de spirit — de pe meterezele Castelului Acies în acea după-masă. Lumea vorbește că în munți sunt crevase atât de adânci încât pe fundul lor se văd stelele — crevase ce străbat, carevasăzică, lumea dintr-o parte într-alta. Acum aveam sentimentul că găsisem una. Parcă priveam într-o constelație, parcă întregul Urth dispăruse și eu priveam într-un gol în-stelat.

Pesemne că la vremea aceea porniseră în căutarea mea. Mi-au venit în minte dimarhii arhontelui, străbătând în galop mic străzile tăcute, după ce-or fi înșfăcat făclii din grădină. Mult mai rău era gândul la clavigerii al căror comandant fusesem până acum, revărsându-se din Vincula. Lumini mișcătoare însă nu vedeam și nici nu auzeam strigăte stinse, răgușite, iar dacă Vincula se agita, agitația aceea nu tulbura ulițele întunecate ce se împleteau pe stânca de pe malul celălalt al râului. Ar fi trebuit să se zărească clipirea unei lumini acolo unde s-ar fi deschis poarta cea mare ca să lase să iasă bărbații abia treziți din somn, și iar s-ar fi închis, și iar s-ar fi deschis, dar nu era nimic acolo. În cele din urmă, am întors spatele orașului și am început din nou să urc. Încă nu se dăduse alarma. Dar curând avea să răsunе.

În cocioabă nu era lumină, voci nu răsunau. Am scos Gheara din săculețul ei mic înainte să intru, de teamă că, odată înăuntru, nu aş mai fi avut curajul s-o fac. Uneori scăpăra ca un foc de artificii, așa cum se întâmplase în hanul din Saltus. Alteori n-avea mai multă lumină decât un ciob. În noaptea aceea, în cocioabă nu strălucea, avea însă o incandescență de un albastru atât de adânc încât lumina însăși părea un întuneric mai limpede. Îmi vine să cred că, dintre toate numele Conciliatorului, cel care este cel mai puțin folosit și care întotdeauna mi s-a părut cel mai enigmatic este Soarele Negru. Am sentimentul că, din acea noapte, aproape am ajuns să-i pricep tâlcul. Nu puteam ține gema între degete așa cum făcusem de atâtea ori înainte și cum aveam s-o

mai fac; am pus-o în palma dreaptă, pentru ca atingerea mea să nu comită un sacrilegiu mai mare decât era absolută nevoie. Cu palma întinsă în față, m-am aplecat și am pășit în cocioabă.

Fata zăcea acolo unde zăcuse și în acea după-amiază. Dacă mai respira, eu unul n-o auzeam; nici nu se mișca. Băiatul cu ochiul puroiat dormea pe pământul gol, la picioarele ei. Probabil cumpăraseră de-ale gurii cu banii pe care i-i dădusem; coji de porumb și de fructe zăceau împrăștiate pe podea. Preț de o clipă, am îndrăznit să sper că nici unul nu se va trezi.

Lumina adâncă a Ghearei dezvăluia chipul fetei cu mult mai supt și mai cumplit la vedere decât îmi apăruse când îl zărisem în timpul zilei, accentuând cearcănele de sub ochi și scobiturile obrazilor. Simțeam nevoia să spun ceva, să-i invoc prin cine știe ce vorbe pe Increat și pe mesagerii săi, dar gura mi-era uscată și mult mai pustie de cuvinte decât a unei fiare. Încet, mi-am coborât mâna spre față, până când umbra mâinii a acoperit lumina ce scăldase chipul. Când mi-am înălțat din nou mâna, nimic nu se schimbase și, amintindu-mi că Gheara n-o ajutase pe Jolenta, m-am întrebat dacă nu cumva nu avea nici o putere asupra femeilor sau dacă era nevoie s-o țină o femeie. Apoi am atins cu ea fruntea fetei și, pentru o clipă, a părut ca un al treilea ochi pe chipul acela ce semăna cu al morții.

Am folosit Gheara de multe ori, însă ceea ce s-a petrecut atunci a fost cu adevărat uimitor, și poate că a fost singura dată în care nicidecum vreo autoamăgire de-a mea sau

cine știe ce coincidență, oricât de trasă de păr, n-ar fi putut explica ceea ce s-a întâmplat. Sângerarea omului-maimuță s-o fi oprit prin puterea credinței sale, ulanul de pe drumul spre Casa Absolută o fi fost doar amestecat și oricum și-ar fi venit în fire, iar așa-zisa tămăduire a rănilor lui Jonas n-o fi fost decât un rengaș jucat de lumină.

Dar acum a fost ca și când o putere inimaginabilă acționase între un cronon și următorul, pentru a smulge universul de pe traiectoria lui. Ochii adevărați ai fetei, negri ca smoala, s-au deschis. Chipul ei nu mai era masca unei tigve, ca înainte, ci numai fața istovită a unei tinere.

— Cine ești tu, în straiele astea strălucitoare? a întrebat ea. Și a adăugat: Ah, visez.

I-am spus că sunt un prieten și că nu avea de ce să se teamă.

— Nu mi-e teamă, a spus ea. Mi-ar fi dacă aș fi trează, dar nu sunt. Arăți ca și când ai fi căzut din cer, dar știu că nu ești decât aripa unei biete păsări. Te-a prins Jader? Cântă-mi ceva...

Ochii i s-au închis din nou; de data aceasta, auzeam suspinul ușor al respirației ei. Chipul i-a rămas la fel ca atunci când ochii i se deschiseseră — slab, supt, dar amprenta morții dispăruse...

Am luat gema de pe fruntea ei și am atins cu ea ochiul băiatului, la fel cum atinsesem chipul surorii lui, dar nu eram sigur că mai era nevoie s-o fac. Ochiul arăta ca orice ochi sănătos chiar înainte să simtă sărutul Gherei, tot ce se poate ca infecția să fi dispărut încă dinainte. Băiatul s-a mișcat în somn și a scos un strigăt, ca și când visa că aleargă mai iute decât alți băieți și-i îndeamnă să se țină după el.

Am vârât Gheara înapoi în săculeț și m-am așezat pe podeaua de pământ, printre coji, ascultându-l pe băiat. După o vreme s-a liniștit. Stelele desenau o pată de lumină palidă lângă ușă; în rest, cocioaba era cufundată în beznă. Auzeam respirația regulată a fetei și pe cea a băiatului.

Fata spusese că eu, care purtam mantia fuliginoasă din ziua în care fusesem înălțat la rangul de calfă, iar înainte de ea zdrențe cenușii, eram îmbrăcat în straie strălucitoare. O orbise lumina de pe frunte, știu asta — încât orice i-ar fi părut că strălucește, chiar și veșmintele. Și totuși simțeam că, într-un anumit sens, nu greșise. N-aș zice (așa cum fusesem tentat să scriu) că, după acel moment, am ajuns să-mi urăsc mantia, și pantalonii, și cizmele; ci mai curând am început să simt că ele alcătuiau într-adevăr costumația pe care cei din palatul arhontelui o crezuseră a fi, sau așa-zisa costumație purtată de mine când jucasem în piesa Doctorului Talos. Chiar și torționarul e om, și nu e în firea lucrurilor ca un om, un bărbat, să se îmbrace mereu și numai în acea nuanță care e mai neagră decât negrul. Îmi disprețuisem propria ipocrizie când mă învelisem în mantaua maronie cumpărată de la prăvălia lui Agilus; n-aș fi băgat mâna-n foc că fuliginul de dedesubt nu era o ipocrizie la fel de mare, dacă nu și mai mare.

Apoi adevărul a început să-și facă loc cu de-a sila în mintea mea. Dacă fusesem vreo clipă cu adevărat torționar, un torționar așa cum erau torționarii Maestrul Gurloes și chiar Maestrul Palaemon, ei bine, nu mai eram. Aici, în Thrax, mi se dăduse a doua șansă. Dădusem greș și de data asta, iar a treia n-avea să se mai ivească. Tot ce se poate ca îndemânările

și veșmintele mele să mă ajute să-mi găsesc ceva de muncă, dar asta era tot; și nu mă îndoiam că ar fi fost mai bine pentru mine să-mi distrug mantia și tot restul cât mai iute cu putință, și să caut să mă alătur soldaților care luptau în războiul de la miazănoapte, după ce izbuteam — dacă aveam s-o fac vreodată — să înapoiez Gheara.

Băiatul s-a mișcat și a strigat un nume, o fi fost al surorii lui. Ea a murmurat ceva în somn. M-am ridicat, i-am mai privit o dată și m-am strecurat afară, temându-mă ca nu cumva chipul meu aspru și spada lungă să-i înpăimânte.

IX

Salamandra

Afară, stelele păreau mai luminoase și, pentru prima oară de multe săptămâni, Gheara încetase să mă mai apese pe piept.

Coborând poteca îngustă, n-a mai fost nevoie să mă răsucesc și să mă opresc pentru a privi orașul. Se întindea în fața mea cu mii și mii de luminițe clipitoare, de la flamele torțelor de pază ale Castelului Acies până la oglindirea ferestrelor camerei de gardă în apa ce se repezea prin Capulus.

La acel ceas, porțile îmi vor fi fost toate închise. Dacă dimarhii nu porniseră deja în galop, aveau s-o facă înainte să ajung jos, lângă râu; dar eram hotărât s-o văd pe Dorcas încă o dată înainte să părăsesc orașul și, nu știu cum, dar eram sigur că voi reuși. Tocmai începeam să pun la cale un plan de a scăpa apoi dintre ziduri, când o nouă lumină a scăpărat departe în vale. La o asemenea depărtare, arăta mică, doar un vârf de ac, asemenea celorlalte, și totuși era cu totul altceva, și mintea mea o fi luat-o drept lumină pentru că nu

știam cu ce altceva s-o asemăn. Văzusem, în acea noapte în necropolă, când Vodalus o readusese la viață pe femeia moartă, ce flămă face un pistol când se trage cu el — o rază continuă de energie care spintecase ca un fulger negurile. Dar focul acesta nu era la fel, cu toate acestea cu raza aceea semăna, mai mult decât cu orice altceva din cele știute de mine. A scăpărat și s-a stins, și n-a trecut mai mult de-o bătaie de inimă până am simțit pe chip valul de fierbințeală.

Cum-necum, pe întuneric n-am nimerit la micul han numit Cuibul Raței. Nu voi ști niciodată dacă am cotit când nu trebuia sau am trecut pe lângă ferestrele oblonite fără să zăresc pancarta ce atârna deasupra ușii. S-a întâmplat că m-am pomenit curând mult mai departe de râu decât ar fi trebuit, mergând cu pas întins pe o uliță ce, o vreme, urma aproape paralel fața stâncii, iar în nări îmi stăruia — ca un stigmat — mirosul de carne arsă. Tocmai voiam s-o apuc frumușel înapoi, când m-am izbit în întuneric de o femeie. Atât de neașteptată și de dură a fost ciocnirea aceasta, încât aproape că am căzut și, în timp ce eu m-am dat clătînându-mă câțiva pași în spate, am auzit bufnetul trupului ei pe pietrele drumului.

— Nu te-am văzut, i-am zis, aplecându-mă s-o ridic.

— Fugi! Fugi! a îngăimat ea gâfâind. Apoi: Ah, ajută-mă să mă ridic.

Parcă i-aș fi știut vocea.

— De ce să fug? am întrebat, ridicându-o în picioare.

SPADA LICTORULUI

În semiîntunerice i-am zărit trăsăturile clare pe care deslușeam teama ce-o stăpânea.

— L-a omorât pe Jurmin. A ars de viu. Cârja lui încă ardea când l-am găsit. Era...

Hohotele au înecat ceea ce voia să mai spună.

— Ce l-a ars pe Jurmin? Cum ea nu mi-a răspuns, am scuturat-o de umeri, ceea ce i-a întetit suspinele. Te știi de undeva, nu-i așa? Vorbește, femeie! Ești stăpâna hanului Cuibul Raței. Du-mă acolo!

— Nu pot, a zis ea. Mi-e frică. Dați-mi brațul, Sieur, vă rog. Trebuie să ne adăpostim.

— Bine. Mergem la Cuibul Raței. Nu poate fi departe... dar ce-i asta?

— Prea departe! a hohotit ea. Prea departe!

Era ceva acolo în stradă cu noi. Nu știu dacă nu-i simțisem apropierea, sau până în acea clipă nu-și făcuse simțită prezența; dar dintr-odată era acolo. Am auzit de la cei care au groază de șobolani că își dau seama de prezența lor din clipa în care intră în casă, chiar dacă animalele nu se zăresc nicăieri. Așa era și acum. Se simțea o fierbințeală fără căldură; și cu toate că în văzduh nu era nici o miasmă, aerul parcă își pierdea cu repeziciunea puterea de a hrăni viața.

Femeia, care încă nu-și dădea seama ce se întâmplă, mi-a spus:

— A ars trei noaptea trecută, lângă harenă, și pe-un altul în seara asta, așa am auzit, chiar lângă Vincula. Și-acum pe Jurmin. Caută pe cineva, așa am auzit.

Mi-am amintit de notuli și de ce-o-fi-fost ce adulmecase pe lângă pereții antecamerei din Casa Absolută.

— Cred că a găsit pe cine căuta, am spus eu.

I-am dat drumul femeii și m-am răsucit, încercând să descopăr unde era acel ceva. Fierbințeala a sporit, dar nu se zărea nici o lumină. Mi-a venit să scot Gheara, să văd ceva la luci-rea ei, dar mi-am adus aminte cum stărnise ceea ce dormea în adâncul minei oamenilor-maimuță și m-am temut că lumina ei n-ar face altceva decât să-i îngăduie acestei creaturi — sau nu era creatură? — să descopere unde mă aflu. Nu eram sigur că spada îi va ține piept mai cu folos decât le ținuse notulilor, atunci când fugisem cu Jonas de ei prin codrul de cedri; cu toate acestea, am scos-o din teacă.

Ca în clipa următoare să aud un cloncănit de copite și un urlet, iar doi dimarhi s-au repezit de după un colț aflat la mai puțin de două sute de pași distanță. De-aș fi avut răgaz, aș fi zâmbit văzând cât se asemănau cu personajele pe care mi le imaginasem. Răgaz însă nu aveam. Scăpărarea de artificii a lăncilor lor a scos la iveală o întunecare încovoiată și cocârjată, ce se afla între noi.

Întunecarea aceea s-a răsucit către lumină și a părut să se deschidă ca o floare, înălțându-se cu o repeziciune pe care ochiul aproape n-o putea urmări și subțiindu-se până s-a făcut o creatură ca un fum străluminos, fierbinte și totuși reptilian, tot așa cum șerpii aceia multicolori, pe care îi vezi aduși de la miazănoapte, sunt reptile cu toate că par făcute din email colorat. Armăsarii soldaților s-au cabrat, au nechezat sălbatic, dar unul din oameni, cu mai mult sânge-rece

SPADA LICTORULUI

decât aş fi dovedit eu, şi-a aruncat lancea în inima creaturii din faţa lui. A tâşnit o scăpărare luminoasă.

Hangiţa de la Cuibul Raţei s-a lăsat grămadă pe mine, iar eu, nevrând s-o las de izbelişte şi s-o pierd, am sprijinit-o cu braţul liber.

— Caută căldura fiinţelor vii, aşa cred, i-am spus eu. Ar trebui să se repeadă asupra destrierilor. O să scăpăm.

Nici n-am terminat bine aceste vorbe, că fumul acela s-a şi întors către noi.

Cum am mai zis, atunci când creatura se deschisese către dimarhi, mie — care o vedeam din spate — mi se păruse ca o floare reptiliană. Aceaşi impresie am avut-o şi acum, văzând-o în toată grozăvenia şi măreţia ei, numai că s-a mai adăugat ceva. Întâi senzaţia de fierbinţeală intensă, de pe altă lume; semăna într-adevăr cu o reptilă, dar o reptilă ce ardea într-un fel încă neştiut pe Urth, ca şi când o aspidă de deşert căzuse într-un glob de zăpadă. Apoi, senzaţia de zdrenţăroşenie ce flutură într-o pală care nu e de aer. Încă mai arăta ca o floare, dar o floare ale cărei petale albe şi palid-galbene şi roşii de flamă fuseseră sfâşiate de o furtună monstruoasă, născută în însăşi inima ei.

În toate aceste impresii, împrejmuiu-le şi îmbibându-le, stăruia o groază pe care nu o pot descrie. Mă secătuia de orice voinţă şi forţă, încât în acele clipe n-am putut nici să fug, nici să atac. Şi creatura, şi eu păream înţepenii într-o matrice a timpului care nu avea nici o legătură cu ceea ce se întâmplase până atunci şi nici cu ce avea să se mai întâmple,

și pe care — întrucât ne cuprindea pe noi, singurii ei ocupanți imobili — nimic nu o putea schimba în vreun fel.

Un strigăt a spart vraja. O a două trupă de dimarhi năvălise în galop pe stradă, în spatele nostru, și, dând cu ochii de creatura aceea, își biciuiau armăsarii să se repeadă asupra ei. Nici n-am apucat să respir o dată, că toți clocoteau în jurul nostru, și mă gândesc că numai grija Sfintei Katharine a făcut ca noi doi să nu nimerim sub copitele cailor. Dacă m-am îndoit vreodată de curajul oastei Autocratului, orice îndoială mi se risipise acum, căci dimarhii aceia s-au azvârlit asupra monstrului asemenea ogarilor asupra unui cerb.

Zadarnic. Deodată a țâșnit o flamă orbitoare și am simțit o fierbințeală înfiorătoare. Sprijinind-o pe femeia pierită de frică, am luat-o la fugă pe stradă la vale.

Voiam s-o apuc pe străduța de pe care veniseră dimarhii, dar în spaima mea (spaimă era, și nu numai a mea, ci și a Theclei, care-mi țipa în minte), am dat colțul prea târziu sau prea devreme. În loc de coborâșul abrupt spre oraș, așa cum mă așteptasem, m-am pomenit într-o curtică fără altă ieșire, cocoțată pe un ciot de stâncă ieșit din peretele muntelui. Dar până să-mi dau seama ce nu era cum trebuie, creatura, preschimbata din nou într-o piticanie cocârjată, însă radiind o energie cumplită și invizibilă, ajunsese la intrarea în ogradă.

În lumina stelelor, aș fi putut-o lua drept un bătrân cocoșat, înveșmântat cu un suman negru, dar groaza ce m-a cuprins la vederea ei era ceva ce nu mai cunoscusem înainte. În fundul ogrăzii aceleia mici se găsea o colibă, mai mare decât dărăpănătura în care boliseră fata și fratele ei, dar

SPADA LICTORULUI

ridicată tot din nuiiele și lut. Cu o izbitură de picior am împins ușa de perete și m-am repezit într-o vizuină cu câteva încăperi jalnice, trecând în fugă din prima în a doua, apoi în a treia, unde vreo șase bărbați și femei dormeau pe jos, de-acolo în a patra — drept în fața unei ferestre care dădea spre oraș, așa cum dădea și ambrazura mea din Vincula. Acolo era capătul, cea mai îndepărtată încăpere a adăpostului, atârând ca un cuib de rândunică deasupra unei râpe ce părea, în acea clipă, fără fund.

Din încăperea pe care tocmai o părăsisem am auzit vocile mânioase ale celor pe care-i trezisem. Ușa s-a dat de perete, dar cine venise ca să-l alunge pe intrus o fi văzut scăpărarea lui *Terminus Est*; s-a oprit brusc, a suduit, a făcut stâng-mprejur. O clipă mai târziu, s-a auzit un țipăt și am știut că piticania de foc pătrunsese în colibă.

Am încercat s-o fac pe femeie să se țină singură pe picioare, dar ea s-a prăbușit grămadă pe podea. Dincolo de fe-reastră nu era nimic — peretele din nuiiele și lut se termina la câțiva cubiți mai jos, unde se terminau și proptelele ce susțineau podeaua. Deasupra capului, acoperișul de stuf putrezit, care ieșea puțin în afară, îmi oferea un sprijin pentru mână, la fel de firav ca zăbranicul. M-am chinuit totuși să mă prind de el mai cu nădejde, când deodată un puhoi de lumină a șters orice culoare și a aruncat umbre întunecate precum fuliginul, umbre ca niște crăpături în cosmos. Am înțeles pe loc că trebuie să mă lupt sau să mor, așa cum făcuseră dimarhii, sau să sar pe geam afară, așa că m-am răsucit să dau piept cu ceea ce venise să mă omoare.

Încă se găsea în penultima încăpere, dar o vedeam prin ușa deschisă. Leșul pe jumătate ars al unei biete băbății zăcea pe podeaua de piatră, la picioarele creaturii, și, în timp ce o priveam, mi s-a părut că se apleacă asupra leșului cu un aer cercetător — aș putea să jur că așa a fost. Carnea babei s-a bășicat și a crăpat așa cum crapă grăsimea pe carnea pusă la frigare, apoi s-a desfăcut în bucăți. Cât ai clipi, nici din oase n-a mai rămas decât o mână de cenușă palidă pe care creatura a spulberat-o când a început din nou să înainteze.

Sunt convins că *Terminus Est* este cel mai bun tăiș făurit vreodată, dar știam că nu poate face nimic împotriva puterii ce înfrânsese atâția cavaleriști; am aruncat spada cât colo, nutrind vaga speranță că va fi găsită și va fi dată înapoi Maestrului Palaemon; și am scos Gheara din săculețul ce-mi atârna de gât.

Era ultima mea șansă, firavă de tot, și imediat mi-am dat seama că nu mă putea ajuta. Nu știu cum simțea creatura ceea ce se afla în jurul său (din mișcările ei, bănuisem că era ca și oarbă pe Urth), dar deslușea gemă cu limpezime și la fel de limpede era că nu se temea de ea. Înaintarea ei înceată a devenit o curgere rapidă și hotărâtă spre mine. A ajuns în prag — deodată, o explozie de fum, o trosnitură, și dusă a fost. De dedesubt, o lumină scăpăta prin gaura pe care o arsesese în podeaua șubredă ce începea acolo unde se sfârșea ciotul de piatră; întâi, lumina incoloră a creaturii, apoi o alternanță de pasteluri sclipitoare — albastru-cobalt, liliachiu și roz. La urmă, lumina roșiatică, palidă, a limbilor de foc.

X

Plumb

O clipă, am crezut că mă voi prăvăli în gaura căscată în mijlocul cămăruței, înainte să apuc să-mi iau spada de unde o aruncasem și s-o duc pe hangița de la Cuibul Raței la adăpost, iar în clipa următoare am fost sigur că totul se va nărui — structura tremurătoare a odăii și noi odată cu ea.

Totuși, am scăpat teferi. Când am ajuns în stradă, nu se vedea nici urmă de dimarhi, nici de alți locuitori — fără doar și poate, oștenii căzuseră pradă focului de dedesubt, iar oamenii, înspăimântați, fugiseră la casele lor. Am sprijinit-o pe femeie cu brațul și, cu toate că încă era prea speriată ca să-mi răspundă lămurit la întrebări, am lăsat-o să aleagă ea drumul; așa cum bănuiam că se va întâmpla, am ajuns fără greș la han. Dorcas dormea. Nu am trezit-o, ci m-am așezat în întineric, pe un scăunel lângă pat, unde se găsea acum și o măsuță suficient de mare pentru o sticlă și un pahar, pe care le adusesem din sala de mese de jos. Nu știu ce vin o fi fost

acela, dar mi s-a părut tare când l-am gustat, iar după ce l-am înghițit aș fi zis că e doar apă; până să se trezească Dorcas, golisem sticla pe jumătate, însă nu simțeam să mi se fi urcat la cap, parcă băusem suc de fructe.

Dorcas și-a ridicat speriată capul, apoi și l-a lăsat înapoi pe pernă.

— Severian. Trebuia să-mi dau seama că tu ești.

— Îmi pare rău dacă te-am speriat, am spus eu. Am venit să văd cum te simți.

— Drăguț din partea ta. Dar parcă de câte ori mă trezesc tu stai aplecat asupra mea. Și-a închis ochii o clipă, apoi a zis: Umbli neuzit în cizmele alea cu talpă groasă ale tale, știi? Asta-i unul dintre motivele pentru care oamenii se tem de tine.

— Odată mi-ai spus că-ți amintesc de-un vampir, pentru că mâncasem o rodie și buzele mi-erau mânjite de pete sângerii. Am râs atunci amândoi. Îți amintești?

(Se întâmplase pe o pajiște, în interiorul Zidului ce împrejmuiește Nessusul, când dormisem lângă teatrul Doctorului Talos și, când ne trezisem, ne omenisem cu fructele scăpate cu o noapte înainte de spectatorii care fugiseră îngroziți.)

— Da, a răspuns Dorcas. Și vrei să mă faci și acum să râd, nu-i așa? Dar mă tem că n-o să mai pot râde vreodată.

— Vrei niște vin? L-am primit de pomană și nu-i chiar atât de rău pe cât mă așteptasem.

— Ca să mă veselești? Nu. Eu cred că omul trebuie să bea când e deja vesel. Altfel, nu torni în cupă decât și mai mult amar.

— Măcar o gură să bei. Gazda mi-a zis că ți-a fost rău și că n-ai mâncat nimic toată ziua.

Am văzut capul auriu al lui Dorcas mișcându-se pe pernă — și l-a răsucit ca să mă privească; și cum părea foarte trează, am îndrăznit să aprind o lumânare.

— Îți porți veșmintele. Cred că ai speriat-o de moarte.

— Nu, nu s-a speriat. Bea orice găsește în sticle.

— A fost bună cu mine — e o femeie de treabă. Nu fi aspru cu ea dacă bea la ceas atât de târziu.

— N-am fost aspru cu ea. Dar nu vrei să mănânci ceva? Trebuie să fie ceva de-ale gurii în bucătărie, când vrei mă duc să-ți aduc ceva sus.

Cuvintele mele au făcut-o să schițeze un surâs.

— Toată ziua am vomitat. Asta a vrut să spună hangița când ți-a zis că mi-a fost rău. Sau poate nu ți-a zis? Am vomitat. Mă-ntreb dacă nu simți mirosul, deși biata femeie a făcut tot ce i-a stat în puteri ca să spele după mine.

Dorcas s-a oprit din vorbit și a adulmecat aerul:

— Ce miros e ăsta? De haine pârlite? O fi de la lumânare, dar nu cred că poți scurta fitilul cu tăișul ăla mare al tău.

— Cred că-i de la mantia mea, am zis eu. Am stat prea aproape de-un foc.

— Te-aș ruga să deschizi fereastra, dar văd că-i deschisă. Îmi pare că te deranjează. Face flacăra lumânării să danseze. Te amețesc umbrele astea care se mișcă?

— Nu, am zis eu. Dacă nu mă uit la flacăra, nu mă deranjează.

— După expresia de pe chipul tău, te simți așa cum mă simt eu întotdeauna în preajma apei.

— În după-masa asta te-am găsit șezând chiar pe malul râului.

— Știu, a spus Dorcas și a tăcut.

Tăcerea ei a durat atât de mult, încât m-am temut că n-o să mai vorbească defel, că o cuprinsese din nou tăcerea patologică (acum sunt sigur că asta a fost) care pusese stăpânire pe ea atunci. Într-un târziu, am zis:

— Am fost surprins să te găsesc acolo — îmi aduc aminte că m-am uitat de câteva ori înainte să fiu sigur că tu ești, cu toate că te căutasem peste tot.

— Am vomitat, Severian. Ți-am spus doar.

— Da, mi-ai spus.

— Știi ce-am scos din mine?

Se uita fix la tavanul jos, iar eu aveam sentimentul că acolo se găsea un alt Severian, acel Severian nobil și bun care exista doar în mintea ei. Îmi vine să cred că, atunci când socotim că destăinuim unei alte persoane ce avem mai intim, ne adresăm de fapt unei imagini pe care o avem despre persoana căreia credem că-i vorbim. Dar în acea împrejurare era ceva mai mult decât atât; simțeam că Dorcas ar continua să vorbească și dacă aş pleca din cameră.

— Nu, am spus eu. Apă?

— Pietre de praștie.

O fi vreo metaforă, m-am gândit eu, așa că i-am zis oarecum nesigur:

— Trebuie să fi fost foarte neplăcut.

Capul i s-a răsucit din nou pe pernă și acum am putut să-i văd ochii albaștri, cu pupilele mari. Erau atât de goi, încât păreau două mici fantome.

— Pietre de praștie, Severian, iubitele. Proiectile de metal, mici și grele, cât o alună de groase și mai scurte decât degetul meu mare de la mână, iar pe ele era ștanțat cuvântul *lovește*. Mi-au ieșit zornăind din gâtlee și au căzut în găleată, și mi-am vârât mâna acolo — mi-am băgat mâna în vomă și le-am scos, ca să mă uit la ele. Femeia care e stăpâna hanului ăstuia a venit și a luat găleata, dar eu am șters proiectilele și le-am păstrat. Sunt două, acum sunt în sertarul mesei. Ea a adus masa, ca să-mi pună cina pe ea. Vrei să le vezi? Deschide sertarul.

Habar n-aveam despre ce tot vorbea ea acolo, așa că am întrebat-o dacă nu cumva crede că cineva încearcă s-o otrăvească.

— Nu, nicidecum. Nu vrei să deschizi sertarul? Tu ești curajos. Nu vrei să te uiți?

— Te cred. Dacă tu zici că în sertar sunt pietre de praștie, sunt sigur că așa e.

— Dar nu crezi că le-am scuipat afară din mine. Nu-ți fac vină din asta. Nu e oare o poveste despre fiica unui vânător, pe care un pardal a binecuvântat-o cu harul ca la fiecare vorbă pe care o rostește să-i iasă pe gură mărgele de marmură neagră? Și apoi soția fratelui său i-a furat harul și de câte ori vorbea îi săreau broaște din gură? Mi-aduc aminte că am auzit-o, însă mi-am zis că e o poveste, nimic mai mult.

— Cum poate cineva să scuipe plumb?

Dorcas a râs, fără veselie.

— Ușor. Atât de ușor. Știi ce-am văzut azi? Știi despre ce nu am putut să-ți vorbesc atunci când m-ai găsit? Și zău că n-am putut, Severian. Trebuie să mă crezi. Știu că ți-ai zis că sunt doar supărată și îndărătnică. Dar nu eram — eram ca o piatră, mută, pentru că nimic nu părea să mai aibă importanță și nici acum nu sunt sigură că e ceva care să aibă importanță. Îmi pare însă rău că ți-am zis că nu ești curajos. Știu că ești. Nu-mi pare a fi semn de curaj ceea ce le faci bieților prizonieri. Ai fost atât de curajos când te-ai luptat cu Agilus, și mai târziu când erai gata să te iei în piept cu Baldanders, pentru că am crezut că voia s-o omoare pe Jolenta... A tăcut din nou, apoi a oftat. Ah, Severian, sunt atât de obosită.

— Voiam să-ți vorbesc despre asta, am spus eu. Despre prizonieri. Vreau să înțelegi, chiar dacă nu mă poți ierta. Asta a fost profesia mea, asta am învățat să fac încă din copilărie.

M-am aplecat în față, i-am luat mâna; părea la fel de ușoară ca o păsăruică.

— Mi-ai mai vorbit despre asta. Zău că înțeleg.

— Și eram bun la ce făceam, Dorcas, asta *nu* înțelegi tu. Tortura și execuția sunt arte, iar eu am simțul, harul, binecuvântarea. Spada asta — toate ustensilele pe care le folosim prind viață când se află în mâinile mele. Dacă aș fi rămas în Citadelă, poate aș fi devenit maestru. Dorcas, mă ascuți? Are vreun înțeles pentru tine ceea ce-ți spun eu?

— Da. Oarecum. Numai că mi-e sete. Dacă nu mai bei, dă-mi și mie puțin vin, te rog.

I-am ascultat rugămintea și i-am umplut paharul pe sfert, de teamă să nu-l verse pe așternut.

S-a ridicat ca să-l bea — până în clipa aia nu crezusem că va fi în stare să se ridice — și după ce a sorbit și ultimul strop purpuriu, a aruncat paharul pe geam afară. L-am auzit spărgându-se jos, în stradă.

— Nu vreau să bei după mine, mi-a spus ea. Știam că dacă nu-l voi arunca, așa ai să faci.

— Adică tu crezi că ceea ce ai tu este contagios?

A râs din nou.

— Da, însă este de mult în tine. Ai luat-o de la mama ta. Moartea. Severian, nu m-ai întrebat ce anume am văzut azi.

XI

Mâna trecutului

De cum a spus Dorcas „nu m-ai întrebat ce anume am văzut azi”, mi-am dat seama că în tot acest timp încercasem să abat discuția noastră de la acest subiect. Presimțeam că va fi ceva fără sens pentru mine, dar care pentru Dorcas va avea un înțeles aparte, așa cum nebunii sunt încredințați că urmele viermilor sub scoarța copacilor căzuți sunt în fapt o scriere venită din altă lume.

— M-am gândit că ar fi mai bine să-ți abat gândurile de la asta, indiferent ce-a fost.

— Fără îndoială ar fi mai bine, numai că nu se prea poate. A fost un scaun.

— Un scaun?

— Un scaun vechi. Și o masă, și alte câteva obiecte. Au-
zisem că e o prăvălie pe Strada Strungarilor, unde se vinde
mobilă veche eclecticilor și acelor autohtoni care și-au însușit
într-atât cultura noastră încât își doresc asemenea obiecte.

Aici n-au de unde face rost de marfă ca să-i mulțumească pe toți, astfel că, de două sau trei ori pe an, proprietarul și fiii săi merg la Nessus — în cartierele abandonate de la miazăzi — și-și umplu barca. Am vorbit cu proprietarul, înțelegi, am aflat tot ce era de aflat. Acolo sunt zeci de mii de case goale. Unele s-au năruit de mult, altele sunt încă întregi, întocmai cum le-au lăsat proprietarii. Cele mai multe au fost jefuite, dar pe ici, pe colo încă mai găsesc argintărie și bijuterii. Din cele mai multe dintre ele mobila a dispărut aproape cu totul, dar tot a mai rămas câte ceva, din ce-au lăsat în urmă proprietarii când s-au mutat.

Părându-mi-se că stă să izbucnească în plâns, m-am aplecat spre ea și am mângâiat-o pe frunte. Mi-a aruncat o privire din care am înțeles că nu voia să o mângâi, apoi s-a întins din nou pe pat, așa cum zăcuse și înainte.

— În unele dintre casele acelea, mobila e toată la locul ei. Mi-a spus proprietarul prăvăliei că alea sunt cele mai bune. El crede că au fost familii, sau poate doar câțiva oameni trăind singuri, care nu și-au părăsit casele nici după ce cartierul a murit. Poate erau prea bătrâni ca să se mute, sau prea îndărătnici. M-am gândit la asta și sunt sigură că unii dintre ei trebuie să fi avut ceva acolo de care nu voiau cu nici un chip să se despartă. Poate un mormânt. Așa că și-au bătut scânduri la ferestre, să se ferească de jefuitori, și și-au luat câini sau chiar fiare mai cumplite care să-i apere. Până la urmă au plecat și ei — sau au ajuns la capătul vieții, iar animalele le-au devorat leșurile și apoi au reușit să fugă; dar când se întâmpla asta, cartierele rămăseseră de mult pustii,

nici măcar jefuitori sau hoitari nu mai erau, până a apărut omul ăsta cu fiii lui.

— Scaune vechi sunt cu grămada, am spus eu.

— Nu ca acela. Îl știam în cele mai mici amănunte — lucrătura în lemn de pe picioare, chiar și desenul fibrei de la brațe. Și dintr-odată m-au năpădit amintirile. Și-apoi aici, când am vomitat bucățile alea de plumb, parcă erau niște semințe tari și grele, m-am dumirit. Mai ții minte, Severian, când am părăsit Grădinile Botanice? Tu, Agia și cu mine am ieșit din vivariul acela mare, de sticlă, și ai închiriat o barcă să ne ducă de pe insulă pe mal, iar râul era plin de nenufari cu flori albastre și frunze verzi lucioase. Semințele lor sunt așa, tari, grele, închise la culoare, și, din câte-am auzit, cad pe fundul râului și rămân acolo timp de evuri de-ale lumii. Dar când întâmplarea le ridică la suprafață, dau colți, oricât ar fi de bătrâne, iar florile vechi de-o mie de ani sunt văzute înflorind din nou.

— Am auzit povestea asta, am zis eu. Dar nu înseamnă nimic nici pentru mine, nici pentru tine.

Dorcas zăcea nemișcată, însă vocea îi tremura când mi-a zis:

— Ce putere le aduce la viață? Poți să-mi explici?

— Soarele, presupun — însă nu pot explica.

— Și nu există altă sursă de lumină solară în afară de cea a soarelui?

Atunci am înțeles unde bate, deși o parte din mine se împotriva.

— Când omul ăla, Hildegryn — pe care l-am mai întâlnit o dată pe acoperişul mormântului dintre ruinele oraşului de piatră — ne-a traversat cu barca Lacul Păsărilor, ne-a spus despre milioanele de morţi ale căror cadavre au fost scufundate în apa lacului. Cum au fost făcute să se scufunde, Severian? Cadavrele plutesc. Cum le îngreunează? Eu nu ştiu. Tu ştii?

Ştiam:

— Le îndeasă plumb pe gâtlee în jos.

— Aşa m-am gândit şi eu.

Vocea ei era atât de slabă acum, încât abia o mai puteam auzi, chiar şi în cămăruţa aceea tăcută.

— Nu, ştiam de fapt. Am ştiut când le-am văzut.

— Crezi că te-a readus la viaţă Gheara.

Dorcas a dat din cap în semn că da.

— Recunosc că uneori a avut acest efect, am spus eu. Dar numai când am scos-o la lumină, şi nici atunci întotdeauna. Când m-ai tras afară din apă în Grădina Somnului Nesfârşit, se afla în sabretaş şi nici măcar nu ştiam că o am.

— Severian, odată mi-ai îngăduit s-o ţin în mână. Pot s-o mai văd o dată?

Am scos-o din punguţa moale şi am ridicat-o. Focurile albastre păreau adormite, dar vedeam cârligul dător de fiori din inima gemei, de la care i se şi trăgea numele. Dorcas a întins mâna, dar eu am clătinat din cap în semn că nu, pentru că mi-am amintit de soarta pe care o avusese paharul.

— Te temi să nu-i fac ceva rău, nu-i aşa? N-o să-i fac nimic. Ar fi un sacrilegiu.

— Dacă într-adevăr crezi în ceea ce spui, și eu așa socotesc, înseamnă că o urăști pentru că te-a adus înapoi...

— Din moarte. Își ațintise din nou privirile în tavan, zâmbind, ca și când îi împărtășea o taină adâncă și amuzantă. Hai, spune, m-a îndemnat ea. Nu te costă nimic.

— Din somn, am zis eu. Dacă cineva poate fi readus la viață, atunci nu din moarte e readus — adică nu din moartea așa cum am înțeles-o noi dintotdeauna, moartea care e în mințile noastre atunci când spunem *moarte*. Cu toate că trebuie să recunosc că tot mi-e cu neputință să cred că, deși e mort de atâtea mii de ani, Conciliatorul încă și acum acționează prin această piatră ca să-i învie pe alții.

Dorcas n-a zis nimic. Nu eram sigur nici dacă mă auzise.

— Ai pomenit de Hildegrin, am zis eu, și cum ne-a dus el cu barca peste lac, să luăm averna. Mai ții minte ce ne-a zis despre moarte? A zis că moartea e prietenă bună a păsărilor. Poate ar fi trebuit să pricepem atunci că o asemenea moarte nu poate fi moartea așa cum ne-o imaginăm noi.

— Dacă îți spun că iau de bun tot ce-mi zici, mă lași să țin Gheara?

Am clătinat din nou din cap.

Dorcas nu mă privea, dar probabil văzuse mișcarea umbrei mele; sau poate că Severianul din mintea ei, pe care-l vedea pe tavan, clătinase și el din cap.

— Ai dreptate — aș fi încercat s-o distrug dacă mi-ai fi dat-o. Vrei să-ți spun ce cred eu cu adevărat? Cred că am fost moartă — nu adormită, ci moartă. Că viața mea s-a petrecut cu mult, mult timp în urmă, și atunci trăiam cu bărbatul meu deasupra unei prăvălii mici și aveam grijă de pruncul

nostru. Că acest Conciliator al tău, care a venit cu atât de mult timp în urmă, era un aventurier dintr-una dintre semințiile străvechi care au supraviețuit morții universale.

Măinile i s-au încleștat pe pătură.

— Te întreb, Severian, a continuat ea, când el va veni din nou, nu va fi numit Soarele Nou? Parcă așa se zice, nu? Și mai cred că, atunci când a venit, a adus cu el ceva ce avea aceeași putere asupra timpului pe care o au oglinzile Părintelui Inire asupra spațiului. Acel ceva e gema ta. A tăcut și și-a răsucit capul spre mine, ca să mă privească sfidător; cum eu nu ziceam nimic, ea a continuat: Severian, când l-ai readus pe ulan la viață, a fost pentru că Gheara a dat înapoi timpul până la momentul în care el mai era încă în viață. Când ai vindecat pe jumătate rănilor prietenului tău, a fost pentru că Gheara a împins timpul până la momentul când rănilor vor fi fost aproape vindecate. Și când ai căzut în mlaștina din Grădina Somnului Nesfârșit, m-o fi atins sau aproape m-a atins, și pentru mine timpul a redevenit acela în care trăisem eu, astfel că am început din nou să trăiesc. Dar eu am fost moartă. O vreme tare lungă am fost moartă, un leș zbârcit conservat în apa cafenie. Încă și acum e ceva mort în mine.

— Toți avem în noi ceva care va fi întotdeauna mort, i-am zis eu. Măcar pentru că știm că în cele din urmă vom muri. Toți, în afară de prunci.

— O să mă duc înapoi, Severian. Nu mai am nici o în-doială și asta tot încercasem să-ți spun. Trebuie să mă duc înapoi și să aflu când am trăit și unde, și ce s-a întâmplat cu mine. Știu că nu poți merge cu mine...

Am încuviințat din cap.

— Și nu-ți cer asta. Nici nu vreau. Te iubesc, dar tu ești un alt fel de moarte, o moarte care a stat cu mine și s-a împrietenit cu mine, așa cum a făcut și moartea aia veche din lac, dar tot moarte este. Nu vreau să iau moartea cu mine când mă duc să-mi caut viața.

— Înțeleg.

— Poate că pruncul meu trăiește — un om bătrân acum, dar încă în viață. Trebuie să aflu.

— Da, am zis eu, însă nu m-am putut abține să adaug: A fost o vreme când îmi spuneai că eu nu sunt moartea. Că nu trebuie să mă las convins de oameni să cred despre mine lucrul acesta. Mi-ai zis-o după ce-am trecut de livada de pe pământurile Casei Absolute. Mai ții minte?

— Pentru mine ai fost întotdeauna moartea, a spus ea. Să spunem că am căzut în capcana despre care te-am avertizat. Poate că nu ești moartea, dar vei rămâne ceea ce ești, un tortionar și-un carnifex, iar mâinile îți vor fi mânjite de sânge. Dacă îți amintești atât de bine de clipele acelea de la Casa Absolută, poate că... nu pot s-o spun. Conciliatorul, sau Gheara, sau Increatul, nu știu care dintre ei mi-a făcut-o. Tu nu ești de vină.

— Ce vrei să spui?

— Doctorul Talos ne-a dat bani la amândoi, mai târziu, în poiană. Bani pe care-i promise de la un slujbaş de la curte, pentru piesa noastră. În timpul călătoriei, ți i-am dat ție pe toți. Poți să mi-i dai înapoi? O să am nevoie de ei. Dacă nu toți, măcar o parte din ei.

Mi-am golit sabrețul pe masă. Erau exact atâtea cât promisem de la ea, poate chiar puțin mai mulți.

— Mulțumesc, a zis ea. N-or să-ți trebuiască?

— Nu într-atât pe cât o să ai tu nevoie de ei. Unde mai pui că sunt ai tăi.

— Vreau să plec mâine, dacă mă simt în puteri. Sau poi-mâine, oricum m-aș simți. Ai cumva habar cât de des pleacă bărcile la vale?

— Oricând vrei. Îți împingi una pe apă și te lași dusă de curent.

— Nu-ți prea stă în fire să-mi răspunzi astfel, Severian. Vorbe din astea mi-ar fi spus mai curând prietenul tău Jonas, dacă mă iau după ce mi-ai povestit despre el. Că veni vorba, nu ești primul oaspete pe care l-am avut azi. Prietenul nostru — mă rog, prietenul tău — Hethor a fost aici. Văd că nu zâmbești. Iartă-mă, voiam doar să schimb vorba.

— Îi place treaba asta. Să mă urmărească.

— Mii de oameni sunt cu ochii pe tine când îți faci meseria în public. Și ție îți place ceea ce faci.

— Aceia vin ca să aibă de ce se îngrozi și să se felicite apoi că încă sunt în viață. Și pentru că le place toată agitația și așteptarea, vor să vadă dacă pe condamnat îl apucă pandaliile sau dacă se petrece vreun accident macabru. Mie îmi place să fac ceea ce mă pricep să fac, singurul lucru la care mă pricep — îmi place să fac în așa fel ca totul să se petreacă fără cusur. Hethor vrea cu totul altceva.

— Durerea?

— Da, durerea, dar și altceva.

— Te venerează, știi doar, a zis Dorcas. Am stat o vreme de vorbă și-mi vine să cred că ar intra și-n foc pentru tine, dacă i-ai cere-o.

Probabil că m-am crispat auzind aceasta, pentru că ea a continuat:

— Toată povestea asta despre Hethor îți face rău, nu-i așa? Ajunge un bolnav la casa omului. Să vorbim despre altceva.

— Nu-mi face chiar atât de rău, nicidecum. Dar nu mă pot gândi la Hethor decât așa cum l-am văzut de pe eșafod, cu gura căscată și ochii...

S-a foit stingherită.

— Da, ochii aceia — i-am văzut în seara asta. Ochi morți, deși mă găsesc taman eu să spun asta. Ochi de cada-vru. Simți, așa, că dacă i-ai atinge ar fi uscați ca iasca și nu s-ar mișca sub degetul tău.

— Nu-i deloc așa. În Saltus, când eram pe eșafod, m-am uitat în jos și l-am văzut — ochii îi dansau. Tu însă zici că ochii lui stinși te duc cu gândul la ochii unui mort. Nu te-ai uitat niciodată într-o oglindă? Ochii tăi nu-s ochi de mort.

— Poate că nu, a zis Dorcas. Apoi, după o clipă de tăcere, a adăugat: Îmi spuneai că sunt frumoși.

— Nu ești bucuroasă că trăiești? Chiar dacă bărbatul tău a murit, și poate și copilul ți-a murit, și casa în care ai trăit odată a căzut în ruină — dacă toate astea sunt într-adevăr așa —, nu te bucuri totuși că ești din nou aici? Nu ești o fantomă, nici strigoii ca aceia pe care i-am văzut în orașul ruinat. Uită-te în oglindă, așa cum ți-am zis. Sau, dacă nu vrei, uită-te la chipul meu sau al oricărui bărbat și vezi acolo ce ești.

Dorcas s-a ridicat încă și mai încet și cu mai mare greutate decât atunci când se ridicase să bea vinul, dar de data asta și-a dat picioarele jos din pat și am văzut că era goală pușcă sub pătură. Înainte să se îmbolnăvească, pielea Jolentei fusese fără cusur, avea netezimea și moliciunea unor cofeturi. Pielea lui Dorcas era punctată de pistrui mici și aurii, și trupul îi era atât de subțire încât întotdeauna îi simțisem oasele; și totuși, era mult mai apetisantă cu imperfecțiunile ei decât fusese Jolenta cu opulența cărnurilor ei. Îmi dădeam seama cât de vinovat m-aș fi făcut dacă aș fi posedat-o cu forța sau chiar și numai dacă aș fi convins-o să mi se deschidă în acele momente, în starea în care era iar eu pe picior de plecare; cu toate acestea, nu puteam înfrâna dorința ce se trezise în mine. Oricât de mult aș iubi o femeie — sau oricât de puțin —, mă pomenesc că o doresc cu patimă aprigă tocmai când n-o mai pot avea. Dar ceea ce simțeam pentru Dorcas era mai puternic și mult mai complex. Îmi fusese, chiar și pentru atât de puțin timp, prietenul cel mai apropiat pe care-l avusesem vreodată, iar felul în care ne posedasem unul pe celălalt, de la dorința dezlănțuită din magazia preschimbata în odaie, acolo, în Nessus, până la joaca lungă și lenevită din dormitorul din Vincula, era actul caracteristic al prieteniei și iubirii noastre.

— Plângi, i-am zis eu. Vrei să pleci?

A clătinat din cap și apoi, ca și când nu-și mai putea stăpâni cuvintele ce păreau să stea gata să explodeze, a șoptit:

— Ah, nu vrei să mergi și tu, Severian? Nu vrei să vii? Nu vrei să vii cu mine?

— Nu pot.

S-a lăsat să cadă înapoi pe patul îngust, parcă mai mică acum, ca un copil.

— Știu. Ai o datorie față de ghilda ta. N-o poți trăda din nou și apoi să te privești în oglindă, nu-ți cer asta. Doar că niciodată n-am pierdut cu totul speranța că o vei face.

Am clătinat din nou din cap.

— Trebuie să fug din oraș...

— Severian!

— Spre mieznoapte. Tu te duci spre miezăzi și, dacă te-aș însoți, în scurtă vreme s-ar porni după noi bărcile-mesager, pline cu soldați.

— Severian, ce s-a întâmplat?

Chipul lui Dorcas era foarte liniștit, doar ochii îi erau larg deschiși.

— Am eliberat o femeie. Ar fi trebuit s-o sugrum și să-i arunc trupul în Acis, și aș fi putut s-o fac — nu simțeam nimic pentru ea, adică ceva aparte, prin urmare nu mi-ar fi fost greu. Dar cât am stat singur cu ea, m-am gândit la Thecla. Ne găseam într-un pavilion mic, aflat la marginea apei, înconjurat de tufisuri care-l ascundeau privirilor. Îmi încheștasem mâinile pe gâtul ei, dar mi-au venit în gând Thecla și cum voisem s-o eliberez. Însă nu găsisem calea. Ți-am povestit vreodată asta?

Aproape imperceptibil, Dorcas a clătinat din cap în semn că nu.

— Frații erau peste tot, pe drumul cel mai scurt aș fi trecut pe lângă cinci. Și toți mă știau, și-o știau și pe ea. (Thecla țipa într-un ungher al minții mele.) Tot ce-ar fi trebuit să fac

era să le fi spus că Maestrul Gurloes îmi poruncise s-o duc la el. Ceea ce ar fi însemnat să plec și eu cu ea, numai că eu căutam o cale să rămân în ghildă. N-am iubit-o destul.

— Gata, asta s-a întâmplat demult, a zis Dorcas. Și să știi, Severian, că moartea nu e chiar atât de îngrozitoare pe cât crezi.

Uite că schimbasesm rolurile, parcă eram doi copii rătăciți care se încurajează pe rând.

Am dat din umeri. Fantoma pe care o mâncasem la banchetul lui Vodalus aproape se liniștise; îi simțeam pe creier degetele lungi, răcoroase, și cu toate că nu mă puteam răsuci în propria-mi țeastă ca s-o văd, știam că ochii ei adânci și violeți erau în spatele alor mei. Mi-a trebuit oarece stăpânire ca să nu vorbesc cu vocea ei.

— Oricum, am continuat eu, eram acolo în pavilion, cu femeia aceea, doar noi doi. Se numea Cyriaca. Știam — sau cel puțin bănuiam — că știa unde se află Pelerinele — o vreme fusese și ea o Pelerină. Există mijloace de tortură ce nu scot nici un zgomot și n-au nevoie de instrumente; fără să fie spectaculoase, sunt eficiente. Pătrunzi în trup, ca să zic așa, și manipulezi direct nervii clientului. Aveam de gând să folosesc ceea ce noi numim Bagheta lui Humbaba, dar înainte să apuc s-o ating, Cyriaca mi-a spus. Pelerinele se găsesc undeva aproape de trecătoarea Orithyia, au grijă de răniți. Femeia asta primise cu numai o săptămână în urmă o scrisoare — așa mi-a spus ea — de la o cunoștință din ordin...

XII

În urma puhoiului

Pavilionul se putea lăuda cu un acoperiș solid, însă pereții erau doar parmaclâc, încât mai curând îl împrejmuia pădurea înaltă de ferigi, plantată de jur împrejurul pereților, decât șipcile subțiri. Razele lunii se strecurau înăuntru. Mai multe pătrundeau prin deschizătura ușii, reflectate de apa curgătoare de afară. Chipul Cyriacăi trăda spaimă, vedeam asta, și totodată că știa că singura ei speranță era ca eu să nu-tresc oarece iubire pentru ea; iar eu știam că asta însemna că nu avea nici o speranță, pentru că nu simțeam nimic pentru ea.

— În tabăra Autocratului, a repetat ea. Așa mi-a scris Einhildis. În Orithyia, lângă izvoarele Gyollului. Dar trebuie să fii cu băgare de seamă dacă te duci acolo ca să le dai cartea înapoi — Einhildis mai spunea că undeva, în nord, au aterizat cacogenii.

M-am uitat lung la ea, încercând să descifrez dacă minte.

SPADA LICTORULUI

— Așa mi-a scris Einhildis. Or fi vrut să se ferească de oglinzile din Casa Absolută, ca să scape de ochii Autocratului. El ar trebui să le fie servitor, numai că uneori se poartă ca și când ele l-ar servi pe el.

Am scuturat-o de umeri.

— Glumești? am întrebat-o. Autocratul le este servitor?

— Te rog! Ah, te rog...

I-am dat drumul.

— Toată lumea... Erebus! Iartă-mă. Plângea și, cu toate că stătea în umbră, mi-am dat seama că își ștergea ochii și nasul cu poala veșmântului ei stacojiu. Toată lumea știe, în afară de peoni, de gospodari și femeile lor. Toți armigerii și cei mai mulți dintre optimați, și de bună seamă exultanții au știut-o dintotdeauna. Eu nu l-am văzut niciodată pe Autocrat, dar mi s-a spus că el, Viceregele Soarelui Nou, abia dacă mă întrece în înălțime. Crezi că mândrii noștri exultanți ar îngădui unuia ca el să cârmuiască, dacă n-ar fi o mie de tunuri în spatele lui?

— Eu l-am văzut și mi-am pus aceeași întrebare.

Am căutat printre amintirile Theclei să găsesc ceva ce putea întări vorbele Cyriacăi, dar n-am găsit decât zvonuri.

— Vrei să-mi povestești despre el? Te rog, Severian, înainte să...

— Nu, nu acum. Dar de ce-ar fi cacogenii primejdioși pentru mine?

— Din pricină că, fără doar și poate, Autocratul va trimite cercetași ca să le dea de urmă, și-mi vine să cred că arhonte de aici va face același lucru. Oricine va fi găsit în

preajma lor va fi socotit spion de-al lor sau, și mai rău, unul care-i caută în speranța că-i va putea atrage în cine știe ce complot împotriva Tronului Phoenix.

— Înțeleg.

— Severian, nu mă ucide. Te implor. Nu sunt o femeie bună — n-am fost niciodată o femeie bună, mai cu seamă după ce le-am părăsit pe Pelerine, și nu pot să înfrunt moartea acum.

— La urma urmei, ce-ai făcut? am întrebat-o eu. De ce vrea Abdiessus să fii omorâtă? Știi cumva?

E cel mai simplu lucru să strangulezi un individ al cărui gât n-are mușchi puternici, iar eu începusem să-mi strâng și să-mi desfac pumnii, pregătindu-mă pentru treaba ce-o aveam de făcut; dar în același timp îmi doream să-mi fi fost îngăduit s-o folosesc pe *Terminus Est*.

— Doar că am iubit prea mulți bărbați, alții decât bărbatul meu.

Stârmită parcă de amintirea acelor îmbrățișări, s-a ridicat și a venit spre mine. Chipul i-a fost din nou luminat de lună; ochii îi străluceau de lacrimi înfrânate.

— A fost crud cu mine, atât de crud, după ce ne-am căsătorit... așa că mi-am luat un iubit, să-i fac în ciudă, și după aceea alt iubit...

(Vocea i s-a împuținat până când abia dacă îi mai auzeam vorbele.)

— Și până la urmă devine un obicei să-ți iei un iubit nou, e ca și când dai zilele înapoi și-ți dovedești că întreaga ta viață nu ți s-a scurs printre degete, uite-așa, îți dovedești că

Încă ești destul de tânără ca bărbații să-ți facă daruri, destul de tânără ca bărbații să-și dorească încă să-ți mângâie părul. Asta-i motivul adevărat pentru care le-am părăsit pe Pele-rine. A tăcut și a părut că-și strânge puterile. Știi câți ani am? Îi-am spus? m-a întreat.

— Nu, am răspuns eu.

— Atunci nici n-o să-ți spun. Dar aproape că aș putea să-ți fiu mamă. Dacă aș fi rămas grea în primul an sau în primii doi ani după ce am putut s-o fac. Eram departe în sud, unde gheața cea mare, albastră și albă, plutește pe mări negre. Acolo era o colină, pe care îmi plăcea să stau și să privesc, și visam că mă îmbrac cu haine călduroase și pornesc într-o barcă spre gheața aceea, cu provizii de mâncare și o pasăre dresată pe care n-am avut-o niciodată, dar mi-aș fi dorit s-o am, apoi mă cațăr pe o insulă de gheață care devine a mea și cu ea călătoresc spre nord, până la o insulă cu palmieri unde voi descoperi ruinele unui castel clădit la începuturile lumii. Iar tu te-ai fi născut în timp ce mă aflam singură pe gheață. De ce să nu se nască un prunc imaginar în timpul unei călătorii imaginare? Ai fi crescut pescuind și înotând într-o apă mai caldă decât laptele.

— Nici o femeie nu e omorâtă pentru că a fost necredincioasă — doar soțul ei poate s-o omoare, i-am spus eu.

Cyriaca a oftat și visul i s-a risipit.

— Printre armigerii debarcați pe malurile acestea, el este unul dintre puținii care țin partea arhontelui. Ceilalți trag nădejde că dacă nu se supun ordinelor lui, atât cât îndrăznesc s-o facă, și dacă atâtă răzmerițe printre eclecticici,

pot să-l convingă pe Autocrat să-l înlocuiască. Iar eu mi-am făcut soțul de batjocură — și, prin el, pe toți prietenii lui și pe arhonte.

Thecla era în mine, încât am putut vedea vila de la țară — pe jumătate conac, pe jumătate fortăreață, plină de încăperi rămase aproape neschimbate de două sute de ani. Auzeam doamnele sporovăitoare, vânătorii cu pas apăsător, chemarea cornului dincolo de ferestre, hămăiturile adânci ale ogarilor pentru mistreți. Era lumea în care Thecla sperase să se retragă; și m-a cuprins mila pentru femeia asta care fusese obligată să se retragă acolo înainte să fi cunoscut lumea largă.

Așa cum camera Inchizitorului din piesa Doctorului Talos, cu masa înaltă a dreptății, stătea în așteptare în străfundul Casei Absolute, așa avem fiecare dintre noi, în cotloanele cele mai colbuite ale minții, o teighea la care ne dăm osteneala să ne plătim datoriile trecutului cu moneda devalorizată a prezentului. La acea teighea am oferit viața Cyriacăi drept plată pentru a Theclei.

Știu că, atunci când am scos-o din pavilion, ea era sigură că o voi omorî la marginea apei. Numai că eu i-am arătat râul.

— Ăsta curge iute spre miazăzi, până se întâlnește cu puhoiul râului Gyll care curge, mult mai încet, spre Nessus și de acolo, mai departe, până la marea de la miazăzi. Nici un fugar nu poate fi găsit în labirintul orașului Nessus dacă nu-și dorește acest lucru, pentru că acolo sunt străzi, curți și adăposturi fără număr, și chipuri de pe toate pământurile

sunt văzute acolo cu nemiluita și de sute de ori. Dacă ai putea ajunge acolo, înveșmântată așa cum ești acum, fără prieteni și bani, ai face-o?

Ea a încuviințat din cap, ținându-și o mână palidă la gât.

— La Capulus nici o barieră nu oprește bărcile; Abdie-sus știe că, înainte de mijlocul verii, nu are de ce se teme de vreun atac venind pe râu în sus. Dar va trebui să treci ca fulgerul printre arce și s-ar putea să te îneci. Chiar dacă ajungi la Nessus, va trebui să muncești ca să-ți câștigi pâinea — poate să speli rufele altora sau să gătești.

— Știu să aranjez părul și să cos. Severian, am auzit că uneori, ca ultimă și cea mai cumplită tortură, îi spui prizonierei că va fi eliberată. Dacă asta faci cu mine acum, te conjur să te oprești. Ai mers și așa prea departe.

— Calogerii fac asta, sau cine știe ce slujbaș religios. Nouă nu ne-ar da crezare nici un client. Dar vreau să fiu sigur că n-o să fii nesăbuită să te întorci acasă sau să încerci să cauți iertare la arhonte.

— Eu sunt nesăbuită, a spus Cyriaca. Dar nu. Nici măcar o nesăbuită ca mine n-ar face așa ceva, jur.

Am mers pe mal până am ajuns la treptele unde stăteau santinelele să-i primească pe oaspeții arhontelui și unde erau amaratate bărcile de plăcere, mici și viu colorate. I-am spus unuia dintre soldați că vrem să vedem cât de iute ne duce la vale râul și am întrebat dacă o să fie greu să angajeze câțiva vâslași ca să ne aducă înapoi. Iar el mi-a răspuns că puteam lăsa barca la Capulus, dacă voiam, și să ne întoarcem cu un fiacru. Când s-a răsucit cu spatele ca să-și continue conversația cu tovarășul

său, eu m-am prefăcut că cercetez bărcile și am desprins barbeta celei aflate cel mai departe de torțele postului de pază.

— Prin urmare, a zis Dorcas, acum te îndrepti spre miază-noapte ca fugar, iar eu ți-am luat banii.

— N-o să am nevoie de prea mulți și o să câștig alții.

M-am ridicat în picioare.

— Ia măcar jumătate înapoi. Când am clătinat din cap, a zis: Atunci ia doi chrisoși. Eu pot să preacurvesc, dacă e să fie cel mai rău, sau să fur.

— Dacă furi, ți se taie mâna. Și mai bine să retez eu mâini în schimbul unei cine, decât să ți le pierzi tu pe ale tale pentru a-ți câștiga pâinea.

Am dat să plec, dar ea a sărit din pat și m-a prins de mână.

— Fii cu băgare de seamă, Severian. A scăpat ceva din lanț în orașul ăsta — Hethor a zis că e o salamandră — și mișună în libertate. Orice-ar fi, își pârjolește victimele.

Eu unul aveam să mă tem mai mult de soldații arhonte-lui, i-am spus, decât de salamandră, și am ieșit din cameră înainte ca Dorcas să mai apuce să zică ceva. Dar în timp ce mă opinteam în sus pe ulița strâmtă de pe malul apusean, despre care barcagiii mei mă încredințaseră că ducea până în vârful stâncii, m-am întrebat dacă n-ar fi trebuit mai curând să mă tem de frigul munților și de fiarele lor sălbatice. Mă nedumerea și Hethor, și cum mă urmase atât de departe în nord, și m-am întrebat de ce. Dar nu la astea mă gândeam cel mai mult, ci la Dorcas și la ceea ce fusese ea pentru mine, și

la ce fusesem eu pentru ea. Avea să treacă multă vreme până voi fi izbutit s-o zăresc din nou, măcar pentru o clipă, și cred că într-un anume fel simțeam asta. Când părăsisem Citadela, îmi trăsesem gluga pentru ca trecătorii să nu-mi bage de seamă zâmbetele, iar acum m-am acoperit ca să nu mi se vadă lacrimile ce-mi udau obraji.

De două ori văzusem pe timp de zi rezervorul care alimenta Vincula, dar niciodată noaptea. La lumina zilei îmi păruse mic, nu mai mare decât fundația unei case și nu mai adânc decât un momânt. Sub lumina lumii în declin, apărea cât un lac și la fel de adânc precum rezervorul de sub Bastionul Clopotului.

Se afla la vreo sută de pași, poate mai puțin, de zidul ce apăra marginea apuseană a orașului Thrax. Pe zid se înălțau turnuri — unul aproape de rezervor — și fără doar și poate că cei din garnizoane primiseră de-acum poruncă să pună mâna pe mine dacă încercam să fug din oraș. Când și când, mergând de-a lungul stâncii, zărisem santinelele patrulând pe zid; lăncile lor nu scăpărau, dar coifurile cu creastă se desenau pe panoplia stelelor și uneori le prindeau sclipirea.

M-am ghemuit și am cuprins orașul cu privirea, punându-mi nădejdea în mantia mea fuliginoasă și în glugă să amăgească ochii santinelelor. Grilajele cu țepi de fier ale arcelor din Capulus fuseseră coborâte — distingeam clocotul Acisului acolo unde se izbea de ele. Nu mai aveam nici o îndoială — Cyriaca fusese oprită, sau mai curând o văzuseră și raportaseră. Poate că Abdiesus va face tot ce-i va sta în

putință s-o prindă — sau poate nu; îmi venea totuși să cred că o va lăsa să dispară și astfel nu va mai atrage atenția asupra ei. Pe mine în schimb ținea să mă prindă cu orice chip și să mă execute ca trădător față de autoritatea lui, așa cum și eram.

De la apă mi-am întors privirile spre altă apă, de la iutele Acis la rezervorul nemișcat. Cunoșteam parola pentru poarta ecluzei și am folosit-o. Mecanismul străvechi s-a ridicat scrâșnind, parcă pus în mișcare de sclavi nevăzuți, și atunci apele liniștite s-au repezit puhoi, mai iuți decât vuitorul Acis la Capulus. Undeva departe, sub locul unde stăteam eu, prizonierii le vor auzi mugetul și cei ce se găseau aproape de intrare vor vedea spuma albă a puhoiului. Peste câteva clipe, cei aflați în picioare vor sta în apă până la glezne, iar cei care zăceau pe jos, dormind, se vor ridica degrabă. Peste alte câteva clipe, toți vor fi în apă până la brâu; dar toți erau prinși în lanțuri, încât cei slabi vor fi sprijiniți de cei mai în putere — trăgeam nădejde că nici unul nu se va îneca. Clavigerii de la intrare își vor părăsi locurile și vor urca în goană treptele abrupte până în vârful stâncii, să vadă cine a deschis rezervoarele.

În timp ce ultimele șiroaie se scurgeau din rezervor, am auzit cum pietrele urnite din locul lor de picioarele clavigerilor se rostogolesc pe povârniș la vale. Am închis poarta ecluzei și m-am lăsat să alunec în jos pe jgheabul noroios, aproape vertical, prin care cursese apa. Mi-ar fi fost mult mai ușor dacă n-aș fi avut cu mine spada. Ca să mă sprijin cu spatele de jgheabul acela curbat, ca un horn, al ecluzei, a trebuit s-o desfac pe *Terminus Est* din bandulieră; dar

măinile nu-mi erau libere ca s-o țin. Așa că mi-am trecut banduliera în jurul gâtului, i-am lăsat tăișul și teaca să atârne și m-am străduit să nu mă prăvălesc sub greutatea ei. De două ori am alunecat, dar de fiecare dată am scăpat de la prăbușire mulțumită unui cot al jgheabului tot mai îngust; și în cele din urmă, după un timp atât de lung încât clavigerii — eram sigur de asta — apucaseră să se întoarcă la posturile lor, am zărit lucirea roșie a torțelor aprinse și am scos Gheara din punguța de piele.

Nicicând n-aveam să-i mai văd flama atât de strălucitoare. Mă orbea, iar eu, ducând-o ridicată deasupra capului, în josul tunelului aceleia lung al Vinculei, m-am minunat că mâna nu mi se preschimbă în cenușă. Nu cred că vreun prizonier m-a văzut. Gheara îi fascina la fel cum un felinar înmărmurește noaptea ciutele pădurii; stăteau nemișcați, cu gurile căscate, cu chipurile bărboase, mânjite, ridicate, iar umbrele li se desenau în spatele lor la fel de precise ca niște siluete decupate în metal și la fel de negre precum fuliginul.

La capătul tunelului, unde apa curgea în canalul lung, nclinat, ce-o ducea mai jos de Capulus, se găseau cei mai nevolnici și mai suferinzi prizonieri; acolo am văzut cu limpezime puterea pe care Gheara le-o insuffla. Bărbați și femei pe care nici cel mai bătrân claviger nu și-i amintea să fi stat vreodată în picioare păreau acum înalți și vânjoși. Le-am făcut cu mâna în semn de salut, cu toate că sunt sigur că nici unul n-a băgat de seamă. Apoi am vârat Gheara Conciliatorului înapoi în mica ei pungă și m-am cufundat într-o noapte mai întunecată decât orice noapte de pe suprafața lui Urth.

Puhoiul curăţase canalul de scurgere, încât coboram mai ușor decât prin jgheabul ecluzei, căci, cu toate că era mai îngust, era și mai puțin abrupt, astfel că m-am târât iute, cu capul înainte. La capătul de jos era un grilaj; dar, așa cum băgasem de seamă odată, când cercetasem locul cu pricina, rugina îl mâncase aproape de tot.

XIII

În munți

Primăvara se sfârșise, începea vara când m-am îndepărtat de Capulus, furișându-mă în lumina cenușie, ceea ce nu însemna că pe platourile înalte era cald — se încălzea doar când soarele ajungea la zenit. Nu îndrăzneam să cobor în văi, unde se înghesuiau satele, astfel că întreaga zi am urcat spre înălțimi, cu mantia aruncată peste un umăr, ca să semene cât mai mult a veșmânt de eclectic. Pe *Terminus Est* am desfăcut-o în bucăți, apoi am reasamblat tăișul fără gardă, încât, de la distanță, spada vârâtă în teacă să pară un toiag.

Către prânz, terenul era numai stâncă și atât de accidentat, încât mai mult mă cățăram decât mergeam. De două ori am zărit luciul armurilor departe, înspre vale, și, uitându-mă mai bine, am văzut grupuri mici de dimarhi mânându-și caii în galop mărunț pe poteci pe care cu greu un om s-ar încumeta să le urmeze, iar în spatele lor se învoldurau capele lor militare purpurii. Nu găseam nici o buruiană bună de

mâncat și nu zăream nici o sălbăticiune bună de vânat, în afară de păsările de pradă ce se roteau în tăria văzduhului. De-aș fi văzut vreo fiară, n-aș fi izbutit s-o răpun cu spada, iar alte arme nu aveam.

O situație disperată, s-ar putea zice, și totuși eu eram emoționat de priveliștea munților, de necuprinsa panoramă a imperiului de aer. În copilărie, nu știm să prețuim peisajul, pentru că încă n-am strâns în imaginația noastră scene asemănătoare, cu toate emoțiile și împrejurările ce le însoțesc, astfel că percepția noastră nu are profunzime psihică. Acum însă priveam piscurile încununate de nori și în același timp îmi apărea în fața ochilor și Nessus, așa cum îl văzusem din conul protector al Turnului Matachin, și Thrax, așa cum îl văzusem de pe meterezele Castelului Acies, și, oricât aș fi fost de amărât, încântarea mă copleșea peste măsură.

Noaptea aceea mi-am petrecut-o ghemuit la adăpostul unei stânci golașe. Nu mai mâncasem de când îmi schimbasem veșmintele în Vincula — parcă trecuseră săptămâni de-a-tunci, dacă nu chiar ani. În fapt, trecuseră doar câteva luni de când îi dădusem Theclei pe furiș un cuțit de bucătărie tocit și-i văzusem sângele prelingându-se pe sub ușa celulei ei, asemenea unui vierme purpuriu băjbăitor.

Măcar stânca mi-o alesesem bine. Stăvilea vântul și, atâta vreme cât rămâneam la adăpostul ei, era ca și când zăceam în aerul neclintit, glacial, al unei peșteri de gheață. Un pas doar să fi făcut într-o parte sau alta, și vântul m-ar fi izbit cu toată puterea și aș fi devenit sloi într-o singură clipă de suflare geroasă.

Să tot fi dormit un rond — nu-mi amintesc să fi visat ceva — și brusc m-am trezit cu impresia — care nu era vis, ci acea încredințare fără temei, sau pseudoîncredințare, ce-o dobândim când suntem istoviți și temători — că Hethor stătea aplecat asupra mea. Îmi părea că-i simt pe chip răsuflarea puturoasă, rece ca gheața; ochii nu-i mai erau stinși, ci scăpărau într-ai mei. Iar când m-am trezit de tot, am văzut că punctele de lumină pe care le luasem drept pupilele lui erau în fapt două stele, mari, foarte strălucitoare în văzduhul acela subțire și curat.

Am încercat să adorm la loc, închizând ochii și forțându-mă să-mi amintesc de cele mai calde și mai tihnite locuri pe care le știam: încăperea ce mi se dăduse în turnul nostru când devenisem calfă, care, la vremea aceea și după dormitorul ucenicilor, mi se păruse un adevărat răsfăț, căci nu mă tulbura nimeni acolo iar așternuturile erau moi; patul pe care-l împărțisem odată cu Baldanders, în care spinarea lui lată îmi ținuse de cald ca o sobă; apartamentele Theclei, din Casa Absolută; camera liniștită din Saltus, în care fusesem găzduiți Jonas și cu mine.

Dar în zadar. Nu se lipea somnul de mine și pace, dar nu cutezam nici să merg mai departe, de teamă să nu cad în vreo prăpastie, în întuneric. Așa că mi-am petrecut restul nopții cu ochii la stele; era pentru prima oară când îmi dădeam seama cu adevărat de maiestuozitatea constelațiilor despre care ne vorbise Maestrul Malrubius, pe vremea când eram cel mai mic dintre ucenici. Ce ciudat ca cerul, care în timpul zilei e un tărâm nemișcat pe care vedem norii plimbându-se,

să devină în timpul nopții un fundal al înseși mișcării lui Urth, încât îl simțim rostogolindu-se sub noi, așa cum simte marinarul curgerea apei. În acea noapte, senzația acestei rotiri încete era atât de puternică, încât aproape m-a cuprins amețea din pricina mișcării lungi și necurmate.

Puternic era și sentimentul că cerul e un hău fără fund în care universul s-ar putea prăbuși la nesfârșit. I-am auzit pe câte unii spunând că dacă se uită prea mult la stele îi cuprinde deodată groaza, pentru că simt că sunt trași de pe Urth. Frica mea — căci frică simțeam — nu era pricinuită de sorii îndepărtați, ci de vidul căscat; și uneori frica era atât de mare, încât mă prindeam cu degetele înghețate de stâncă, părându-mi-se, în acele clipe, că o să mă prăbușesc de pe Urth. Neîndoielnic, fiecare simte mai mult sau mai puțin același lucru, câtă vreme se zice că nicăieri clima nu este într-atât de blândă încât oamenii să se învoiască să doarmă în case lipsite de acoperiș.

Am povestit mai sus cum m-am trezit crezând că fața lui Hethor se afla dinainte-mi iar ochii lui mă așteptau (o fi fost din pricină că Hethor îmi stăruise în gând de când vorbisem cu Dorcas), dar că atunci când deschisese ochii descoperisem că nici un amănunt al acelui chip nu-mi rămăsese în minte, în afară de cele două stele strălucitoare care fuseseră ale lui. La fel mi s-a întâmplat și când am încercat să deslușesc constelațiile, ale căror nume le citisem adesea, cu toate că nu prea aveam habar pe ce petic de cer s-o găsesc pe fiecare. La început, toate stelele îmi apăruseră ca o suprafață de lumini, fără nici o noimă, chiar dacă minunată, asemenea

scânteilor ce țâșnesc dintr-un foc. Curând însă am văzut că unele erau mai luminoase decât altele, iar culorile lor nu erau câtuși de puțin una și aceeași. Și dintr-odată, după ce mă uitasem la ele vreme îndelungată, forma unui periton a părut să prindă contur cu atâta limpezime, încât aș fi zis că trupul întreg al păsării fusese pudrat cu praf de diamante. În clipa următoare, a dispărut, și apoi iar a apărut, și odată cu el și alte forme, unele asemănătoare constelațiilor de care auzisem, altele însă, teamă mi-e a spune, doar închipuite de mine. Se deslușea cu osebire un amphisbaena — șarpele cu o țeastă la fiecare capăt.

Iar când animalele acestea celeste au căpătat deodată formă, am fost uluit de frumusețea lor. Însă când forma lor a devenit atât de vădită (ceea ce s-a întâmplat în foarte scurt timp) încât nu le-am mai putut face să dispară prin propria mea voință, spaima de ele m-a cuprins la fel de puternică precum teama de a mă prăbuși în acel abis al miezului de noapte deasupra căruia ele se zvârcoleau; dar nu era o teamă fizică și instinctivă, asemenea celeilalte, ci un fel de groază filosofică la gândul unui cosmos în care imagini grosolane de fiare și monștri fuseseră pictate cu sori incandescenti.

După ce mi-am acoperit capul cu mantia — lucru pe care l-am făcut anume ca să nu-mi pierd mințile — m-am lăsat în voia gândului la lumile care se învârt în jurul acelor sori. Cu toții știm că ele există, unele fiind doar întinderi nesfârșite de stânci, altele — sfere de gheață sau de munți de scorie din care curg râuri de lavă — așa se zice că e Abaddon; dar multe altele sunt lumi mai mult sau mai puțin frumoase, locuite de

creaturi ce coboară din spiță omenească sau, dacă nu omenească, cel puțin dintr-una ce nu-i mult deosebită de a noastră. Și am început prin a mă gândi la ceruri verzi, iarbă albastră și toate celelalte exotisme copilărești care izbutesc să năpădească mintea ce visează la alte lumi decât cele asemenea lui Urth. După o vreme, am obosit de asemenea idei puerile, așa că am început să cuget la societăți și feluri de a gândi cu totul altele decât ale noastre, lumi în care toți oamenii, știindu-se descendenți ai unei singure perechi de coloniști, se socotesc frați și surori, lumi în care nu există bani, numai onoare, astfel că fiecare muncește pentru a-și câștiga dreptul de a sta alături de un bărbat sau o femeie care a salvat comunitatea, lumi în care îndelungatul război între omenire și fiare nu se mai poartă. Și cu acest gând au venit altele o sută noi — bunăoară, cum ar putea fi împărțită dreptatea dacă toată lumea ar iubi pe toată lumea; cum ar putea un cerșetor, căruia nu i-a mai rămas nimic în afară de natura omenească, să ceară să i se arate deferență; și cum ar putea fi încălțați și hrăniți oamenii care pentru nimic în lume n-ar ucide animale simțitoare.

Eram băietan când mi-am dat seama pentru prima oară că cercul verde al lunii e, în fapt, un soi de insulă atârnată pe cer, a cărei culoare e dată de păduri, neînchipuit de bătrâne, plantate pe când rasa Omului se afla abia la început, și atunci m-a cuprins dorința să mă duc acolo, adăugându-i toate celelalte lumi ale universului, pe măsură ce le descopeream existența. M-am depărtat de această dorință, lucru pe care l-am pus pe seama maturizării (așa-mi închipuisem eu), când

am aflat că reușesc să plece de pe Urth numai oamenii ale căror poziții în societate erau atât de înalte, încât mie îmi păreau de neatins.

Acum, acel vechi alean s-a reaprins înnoit și, cu toate că, odată cu trecerea anilor, părea tot mai nesăbuit (căci fără îndoială mai degrabă micul ucenic ce fusesem ar fi putut, până la urmă, să zboare cu iuțeala gândului de la o stea la alta, decât proscrisul vânat care eram acum), era mult mai stăruitor și mai puternic; asta pentru că, între timp, învățasem ce neghiobie e să-ți drămuiești dorințele numai la ceea ce e cu puțință. Eram hotărât să plec. Pentru tot restul vieții aveam să pândesc fără odihnă orice prilej, oricât de mic. Doar mă aflasem odată singur în preajma oglinzilor Părintelui Inire; apoi Jonas, mult mai înțelept decât mine, se aruncase fără șovăire în curentul fotonilor. Cine poate ști dacă nu mă voi mai afla vreodată în fața acelor oglinzi?

Stăpânit de acest gând, mi-am smuls mantia de pe cap, hotărât să mai privesc stelele încă o dată, și numai ce-am văzut că lumina soarelui își trimitea sulile peste crestele munților, făcându-le să pălească într-atât încât aproape nu se mai zăreau. Chipurile titanice care întârziu deasupra mea nu mai erau decât cele ale cârmuitorilor lui Urth, de mult morți, chipuri supte de timp, cu obraji căzuți în avalanșe.

M-am ridicat și m-am întins. Era limpede că nu-mi puteam petrece ziua fără mâncare, așa cum făcusem cu o zi înainte; și încă și mai limpede era că nu-mi puteam petrece noaptea următoare așa cum o petrecusem pe aceasta, fără alt acoperământ deasupra capului decât mantia mea. Nu cutezam

să cobor în văile populate, însă mi-am ales poteca astfel ca să mă ducă spre pădurea pe care o vedeam că acoperă povârnișurile aflate mai jos de mine.

Mi-a luat aproape toată dimineața să răzbesc până acolo. Când în sfârșit am ajuns, mai mult în patru labe, la mestece-nii pitici de la poala pădurii, am văzut că, deși cobora în pantă mai abruptă decât îmi închipuisem, avea la mijlocul ei, unde terenul era ceva mai plat și puținul pământ se așezase în strat mai gros, copaci teribil de înalți și atât de apropiați unii de alții, încât distanțele între trunchiuri abia dacă măsurau mai mult decât trunchiurile înseși. De bună seamă că nu erau copacii cu lemn tare și frunze lucioase din pădurea tropicală pe care o lăsasem departe în urmă, pe malul sudic al râului Cephissus. Cei mai mulți dintre ei erau conifere cu scoarță aspră, copaci înalți, drepti, care, cu toată înălțimea și vigoarea lor, stăteau înclinați, ferindu-se de umbra muntelui, iar dintre ei cel puțin un sfert își arătau rănila pricinuite de războirea lor cu vânturile și trăsnetele.

Venisem cu speranța să dau peste tăietori de lemne sau vânători cărora să le cer găzduirea pe care oricine o dă străinilor în sălbăticie (așa le place orășenilor să creadă). Dar speranța mi-a fost deșartă vreme îndelungată. Mă tot opream să ascult, doar-doar oi auzi bufnetul vreunui topor sau hămăit de câini. Liniștea era singura care stăpânea și, deși copacii ar fi dat lemn destul, nu zăream nici o urmă că ar fi fost retezat vreun trunchi.

Într-un târziu am ajuns la un pâraiaș, cu apa rece ca gheața, ce-și croia albie printre trunchiuri, cu malurile acoperite de

ferigi pitice și plăpânde, și iarbă subțire ca firul de păr. Am băut pe săturate și preț de o jumătate de rond sau mai bine am urmat firul apei în josul pantei, printre mici cascade și iazuri, mirat — de bună seamă, ca mulți alții de-a lungul miliunilor — să-l văd lărgindu-se încet, cu toate că, din câte-mi dădeam seama, nu-și înmulțea apele de la nici un alt fârtat de-al său.

Iar într-un loc a ajuns atât de lat, încât copacii înșiși erau amenințați, și chiar am văzut, în fața mea, un trunchi gros de patru cubiți, dacă nu și mai bine, căzut de-a latul albiei, cu rădăcinile despuiate. M-am apropiat de el fără prea multă prevedere, căci nici un sunet nu mă punea în gardă asupra vreunei primejdii și, sprijinindu-mă de-un ciot, am sărit pe trunchi.

În clipa următoare, aproape că m-am prăbușit într-un ocean de aer. Parapetul Castelului Acies, de la care o zărisem pe Dorcas în deznădejdea ei, era o simplă balustradă pe lângă această înălțime. Nu încape îndoială că Zidul orașului Nessus este singura lucrare făcută de mâini omenești ce ar putea să-i stea alături. Pârâul se prăvălea fără zgomot într-un hău ce-l preschimba în miriade de stropi, dispărând într-un curcubeu. În vale, copacii păreau jucării făcute fiului său de către un tată îngăduitor, iar acolo unde se terminau aceștia, urma o palmă de ogor și apoi o căscioară cât o pietricică și un fuior de fum alb, precum fantoma panglicii de apă ce căzuse și pierise, care se vălătucea spre înalt și dispărea, asemenea râului, în neant.

La început, stânca mi-a părut ușor de coborât, căci în avântul saltului meu ajunsesem aproape de cealaltă parte a trunchiului căzut, el însuși atârând pe jumătate deasupra râpei. Însă după ce mi-am recăpătat echilibrul, mi-am dat seama că era aproape cu neputință să cobor. Fața stâncii era netedă cât vedeam cu ochii, și poate că dacă aș fi avut o frânghie la mine, aș fi reușit să mă las în jos și să ajung la casa aceea cu mult înainte de căderea nopții, dar frânghie nu aveam și oricum n-aș fi pus temei într-una atât de lungă pe cât mi-ar fi trebuit.

Am cercetat totuși culmea stâncii și până la urmă am descoperit o potecă, foarte abruptă și îngustă, care însă arăta a fi fost folosită. Nu voi înșira aici amănuntele coborârii, nefiind de vreo însemnătate pentru povestea mea, cu toate că, la momentul acela, vă puteți imagina că m-au absorbit cu totul. Curând, mi-am dat seama că trebuie să fiu atent doar la potecă și la peretele stâncos din dreapta sau din stânga mea, după cum șerpuia poteca. Nu mai lată de-un cubit, aceasta cobora abrupt. Uneori era înlocuită de trepte, la fel de abrupte, tăiate direct în piatră, iar într-un loc nu erau decât găuri pentru mâini și picioare, pe care am coborât ca pe-o scară. Dar dacă mă gândesc la rece, toate au fost mult mai ușoare decât fisurile de care mă agățasem în întunericul nopții până la gura minei locuite de oamenii-maimuță, și cel puțin n-am avut parte de spaima ce mi-o stârniseră săgețile de arbaletă care-mi explodaseră pe lângă urechi; în schimb, înălțimea era de o sută de ori mai mare și de-a dreptul amețitoare.

Poate pentru că am fost nevoit să fac efortul să nu iau seamă la prăpastia ce se deschidea ba pe-o parte, ba pe alta, am devenit extrem de conștient de felia aceea de scoarță a lumii, vastă, secționată, în josul căreia mă târam. În străvechime — citisem asta într-unul din textele pe care mi le trimitea Maestrul Palaemon — inima lui Urth însuși fusese vie și mișcările într-o parte și-n alta ale miezului aceluia viu făceau câmpiile să erupă asemenea fântânilor, și uneori căscau mări peste noapte între insule ce fuseseră un singur continent ultima oară când le văzuse soarele. Se zice că acum planeta noastră e moartă, se răcește, se zgârcește înlăuntrul mantalei sale pietroase, asemenea leșului unei bătrâne într-una din casele abandonate de care îmi vorbise Dorcas, mumificându-se în aerul închis, uscat, până când veșmintele i se adâncesc în ce mai rămâne din trup. Așa se întâmplă și cu Urth, din cât se vorbește; iar aici, o jumătate de munte se rupsesse de jumătatea geamănă, depărtându-se de ea mai bine de-o leghe.

XIV

Casa văduvei

În Saltus, unde poposisem cu Jonas câteva zile și unde executasem a doua și a treia decapitare publică din cariera mea, minerii jefuiesc pământul de metale, pietre de construcție și chiar de artefacte făurite de uitată civilizații cu mii de ani înainte să se fi ridicat până și temelia Zidului din Nessus. Și pentru asta sfredelesc puțuri înguste în coastele dealurilor, până dau de-un strat bogat în ruine sau — dacă sfredelitorii sunt norocoși din cale-afară — de o construcție ce și-a păstrat o parte din structură, care le și servește drept galerie gata săpată.

Ceea ce se făcea cu atâta trudă acolo ar fi putut fi făcut într-o clipită pe stânca pe care coboram acum. Trecutul se-afla la umărul meu, despuiat, fără apărare, asemenea a tot ceea ce e mort, ca și când timpul însuși se căscase prin desplicarea muntelui. Din loc în loc, oase de fosile ieșeau din fața stâncii, oase de animale urieșești și de oameni. Pădurea

își lăsase și ea morții acolo, buturugi, ramuri pe care timpul le preschimbase în piatră, încât, în timp ce coboram, mă întrebam dacă nu cumva Urth nu este, așa cum socotim noi, mai bătrân decât fiii săi, copacii, și mi-i imaginam crescând în vid, în fața soarelui, copac agățat de copac, rădăcini încâlcite, ramuri împletite, până când, în cele din urmă, împreunarea asta a lor a devenit Urth al nostru, iar ei doar puful veșmântului său.

Mai în adânc se aflau clădirile și mecanismele umanității. (Și se prea poate ca alții din alte rase să zacă și ei acolo, căci mai multe dintre poveștile din cărțulia cafenie pe care o duceam cu mine dădeau de înțeles că odată existaseră aici colonii ale acelor ființe pe care noi le numim cacogeni, cu toate că ei se trag din miriade de seminții, fiecare la fel de neîndoielnică precum a noastră.) Am văzut acolo metale colorate în verde și albastru, așa cum cuprul este roșu, după cum se spune, sau argintul, alb, metale colorate și atât de ciudat modelate încât nu puteam fi sigur dacă alcătuirile lor fuseseră gândite ca opere de artă sau ca părți pentru mașinării stranii, și cine știe dacă nu cumva unele dintre acele necunoscute popoare nu se deosebesc câtuși de puțin între ele.

Într-un loc — străbătusem aproape jumătate din drum —, linia faliei se suprapunea cu zidul acoperit de plăci de ceramică al unei clădiri mari, astfel că poteca șerpuitoare pe care mergeam tăiașe o brână de-a lungul acestuia. Ce desen or fi închipuit acele plăci n-am aflat niciodată; coborând, eram prea aproape ca să-l văd, iar când am ajuns jos, era prea sus să-l deslușesc, se pierdea în cețurile mișcătoare ale râului care

se prăvălea. Dar mergând, l-am văzut așa cum vede o insectă, ca să zic așa, chipul dintr-un portret pe suprafața căruia se târăște. Plăcile aveau tot felul de forme, cu toate că se îmbinau fără cusur, și la început am crezut că înfățișează păsări, șopârle, pești și alte asemenea creaturi, toate reunite în încheștarea vieții. Acum am impresia că nu era chiar așa, că erau, în schimb, contururile unei geometrii pe care nu am reușit s-o pricep, diagrame atât de complexe încât formele vii se compuneau în ele la fel cum se compun formele animalelor reale din geometriile complicate ale moleculelor complexe.

Că așa stătea treaba ori altminteri, formele acestea nu prea aveau legătură cu desenul sau imaginea. Linii de culoare le străbăteau și, chiar dacă fuseseră arse în materia plăcilor în eonii străvechi, erau atât de izbitoare și de vii încât parcă abia fuseseră întinse de pensula unui pictor gigantic. Tonurile îndeobște folosite erau berilul și albul; m-am oprit de câteva ori și m-am chinuit să pricep ce era înfățișat acolo (un scris, un chip, poate doar un desen decorativ format din linii și unghiuri, sau o dantelă de frunze întrepătrunse), dar nici gând să mă dumiresc; or fi fost toate astea la un loc, sau poate nimic din nici una, și poate se schimba odată cu unghiul din care priveai și de ceea ce erai tentat să vezi.

După ce am trecut de acest zid enigmatic, drumul la vale a fost mai ușor. N-a mai trebuit să cobor nici o săritoare și, cu toate că în câteva locuri am mai dat peste trepte, nu erau la fel de abrupte sau de înguste ca acelea de pe stâncă. Am ajuns în vale pe neașteptate și m-am uitat în urmă, la poteca pe care mersesem, cu atâta uimire de parcă nici nu puseseam piciorul

pe ea — și cu adevărat vedeam câteva locuri în care părea să fi fost ruptă de fisuri în stâncă, încât ai fi zis că e de netrecut.

Casa pe care o văzusem cât se poate de limpede de sus era invizibilă acum, se pitea printre copaci; dar fumul coșului ei se zărea pe cer. Mi-am continuat drumul printr-o pădure mai puțin prăpăstioasă decât cea străbătută de pâraul pe care-l urmasem. Copacii arătau mai bătrâni. Acolo nu creșteau ferigi mari ca acelea din sud și, dacă mă gândesc bine, nici nu văzusem asemenea ferigi la nord de Casa Absolută, decât în grădinile lui Abdiesus, unde erau cultivate anume; în schimb, printre rădăcinile copacilor creșteau violete sălbatice, cu frunze lucioase și flori ce aveau aceeași culoare ca ochii biete Thecla, și creștea mușchi, asemenea unei catifele verzi, groase, de-ai fi zis că pământul era acoperit cu un covor iar copacii înșiși erau drapați cu țesături scumpe.

Cu mult înainte de a zări casa ori vreun semn de viață omenească, am auzit lătrat de câine. Brusc, liniștea și minunații copaci au bătut în retragere — încă mai erau acolo, dar la o mare depărtare. Simțeam că o viață misterioasă, bătrână și ciudată, însă binevoitoare, fusese gata să mi se dezvăluie, apoi se retrăsese, ca o persoană cu totul deosebită, un maestru al muzicienilor, să spunem, pe care de ani de zile mă străduisem să-l atrag la ușa mea, dar care, când să ciocănească, auzise vocea unui alt oaspete, neplăcută pentru el, așa că își lăsase mâna în jos și plecase, fără a se mai întoarce vreodată.

Cu toate acestea, am răsuflat ușurat. Timp de două zile fusesem absolut singur, întâi pe întinderile de piatră

hârtopite, apoi între frumusețile înghețate ale stelelor și, la urmă, în boarea liniștită a copacilor străvechi. Și dintr-odată, zgomotul acela aspru, familiar m-a făcut din nou să mă gândesc ce mângâiere înseamnă prezența omenească — nu numai că mă gândeam, ci mi-am și imaginat-o cu atâta intensitate, că aproape am simțit-o. Încă înainte de a vedea câinele, am știut că semăna cu Triskele; și nu m-am înșelat — avea patru picioare, nu trei, capul ceva mai lung și mai îngust, blana mai cafenie decât cea leonină a lui Triskele, dar aceiași ochi vioi, coadă mișcătoare și limbă atârână. M-a întâmpinat cu o declarație de război, pe care și-a retras-o de cum i-am adresat primul cuvânt, iar după ce-am făcut vreo douăzeci de pași, și-a întins capul spre mine ca să-l scarpin după urechi. Când am pășit în poienița în care se găsea casa, câinele sărea ca un apucat în jurul meu.

Pereții erau făcuți din piatră și abia dacă-mi treceau de cap. Acoperișul de frunze era foarte înclinat — nu mai văzusem niciodată un acoperiș atât de înclinat — și din loc în loc erau așezate pietre plate, ca frunzele să nu fie smulse de vântul puternic. Pe scurt, era casa unuia dintre acei țărani temerari — o mândrie pentru Commonwealth, și totodată motiv de disperare — care într-un an produc atât de mult încât hrănesc întregul Nessus, iar în anul următor trebuie hrăniți la rândul lor, ca să nu moară de foame.

Când poteca până la intrare nu e pietruită, îți poți da seama cât de mult e străbătută de picioarele care ies sau intră după cât de tocită e iarba. Aici nu era decât un cerculeț de țărână, cât o batistă de mare, în dreptul treptei de piatră.

Văzându-l, m-am gândit că persoana (una singură putea fi, așa mi-am zis) care locuia în bojdeuca aceea s-ar speria dacă m-aș înfățișa la ușă pe neașteptate, și cum câinele încetase de mult să mai latre, m-am oprit la marginea poienii și am strigat în semn de salut.

Copacii și cerul mi-au înghițit strigătul, și n-a mai rămas decât tăcerea.

Am strigat din nou și m-am îndreptat spre ușă, urmat în-deaproape de câine, și când eram la un pas de casă, numai ce apare o femeie în prag. Avea un chip delicat, aproape frumos de n-ar fi fost ochii aceia hăituiți; purta o rochie zdrențuită, ca de cerșetoare, doar că era curată. O clipă mai târziu, un băiețuș cu față rotundă și ochi mai mari decât ai maică-sii s-a ițit pe după fusta ei.

— Îmi pare rău dacă v-am speriat, am zis eu, dar m-am rătăcit în munții ăștia.

Femeia a dat din cap, a ezitat, apoi s-a dat la o parte din prag, făcându-mi loc să intru. Înăuntrul zidurilor groase, căscioara era și mai mică decât îmi imaginasem; o umplea mirosul greu și iute ce venea de la niște zarzavaturi puse la fiert într-un ceaun, atârnat de-un cârlig deasupra focului. Ferestre erau puține și mici și, din cauza adâncimii zidurilor, păreau mai degrabă niște cutii de umbre decât deschideri de lumină. Un bătrân ședea pe o blană de panteră, cu spatele la foc; ochii îi erau pierduți și goi, încât l-am crezut orb. În mijlocul încăperii era o masă, în jurul acesteia cinci scaune, dintre care trei păreau să fi fost făcute pentru adulți. Mi-am amintit ce-mi spusese Dorcas despre mobila din casele

părăsite din Nessus, cum erau aduse la miazănoapte pentru eclecticii care deprinseseră obiceiuri mai rafinate, dar mobilierul de aici arăta făcut în casă.

Femeia a văzut încotro mă uitam și a spus:

— Bărbatul meu trebuie să vină curând. Înainte de cină.

— Nu trebuie să-ți faci griji, i-am spus eu, nu vă fac nici un rău. Dacă vreți să împărțiți cu mine cina voastră și să mă lăsați să dorm aici, ferit de frigul de-afară, iar mâine-dimineață să îmi spuneți încotro s-o apuc, vă ajut bucuros la orice-i de făcut pe-aici.

Femeia a dat din cap și, pe neașteptate, băiețașul a întrebă cu voce pițigăiată:

— Ai văzut-o pe Severa?

Mama lui s-a răsucit spre el atât de iute, încât mi-a venit în minte Maestrul Gurloes când ne arăta cum trebuie apucați prizonierii ca să fie ținuți în frâu. Am auzit lovitura, deși n-am văzut-o abătându-se, și băiețașul a țipat. Mama lui s-a dus și s-a pus cu spatele la ușă, iar el s-a ascuns în spatele unui scrin, în celălalt ungher al încăperii. Am priceput — sau am crezut că pricep — că Severa era o copilă sau o femeie pe care mama o socotea mai lipsită de apărare decât ea însăși și căreia îi spusese să se ascundă (probabil în pod, sub acoperișul de frunze) înainte să mă lase pe mine să intru. Dar mi-am zis că n-avea rost s-o încredințez încă o dată de bunele mele gânduri — femeia o fi fost, ea, o neștiutoare, dar proastă nu era, și cea mai bună cale de a-i câștiga încrederea era să fac în așa fel încât s-o merit. Prin urmare, i-am cerut apă, să mă spăl, și i-am spus că sunt gata să mă duc oriunde

după apă, numai să mă lase s-o încălzesc la foc. Mi-a dat o căldare și mi-a zis unde e izvorul.

În viața mea am fost prin aproape toate locurile pe care oamenii obișnuiesc să le creadă romantice — în vârful turnurilor înalte, în cotloanele cele mai adânci ale lumii, în case somptuoase, în jungle, la bordul unei nave — dar nici unul dintre acestea nu m-a impresionat așa cum mă tulbura biata căscioară de piatră. Mi se părea a fi arhetipul grotelor în care — după cum ne învață cărturarii — rasa omenească își târăște existența la începutul fiecărui nou ciclu de civilizație. De câte ori citesc sau aud vorbindu-se despre un loc de refugiu rustic și idilic (tare îi mai plăcea Theclei acest gând), curățenia și ordinea precumpănesc. Sunt nelipsite stratul de izmă sub fereastră, lemnele stivuite lângă peretele cel mai rece, o pardoseală din lespezi lustruite și altele asemenea. Nimic din toate astea nu se găsea aici, nimic desăvârșit; cu toate acestea, căscioara era cu mult mai desăvârșită cu toate imperfecțiunile ei, vădind că ființele umane pot trăi și iubi într-un loc atât de îndepărtat, chiar și dacă nu au putința să-și preschimbe sălașul într-un poem.

— Când te razi folosești spada? m-a întrebat femeia.

În sfârșit îmi vorbea fără fereală.

— Așa e obiceiul, tradiția. Dacă spada n-ar fi îndeajuns de ascuțită să mă rad cu ea, mi-ar fi rușine s-o port. Iar dacă e îndeajuns de ascuțită, ce rost are să am brișcă?

— Dar nu-i prea lesnicios să ții ridicat un tăiș atât de greu, unde mai pui că trebuie să ai grijă să nu te tai.

— Exercițiul îmi întărește brațele. În plus, îmi prinde bine să-mi mânuiesc spada ori de câte ori am prilejul, ca să-mi fie la fel de familiară pe cât îmi sunt propriile mădulare.

— Ești soldat, prin urmare. M-am gândit eu.

— Sunt măcelar de oameni.

Vorbele mele au părut s-o buimăcească.

— N-am vrut să te jignesc.

— Nu-s jignit. Tot omul omoară câte ceva — tu ai omorât rădăcinile alea din ceaun când le-ai pus la fiert. Când omor un om, salvez viețile tuturor făpturilor vii pe care el le-ar fi distrus dacă ar fi continuat să trăiască, printre care, poate, mulți alți bărbați, și femei și copii. Bărbatul tău ce face?

Femeia a schițat un zâmbet. Primul zâmbet pe care-l vedeam pe chipul ei și care o întinerea.

— Totul. Într-un loc ca ăsta, un bărbat trebuie să facă totul.

— Nu v-ați născut aici, prin urmare.

— Nu. Doar Severian...

Zâmbetul i s-a stins.

— Ai zis *Severian*?

— Așa-l cheamă pe fiul meu. L-ai văzut când ai intrat, iar acum trage cu ochiul la noi. Uneori e tare nesocotit.

— Așa mă cheamă și pe mine. Maestrul Severian.

— Ai auzit? i-a strigat ea băiatului. Gospodarul ăsta se numește la fel ca tine! Iar către mine: Crezi că-i un nume bun? Îți place?

— Mă tem că nu m-am gândit niciodată la asta, însă da, cred că da. Pare să mi se potrivească.

Isprăvind cu bărbieritul, m-am așezat pe-un scaun, ca să șterg tăișul.

— M-am născut în Thrax, a zis femeia. Ai fost vreodată acolo?

— Tocmai de-acolo vin, i-am răspuns eu.

Dacă dimarhii ar fi luat-o la întrebări după plecarea mea, descrierea pe care ar fi făcut-o veșmântului meu m-ar fi dat de gol oricum.

— N-ai întâlnit vreo femeie numită Herais? E mama mea.

Am clătinat din cap.

— Mă rog, e un oraș mare. N-ai stat mult acolo, nu-i așa?

— Nu, dimpotrivă. De când trăiești în munții ăștia, ai auzit de Pelerine? Un ordin al preoteselor, al cărui veșmânt e roșu.

— Nu, din păcate. Nu prea primim vești aici.

— Încerc să le dau de urmă, sau, dacă nu reușesc, să mă alătur oastei pe care Autocratul o conduce împotriva ascienilor.

— Bărbatul meu ți-ar putea da lămuriri mai bune decât mine. Dar n-ar fi trebuit să urci până aici. Becan — adică bărbatu-meu — zice că patrulele nu se iau de soldații care merg spre miazănoapte, nici măcar când urmează vechile drumuri.

În timp ce ea îmi spunea despre soldații ce se îndreptau spre nord, altcineva, mult mai aproape, a făcut o mișcare. O mișcare atât de furișată, încât abia dacă s-a auzit peste

trosnetele focului și răsuflarea hârâită a bătrânului, și totuși s-a auzit. Tălpile goale, ce nu mai puteau îndura neclintirea absolută pe care o cerea tăcerea, se mișcaseră imperceptibil, iar scândurile de dedesubt scârțâiseră sub noua apăsare.

XV

E cu un pas în fața ta!

Soțul femeii, care ar fi trebuit să se întoarcă înainte de cină, nu sosise, iar noi patru — femeia, bătrânul, băiatul și eu — am mâncat fără el. La început, luasem vorbele femeii drept o minciună menită să mă împiedice de la orice intenție ucigașă pe care aş fi avut-o; dar pe măsură ce după-amiaza închisă înainta în acea liniște prevestitoare de furtună, mi-am dat seama că ea chiar vorbise serios și acum era de-a dreptul îngrijorată.

Cina a fost simplă, dar mie îmi era atât de foame, încât a fost cea mai bună cină pe care am mâncat-o vreodată. Zarzavaturi fierte, fără sare sau unt, pâine veche și o ciozvărtă de carne. Nici tu vin, nici tu fructe, nimic proaspăt, nimic dulce; dar cred că am mâncat mai mult decât cei trei la un loc.

Când am isprăvit masa, femeia (aflasem că se numea Cas-doe) a luat dintr-un colț un toiag lung, cu vârf de fier, și a plecat să-și caute bărbatul, nu înainte de a mă încredința că

nu avea nevoie de escortă și de a-i spune bătrânului, care nu părea s-o audă, că nu se duce departe și se va întoarce iute. Văzându-l pe bătrân cum rămâne lângă focul lui la fel de rupt de toate, i-am făcut semn băiatului să se apropie de mine și, după ce i-am câștigat încrederea arătându-i-o pe *Terminus Est* și lăsându-l s-o apuce de plăsele și să încerce să-i ridice tăișul, l-am întrebat dacă Severa n-ar trebui să coboare și să aibă grijă de el cât e plecată mama lui.

— S-a întors aseară, a zis el.

Crezând că îmi spune de mama lui, am zis:

— Sunt sigur că o să se întoarcă și în seara asta, dar nu crezi că Severa ar trebui să aibă grijă de tine acum, cât e ea plecată?

Așa cum fac uneori copiii când nu vorbesc încă suficient de bine ca să răspundă în răspăr, băiatul a ridicat din umeri și-a dat să-mi întoarcă spatele.

L-am prins de umeri și i-am spus:

— Vreau să urci acum, micule Severian, și să-i spui să coboare. Îți promit că n-o să-i fac nici un rău.

El a făcut semn din cap că se supune și s-a îndreptat spre scară, fără să se grăbească și oarecum șovăitor.

— Femeie rea, a zis el.

Atunci, pentru prima oară de când mă aflam în casă, am auzit vocea bătrânului:

— Becan, vino-ncoa! Vreau să-ți spun ceva despre Fechin.

N-am priceput imediat că mi se adresa crezând că sunt ginerele lui.

— Era cel mai rău dintre noi, Fechin ăsta. Un băiat înalt, sălbatic, cu mâinile și brațele acoperite de păr roșu. Brațe de maimuță, și când le vedeai apărând de după un colț ca să șterpelească ceva, ziceai că-i o maimuță, doar că nu erau la fel de mari. Odată ne-a luat tigaia de cupru, aia în care mama prăjea cârnații, și i-am văzut brațul, dar n-am spus nimănui cine-a făcut-o, pentru că era prietenul meu. N-am mai găsit-o, nici c-am mai văzut-o, cu toate că eram cu el toată ziua bună ziua. Mă gândeam că o fi făcut din ea o bărcuță și-o trimisese pe râu la vale, pentru că asta îmi dorisem și eu să fac cu ea. M-am dus pe malul râului la vale, s-o gălesc, și noaptea s-a lăsat înainte să prind de veste, înainte să apuc să mă întorc acasă. Poate că i-a lustruit fundul ca să se privească — uneori își desena propriul chip. Poate că o umplea cu apă, să-și vadă oglindirea.

Traversasem încăperea ca să-l ascult, și pentru că vorbea bălmăjit, dar și din respect pentru el, căci fața lui îmi aducea puțin aminte de a Maestrului Palaemon, numai că ochii lui încă vedeau.

— Odată am întâlnit un om de vârsta dumitale, care-i pozase lui Fechin, i-am spus eu.

Bătrânul și-a ridicat privirile spre mine; iute, așa cum trece umbra unei păsări peste-o boarfă cenușie aruncată din casă pe iarbă, am citit pe chipul lui că și-a dat seama că nu-s Becan nici pe departe. Totuși, nu s-a oprit din vorbit și nici n-a făcut vreun gest. Ca și când ceea ce spunea era atât de important încât trebuia împărtășit cuiva, trebuia vărsat în urechile cuiva înainte să se piardă cu totul.

— La chip nu semăna cu o maimuță. Fechin era chipș — cel mai chipș din împrejurimi. Întotdeauna se alegea cu mâncare sau bani de la câte o femeie. Scotea orice de la femei. Mi-amintesc că odată mergeam pe drumul ce ducea la locul unde în vremea aceea se găsea vechea moară. Aveam o bucată de hârtie pe care mi-o dăduse învățătorul. Hârtie adevărată, nu albă de tot, ci puțin maronie, și cu niște punctișoare ici și colo, încât arăta ca un păstrăv în lapte. Învățătorul mi-o dăduse ca să-i scriu mamei o scrisoare — la școală scriam mereu pe tăblițe, apoi le ștergeam cu un burete când voiam să scriem altceva, și când nu se uita învățătorul la noi loveam buretele cu tăblița și-l trimiteam în perete sau în capul cuiva. Dar lui Fechin îi plăcea să deseneze și în timp ce mergeam m-am gândit la asta și cum ar arăta fața lui dacă ar avea hârtie să-și facă un portret pe care să-l poată păstra. Nu păstra decât portretele. Altfel, le pierdea pe toate sau le dăruia, sau le arunca, și știam că mama voia să-i spun multe, și mi-am zis că dacă-i scriu mic de tot mi-ar încăpea pe-o jumătate de foaie. Fechin nu știa c-o am, dar eu am scos-o și i-am arătat-o, apoi am împăturit-o și am rupt-o în două.

Deasupra capetelor noastre auzeam vocea pițigăiată a băiețelului, dar nu înțelegeam ce spune.

— Aia a fost cea mai senină zi din viața mea. Soarele avea o viață nouă în el, așa ca un om care ieri a fost bolnav și va fi bolnav și mâine, dar azi umblă și râde, încât dacă vine vreun străin își zice că nu-i nimic rău, nici o boală, iar leacurile și patul sunt pentru altcineva. În rugăciuni așa se zice, că Soarele Nou va fi prea strălucitor ca să te poți uita la el,

și eu întotdeauna ziceam că ăsta nu era decât un fel de-a spune, așa cum spui că un copil e frumos sau lauzi isprava unui om cumsecade, și chiar de-ar fi fost doi sori pe cer ai fi putut să-i privești. Dar în acea zi am aflat că totul era adevărat și lumina soarelui pe chipul lui Fechin era ceva peste puterile mele să îndur. Mi se umezeau ochii. El a mulțumit și ne-am văzut de drum mai departe, și am ajuns la casa în care locuia o fată. Nu-mi amintesc numele ei, dar ea era cu adevărat frumoasă, așa cum sunt uneori cele mai tăcute fete. Până în acea clipă n-am știut că Fechin o cunoștea, dar el m-a rugat să-l aștept și eu m-am așezat pe prima treaptă, în fața porții.

Cineva cu un pas mai greu decât al băiatului umbla deasupra capetelor noastre, îndreptându-se spre scară.

— N-a stat mult înăuntru, dar când a ieșit și fata s-a uitat pe geam afară, am știut ce făcuseră. M-am uitat la el, și el și-a întins brațele alea lungi, subțiri, ca de maimuță. Cum putea să împartă cu altcineva ceea ce primise? Până la urmă, a convins-o pe fată să-mi dea o jumătate de felie de pâine și niște fructe. Pe o parte a foii de hârtie mi-a făcut mie portretul, pe cealaltă parte a desenat-o pe fată, dar a păstrat desenele.

Scara a trosnit, iar eu m-am răsucit să mă uit. După cum mă așteptasem, cobora o femeie. Nu era înaltă, însă avea forme pline și talie îngustă; veșmântul îi era aproape la fel de zdrențuit ca al mamei băiatului, și mult mai murdar. Părul castaniu bogat i se revărsa pe spate. Cred că am recunoscut-o încă înainte să se răsucescă spre mine și să-i văd pomeții înalți și ochii căprui prelungi — era Agia.

— Prin urmare, ai știut de la bun început că sunt aici, a zis ea.

— Aș putea să spun același lucru despre tine. Din câte se vede, ai ajuns înaintea mea.

— Am avut doar o bănuială că vei veni înapoi. Întâmplarea a făcut să ajung cu puțin înaintea ta și i-am spus stăpânei acestei case ce-mi vei face dacă nu mă va ascunde, a răspuns Agia.

(O fi vrut să-mi atragă luarea-aminte că avea un aliat aici, chiar dacă unul neînsemnat.)

— Ai încercat să mă ucizi de când am dat cu ochii de tine în mulțimea din Saltus.

— E o acuzație? Da.

— Minți.

A fost una dintre puținele dăți când am prins-o pe Agia cu garda coborâtă.

— Ce vrei să spui?

— Doar că ai încercat să mă omori și înainte de Saltus.

— Cu averna. Da, bineînțeles.

— Și după aceea. Agia, știu cine e Hethor.

Am așteptat-o să-mi spună ceva, dar ea a tăcut.

— În ziua în care ne-am întâlnit, mi-ai vorbit despre un marinăr bătrân care voia să trăiești cu el. Bătrân, urât și sărac, așa ai spus că e, iar eu nu puteam pricepe de ce tu, o tânără atât de drăguță, te gândeai să-i primești propunerea, când nu erai chiar muritoare de foame. Îl aveai pe geamănul tău, care te proteja, și făceați ceva bani cu prăvălia aia.

A fost rândul meu să fiu surprins când Agia mi-a răspuns:

— Ar fi trebuit să mă duc la el și să-i pun jugul. I l-am pus acum.

— Credeam că o să-i promiți să i te dai numai dacă mă ucide pe mine.

— Și asta i-am promis, și multe altele, și așa l-am prins în mreje. E cu un pas în fața ta, Severian, așteaptă doar un semn de la mine.

— Și e însoțit de alte fiare din alea de-ale lui? Mulțumesc că m-ai avertizat. Asta a fost, nu-i așa? V-a amenințat pe tine și pe Agilus cu animalele alea de companie ale lui, pe care le-a adus din alte lumi.

Ea a încuviințat din cap.

— A venit să-și vândă hainele, erau din cele care se poartă pe vechile nave ce au trecut dincolo de marginea lumii în vremuri de demult, și nu erau costume de bal mascat sau falsuri, nici măcar veșminte vechi dezbrăcate de pe morții din cavouri, ce au zăcut secole de-a rândul în beznă, ci haine aproape noi. Zicea că navele lui — toate — s-au pierdut în bezna dintre sori, unde anii nu se schimbă. Pierdute de nici măcar Timpul nu le mai poate găsi.

— Știu, am zis eu. Mi-a spus Jonas.

— După ce-am aflat că îl vei ucide pe Agilus, m-am dus la el. În anumite feluri e tare ca fierul, dar slab în altele. Dacă aș fi refuzat să-i dau trupul meu, n-aș fi putut face nimic cu el, dar m-am dedat la toate pidosniciile pe care le-a dorit și l-am făcut să creadă că-l iubesc. Acum o să facă el tot ce-i cer. Bunăoară, te-a urmărit pas cu pas după ce l-ai omorât pe Agilus; cu arginții lui i-am plătit pe oamenii pe care i-ai ucis

la vechea mină, iar creaturile ce se află sub puterea lui te vor omorî de hatârul meu, dacă nu te omor chiar eu aici.

— Adică ai fi aşteptat până adormeam şi apoi coborai şi mă omorai, aşa aveai de gând?

— Te-aş fi trezit mai întâi, după ce ţi-aş fi pus cuţitul la gât. Dar copilul mi-a spus că ştiai că sunt aici, şi-atunci mi-am zis că o să fie cu atât mai plăcut. Spune-mi, totuşi, cum de-ai ghicit cine e Hethor?

O adiere de vânt s-a strecurat prin ferestrele înguste. Focul a fumegat, iar pe bătrân, care şedea acolo recăzut în muţenie, l-am auzit tuşind şi scuipând în tăciuni. Băieţelul, care coborâse din pod în timp ce vorbeam cu Agia, ne urmărea cu ochi mari, nedumeriţi.

— Ar fi trebuit s-o ghicesc din prima clipă, am zis eu. Prietenul meu Jonas a fost un asemenea navigator. Trebuie să ţi-l aminteşti — l-ai zărit la gura minei şi cu siguranţă ai ştiut de existenţa lui.

— Ştiam.

— Poate au fost pe aceeaşi navă. Sau poate fiecare îl recunoştea pe celălalt după un anumit semn, sau Hethor se temea să nu fie recunoscut. Oricare ar fi răspunsul, arareori s-a apropiat de mine cât am călătorit cu Jonas, cu toate că înainte nu ştia cum să facă să-mi fie în preajmă. L-am văzut în mulţime, când am executat o femeie şi un bărbat în Saltus, dar acolo n-a încercat să mi se alăture. Pe drum spre Casa Absolută, şi Jonas şi eu l-am văzut în urma noastră, dar n-a venit în fugă decât după ce Jonas s-a îndepărtat, cu toate că era disperat să-şi ia înapoi notulul. Când a fost aruncat în

antecamera din Casa Absolută, n-a cerut să stea cu noi, deși Jonas era pe moarte; dar ceva ce lăsa o urmă mucilaginoasă a amușinat locul după ce-am plecat noi.

Agia n-a zis nimic; așa tăcută, ar fi putut fi femeia tânără pe care o văzusem în dimineața zilei de după plecarea mea din turnul torționarilor, care desfereca grilajul ce acoperea vitrina unei prăvălii colbuite.

— Mi-oți fi pierdut urma pe drumul spre Thrax, am continuat eu, sau un accident v-a ținut în loc. Chiar și după ce-ați descoperit că ne aflam în oraș, cu siguranță nu ați știut că Vincula se află sub ordinele mele, pentru că Hethor și-a trimis creaturile de foc să scotocească străzile în căutarea mea. Apoi, nu știu cum, dar ați găsit-o pe Dorcas la Cuibul Raței...

— Trăsesem și noi acolo, a răspuns Agia. Ajunsesem cu câteva zile mai înainte și pornisem în căutarea ta, când ați sosit voi. Iar când mi-am dat seama că femeia din cămăruța de la mansardă era nebuna pe care o găsisesei în Grădinile Botanice, tot nu ne-am dumirit că tu erai cel care-o adusese acolo, pentru că baba de la han zicea că bărbatul purta haine de rând. Dar ne-am gândit că poate ea știe unde te afli și că lui Hethor îi va spune mai multe decât mie. De fapt, nici nu-l cheamă Hethor. El zice că numele lui e unul vechi, pe care aproape nimeni din ziua de azi nu l-a auzit.

— El i-a spus lui Dorcas despre creatura de foc, iar ea mi-a spus mie. Mai auzisem vorbindu-se despre creatură, dar Hethor avea și un nume pentru ea — îi spunea Salamandra. Când Dorcas mi-a pomenit de ea, nu m-a dus cu gândul la

nimic, mai târziu însă mi-am amintit că Jonas avea un nume pentru lucrul acela negru care zbura după noi în preajma Casei Absolute. L-a numit notul și mi-a mai spus că oamenii de pe nave îl denumiseră astfel din pricină că-și făcea simțită prezența cu o pală de căldură. Dacă Hethor avea un nume pentru creatura de foc, nu putea fi decât tot un nume de navigator iar el, Hethor, probabil avea o legătură cu acea creatură.

Agia mi-a adresat un zâmbet subțire.

— Prin urmare, știi tot și m-ai prins și pe mine la înghețuială — numai să poți roti aici înăuntru lama aia lungă a ta.

— Te răpun fără ea. Adu-ți aminte că ai fost sub talpa mea la gura minei.

— Dar acum am pumnalul.

În acea clipă, mama băiatului a intrat pe ușă și noi doi am amuțit. Mama băiatului a privit uimită de la Agia la mine; apoi, ca și când nici o surpriză n-ar fi putut să-i străpungă amărăciunea sau s-o împiedice să facă ce avea de făcut, a închis ușa și a pus drugul greu în proptelele lui.

— M-a auzit sus în pod, Casdoe, a spus Agia; m-a obligat să cobor. Vrea să mă omoare.

— Și eu cum să-l împiedic? a întrebat femeia sfârșită și s-a întors spre mine: Am ascuns-o pentru că a spus că vrei să-i faci rău. O să mă omori și pe mine?

— Nu. Nici pe ea, și o știe foarte bine.

Chipul Agiei s-a schimonosit de furie, parcă era chipul unei femei frumoase, modelat în ceară colorată, poate de

Fechin însuși, care s-a transformat sub atingerea unei flăcări, s-a topit și a ars într-o clipită.

— L-ai omorât pe Agilus și te-ai bucurat de asta! Nu merit și eu să mor la fel ca el? Amândoi am fost făcuți din aceeași plămadă!

N-o luasem în serios când îmi spusese că are un pumnal, care acum era în mâna ei — nici n-am văzut când l-a scos —, un pumnal cu lama îndoită, asemenea celor din Thrax.

De câțeva vreme, aerul fusese apăsător, anunțând furtuna. Tunetul a bubuit deodată, rostogolindu-se printre țăncurile de deasupra noastră. Și când ecourile și ecourile ecourilor aproape s-au stins, ceva le-a răspuns. Nu pot descrie vocea aceea; nu era un strigăt omenesc, dar nici urletul unei fiare.

Istovirea a părăsit-o dintr-odată pe Casdoe, lăsând loc unei grabe aproape disperate. Obloane grele de lemn stăteau sprijinite de perete sub fiecare fereastră îngustă; l-a apucat pe cel mai aproape de ea și, ridicându-l ca și când era la fel de ușor ca o cratiță, l-a trântit în dreptul unei ferestre. Afară, câinele lătra ca turbat, apoi a tăcut și nu s-a mai auzit decât răpăitul primilor stropi.

— Atât de iute, a strigat Casdoe. Atât de iute! Iar fiului ei: Severian, dă-te din drum.

Printr-una dintre ferestrele încă neacoperite am auzit o voce de copil strigând:

— *Tată, nu mă poți ajuta?*

XVI

Alzaboul

Am încercat s-o ajut pe Casdoe și, făcând aceasta, m-am întors cu spatele la Agia și la pumnalul ei. O greșeală care era să mă coste viața, căci femeia s-a repezit asupra mea de cum am ridicat în mâini un oblon. Un proverb spune că femeile și croitorii țin tăișul sub palmă, dar Agia a repezit pumnalul astfel încât să-mi spintece măruntaiele și să mi-l înfigă de jos în sus, până-n inimă, așa cum fac asasinii meseriași. M-am răsucit tocmai la timp să-i opresc lama cu oblonul, iar vârful a pătruns prin lemn și a ieșit pe partea cealaltă, în scăpărare de oțel.

Însăși forța loviturii a trădat-o. M-am răsucit într-o parte cu oblon cu tot și l-am aruncat cât colo, cu pumnalul rămas în el. Agia și Casdoe s-au repezit amândouă la oblon. Eu am prins-o pe Agia de-un braț și am îmbrâncit-o în partea cealaltă, iar Casdoe a trântit oblonul la locul lui, cu pumnalul în afară.

— Neghioabo, a spus Agia cu voce potolită, de om înfrânt. Nu-ți dai seama că dăruiești o armă celui de care te temi, oricine-ar fi acesta?

— N-are nevoie de cuțit, a răspuns Casdoe.

Casa era cufundată în întuneric, doar roșeața focului mai arunca o lumină. Am căutat din priviri o lumânare sau un lămpaș, dar n-am văzut nimic de-acest fel; mai târziu am aflat că familia avea câteva, însă le dusesese în pod. Afară scăpărau fulgerele, desenând contururile obloanelor și o linie frântă de lumină orbitoare în partea de jos a ușii — mi-a trebuit o clipă ca să-mi dau seama că linia era frântă, când ar fi trebuit să fie dreaptă.

— E cineva afară, am zis eu. Stă pe treaptă.

Casdoe a dat din cap.

— Am astupat fereastra tocmai la timp. Niciodată n-a venit atât de devreme. L-o fi trezit ploaia.

— Nu crezi că-i bărbatul tău?

Înainte ca femeia să apuce să-mi răspundă, o voce mai pițigăiată decât a băiatului a strigat:

— *Lasă-mă să intru, mamă!*

Chiar și eu, care n-aveam habar cine vorbise, am descifrat ceva cu totul nelalocul lui în acele cuvinte simple, și de aceea cu atât mai înspăimântător. Era o voce de copil, dar nu de copil de spiță omenească.

— *Mamă*, a strigat vocea din nou. *Începe să plouă.*

— Mai bine urcăm, a spus Casdoe. Dacă tragem și scara, nu poate ajunge la noi, chiar dacă intră în casă.

Între timp, mă apropiasem de uşă. Fără lumina fulgerelor, picioarele a ceea ce stătea în prag nu se vedeau; dar auzeam o respiraţie aspră, domoală, ce acoperea răpăitul ploii, şi o dată un hârşăit, ca şi cum ceea ce aştepta acolo, în beznă, îşi mutase greutatea de pe un picior pe celălalt.

— Tu ai făcut asta? am întrebat-o pe Agia. E o creatură de-a lui Hethor?

Ea a clătinat din cap în semn că nu; ochii căprui, înguşti, se mişcau besmetici.

— Bântuie munţii, ar trebui s-o ştii mai bine decât mine.

— *Mamă?*

Târşăit de picioare — după întrebarea aceea înspăimântătoare, ceea ce era afară se depărtase de uşă. Unul dintre obloane era crăpat şi am încercat să mă uit prin crăpătură; nu vedeam nimic în beznă de afară, dar am auzit o călcătură grea şi înfundată, întocmai sunetul ce se auzea câteodată acasă, prin porţile zăvorâte ale Turnului Ursului.

— A luat-o pe Severa acum trei zile, a spus Casdoe.

Încerca să-l ridice pe bătrân, care s-a supus încet, nevrând să plece de lângă focul cald.

— Nu i-am lăsat niciodată nici pe ea, nici pe Severian, să se ducă printre copaci, dar odată a venit aici, în poiană, cu un rond înainte de apus. Şi de atunci s-a întors în fiecare noapte. Câinele nu i-a adulmecat urma, dar Becan a plecat azi să-i facă de petrecanie.

Până să termine Casdoe de vorbit, ghicisem despre ce fiară era vorba.

— E un alzabo? am întrebat. Creatura din ale cărei glande e făcut analeptul?

— Da, e un alzabo, a răspuns Casdoe. Dar analeptul nu știu ce e.

Agia a izbucnit în râs:

— Știe în schimb Severian. A gustat din înțelepciunea creaturii și-și duce iubita în el însuși. Cică-i aude lumea sușotindu-și noaptea, în timp ce el transpiră făcând amor nebun.

M-am repezit să-i trag o palmă, dar ea s-a ferit sprintenă în spatele mesei care acum se afla între noi.

— Nu ești încântat, Severian, că atunci când pe Urth au venit animalele ca să ia locul tuturor străbunilor măcelăriți, alzaboul s-a aflat printre ele? Fără alzabo, ai fi pierdut-o pentru totdeauna pe iubita ta Thecla. Spune-i lui Casdoe aici de față cât de fericit te-a făcut alzaboul.

— Îmi pare foarte rău să aud că fiica ta e moartă, i-am spus eu lui Casdoe. O să apăr casa asta de sălbăticiunea de afară, dacă e nevoie.

Spada mea era sprijinită de perete și, ca o dovadă că voiam să împlinesc ce spuseseam, m-am întins după ea. Și bine am făcut, pentru că în aceeași clipă o voce de bărbat a strigat de dincolo de ușă:

— *Deschide, iubito!*

Agia și cu mine am sărit s-o oprim pe Casdoe, dar nici unul din noi n-a fost îndeajuns de iute. Înainte să ajungem la ea, femeia ridicase drugul. Ușa s-a dat de perete.

Fiara care aşteptase acolo stătea pe cele patru picioare ale sale; dar chiar şi așa, umerii ei mătăhăloşi se găseau în dreptul capului meu. Propriul cap şi-l ţinea aplecat, iar vârfurile urechilor erau mai jos de coama de blană de pe spinare. În lumina focului, colţii îi scăpărau albi, ochii îi luceau roşii. Am văzut ochii multora dintre creaturile despre care se spune că au venit de dincolo de marginea lumii — atrase, zic unii filonoişti, de moartea celor a căror geneză aici se află, așa cum triburi de enhori vin cu mersul lor greoi şi cuţitele lor de piatră şi focurile lor într-un ținut ai cărui locuitori au fost decimați de războaie sau boli; dar ochii lor sunt numai ochi de fiare. Orbitale roşii ale alzaboului erau mai mult decât atât, fără a avea inteligența rasei omenești, nici inocența brutelor. Astfel trebuie să arate un demon, mi-am spus eu, după ce a izbutit în sfârșit să iasă din hăurile unei stele negre; apoi mi-am amintit de oamenii-maimuță, pe care oamenii îi numeau demoni, numai că ei aveau ochi omenești.

Preț de o clipă, mi s-a părut că ușa se închide la loc. Am văzut-o pe Casdoe, care se dăduse înapoi de groază, încercând s-o împingă. Alzaboul se mișca încet, chiar leneș, dar tot era mai iute decât ea, încât marginea ușii l-a lovit în coaste — parcă s-a lovit de-o piatră.

— Las-o deschisă, i-am strigat eu. Avem nevoie de lumină, câtă e.

O trăsesem pe *Terminus Est* din teacă şi lama a prins lumina focului, ea însăşi devenind un foc înverșunat. O arbaleță asemenea celor ale complicilor Agiei, ale căror proiectile se aprind prin frecarea cu aerul şi explodează când își

ating ținta, la fel cum explodează pietrele aruncate într-un furnal, ar fi fost o armă mai potrivită, dar n-ar fi părut o prelungire a brațului meu, așa cum părea *Terminus Est*, și poate că, la urma urmei, o arbaletă i-ar fi dat răgaz alzaboului să sară asupra mea până apucam s-o armez încă o dată, dacă primul proiectil și-ar fi greșit ținta.

Lama lungă a spadei mele nu înlătura cu totul această primejdie. Vârful ei tăiat în unghi drept, neascuțit, n-avea cum să străpungă fiara dacă ar fi sărit. Ar fi trebuit s-o izbesc în plin salt și, cu toate că n-aveam nici o îndoială că aș fi reușit să despart căpățâna de grumazul acela gros când s-ar fi repezit la mine, știam că ratarea însemna moarte. Unde mai pui că aveam nevoie de loc în jurul meu ca să execut lovitura, pentru care încăperea aceea mică nu era câtuși de puțin potrivită; iar focul murind încet-încet, aveam nevoie de lumină.

Bătrânul, băiatul Severian și Casdoe dispăruseră — nu eram sigur dacă urcaseră în pod în timp ce îmi concentrasem întreaga atenție asupra ochilor fiarei, sau dacă fugiseră afară pe ușă, prin spatele ei. Doar Agia rămăsese, vârată într-un colț, ținând în mână toiagul cu vârf de fier al lui Casdoe, ca să-l folosească drept armă — ca un marinăr care, cuprins de disperare, încearcă să se ferească de o galeasă cu o cange. Știam că, dacă i-aș fi vorbit, aș fi îndreptat atenția asupra ei; dar poate că dacă fiara și-ar întoarce capul spre ea, mi-am zis eu, i-aș putea spinteca șira spinării.

— Agia, am nevoie de lumină. În întuneric o să mă omoare. Odată le-ai spus oamenilor tăi că mă vei înfrunta, ca

ei să mă poată ataca pe la spate. Eu o să țin piept fiarei ăsteia ca tu să-mi poți aduce o lumânare.

Ea a dat din cap în semn că m-a înțeles și, când a făcut astfel, fiara s-a mișcat spre mine. N-a sărit, așa cum mă așteptasem, ci, vicleană, a pășit leneșă înspre dreapta mea, apropiindu-se și în același timp căutând să se țină departe de lamă. În prima clipă n-am priceput ce pune la cale, apoi însă mi-am dat seama că, mișcându-se către perete, se depărta de orice atac aș fi putut eu lansa, și că ar putea să-mi dea ocol (cum aproape că și făcuse) ca să ocupe o poziție între foc și mine, ceea ce însemna să pierd avantajul pe care mi-l oferea lumina focului din vatră.

Astfel am început un joc prudent, în care alzaboul căuta să folosească scaunele, masa, pereții în avantajul lui, iar eu căutam să-mi fac loc pentru a putea mânui spada.

Și brusc am făcut un salt. Alzaboul s-a ferit cât de-un deget — așa mi s-a părut — de lovitura mea, s-a repezit spre mine, dar s-a retras imediat, ca să scape de a doua lovitură a mea. Fălcile sale, largi cât să înșface capul unui om așa cum un om mușcă dintr-un măr, mi-au clănțănit în față, năpădindu-mă cu duhoara răsuflării sale fetide.

Tunetul a bubuit din nou, atât de aproape încât, după vuietul său, am auzit cum se prăbușește trosnind marele copac a cărui moarte o vestise; scăpărarea trăsnetului, luminând fiecare detaliu în strălucirea sa paralizantă, m-a amețit și m-a orbit. Am repezit-o pe *Terminus Est* în bezna ce s-a lăsat la fel de fulgerător, am simțit-o mușcând osul, am sărit într-o parte și, odată cu stingerea tunetului, am

lovit din nou, de data asta nimerind într-o mobilă pe care am făcut-o bucăți.

Ochii mei și-au recăpătat vederea. În timp ce alzaboul și eu am schimbat locurile și ne întărâtam cu jumătăți de atacuri, Agia se mișcase și ea, s-o fi repezit la scară când lovise trăsnetul, pentru că acum urcase până la jumătatea ei și am văzut-o pe Casdoe întinzind mâna ca s-o ajute. Alzaboul se afla în fața mea, aș fi zis că întreg și nevătămat, dar în dreptul labelor din față se forma o băltoacă de sânge negru. În lumina focului, blana îi părea roșie și smocuită, iar ghearele, mai mari și mai groase decât cele de urs, erau și ele de un roșu-închis și păreau translucide. Mai hidoasă decât glasul unui cadavru, vocea care strigase la ușă „*Deschide, iubito*” s-a auzit din nou:

— *Da, sunt rănit. Dar durerea e un fleac, și mă pot ține pe picioare, și mă pot mișca la fel ca înainte. Nu mă poți împiedica pentru totdeauna să ajung la familia mea.*

Din gura fiarei ieșea vocea unui bărbat sincer, hotărât, neînduplecat.

Am scos Gheara și am pus-o pe masă, dar era doar o scânteiere de albastru.

— Lumină! i-am strigat eu Agiei.

N-a venit nici o lumină. Am auzit în schimb droncănitul scării pe podeaua podului, când femeile au tras-o în sus.

— *Vezi că nu mai ai pe unde să fugi, a zis fiara tot cu voce omenească.*

— Nici tu nu mai poți înainta. Poți sări până acolo sus, cu un picior rănit?

Dintr-odată, vocea s-a preschimbat în tremurul plângător al fetei:

— *Pot să mă cațăr. Crezi că nu mă gândesc să împing masa până acolo, sub gaură? Eu, care pot vorbi?*

— Înseamnă că știi că ești o fiară.

Și din nou vocea bărbatului:

— *Știm că suntem înăuntrul fiarei, așa cum odată am fost în carcasele de carne pe care le-a devorat fiara.*

— *Și ai încuviința, Becan, să-ți devoreze și soția, și fiul?*

— *I-aș porunci. I-aș porunci. Vreau ca Severian și Cas-doe să mi se alăture aici, așa cum m-am alăturat eu Severiei astăzi. După ce focul moare, o să mori și tu — alăturându-te nouă — și vor muri și ei.*

Am râs.

— Ai uitat că te-ai ales cu rana când nu vedeam? Ținând-o pe *Terminus Est* pregătită, am traversat încăperea până la scaunul făcut bucăți, am apucat ce mai rămăsese din spetează și am aruncat-o în foc, stârnind un nor de scânteii. O bucată de lemn bine uscat, așa cred, și frecat cu ceară de albine de o mână grijulie, am spus. O să ardă cu flacără mare.

— *Întunericul tot o să vină.*

Fiara — Becan — părea de o răbdare infinită.

— *Întunericul va veni și ni te vei alătura și tu.*

— Nu. După ce va fi ars scaunul ăsta și nu va mai fi lumină, mă voi năpusti asupra ta și te voi ucide. Acum aștept și te las să sângerezi.

A urmat o tăcere, cu atât mai lugubră cu cât nimic din expresia fiarei nu dădea de înțeles că ea ar fi stat pe gânduri.

Știam că așa cum resturile chimiei neurale a Theclei se fixaseră în nucleii unora dintre celulele mele frontale, printr-o secreție distilată din organele unei creaturi ca aceea din fața mea, la fel și bărbatul, și fetița bântuiau hățișul întunecat al creierului fiarei și credeau că încă sunt în viață; dar nu aveam de unde ști ce stafie de viață putea fi aceea, ce visuri și dorințe puteau să pătrundă în ea.

Într-un târziu, vocea bărbatului a spus:

— *Peste un rond sau două, prin urmare, te voi omori eu sau mă vei omori tu. Sau ne vom distruge unul pe altul. Dacă fac stânga-mprejur acum și ies în noapte și-n ploaie, mă vei vâna când Urth se întoarce din nou spre soare? Sau rămâi aici, să mă împiedici să ajung la femeia și copilul care sunt ai mei?*

— Nu.

— *Pe onoarea ta, câtă este? Juri pe spada aia, cu toate că n-o poți îndrepta spre soare?*

Am făcut un pas îndărăt și am întors-o pe *Terminus Est*, ținând-o în așa fel de tăiș, încât vârful ei să fie îndreptat spre inima mea.

— Jur pe această spadă, însemnul Artei mele, că dacă nu te întorci în această noapte, nu te voi vâna mâine. Și nici nu voi rămâne în casa asta.

Iute ca un șarpe târător, s-a răsucit. O clipă, aș mai fi putut să-i retez spinarea groasă. Dar s-a făcut nevăzut și n-a rămas nici o urmă a prezenței sale în afară de ușa deschisă, scaunul distrus și băltoaca de sânge (mai întunecat, cred, decât sângele animalelor de pe această lume), care s-a îmbibat în scândurile rindeluite ale podelei.

M-am dus la ușă și i-am pus drugul, am vârât Gheara înapoi în săculețul atârnat de gâtul meu și apoi am făcut întotocmai cum zisese fiara că ar face: am împins masa până sub gaura din tavan, m-am urcat pe ea și de acolo, în doi timpi și trei mișcări eram sus în pod. Casdoe și bătrânul așteptau în cotlonul cel mai îndepărtat, împreună cu băiatul al cărui nume era Severian și în ochii căruia am văzut amintirile pe care această noapte le sădise în el pentru următorii douăzeci de ani. Ochii îi erau scăldați de lucirea pâlپاitoare a unui felinar agățat de una dintre bърne.

— Am supraviețuit, după cum vedeți, le-am spus eu. Ați auzit ce-am vorbit jos?

Casdoe a încuviințat din cap, fără să scoată un sunet.

— Dacă mi-ați fi adus lumină, așa cum v-am cerut, n-aș fi făcut ce-am făcut. Dar așa, am socotit că nu vă datorez nimic. În locul vostru, aș părăsi casa asta de cum s-ar lumina de ziuă și aș coborî în vale. Dar voi faceți cum vreți.

— Ne-a fost teamă, a murmurat Casdoe.

— Și mie mi-a fost. Agia unde-i?

Spre surprinderea mea, bătrânul a arătat cu degetul iar eu, uitându-mă încotro arăta el, am văzut că frunzele dese fuseseră împinse într-o parte și-n alta, ca să facă loc trupului subțire al Agiei.

În acea noapte, am dormit lângă foc, după ce-o avertizaseram pe Casdoe că o să omor pe oricine coboară din pod. A doua zi dimineața, am dat ocol casei; după cum mă așteptasem, pumnalul Agiei dispăruse din oblon.

XVII

Spada Lictorului

— Noi plecăm, mi-a zis Casdoe. Dar înainte de plecare, o să pregătesc micul dejun. Nu trebuie să stai cu noi la masă dacă nu vrei.

Am dat din cap și am așteptat afară să-mi aducă un blid de lemn plin cu fiertură de ovăz și o lingură de lemn; le-am luat și m-am dus lângă pârau, să mănânc. Malul era plin de trestiiș, și acolo m-am pitit; poate că încălcam astfel legământul pe care-l făcusem cu alzaboul, dar am așteptat lângă pârau, fără să scap din ochi casa.

După o vreme, și-au făcut apariția Casdoe, tatăl ei și micul Severian. Ea ducea o boccea și toiagul soțului ei, iar bătrânul și băiatul aveau, fiecare, câte o raniță mică. Câinele, care probabil se târâse sub podeaua casei când venise alzaboul (nu-i port pică, dar Triskele n-ar fi făcut asta), se gudura la picioarele lor. Am văzut-o pe Casdoe căutându-mă din priviri. Nezărindu-mă nicăieri, a pus o legătură pe prag.

I-am urmărit depărtându-se de-a lungul peticului lor de țarină, care fusese arat și însămânțat cu vreo lună în urmă, nu mai mult, și acum rămânea pradă păsărilor. Nici Casdoe, nici tatăl ei nu s-au mai uitat în urmă; doar băiatul Severian s-a oprit înainte să treacă de partea cealaltă a culmii și s-a întors ca să mai arunce o privire singurei case pe care-o cunoscuse vreodată. Zidurile ei de piatră se înălțau la fel de trainice ca întotdeauna, iar fumul focului la care se gătise micul dejun se învălătucea din coș. Probabil că maică-sa l-o fi chemat pe băiat la ea, pentru că l-am văzut luând-o la fugă și dispărând după culme.

Am părăsit ascunzișul dintre trestii și m-am apropiat de ușă. În legătura de pe prag am găsit două pături de lână moale de huanaco și carne uscată învelită într-o scoarță curată. Am vârât carnea în sabreț și am îndoit păturile în așa fel încât să le pot duce pe umăr.

Ploaia curățase și împropătase văzduhul, și mă îmbărbăta gândul că în curând voi lăsa în urmă căscioara de piatră și mirosurile de fum și mâncare. Am mai aruncat o privire înăuntru și am văzut pata neagră lăsată de sângele alzaboului și scaunul frânt. Casdoe mutase masa înapoi la locul ei — Gheara, care abia dacă lucise pe suprafața ei, nu lăsase nici o urmă. Nu rămăsese nimic ce ar fi meritat să fie luat; am ieșit și am închis ușa.

M-am așternut la drum în aceeași direcție în care porniseră Casdoe și ai ei. N-o iertasem pentru că nu-mi adusese lumină când mă luptasem cu alzaboul — măcar ar fi putut coborî lămpașul din pod. Dar n-o puteam nici condamna

prea mult pentru că luase partea Agiei, o femeie singură printre fețele cercetătoare și cununile de gheață ale munților; iar copilul și bătrânul, nici unul neavând vreo vină în această împrejurare, erau tot atât de lipsiți de apărare ca și ea.

Poteca era moale, puteam cu adevărat merge pe urmele lor, căci vedeam întipărirea tălpilor mici ale lui Casdoe, a celor și mai mici ale băiatului, alături de ale ei, făcând doi pași pe lângă unul al femeii, și întipărirea tălpilor bătrânului, cu vârfurile îndreptate în afară. Mergeam încet, ca să nu-i ajung, și, deși știam că pericolul în care mă găseam eu însumi creștea cu fiecare pas, îmi îngăduiam să sper că, dacă ar fi apărut patrulele arhontelui, le-aș fi auzit. Casdoe n-avea cum să mă trădeze, orice informație le-ar fi dat dimarhilor i-ar fi trimis pe aceștia într-o cu totul altă direcție; cât despre alzabo, dacă ar fi fost prin preajmă, nădăjduiam să-l aud sau să-i simt mirosul înainte ca el să atace — la urma urmei, nu jurasem să-i las prada fără apărare, ci numai să nu-l vânez și să nu rămân în casă.

Se prea poate ca poteca să fi fost doar o brână pentru animale, pe care Becan o lărgise; curând a dispărut cu totul. Peisajul era mai puțin prăpăstios decât cel de deasupra pădurii. Povârnișurile sudice erau acoperite de ferigi mici și de mușchi, iar pe stânci creșteau conifere. Aproape peste tot se auzea apă curgând. Înăuntrul meu, Thecla își amintea că venise într-un loc ca acestea, ca să picteze, însoțită de dascălul ei și două gărzi mohorâte. Aproape simțeam că în curând voi da peste șevalet, paletă și cutia cu pensule murdare, abandonate toate lângă vreo cascadă după ce soarele părăsise perdeaua de stropi.

De bună seamă că n-am dat peste așa ceva și preț de câteva ronduri n-am zărit nici un semn de viață omenească. Amestecate cu urmele lui Casdoe și alor săi erau urme de căprioare și de două ori am văzut urme lăsate — mai mult ca sigur în zori, după ce se oprise ploaia — de labele pisicilor ăloro roșcate care le vânează.

Apoi am văzut un șir de amprente lăsate de-un picior desculț, mai mare decât talpa încălțărilor purtate de bătrân. În fapt, fiecare era la fel de mare ca talpa cizmelor mele, iar pasul celui care le lăsase era mai lung decât al meu. Urmele tăiau în unghi drept cele după care mă călăuzeam eu, dar una dintre ele s-a nimerit peste una a băiatului, dovadă că acela care o lăsase se găsea acum între mine și familia lui Casdoe.

Am grăbit pasul.

M-am gândit că tălpile astea desculțe erau ale unui autohton, cu toate că pasul îmi părea mult prea lung — câtă vreme sălbaticii din munți sunt destul de scunzi de felul lor. Dacă era într-adevăr un autohton, nu prea avea cum să le facă rău lui Casdoe și alor ei, dar îi putea jefui de tot ce aveau la ei. Din câte auzisem, autohtonii erau vânători iscusiți, fără a fi războinici.

Urmele de picioare desculțe au reapărut. Doi sau trei, dacă nu și mai mulți, se alăturaseră primului.

Mi-au venit în gând și dezertorii din armată; cam un sfert dintre prizonierii noștri din Vincula erau asemenea dezertori și femeile lor, iar mulți dintre ei făptuiseră crime cumplite. Dezertorii puteau fi bine înarmați, dar mă așteptam să fie și bine încălțați, sau în orice caz nu desculți.

În fața mea a apărut un povârniș abrupt, ce trebuia urcat. Am văzut găurile lăsate de toiagul lui Casdoe și ramurile rupte de care se prinseseră ea și bătrânul ca să se tragă în sus — și poate că unele rupte chiar de cei care-i urmăreau. Bătrânul o fi obosit de-acum, mi-am zis eu, și era de mirare că fiica lui îl îmboldea să meargă mai departe; poate că bătrânul sau poate chiar toți trei își dăduseră seama că erau urmăriți. Apropiindu-mă de creastă, am auzit câinele lătrând și apoi (ca un ecou al nopții trecute) un urlet sălbatic, fără cuvinte.

Nu era tipătul îngrozitor, pe jumătate omenesc, al alzboului. Era un sunet pe care-l mai auzisem de multe ori, uneori slab, chiar și când zăceam pe priciul meu, de lângă cel al lui Roche, și adesea când dusesem mâncare clienților și calfelor de serviciu în oubliette. Era întocmai strigătul unuia dintre clienții de la nivelul trei, unul dintre cei care nu mai puteau vorbi coerent și din această pricină, ca și din motive practice, nu mai erau aduși în camera de interogatoriu.

Erau zoantropi — fuseseră câțiva și la ridottoul lui Abadiesus, numai că acolo era vorba de costume de carnaval. Când am ajuns în vârf, i-am zărit, ca și pe Casdoe împreună cu tatăl și fiul ei. Zoantropii nu pot fi numiți oameni; dar de la acea depărtare așa păreau, nouă bărbați în pielea goală, care făcuseră cerc în jurul celor trei, sărind și ghemuindu-se. Am rupt-o la fugă într-acolo, până când l-am văzut pe unul dintre ei lovind cu măciuca lui, și bătrânul a căzut la pământ.

Apoi am ezitat, și nu teama Theclei m-a oprit, ci a mea.

Poate că mă luptasem curajos cu oamenii-maimuță, dar fusesem nevoit să mă lupt cu ei. Îl înfruntasem pe alzabo, fără izbândă de nici o parte, însă n-avusesem unde să fug altundeva decât în întunericul de-afară, unde fără doar și poate m-ar fi ucis.

Acum aveam de ales, drept care m-am oprit.

După ce trăise acolo unde trăise, Casdoe cu siguranță știa despre zoantropi, dar poate că nu întâlnise nici unul. Băiatul se ținea strâns de fusta ei, iar ea izbea cu toiagul ca și când era o sabie. Vocea ei a ajuns la mine peste urletele zoantropilor, ascuțită, neinteligibilă și parcă îndepărtată. Am simțit groaza pe care o trezește întotdeauna vederea unei femei atacate, dar pe lângă groaza asta, sau poate sub ea, se afla și gândul că aceea care n-a vrut să lupte alături de mine trebuia acum să lupte de una singură.

De bună seamă că lupta nu putea să țină mult. Asemenea creaturi fie se înspăimântă și fug de-ndată, fie nu se sperie câtuși de puțin. L-am văzut pe un zoantrop smulgându-i lui Casdoe toiagul din mână, și-atunci am scos-o pe *Terminus Est* din teacă și am rupt-o la fugă în josul clinei lungi, spre Casdoe. Creatura în pielea goală o trântise la pământ și se pregătea (așa mi s-a părut) s-o violeze.

Atunci ceva uriaș s-a năpustit dintre copacii din stânga mea. Era ceva atât de mare și se mișca atât de iute, că mai întâi am crezut că e un destrier roib, fără călăreț sau șa. Abia când am zărit scăpărarea colților și am auzit răgetul unui zoantrop, mi-am dat seama că era alzaboul.

Ceilalți zoantropi au sărit pe el. Înălțându-se și căzând, capetele măciucilor lor din fier și lemn arătau grotești, ca niște capete de găini când li se aruncă în colb grăunțe. Apoi un zoantrop a fost azvârlit în aer, iar acela, care înainte fusese gol-goluț, a părut deodată înveșmântat în purpură.

Când m-am amestecat și eu în luptă, alzaboul era la pământ și la început nu l-am luat în seamă. *Terminus Est* zbârnâia învârtindu-se deasupra capului meu. Un despuiat a căzut, apoi altul. O piatră de mărimea unui pumn a zburat pe lângă urechea mea, atât de aproape încât i-am auzit şuierul; dacă m-ar fi lovit, aș fi căzut mort în aceeași clipă.

Dar aceștia nu erau oamenii-maimuță din mină, atât de mulți încât, până la urmă, nu i-aș fi putut dovedi. Pe unul l-am spintecat de la umăr până-n talie, simțind fiecare coastă cum se despică și huruie pe lama mea; l-am izbit pe un altul, am crăpat o țeastă.

Apoi s-a lăsat tăcerea și se mai auzea doar scâncetul băiatului. Șapte zoantropi zăceau pe iarba muntelui, patru omorâți de *Terminus Est*, așa cred, iar trei de către alzabo. Trupul lui Casdoe se afla între fălcile lui, cu capul și umerii devorați. Bătrânul care-l cunoscuse pe Fechin zăcea chircit ca o păpușă; artistul acela vestit ar fi creat ceva minunat din moartea lui, înfățișând-o dintr-un unghi pe care nimeni altcineva nu l-ar fi găsit și întruchipând demnitatea și zădărnicia întregii vieți omenești în capul acela strâmb. Dar Fechin nu era aici. Câinele zăcea lângă bătrân, cu fălcile însângerate.

M-am uitat în jur, după băiat. Spre groaza mea, era ghemuit lângă spinarea alzaboului. Fără îndoială că fiara îl

chemase cu vocea tatălui său, iar el se apropiase. Acum mădularele din spate ale fiarei tremurau spasmodic, ochii îi erau închiși. Când l-am luat pe băiat de braț, limba alzaboului, mai lată și mai groasă decât a unui taur, a ieșit ca pentru a-i linge mâna; apoi greabănul i s-a scuturat atât de violent, încât am sărit îndărăt. Limba nu s-a mai retras de tot în bot, ci a rămas inertă pe iarbă.

— Gata, s-a terminat, micule Severian, i-am spus eu, trăgându-l lângă mine. Ești teafăr?

El a încuviințat din cap și a început să plângă, și vreme îndelungată l-am ținut strâns și am măsurat împreună poiana aceea în sus și-n jos.

La un moment dat, m-am gândit să folosesc Gheara, cu toate că nu-mi fusese de folos în casa lui Casdoe, așa cum nu-mi fusese nici în alte împrejurări. Și dacă totuși ar fi avut efect, cine ar fi putut ști urmările? Nu voiam să-i readuc la viață pe zoantropi sau pe alzabo, iar trupului decapitat al lui Casdoe ce viață i s-ar mai fi putut da? Cât despre bătrân, el oricum se aflase în pragul morții; acum se stinsese, și încă iute. Mi-ar fi mulțumit pentru că-l reînviam, ca să moară din nou peste un an sau doi? Nestemata a scăpărat în lumina soarelui, dar scăpărarea sa era doar rază de soare, nicidecum lumina Conciliatorului, gegenschein-ul Soarelui Nou, așa că am vârat-o la loc, în punguță. Băiatul mă privea cu ochi mari.

Terminus Est era mânjită de sânge până la plăsele și dincolo de ele. M-am așezat pe un trunchi căzut și am curățat-o cu un lemn putregăit, în timp ce mă gândeam ce să fac, apoi

am ascuțit tăișul și l-am uns. Puțin îmi păsa de zoantropii mari de alzabo, dar a lăsa leșul lui Casdoe și al bătrânului pradă sălbăticiunilor mi se părea o ticăloșie.

Prudența mă sfătuia asemenea. Dacă venea un alt alzabo și, după ce va fi hăpăit leșul lui Casdoe, pornea pe urmele băiatului? Ce-ar fi să le duc pe amândouă înapoi la căsuță? mi-am zis. Dar drumul nu era tocmai scurt; pe amândouă nu le puteam duce odată și pe oricare l-aș fi lăsat în urmă eram sigur că aveam să-l găsesc sfârtecat când m-aș fi întors după el. Ademeniți de atâta sânge, teratornișii hoitari desenau încă de pe-acum cercuri în văzduh, fiecare purtat pe aripi la fel de mari precum verga principală a unei caravele.

O vreme am încercat pământul, căutând un loc destul de moale ca să-l pot săpa cu toiagul lui Casdoe; în cele din urmă, am dus ambele cadavre până la un prag de piatră de lângă o curgere de apă și am înălțat un tumul deasupra lor. Trăgeam nădejde că acolo aveau să zacă timp de aproape un an, până când topirea zăpezilor, cam pe la vremea sărbătorii Sfintei Katharine, avea să ducă la vale oasele fiicei și tatălui.

Micul Severian, care la început stătuse și privise, a adus și el pietre mici și le-a pus pe tumul. În timp ce ne spălam în pârau de murdărie și sudoare, m-a întrebat:

— Ești unchiul meu?

— Sunt tatăl tău — până una-alta, i-am răspuns eu. Când moare tatăl cuiva, acesta trebuie să capete unul nou, dacă e așa mic precum ești tu. Eu sunt acela.

El a încuviințat gânditor din cap; și deodată mi-am amintit cum visasem, cu numai două nopți în urmă, o lume în

care toți se știau între ei ca fiind înrudiți prin legături de sânge, coborâtori cu toții din aceeași pereche de coloniști. Eu, care nu știam numele mamei mele sau al tatălui meu, puteam prea bine să fiu înrudit cu băiatul acesta al cărui nume era ca al meu, sau cu oricare altă ființă omenească pe care aş fi întâlnit-o. Lumea pe care o visasem fusese, pentru mine, patul pe care zăcusem. Aş vrea să pot descrie cât de serios eram noi doi lângă pâraul cel vesel, cât de solemn şi de curat arăta el cu obrazul lui ud şi cu stropii sclipind pe genele ochilor lui mari.

XVIII

Severian și Severian

Am băut apă pe săturate și i-am spus băiatului să facă același lucru, pentru că în munți erau multe locuri fără strop de apă și că se prea poate ca până a doua zi să nu mai avem de unde bea. Mă întrebasese dacă acum ne puteam întoarce acasă; și cu toate că așa mă gândisem și eu, să o luăm înapoi spre casa care fusese a lui Casdoe și Becan, i-am zis că n-o vom face, pentru că ar fi mult prea cumplit pentru el să vadă acel aco-periș din nou, și țarina, și grădina cea mică, și apoi să le părăsească încă o dată. La vârsta lui, putea chiar să-și închi-puie că tatăl și mama lui, și sora și bunicul mai erau încă înăuntru.

Dar nici nu ne puteam continua coborârea — ajunsesem atât de jos încât călătoria devenise periculoasă pentru mine. Brațul arhontelui din Thrax se întindea pe mai bine de o sută de leghe și acum mai mult ca sigur că Agia avea să-i îndrume pe dimarhii lui pe urmele mele.

Spre nord se găsea cel mai înalt vârf pe care-l văzusem vreodată. Nu numai creștetul, ci și umerii săi purtau un vâl de zăpadă, care cobora până aproape de mijlocul său. Nu puteam spune, și poate nimeni n-ar putea spune acum, ce chip mândru privea spre apus, peste atât de multe țăncuri mai mici; dar nu încape îndoială că el cârmuise la începutul mărețelor zile ale omenirii și avusese sub porunca lui energii ce puteau da formă granitului așa cum sculptează în lemn dalta gravorului. Privindu-i chipul, mi se părea că înșiși di-marhii cei greu încercați, care știau atât de bine sălbaticile platouri înalte, stăteau cu smerenie în fața lui. Astfel că ne-am îndreptat pașii spre el sau, mai degrabă, spre trecătoarea înaltă ce lega faldurile robei sale cu muntele unde își întemeiasă Becan gospodăria. Deocamdată, urcușurile nu erau grele și mai mult am obosit mergând decât urcând.

Băiatul Severian mă ținea adesea de mână, chiar dacă nu avea nevoie de ajutorul meu. Nu mă prea pricep să judec vârstele copiilor, dar mi se părea că era la vârsta la care, dacă ar fi fost unul dintre ucenicii noștri, ar fi intrat la clasa Maestrului Palaemon — cu alte cuvinte, era destul de mare să meargă bine și să stăpânească limba într-atât cât să înțeleagă și să se facă înțeles.

Preț de un rond sau mai mult, n-a spus nimic altceva în afară de ceea ce-am zis mai sus. Apoi, în timp ce coboram o pantă ierboasă, deschisă, mărginită de pini, un loc asemănător cu acela unde murise mama lui, a întreb:

— Severian, cine erau oamenii ăia?

Știam la cine se gândește.

— Nu erau oameni, cu toate că odată au fost oameni și încă mai seamănă cu oamenii. Erau zoantropi, un cuvânt pentru fiarele care au formă omenească. Pricepi ce spun?

Băiatul a încuviințat solemn din cap și a întrebat:

— De ce nu poartă haine?

— Pentru că nu mai sunt ființe umane, ți-am spus. Câinele se naște câine, pasărea se naște pasăre, dar ca să devii ființă omenească e un lucru mare — trebuie să te gândești la asta. Tu te tot gândești la asta de vreo trei sau patru ani, micule Severian, cu toate că poate nu ți-a trecut prin cap că te gândești.

— Un câine nu caută decât de mâncare, a zis băiatul.

— Întocmai. Dar asta ridică întrebarea dacă o persoană trebuie obligată să se gândească la asta, și niște oameni au hotărât de mult de tot că nu trebuie. Poate că uneori obligăm un câine să se poarte ca un om — să umble în două picioare sau să poarte guler și așa mai departe. Dar nu ar trebui și nu am putea obliga un om să se poarte ca un om. Ai vrut vreodată să adormi? Când nu erai somnoros, nici măcar obosit?

A încuviințat din cap.

— Să știi că s-a întâmplat din pricină că voiai să te desotorosești de povara de a fi băiat, măcar pentru o vreme. Uneori, beau prea mult vin, și asta pentru că o vreme aș vrea să încetez să mai fiu om. Uneori oamenii se sinucid din pricina asta. Știi?

— Sau fac lucruri ce le-ar putea pricinui un rău, a zis el.

Felul în care a zis-o mi-a dat de înțeles că auzise vorbindu-se despre asta; se prea poate ca Becan să fi fost soiul

ăsta de om, altfel nu și-ar fi adus familia într-un loc atât de îndepărtat și de primejdios.

— Da, am răspuns eu. E cam unul și același lucru. Și uneori unii bărbați și chiar unele femei ajung să urască povara gândului, dar fără să-și dorească moartea. Se uită la animale și-și doresc să ajungă asemenea lor, să răspundă adică numai instinctelor, fără să gândească. Știi ce te face să gândești, micule Severian?

— Capul, a zis băiatul, fără să stea pe gânduri și prinzându-și-l între mâini.

— Și animalele au cap — chiar și animalele alea mai proaste, cum sunt racii, boii și căpușele. Ce te face să gândești este doar o mică parte a capului tău, înăuntru, chiar deasupra ochilor, am zis eu atingându-i fruntea. Acuma, dacă din cine știe ce pricină ai vrea să ți se taie una din mâini, sunt oameni la care te poți duce pentru că sunt pricepuți să facă așa ceva. Să presupunem, bunăoară, că mâna ta a suferit o vătămare de care nu se va tămădui niciodată. Ei pot să ți-o rezeze în așa fel încât ființa ta nu va suferi nici un alt rău.

Băiatul a încuviințat din cap.

— Prea bine, am continuat eu. Aceiași oameni îți pot îndepărta și partea aia din capul tău care te face să gândești. N-o pot pune la loc, înțelege? Chiar dacă ar reuși, tu nu i-ai putea ruga s-o facă, după ce acea parte va fi fost îndepărtată. Dar uneori oamenii îi plătesc pe meșterii ăștia pentru a îndepărta partea cu pricina. Vor să înceteze pentru totdeauna să gândească și uneori spun că ar dori să întoarcă spatele la tot ce a făcut omenirea. Și atunci nu mai e drept să fie tratați

ca ființe omenești — au devenit animale, chiar dacă animale cu formă omenească. Ai întrebat de ce nu purtau haine. Pentru că ei nu mai înțeleg ce-s alea haine, încât nu le-ar îmbrăca nici dacă le-ar fi foarte frig, deși poate că s-ar întinde pe ele și chiar s-ar înveli cu ele.

— Și tu ești așa, un pic? a întrebat băiatul și a arătat spre pieptul meu gol.

Ceea ce dădea el de înțeles nu-mi trecuse niciodată prin minte și preț de o clipă am rămas cu gura căscată.

— E o regulă a gildei mele, am răspuns eu. Mie nu mi s-a îndepărtat nici o parte din cap, dacă asta vrei să știi, și pe vremuri purtam cămașă... Dar, da, oi fi și eu un pic așa, pentru că nu m-am gândit niciodată la asta, nici măcar când mi-a fost foarte frig.

Expresia de pe chipul lui îmi spunea că îi confirmasem bănuiala.

— De aceea fugi?

— Nu, nu de aceea fug. Aș putea spune că e tocmai pe dos. Poate că acea parte a capului meu a crescut prea mult. Dar ai dreptate în privința zoantropilor, acesta-i motivul pentru care ei sălășluiesc în munți. Când un om devine animal, devine un animal primejdios, și asemenea animale nu pot fi îngăduite în locurile mai așezate, unde sunt ferme și mulți oameni. Prin urmare, sunt izgoșiți în munții ăștia, sau sunt aduși aici de vechii lor prieteni sau de cei plătiți să facă asta, încă dinainte de a se fi lepădat de puterea gândului omenească. Măi pot ei gândi puțin, de bună seamă, așa cum gândesc toate animalele. Destul cât să găsească hrană în

sălbăticie, cu toate că mulți mor în fiecare iarnă. Destul cât să azvârle pietre, așa cum maimuțele aruncă nuci, și cât să-și folosească ciomegele și chiar să-și caute perechea, pentru că sunt și femei printre ei, după cum ți-am spus. Dar fiii și fiicele lor arareori au viață lungă, și eu cred că-i mai bine așa, pentru că ei se nasc așa cum te-ai născut și tu — și m-am născut și eu —, cu povara gândului.

Povara aceea mă apăsa cumplit când am terminat de vorbit; atât de cumplit încât, pentru prima oară, am înțeles cu adevărat că pentru unii putea fi un blestem la fel de mare precum e uneori ținerea de minte pentru mine.

Frumusețea nu m-a impresionat niciodată cu adevărat, însă acum frumusețea cerului și a munților părea să-mi umple de culoare toate cugetările, încât simțeam că sunt gata să pricep ceea ce nu putea fi priceput. Când Maestrul Malrubius îmi apăruse după primul nostru spectacol cu piesa Doctorului Talos — ceea ce la vremea respectivă nu fusem în stare să pricep și nici măcar acum nu pricepeam nici în ruptul capului, cu toate că eram tot mai convins că se petrecuse aievea — îmi vorbise despre principiile guvernării, cu toate că eu n-aveam nimic de-a face cu guvernarea. Acum mi-a venit deodată gândul că însăși voința e guvernată, dacă nu de rațiune, atunci de ceea ce se află mai prejos sau mai presus de ea. Dar unde anume se află cu adevărat, asta e foarte greu de zis. Fără doar și poate, instinctul se află mai prejos; dar nu poate fi și mai presus de rațiune? Când alzaboul s-a repezit la zoantropi, instinctul i-a ordonat să-și ferească prada de ceilalți; când a făcut-o Becan, cred că instinctul lui

a fost să-și ferească soția și copilul. Și unul, și celălalt au comis același act și, mai mult chiar, în același trup. Oare instinctul superior și cel primar și-au dat mâna în spatele rațiunii? Sau există un singur instinct în spatele întregii rațiuni, încât rațiunea vede aceeași mână și-ntr-o parte, și-n cealaltă?

Dar este oare instinctul într-adevăr acel „atașament față de persoana monarhului” despre care Maestrul Malrubius a dat de înțeles că este forma supremă și totodată cea primară de guvernare? Căci este limpede că instinctul în sine n-a apărut din nimic — șoimii care se roteau deasupra capetelor noastre își făceau cuiburile din instinct, de bună seamă; dar trebuie să fi fost o vreme când n-au existat cuiburi, iar primul șoim care și-a făcut unul nu a moștenit instinctul acesta de la părinții lui, pentru că ei nu-l aveau. Și nici nu s-ar fi putut ca acest instinct să se închege încet, adică o mie de generații de șoimi să fi luat în cioc câte o rămurică, până a apărut un șoim care a luat două rămurele în cioc, și-asta pentru că nici o singură rămurică și nici două n-ar fi fost de folos ca să-și facă un cuib. Poate că înaintea instinctului a fost principiul suprem și totodată primar al guvernării voinței — sau poate că nu. Păsările rotitoare își desenau hieroglifile în văzduh, dar nu mie îmi era menit să le descifrez.

În timp ce ne apropiam de șaua care unea muntele din fața noastră de cel încă și mai semeț pe care l-am descris mai de vreme, aveam impresia că străbăteam suprafața întregului Urth, trăgând o linie de la pol la ecuator; într-adevăr,

suprafața pe care ne târam ca niște furnici putea fi globul însuși, întors pe dos. Departe în spatele nostru și departe deasupra noastră străjuiau întinsele câmpii de zăpadă sclipcioare. Sub ele se găseau povârnișuri de piatră, asemenea țărmului mării de la miazăzi, încleștată în gheață. Încă și mai jos erau pajiștile montane, cu iarbă aspră, împetrițate acum de flori sălbatice; mi le aminteam bine pe cele pe care le străbătusem cu o zi înainte și sub aburul albastru ce înveșmânta muntele din fața noastră distingeam panglica lor pe pieptul lui, asemenea unui firet verde; iar dedesubt pinii se zăreau atât de întunecați încât păreau negri.

Șaua spre care coboram era cu totul altfel, o întindere de pădure montană unde copaci cu lemnul tare și frunze lucioase își înălțau capetele chinuite la trei sute de cubiți în văzduh, către soarele muribund. Printre ei, fâtații lor morți stăteau încă în picioare, sprijiniți de cei vii și înveliți în mănunchiuri de liane răsucite. În apropierea micului pârau unde ne-am oprit pentru noapte, vegetația își pierduse aproape de tot plăpânzeala montană, căpătând ceva din abundența văilor; și acum, că ne aflam destul de aproape de ea iar atenția nu-i mai era acaparată doar pe mers și urcuș, băiatul a arătat cu degetul și m-a întrebat dacă urma să coborâm acolo jos.

— Măine, i-am zis eu. În curând se întunecă și aș vrea să străbatem jungla asta într-o singură zi.

Ochii i s-au mărit auzind cuvântul *junglă*.

— E primejdios?

— Nu prea știu. Din câte am auzit în Thrax, insectele nu-s chiar atât de afurisite ca acelea din vale și n-or să ne dea de furcă liliicii vampiri — o prietenă de-a mea a fost odată mușcată de un liliac din ăsta, și nu e tocmai plăcut. Dar acolo trăiesc în schimb maimuțele cele mari și pisicile sălbatice, și altele de soiul ăsta.

— Și lupi.

— Și lupi, de bună seamă. Dar lupi sunt și mai sus, acolo unde se află casa voastră, și chiar și mai sus.

Pe loc mi-a părut rău că pomenisem de vechea lui casă, pentru că ceva din bucuria de a trăi care începuse să i se întoarcă pe chip s-a stins odată cu rostirea cuvântului. Preț de o clipă a părut să cadă pe gânduri. Apoi a spus:

— Când oamenii ăia...

— Zoantropii.

A încuviințat din cap.

— Când au apărut zoantropii și au rănit-o pe mama, ai venit cât ai putut tu de iute ca să ne ajuți?

— Da. Am venit cât de iute m-am îndurat să vin.

Era adevărat, cel puțin în parte, și totuși m-a durut s-o spun.

— Bine, a zis el.

Am așternut o pătură pentru el și băiatul s-a întins pe ea. L-am învelit.

— Stelele sunt mai strălucitoare, nu-i așa? Se fac mai luminoase când pleacă soarele.

M-am întins lângă el, cu fața în sus.

— Nu pleacă. Urth își întoarce fața de la el, încât noi credem că pleacă. Dacă nu te uiți la mine nu înseamnă că plec, chiar dacă nu mă vezi.

— Dacă soarele mai e acolo, cum de strălucesc stelele mai tare?

Vocea lui îmi spunea că era încântat de cât de iscusite îi erau întrebările, și mărturisesc că și mie îmi făcea plăcere; dintr-odată am înțeles de ce-i plăcuse Maestrului Palaemon să stea de vorbă cu mine când eram copil. I-am răspuns:

— Flacăra unei lumânări aproape că nu se vede în lumina soarelui, iar stelele, care sunt sori și ele, par să se stingă în același fel. Tablourile pictate în vremuri străvechi, atunci când soarele nostru era mai luminos, ne arată că stelele nu puteau fi văzute deloc înainte de amurg. Vechile legende — în sabretaş am o cărțuție cafenie în care sunt povestite multe dintre ele — sunt pline de ființe magice care dispar încet și reapar în același fel. Fără îndoială că poveștile astea pornesc de la felul în care arătau stelele atunci.

— Uite hidra! a arătat el spre cer.

— Cred că ai dreptate, am zis eu. Mai știi și altele?

Mi-a arătat crucea și taurul cel mare, iar eu i-am arătat amphisbaena — șarpele meu — și alte câteva.

— Și uite lupul, acolo, lângă inorog. E și un lup mai mic, dar nu-l găsesc.

L-am descoperit împreună, lângă linia orizontului.

— Sunt ca noi, nu-i așa? Lupul cel mare și lupul cel mic. Noi suntem Severian cel mare și Severian cel mic.

Am încuviințat că așa e, iar el a rămas cu privirile la stele multă vreme, rozând bucata de carne uscată pe care i-o dădusem. Apoi a spus:

— Unde-i cartea cu povești?

I-am arătat-o.

— Și noi am avut o carte și câteodată mama ne citea Severei și mie.

— A fost sora ta, nu-i așa?

El a încuviințat din cap.

— Eram gemeni. Severian Mare, ai avut vreodată o soră?

— Nu știu. Ai mei au murit cu toții. Au murit când eram prunc. Ce poveste ți-ar plăcea?

A cerut să vadă cartea și i-am dat-o. După ce a răsfoit câteva pagini, mi-a dat-o înapoi.

— Nu-i ca a noastră.

— Nici nu mi-am închipuit că este.

— Vezi dacă găsești o poveste cu un băiat care are un prieten mare și un frate geamăn. Și să aibă și lupi în ea.

M-am străduit să-i îndeplinesc dorința și am citit repede, luându-mă la întrecere cu lumina ce dispărea.

XIX

Povestea băiatului
care se numea Broscoi

Partea I

Vară Timpurie și fiul ei

Pe un vârf de munte, dincolo de țărmurile lui Urth, trăia odată o femeie frumoasă care se numea Vară Timpurie. Era regina țării aceleia, dar regele ei era un bărbat puternic, neiertător, și pentru că ea era geloasă pe el, și el era gelos pe ea și ucidea orice bărbat pe care-l bănuia a fi iubitul ei.

Într-o bună zi, Vară Timpurie se plimba prin grădina ei, când deodată a zărit o floare neînchipuit de frumoasă, de un soi cum nu mai văzuse niciodată. Era mai roșie decât orice trandafir și avea un parfum mai dulce, dar tulpina sa tare nu avea ghimpi și era netedă asemenea fildeșului. A rupt-o, a dus-o într-un loc retras și, cum sta ea întinsă și o privea, numai ce i s-a părut că floarea nu mai e floare, ci iubitul după care tânjea de multă vreme, puternic și în același timp blând ca un sărut. Iar seva plantei a pătruns în trupul reginei și ea

a rămas grea. I-a spus însă regelui că pruncul era al lui și, pentru că regina era strașnic păzită, regele i-a dat crezare.

Pruncul era băiat și dorința mamei lui a fost să i se pună numele Vânt de Primăvară. La venirea lui pe lume, pentru a i se face horoscopul au fost chemați toți cei care caută în stele, și nu numai aceia care trăiau în vârf de munte, ci și mulți dintre magii cei mari din Urth. Îndelung au trudit la hărțile lor și de nouă ori s-au strâns în conclav solemn; și într-un târziu au prorocit că în bătălie Vânt de Primăvară va fi de neînvins și nici un prunc de-al lui nu va muri înainte să se fi făcut mare. Profețiile acestea au fost cum nu se poate mai plăcute pentru urechile regelui.

Vânt de Primăvară creștea și mama lui vedea cu tainică bucurie că pe băiat îl încântau câmpurile, florile și fructele. Orice era verde creștea ca din apă sub mâna lui, iar ceea ce dorea să mânuiască era cuțitul de tuns pomii, nu sabia. Dar când s-a făcut un tânăr mândru, a venit războiul, iar el a apucat sulița și scutul. Pentru că avea o fire liniștită și da ascultare regelui (pe care-l credea a-i fi tată și care credea că îi e tată), mulți au socotit că profeția nu se va împlini. Dar n-a fost așa. Unde era bătălia mai aprigă, el lupta fără să-și piardă cumpătul, cântărindu-și bine cutezanța dar și prevederea; nici un general nu născocea atâtea stratageme ca el și nu-l întrecea în îndemănare, și nici un ofițer nu era mai scrupulos cu fiecare îndatorire. Oștenii pe care-i comanda în lupta cu vrăjmașii regelui erau instruiți până când păreau să fie făcuți din bronz și însuflețiți de foc, iar loialitatea lor față de el era atât de mare încât l-ar fi urmat și-n Lumea Umbrelor, tărâmul cel mai îndepărtat

de soare. Oamenii spuneau că vântul de primăvară era cel care dădăma turnurile și vântul de primăvară era cel care răsturna corăbiile, cu toate că nu asta își dorise Vară Timpurie.

Întâmplarea a făcut ca războiul să-l aducă adeseori pe Vânt de Primăvară în Urth și acolo s-a nimerit să cunoască doi frați care erau regi. Cel mai mare din ei avea mai mulți fii, dar cel mai tânăr avea o singură fiică, o fată pe nume Pasărea Pădurii. Când fata asta a devenit femeie, tatăl ei fost răpus; iar unchiul ei, pentru ca ea să nu poată aduce pe lume fii care să ceară drept moștenire regatul bunicului lor, i-a trecut numele în catastiful preoteselor fecioare. S-a supărat Vânt de Primăvară auzind aceasta, pentru că prințesa era frumoasă iar tatăl ei îi fusese prieten. Într-o bună zi, Vânt de Primăvară s-a dus de unul singur în Urth și acolo a văzut-o pe Pasărea Pădurii dormind lângă un izvor și a trezit-o cu sărutările sale.

Din împreunarea lor au venit pe lume doi fii gemeni, dar cu toate că preotesele ordinului o ajutaseră pe Păsărea Pădurii să-i ascundă regelui, unchiul ei, creșterea lor în pântecul ei, pe prunci nu i-au mai putut ascunde. Înainte ca Pasărea Pădurii să fi apucat să-i vadă, preotesele i-au pus într-un coș de nuiiele cu așternuturi făcute din pene și i-au dus pe malul aceluiași izvor unde o găsisese Vânt de Primăvară, și acolo au dat drumul coșului pe apă, apoi au plecat.

Partea a II-a

Cum și-a găsit Broscoi o mamă nouă

Departe a plutit coșul, peste ape dulci și sărate. Alți prunci ar fi murit, dar fiii lui Vânt de Primăvară nu puteau muri,

pentru că încă nu se făcuseră mari. Monștrii apei, îmbrăcați în armuri, se zbânțuiau în jurul coșului și-l stropeau cu apă, maimuțele azvârleau în el cu bețe și nuci, dar coșul plutea mai departe până când, în cele din urmă, a ajuns la un mal unde două surori sărmene spălau rufe. Femeile astea, bune la suflet, au văzut coșul și au strigat, dar strigau în van, așa că și-au prins fustele în brâu, s-au avântat în râu și au adus coșul la mal.

Pentru că au fost găsiți în apă, băieții au fost numiți Pește și Broscoi, și când surorile i-au arătat bărbaților lor și au văzut că sunt doi copii neînchipuit de voinici și de frumoși, fiecare din cele două surori și-a ales câte unul. Sora care l-a ales pe cel numit Pește era nevasta unui păstor, iar bărbatul celei care l-a ales pe băiatul numit Broscoi era tăietor de lemne.

Sora aceasta din urmă avea multă grijă de Broscoi și-l alăpta la sânul ei, căci așa s-a făcut că nu cu mult timp în urmă i se prăpădise pruncul. Îl purta în spate, legat cu un șal atunci când bărbatul ei pleca în sălbăticie să taie lemne, și de aceea cei care țes legende le spuneau că era cea mai puternică femeie pentru că ducea un întreg imperiu în cârcă.

A trecut un an și la sfârșitul lui Broscoi învățase să se țină copăcel și să facă și câțiva pași. Într-o noapte, tăietorul de lemne și nevasta lui sedeau lângă micul lor foc, într-o poiană din sălbăticie; și în vreme ce nevasta tăietorului de lemne pregătea cina, Broscoi s-a apropiat gol-puşcă de foc și a stat acolo, să se încălzească. Atunci tăietorul de lemne, un om mucalit și bun la suflet, l-a întrebat: „Îți place?” și, cu toate

că până atunci nu vorbise niciodată, Broscoi a dat din cap și a răspuns: „Floare Roșie.” Se povestește că la aceste vorbe Vară Timpurie a tresărit în patul ei din vârful muntelui de dincolo de țărmurile lui Urth.

Tăietorul de lemne și nevasta lui au rămas muți de uimire, dar n-au apucat să se minuneze de cele întâmplare sau să-l îmboldească pe Broscoi să vorbească din nou, nici măcar să se gândească la ce le vor spune păstorului și nevastei sale când se vor întâlni. Căci în poiană a răsunat un zgomot îngrozitor — cei care l-au auzit spun că este cel mai înfricoșător zgomot din Urth. Atât de puțini dintre cei care l-au auzit au supraviețuit, încât zgomotul acela nici nu are nume, dar se zice că e ceva între bâzâitul de albine și sunetul pe care l-ar scoate o pisică, dacă pisica ar fi mai mare decât o vacă, și ceva asemenea sunetului scos de ventrilozi când își învață meseria, un mârâit în gâtlee, care pare să vină din toate părțile în același timp. Era cântecul pe care-l cântă un smilodon când se furișează în apropierea prăzii, cântecul care-i înspăimântă până și pe mastodonți, într-atât că o rup la fugă fără să știe încotro și sunt înjunghiați pe la spate.

De bună seamă că Pancreatorul cunoaște toate tainele. El a rostit cuvântul lung care este universul nostru și puține lucruri se întâmplă care nu sunt cuprinse în acel cuvânt. A fost vrerea lui, prin urmare, ca nu departe de foc să se înalțe un gorgan acolo unde în vremurile din cea mai îndepărtată străvechime fusese un mormânt mare; și cu toate că bietul tăietor de lemne și nevasta lui habar n-aveau de asta, doi lupi își făcuseră sălaş acolo, o casă cu tavanul jos și ziduri groase,

cu galerii luminate de lămpașe verzi ce coborau printre pietre funerare căzute în ruină și urne sparte, cu alte cuvinte o casă pe placul lupilor. Acolo ședea lupul sugând din femurul unui coriphodon, iar lupoaica, nevasta lui, își alăpta puii.

De aproape le-a ajuns la urechi cântecul smilodonului și l-au blestemat în Graiul Străvechi, așa cum știi lupii să blesteme, căci nici o fiară legiuită nu vânează lângă vizuina altei fiare vânător, iar lupii se împacă bine cu luna.

Când și-a încheiat blestemul, lupoaica a întrebat:

— Ce pradă poate fi aceea pe care Măcelarul, netotul ucigaș de hipopotami, a găsit-o, când tu, o, soț al meu, care adulmecă șopârla ce se zbânțuie pe stâncile munților de dincolo de Urth, nici nu te-ai ostenit s-o iei în seamă?

— Nu devor mortăciuni, a răspuns scurt lupul. Nu scot nici viermi din iarba dimineții, nici nu pescuiesc broaște din băltoace.

— Nici Măcelarul nu cântă pentru d'alde astea, a zis soția lui.

Atunci lupul și-a înălțat capul și a adulmecat văzduhul.

— Îi vânează pe fiul lui Meschia și pe fiica lui Meschiane, și știi că nimic bun nu ne aduce carnea asta.

Lupoaica a dat din cap la aceste vorbe, căci știa că, printre creaturile vii, numai fiii lui Meschia omoară tot ce le iese în cale când unul de-al lor este ucis. Și-asta pentru că Pancreatorul le-a dat Urth-ul pe mână, iar ei au refuzat darul.

Isprăvindu-și cântecul, Măcelarul a scos un răget de s-au cutremurat frunzele copacilor; apoi a țipat, căci blestemele lupilor sunt blesteme puternice atunci când strălucește luna.

— Ce rău s-a abătut peste el? a întrebat lupoaica, lingând chipul uneia dintre fiicele ei.

Lupul a adulmecat încă o dată.

— Carne arsă! A sărit în foc.

El și nevasta lui au râs, așa cum râd lupii, pe mutește, arătându-și toți colții; urechile lor stăteau în sus, cum stau corturile în deșert, căci îl ascultau pe Măcelar, care orbecăia prin desiș, căutându-și prada.

Acum, ușa sălașului celor doi lupi stătea deschisă, pentru că atunci când unul din lupii mari se găsea acasă, nu le păsa dacă intra cineva, și puțini ieșeau dintre cei care intrau. Sălașul fusese plin de lumina lunii (luna e întotdeauna un oaspete bine-venit în casele lupilor), dar deodată s-a făcut întuneric. Un copil stătea acolo, poate puțin temător de întuneric, dar mirosind tare a lapte. Lupul a mârâit, însă lupoaica i-a vorbit cu o voce cum nu se poate mai iubitoare:

— Intră, micule fiu al lui Meschia. Aici poți bea și-ți va fi cald și e curat. Aici ai tovarăși de joacă, cei mai buni din lume, cu ochi strălucitori și picioare iuți.

Auzind acestea, băiatul a intrat și lupoaica și-a lăsat jos puii plini de lapte și l-a luat pe băiat la țâța ei.

— La ce-i bună creatura asta? a întrebat lupul.

Lupoaica a râs:

— Stai și sugi osul de la prada ultimei luni, și mai întrebi? Nu-ți amintești când războiul a venit aici, aproape, iar armile Prințului Vânt de Primăvară a pârjolit țara? Atunci nici un fiu de-al lui Meschia nu ne-a vânat, căci se vâneau între ei. După bătăliile lor, am ieșit și noi la lumină, tu, și eu,

și întregul Senat al Lupilor, și chiar și Măcelarul, și Cel Care Râde, și Ucigașul Negru, și ne-am furișat printre morți și muribunzi, alegând după pofta inimii.

— Așa e, a zis lupul. Prințul Vânt de Primăvară a făcut lucruri mari pentru noi. Dar puiul ăsta al lui Meschia nu e Prințul.

Lupoaica a zâmbit doar și a spus:

— Adulmec fumul bătliei în blana de pe capul lui și pe pielea lui.

(Era mirosul Florii Roșii.)

— Tu și cu mine, a continuat lupoaica, vom fi pulbere când prima coloană va porni în marș de la poarta zidului său, dar acea coloană va prăsi alți o mie care ne vor hrăni odraslele și le vor hrăni pe odraslele lor, și pe odraslele odraslelor lor.

Lupul a încuviințat din cap la vorbele astea, știind că lupoaica e mai înțeleaptă decât el, și așa cum el adulmeca ceea ce se afla dincolo de țărnișurile lui Urth, așa vedea ea zilele ce aveau să urmeze după ploile de anul viitor.

— O să-l numesc Broscoi, a zis lupoaica. Într-adevăr, o, soț al meu, Măcelarul pescuia broaște.

Ea credea că vorbele acestea erau un compliment adresat lupului, pentru că se supusese fără crâcnire dorințelor ei; dar adevărul era că sângele oamenilor de pe vârful muntelui de dincolo de Urth curgea în venele lui Broscoi, iar numele celor ce poartă sângele nu pot fi ținute ascunse pentru multă vreme.

Afară au bubuit hohote sălbatice de răs. Vocea Celui Care Râde striga:

— E acolo, stăpâne! Acolo, acolo, acolo! Aici, aici, aici e urma! A intrat pe ușă!

— Uite ce-nseamnă să pomenesci de rău, a zis lupul. Să-l pomenesci înseamnă să-l invoci. Asta-i legea.

Și-a luat sabia din cui și i-a încercat tăișul.

Golul ușii s-a întunecat din nou. Golul era îngust, pentru că numai nebunii și templele au uși largi, iar lupii nu-s nebuni; Broscoi aproape umpluse golul acela. Acum Măcelarul l-a umplut de tot, răsucindu-și umerii ca să poată intra și aplecându-și capul mare. Pentru că zidul era atât de gros, golul ușii era ca un tunel.

— Ce cauți? a întrebat lupul și a lins latul tăișului.

— Ce-i al meu, nimic mai mult, a zis Măcelarul.

Smilodonii se luptă cu un cuțit cu lamă curbată, în fiecare mână, unde mai pui că smilodonul ăsta era cu mult mai mare decât lupul, dar nu voia să-l provoace la luptă în locul acela strâmt.

— N-a fost niciodată al tău, a zis lupoica.

Așezându-l pe Broscoi pe jos, ea s-a apropiat atât de mult de Măcelar, încât smilodonul ar fi putut-o lovi dacă ar fi îndrăznit. Ochii ei scăpărau ca două focuri.

— Vânătoarea a fost nelegiuită, pentru o pradă nelegiuită. Acum a băut din mine și a devenit lup pentru totdeauna, sacru în fața lunii.

— Am văzut eu și lupi morți, i-a întors-o Măcelarul.

— Da, și le-ai mâncat și carnea, cu toate că nici muștele nu se-ating de ea, de puturoasă ce e. Poate-ai s-o mănânci și pe-a mea, dacă mă răpune un copac în cădere.

— Zici că e lup. Va trebui adus în fața Senatului.

Măcelarul s-a lins pe bot, dar cu limbă uscată. Poate că afară l-ar fi atacat pe lup; dar n-avea curajul să înfrunte perechea și știa că, dacă trecea de ușă, lupii îl vor lua pe Broscoi și se vor refugia în galeriile de sub pământ, printre zidurile prăbușite ale mormântului, unde lupoanca i-ar sări curând în spinare.

— Și ce treabă ai tu cu Senatul Lupilor? l-a întrebat lupoanca.

— Poate că aceeași ca și el, a răspuns Măcelarul și a plecat să-și caute o pradă mai la îndemână.

Partea a III-a

Aurul Ucigașului Negru

Senatul Lupilor se adună de câte ori e lună plină. Vin toți care pot, socotindu-se că acela care nu vine pune la cale vreo înșelăciune, oferindu-se bunăoară să păzească vitele fiilor lui Meschia în schimbul unor ciozvărte. Lupul care lipsește la două adunări ale Senatului trebuie să se supună judecății atunci când se întoarce, iar dacă e găsit vinovat de către Senat este ucis de lupoance.

Puii, și ei, trebuie să se înfățișeze în fața Senatului, pentru ca orice lup mare să-i poată cerceta, dacă dorește, pentru a se încredința că părintele lor a fost un lup adevărat. (Uneori, câte o lupoaică se tăvălește cu un câine, doar ca să facă în ciudă, dar cu toate că odraslele câinilor aduc mult a pui de lup, întotdeauna au o pată de alb undeva, albul fiind

culoarea lui Meschia, care amintește de culoarea pură a Pancreatorului; iar fiii săi o lasă ca însemn pe tot ceea ce ating.)

Așa se face că lupoaica s-a înfățișat în fața Senatului Lupilor la lună plină; puii ei se hârjoneau la picioarele ei, iar Broscoi — care cu adevărat arăta ca un broscoi când lumina lunii pătrundea prin fereastră și-i colora pielea în verde — stătea lângă lupoaică, încleștându-se de blana fustei ei. Mai-marele Haiticului ședea pe jilțul cel mai înalt și, dacă s-a mirat să vadă pe-un fiu al lui Meschia adus în fața Senatului, urechile lui n-au arătat-o. Și a cântat:

„Iată-i pe cei cinci copii!

Fii și fiice, născuți vii!

De sunt înșelăciune, spuneți acuuuuu-uuuuu-uuuuu!

De vreți a vorbi, vorbiți acuuuuu-uuuuu-uuuuu!”

Când puii sunt aduși în fața Senatului, părinții lor n-au voie să-i apere dacă sunt provocați; dar în oricare altă împrejurare, oricine caută să le facă rău cade ucis.

— *Vorbiți ACUUU-UUU-UUUM!*

Pereții au răspuns cu ecou, încât în colibele din vale, fiii lui Meschia și-au baricadat ușile, iar fiicele lui Meschiane și-au strâns la piept pruncii.

Atunci Măcelarul, care aștepta în spatele ultimului lup, a ieșit în față.

— De ce vă codiți? a întrebat el. N-oi fi eu deștept — sunt prea puternic să mai fiu și deștept, după cum bine

Înțelegeți. Dar aici sunt patru pui de lup, și un al cincilea care nu e lup, ci prada mea.

La aceste vorbe, lupul a întrebat:

— Ce drept are *el* să vorbească aici? Doar *el* nu e lup.

Mai multe voci au răspuns:

— Oricine are dreptul să vorbească, dacă un lup îi cere să mărturisească. Vorbește, Măcelarul!

Atunci lupoaica și-a slăbit sabia în teacă și s-a pregătit pentru ultima ei bătălie, dacă la asta avea să se ajungă. Parcă era un demon, cu fața ei suptă și ochi arzători, căci un înger adesea e doar un demon care se pune între noi și vrăjmașul nostru.

— Zici că nu-s lup, a continuat Măcelarul. Și bine zici. Știm cum miroase un lup și-i știm glasul și înfățișarea. Lupoaica asta l-a luat pe acest fiu al lui Meschia drept pui al ei, dar cu toții știm că dacă ai drept mamă o lupoaică nu înseamnă că devii pui de lup.

Lupul a strigat:

— Lupi sunt aceia ai căror tați și mame sunt lupi! Eu îl iau pe acest pui drept fiu al meu!

S-au auzit hohote de râs la vorbele acestea și, când hohotele s-au stins, o voce ciudată a continuat să râdă. Era Cel Care Râde, venise să-i dea sfat Măcelarului înainte de Senatul Lupilor.

— Mulți au vorbit astfel, ha, ha, ha! a hohotit el. Dar puii lor au hrănit haiticul.

— Au fost omorâți pentru blana lor albă, a zis Măcelarul. Pielea e sub blană. Cum să trăiască ăsta? Dați-mi-l mie!

— Trebuie să vorbească doi, a atras Mai-Marele luare aminte. Așa e pravila. Cine vorbește în apărarea puiului aici de față? E un fiu de-al lui Meschia, dar e oare și lup? Doi care nu-s părinții lui trebuie să-i ia apărarea.

Atunci Cel Gol, care face parte din Senat pentru că e dascălul lupilor mai tineri, s-a ridicat de la locul său:

— Niciodată n-am avut drept învățăcel un fiu de-al lui Meschia. S-ar putea să învăț câte ceva de la el. Îi iau apărarea.

— Încă unul, a spus Mai-Marele. Unul mai trebuie să vorbească.

Tăcerea era deplină. Atunci Ucigașul Negru a înaintat din fundul sălii. Toți se tem de Ucigașul Negru, căci, cu toate că mantia lui e la fel de moale ca blana unui pui din cei mici, ochii lui ard în noapte.

— Doi dintre cei care nu sunt lupi au vorbit deja aici. Oare n-am și eu dreptul să vorbesc? Am aur.

Și a ridicat o pungă.

— Vorbește! Vorbește! au răsunat o sută de voci.

— Pravila mai spune și că viața unui pui poate fi cumpărată, a zis Ucigașul Negru și și-a răsturnat aur în palmă, și astfel a răscumpărat un imperiu.

Partea a IV-a

Brazda lui Pește

Dacă ar fi să se înșiruie toate aventurile lui Broscoi — cum a trăit printre lupi și a învățat să vâneze și să se lupte —, multe cărți s-ar umple. Dar cei prin venele cărora curge

„Angele neamului din vârful muntelui de dincolo de Urth îi simt întotdeauna chemarea până la urmă; și a venit și clipa în care Broscoi a dus cu sine foc în Senatul Lupilor și a spus:

— Iată Floarea Roșie. În numele ei voi cârmui.

Și când nimeni nu i s-a împotrivit, s-a pus în fruntea lupilor și i-a numit poporul regatului său, și în curând au început să vină la el și oameni, nu numai lupi, și cu toate că încă era doar un copil, părea întotdeauna mai înalt decât oamenii din jurul său, căci prin venele lui curgea sângele lui Vară Timpurie.

Într-o noapte, când se deschideau trandafirii sălbatici, Vară Timpurie i-a apărut în vis și i-a vorbit despre mama lui, Pasărea Pădurii, și despre tatăl și unchiul ei, și despre fratele său. Și-a găsit fratele, care se făcuse păstor, și împreună cu lupii și Ucigașul Negru și mulți alți oameni s-au dus la rege și și-au cerut moștenirea. Regele era bătrân și fiii lui muriseră fără a avea fii, așa că le-a dat moștenirea, iar din ea Pește și-a ales orașele și câmpurile, și Broscoi și-a luat înălțimile sălbatice.

Dar numărul oamenilor care-l urmau pe el creștea. Furau femei de la alte neamuri și zămisleau prunci, și când n-a mai fost nevoie de lupi și aceștia s-au întors în sălbăticie, Broscoi a socotit că oamenii lui aveau nevoie de un oraș în care să sălășluiască și să aibă ziduri care să-i apere când bărbații plecau la război. S-a dus la cirezile lui Pește și a luat de acolo o vacă albă și un taur alb, i-a înjugat la un plug și cu ajutorul lor a tras o brazdă care avea să hotărânicească zidul. Pește a venit să-și ia înapoi vitele tocmai când oamenii se pregăteau

să construiască zidul. Oamenii lui Broscoi i-au arătat brazda și i-au spus că acela avea să fie zidul lor, dar Pește a râs și a sărit peste ea, iar ei, știind că lucrurile mici care sunt batjorite nu cresc niciodată mari, l-au lovit de moarte. Și cum Pește era de-acum bărbat în toată firea, prorocirea făcută la nașterea lui Vânt de Primăvară s-a împlinit.

Când Broscoi l-a văzut pe Pește mort, l-a îngropat în brazdă, pentru ca pământul să devină mănos. Așa-l învățase pe el Cel Gol, căruia i se mai spunea și Sălbaticul, sau Squanto.

XX

Cercul vrăjitorilor

A doua zi dimineța, la prima geană de lumină, am pătruns în jungla muntelui ca și când am fi intrat într-o casă. În spațele nostru, razele soarelui jucau pe iarbă, tufăriș, pietre; am trecut printr-o cortină de vițe încâlcite și atât de dese, încât a trebuit să le retez cu spada, iar înaintea noastră nu zăream decât întunecime și trunchiurile înalte ale copacilor. Nici o găză nu zumzăia acolo, nici o pasăre nu ciripea. Vântul nu sufla. La început, pământul gol pe care pășeam era aproape la fel de pietros ca și coastele muntelui, dar înainte să fi străbătut o leghe s-a mai netezit și în cele din urmă am ajuns la o scară scurtă care cu siguranță fusese tăiată cu hârlețul.

— Uite, a zis băiatul și mi-a arătat ceva roșu, cu formă ciudată, aflat pe treapta cea mai de sus.

M-am oprit să mă uit. Era un cap de cocoș; ace dintr-un metal negru îi fuseseră înfipite în ochi, iar în cioc ținea o fâșie de piele de șarpe năpârlită.

— Ce-i asta? a întrebat băiatul făcând ochi mari.

— Cred că o amuletă.

— Lăsată de o vrăjitoare? Ce înseamnă?

Am încercat să-mi aduc aminte puținul pe care-l știam despre acea așa-zisă artă. În copilărie, Thecla fusese îngrijită de o dădacă. Femeia înnodea și deznodea noduri ca să grăbească nașterea copiilor și zicea că la miez de noapte vede chipul viitorului soț al Theclei (o fi fost al meu, oare?) oglindit într-un platou pe care se puneau torturile de nuntă.

— Cocosul, i-am spus eu băiatului, este vestitorul zilei, cântatul lui în zori aduce soarele, așa zic cei care cred în magie. A fost orbit poate ca să nu vadă când se ivesc zorile. Șarpele care își leapădă pielea înseamnă purificare sau reînținerire. Cocosul orbit ține în cioc pielea veche.

— Și ce înseamnă asta? a întrebat din nou băiatul.

I-am spus că nu știu; dar în sufletul meu eram sigur că era o vrajă împotriva venirii Soarelui Nou și într-un fel mă durea să descopăr că cineva se împotriva reînnoirii în care sperasem cu atâta ardoare când fuseseam băietan, dar în care credeam prea puțin acum. În același timp, eram conștient că duceam asupra mea Gheara. Dușmanii Soarelui Nou ar fi distrus Gheara fără doar și poate dacă ar fi pus mâna pe ea.

Am mers mai departe, însă după mai puțin de-o sută de pași am dat peste niște bucăți de pânză roșie agățate de copaci; unele erau fâșii simple, pe altele însă erau tot felul de semne pictate cu negru, pe care nu le înțelegeam — sau mai bine zis îmi păreau un fel de simboluri și ideograme de felul

celor folosite de cei care se dau mai învățați decât sunt, pentru a imita înscrisurile astronomilor.

— Mai bine ne-am întoarce din drum, am spus eu. Sau ocolim locul ăsta.

Nici n-am terminat bine de vorbit, că am și auzit un zornăit în spatele meu. O clipă chiar am crezut că siluetele care pășiseră în potecă erau demoni, cu ochi uriași și dungi negre, albe și roșii; apoi am văzut că erau doar bărbați în pielea goală, cu trupurile pictate. La mâini aveau gheare de oțel, pe care le-au ridicat ca să le văd mai bine. Am tras-o din teacă pe *Terminus Est*.

— Nu te oprim din drum, a zis unul din ei. Mergi mai departe. Lasă-ne aici, dacă așa vrei.

Mi s-a părut că, sub vopsea, pielea lui era albă și părul blond, ca al celor de la miazăzi.

— Nici să nu-ncercați s-o faceți. Cu tăișul ăsta lung v-aș omorî pe amândoi înainte să mă atingeți.

— Atunci mergi, a spus bălaiul. Dacă n-ai nimic împotriva să-l lași pe copil cu noi.

Auzindu-i vorbele, m-am uitat spre Severian cel mic. Dar băiatul dispăruse de lângă mine.

— Dacă însă vrei să ți-l dăm înapoi, îmi vei da spada și vei veni cu noi.

Fără să se arate înspăimântat, bărbatul pictat s-a apropiat și și-a întins mâinile spre mine. Ghearele de oțel ieșeau dintre degetele lui, fiind prinse de două tije înguste de fier, pe care le ținea în palme.

— A doua oară nu ți-o mai cer, a zis el.

Am vârât spada în teacă, am desprins cureaua tecii și i le-am pus pe toate în mâini.

Bărbatul a închis ochii. Pleoapele erau pictate cu puncte negre înconjurate de cercuri albe, așa cum au unele omizi pentru ca păsările să le ia drept șerpi.

— Spada asta a băut mult sânge.

— Da, am spus eu.

A deschis ochii și m-a privit fără să clipească. Chipul lui pictat — la fel ca și al celui alt, care stătea la un pas în spațele lui — era lipsit de orice expresie, ca o mască.

— O spadă abia făurită ar avea puțină putere aici, dar asta ar putea face rău.

— Mă aștept să-mi fie dată înapoi când eu și fiul meu vom pleca. Ce-ați făcut cu el?

N-a răspuns. M-au ocolit, unul pe-o parte, celălalt pe partea cealaltă, și au mers pe potecă în direcția în care mersesem și eu cu băiatul. M-am luat după ei.

Aș putea spune că locul în care m-au dus era un sat, dar nu un sat din cele obișnuite, adică așa ca Saltus, nici măcar un loc precum îngrămădirea de colibe ale autohtonilor, care uneori sunt numite sate. Aici copacii erau mai mari și mai îndepărtați unii de alții decât în orice pădure pe care-o văzusem în viața mea, iar baldachinul frunzelor lor alcătuia un tavan de nepătruns, la câteva sute de cubiți deasupra capului. Erau atât de mari copacii aceștia, încât îți venea să crezi că de evuri întregi creșteau; o scară ducea la o ușă în trunchiul unuia dintre ei, în care fuseseră tăiate ferestre. O casă cu

câteva caturi fusese construită pe ramurile altui copac, și ceva ca un uriaș cuib de granguri se legăna de crengile unui al treilea. Chepenguri deschise arătau că pământul de sub picioarele noastre era străbătut de galerii.

Am fost dus la unul dintre aceste chepenguri și mi s-a spus să cobor pe o scară rudimentară ce ducea în întuneric. Preț de o clipă m-am temut (nu știu de ce) să nu coboare prea în adânc, în caverne cum poate erau cele de sub visteria întunecată a oamenilor-maimuță. Dar n-a fost așa. După ce am coborât cât de patru ori înălțimea mea, nu mai mult, și am trecut printre un fel de rogojini rupte, m-am pomenit într-o încăpere subterană.

Gaura a fost acoperită și totul s-a cufundat în beznă. Orbecăind, am explorat locul și am măsurat că avea o suprafață de trei pași pe patru. Podeaua și pereții erau din pământ, iar tavanul, din trunchiuri necojite; și nici o mobilă.

Ne luaseră pe la mijlocul dimineții. Peste șapte ronduri, avea să se întunece. Dar poate că până atunci voi fi dus în fața vreunui mai-mare al locului. Și-atunci aveam să fac tot ce-mi stătea în putință să-l conving că băiatul și cu mine eram inofensivi, prin urmare puteam fi lăsați să mergem în treburile noastre. Iar dacă nu se întâmpla cum speram, aveam să urc scara și să încerc să sparg chepengul. Așa că m-am așezat frumușel în așteptare.

Sunt sigur că nu am dormit; ci mi-am folosit darul pe care-l am de a rechemă trecutul și astfel, măcar în spirit, am părăsit locul acela întunecat. Cel puțin o vreme am privit la animalele din necropola din spatele zidului Citadelei, așa

cum făceam când eram băietan. Am văzut găștele, ca niște capete de săgeți, zburând pe cer, și am urmărit venirile și plecările vulpilor și iepurilor. S-au mai luat o dată la întrecere pe iarbă, de hatârul meu, și apoi și-au lăsat urmele pe zăpadă. Triskele zăcea ca mort pe mormanul de gunoi dindărătul Turnului Ursului; m-am dus la el, l-am văzut tremurând și și-a ridicat capul, ca să mă lingă pe mână. La un moment dat, ședeam cu Thecla în celula ei strâmtă, și ne citeam cu voce tare unul altuia și ne întrerupeam din citit ca să discutăm în contradictoriu despre ceea ce citisem.

„Lumea se oprește, ca un ceas”, zicea ea. „Increatul e mort, cine-l va recrea? Cine-ar putea?”

„Ceasurile se opresc atunci când le mor stăpânii.”

„Asta-i o superstiție.” Mi-a luat cartea din mâini ca să mi le poată ține între mâinile ei cu degete lungi și foarte reci. „Când stăpânul se află pe patul de moarte, nimeni nu mai toarnă apă curată înăuntru. Omul moare, iar surorile se uită la cadran, să noteze clipa precisă. Mai târziu, îl găsesc oprit, iar clipa neclintită.”

„Vrei să spui că se oprește înaintea morții proprietarului? Prin urmare, dacă universul se oprește acum, nu înseamnă că Increatul a murit — doar că nu a existat niciodată.”

„Dar e bolnav. Uită-te în jurul tău. Uită-te la locul ăsta și la turnurile de deasupra ta. Severian, știi că nu te-ai uitat niciodată?”

„Dar ar putea să roage pe altcineva să umple mecanismul”, am sugerat eu și apoi, dându-mi seama ce spuseseam, am roșit.

Thecla a râs: „Nu te-am mai văzut roșind de când mi-am scos prima oară veșmântul în fața ta. Ți-am pus mâinile pe șașii mei și tu ai roșit ca o fragă. Îți amintești? Cum adică să spună cuiva să-l umple? Unde-a dispărut tânărul ateist?”

Mi-am pus mâna pe coapsa ei. „E zăpăcit, așa cum era și atunci, de prezența divinității.”

„Înseamnă că nu crezi în mine? Poate ai dreptate. Probabil că sunt ceea ce vă bântuie mințile vouă, tortionarilor tinere, o prizonieră frumoasă, încă nemutilată, care vă folosește ca să-și satisfacă poftele trupești.”

Încercând să fiu galant, i-am spus: „Asemenea visuri, cum ești tu, îmi depășesc puterile.”

„Ba nicidecum, atâta vreme cât tu ai putere asupra mea.”

Era ceva în celulă cu noi. M-am uitat la ușa cu zăbrele și la felinarul Theclei, cu oglinda lui de argint, apoi în toate ungherele. Celula s-a întunecat și odată cu lumina a dispărut și Thecla, și chiar și eu, dar ceea ce pătrunsese în amintirea mea era încă acolo.

— Cine ești, ce vrei să faci cu noi? am întrebat.

— Știi bine cine suntem, și noi știm cine ești.

Vocea era rece și poate cea mai autoritară pe care o auzisem vreodată. Nici măcar autocratul însuși nu vorbea astfel.

— Și cine sunt eu?

— Severian din Nessus, Lictorul din Thrax.

— Într-adevăr, sunt Severian din Nessus. Dar nu mai sunt lictorul din Thrax.

— Așa vrei să ne faci să credem.

S-a lăsat din nou tăcerea și după o vreme am înțeles că anchetatorul nu mă lua la întrebări, ci voia să mă oblige ca, dacă îmi doream libertatea, să mă justific în fața lui. Tare aș fi vrut să pun mâinile pe el — era la vreo câțiva cubiți de mine, nu mai mult — dar știam că mai mult ca sigur era înarmat cu ghearele de oțel pe care mi le arătaseră paznicii de pe potecă. Și mai voiam — și nu era pentru prima oară — să scot Gheara din săculețul ei de piele, cu toate că n-aș fi putut face o prostie mai mare.

— Arhonteile din Thrax mi-a cerut să omor o anumită femeie. Iar eu am eliberat-o, așa că a trebuit să fug din oraș.

— Trecând cu ajutorul magiei de posturile de soldați.

Întotdeauna am socotit că aceia care se dau drept făcători de minuni sunt șarlatani; dar acum, ceva din vocea anchetatorului meu mi-a dat de înțeles că, încercând să-i înșele pe alții, se înșelau și pe ei înșiși. Vocea era batjocoritoare, dar la adresa mea, nu a magiei.

— Poate, am zis eu. Ce știi despre puterile mele?

— Că nu ți-ajung să scapi din locul ăsta.

— N-am încercat să scap, dar am fost tot timpul liber.

— N-ai fost liber, a spus el puțin derutat. Ai adus-o pe femeie aici doar cu puterea minții.

Am dat aerul afară din plămâni în așa fel încât oftatul să nu mi se audă. În antecamera Casei Absolute, o fetiță crezuse odată că sunt o femeie înaltă, atunci când Thecla luase pentru câteva clipe locul personalității mele. Acum se pare că Thecla cea din amintire vorbise prin gura mea.

— Înseamnă, am spus eu, că sunt un necromant, care are putere asupra spiritelor morților. Căci femeia aceea e moartă.

— Ne-ai spus că ai eliberat-o.

— Era vorba de o altă femeie, care semăna puțin cu cea moartă. Ce-ați făcut cu fiul meu?

— N-a zis că-i ești tată.

— Îi umblă tot felul de găgăuni prin cap, am spus eu.

Nici un răspuns. După o vreme, m-am ridicat și am pipăit încă o dată pereții temniței mele subpământene; pământ și iar pământ, ca și înainte. Nu văzusem nici o lumină, nu auzisem nici un sunet. Dar mi-a trecut prin cap că poate chepengul fusese acoperit cu o rogojină sau ceva asemănător, doar pentru a ascunde orice urmă de lumină a zilei, și dacă chepengul acela era bine construit, putea fi ridicat fără zgomot. Am urcat pe primul fusc el al scării; a trosnit sub greutatea mea.

Am mai urcat un fusc el, și încă unul, dar fiecare a trosnit. Când am încercat să urc pe al patrulea, mi-am simțit țeasta și umerii înțepați ca de vârfuri de pumnal. Un firicel de sânge din urechea dreaptă mi s-a scurs pe gât.

M-am retras pe al treilea fusc el și am pipăit deasupra capului. Ceea ce luasem drept rogojini rupte, când coborâsem în încăperea subterană, s-au dovedit a fi o sumedenie de așchii de bambus, ancorate, nu știu cum, în puț, cu vârfurile îndreptate în jos. Coborâsem ușor pentru că trupul meu le împinsese la o parte; dar acum mă împiedicau să scap. Am apucat o așchie și am încercat s-o rup; poate că aș fi reușit dacă o apucam cu ambele mâini, însă cu una singură mi-era cu neputință. Să fi avut lumină și răgaz mai mult, aș fi izbutit să-mi croiesc

drum printre ele; lumină să zicem că mi-aș fi făcut, dar nu îndrăzneam să risc. Așa că am sărit înapoi pe podea. Am mai dat o dată ocol temniței, fără să descopăr nimic din ce nu știam dinainte, și totuși părea imposibil ca anchetatorul meu să fi urcat scara fără a scoate un sunet, deși poate că avea el o taină ce-l ajuta să treacă printre așchiile de bambus. M-am pus în patru labe și am înconjurat încăperea — n-am descoperit nimic nou.

Am încercat să mut scara — în zadar, era bine fixată la locul ei; și atunci, pornind din colțul cel mai aproape de puț, am sărit și am atins peretele cât mai sus cu putință, apoi am făcut o jumătate de pas într-o parte și iar am sărit. Când am ajuns la un loc ce se afla cam în partea opusă celui în care șezusem înainte, am descoperit ce căutam: o gaură dreptunghiulară, având poate un cubit în înălțime și doi în lățime, a cărei muchie de jos se găsea puțin mai sus de capul meu. Poate că anchetatorul meu pe aici coborâse, neauzit, cu ajutorul unei frânghii, și tot pe aici dispăruse; dar mai curând cred că-și scosese doar capul și umerii în afară, pentru ca vocea să-i sune ca și când el se afla chiar acolo, în încăperea, cu mine. M-am apucat de marginea găurii, am sărit și m-am tras în sus.

XXI

Duelul magiei

Încăperea ce urma celei în care fusesem întemnițat părea aproape identică, doar podeaua era mai înaltă. Bineînțeles că bezna era deplină; dar acum fiind încredințat că nu mă vedea nimeni, am scos Gheara din săculeț și m-am uitat în jur la lumina ei care, fără să fie puternică, îmi era de ajuns.

Acolo nu era nici o scară, dar o ușă îngustă dădea în ceea ce am bănuir a fi o a treia încăpere subterană. Am pitit Gheara, am pășit peste prag și m-am pomenit într-un tunel, la fel de îngust pe cât era cadrul ușii și care a cotit și iar a cotit până să apuc să fac doisprezece pași. Întâi am crezut că este un simplu coridor făcut anume să împiedice lumina să trădeze gaura din peretele încăperii în care stătusem prizonier. Dar ar fi fost de ajuns două sau trei coturi. Pereții parcă se curbau și se despărțeau; cu toate acestea, bezna era la fel de adâncă. Am mai scos Gheara o dată.

Poate din pricină că spațiul în care mă aflam era atât de strâmt, gema a părut mai luminoasă; însă nu aveam ce vedea în afară de ceea ce mâinile îmi spusese înaintea. Eram singur. Stăteam într-un labirint cu pereți de pământ și un tavan (chiar deasupra capului meu) din bârne nerindeluite; curbele erau atât de strânse, încât lumina Ghearei nu reușea să spargă întunericul.

Tocmai voiam să pun gema la locul ei, când am simțit un miros înțepător și necunoscut. Nasul meu nu este câtuși de puțin la fel de fin precum al lupului din poveste — dimpotrivă, am un simț al mirosului mai slab decât al celor mai mulți oameni. Parcă recunoșteam mirosul, însă mi-au trebuit câteva clipe până să-mi dau seama că era același pe care-l simțisem în antecameră, în dimineața zilei în care evadasem, când mă întorsesem să-l iau pe Jonas după ce vorbisem cu fetița. Ea îmi spusese că o alcătuire fără nume, care căuta ceva, amușinase printre prizonieri; iar eu găsisem o substanță vâscoasă pe podea și zid, acolo unde zăcea Jonas.

Așa că n-am mai vârât Gheara înapoi în pungă; și cu toate că, în rătăcirea mea prin labirint, am trecut de câteva ori peste o urmă fetidă, n-am zărit creatura care-o lăsase. După un rond și mai bine de mers, am ajuns la o scară ce urca printr-un puț scurt, deschis la capăt. Pătratul de lumină a zilei ce se vedea acolo era orbitor și totodată minunat. Am stat o vreme să-mi desfăt privirile cu ea, dar n-am pus piciorul pe scară. Dacă urcam, eram aproape sigur că aveam să fiu prins din nou; eram însă atât de flămând și de însetat, că mă stăpâneam cu greu să nu urc, iar gândul la creatura aceea scârbavnică, aflată

pe urmele mele — fără doar și poate, unul dintre animalele dragi lui Hethor — mă împingea să țâșnesc în sus.

Într-un târziu, am urcat prudent și mi-am înălțat capul deasupra pământului. Nu mă aflam (așa cum crezusem) în satul pe care-l văzusem; labirintul întortocheat mă dusesse dincolo de sat, la o ieșire secretă. Copacii mari și tăcuți erau mai deși aici, iar lumina ce mi se păruse atât de strălucitoare era umbra verde filtrată a frunzelor. Am ieșit de tot și am văzut că puțul pe care-l părăsisem se afla între două rădăcini, un loc atât de pitit încât aș fi putut trece la numai un pas de el și nu aș fi văzut gaura. Aș fi vrut s-o acopăr cu ceva greu, ca să împiedic ieșirea creaturii ce mă vâna sau cel puțin s-o țin în loc o vreme; dar în preajmă nu era nici piatră, nici altceva care să-mi fie de folos.

Aveam eu un obicei al meu, anume să văd încotro e înclinat terenul și, pe cât posibil, să cobor — așa am făcut și acum, și în curând am descoperit un pâraiaș. Deasupra lui, printr-o spărtură în frunziș, se vedea cerul și, privindu-l, am socotit că trecuseră vreo opt-nouă ronduri din acea zi. Am bănuir că satul nu putea fi prea departe de sursa de apă bună, și într-adevăr l-am găsit și pe acesta. Învelit în mantia mea fuliginoasă și stând ascuns în umbră deasă, am urmărit ce se petrece în sat. La un moment dat, un bărbat — care nu era pictat, așa cum fuseseră cei doi care ne opriseră pe potecă — a traversat poiana. În alt moment, un al doilea a coborât din coliba suspendată, s-a dus la pârau, a băut și s-a întors.

Când a început să se întunece, satul s-a trezit la viață. Vreo doisprezece bărbați au coborât din coliba suspendată

și s-au apucat să îngrămădească lemne în mijlocul poienii. Alți trei, îmbrăcați cu robe și ducând toiege cu capetele înfurcite, au ieșit din casa din copac. Alți câțiva, care probabil păziseră potecile pădurii, s-au strecurat afară din umbre imediat ce focul a fost aprins și au întins o țesătură în fața lui.

Unul dintre bărbații în robe stătea cu spatele la foc, iar ceilalți doi se ghemuiseră la picioarele lui; era ceva cu totul aparte în înfățișarea lor, amintindu-mi mai curând de aceea a exultanților decât de a hierodulilor pe care-i văzusem în grădinile Casei Absolute — era ținuta pe care o dă conștiința de a fi conducătorul, chiar dacă tocmai ea îl îndepărtează pe acesta de oamenii de rând. Bărbații pictați și nepictați ședeau pe pământ, cu picioarele încrucișate, cu fața spre cei trei. Am auzit murmur de voci și glasul puternic al celui care stătea în picioare, dar eram prea departe să înțeleg ce spuneau. După o vreme, cei care stăteau ghemuiți s-au ridicat. Unul și-a desfăcut roba ca pe un cort și fiul lui Becan, pe care îl adoptasem, a făcut un pas înainte. Și celălalt și-a desfăcut roba și a scos-o la iveală pe *Terminus Est*, trăgând-o din teacă și arătând mulțimii lama ei strălucitoare și opalul negru din plăsele. Atunci unul dintre bărbații pictați s-a ridicat de jos, a venit în direcția mea (m-am temut că o să mă vadă, cu toate că-mi acoperisem fața cu masca), s-a oprit și a ridicat un chepeng fixat în pământ. Curând a ieșit prin altul, mai aproape de foc, și, cu pas ceva mai grăbit, s-a dus la bărbații cu robe, ca să dea raportul.

Eram aproape sigur de ceea ce le spunea. Mi-am îndreptat umerii și m-am apropiat de foc.

— Nu sunt acolo, am spus. Sunt aici.

Surpriza le-a tăiat multora răsuflarea și, deși știam că pot muri în orice clipă, mi-a plăcut să-i aud cum icnesc.

Bărbatul în robă care se afla la mijloc a zis:

— După cum vezi, nu poți scăpa de noi. Erai liber, dar noi te-am atras înapoi.

Aceeași voce care mă luase la întrebări în temnița de sub pământ.

— Dacă ai mers departe pe Cale, știi că ai mai puțină putere asupra mea decât ar crede neștiutorii. (Nu e greu să imiți felul de-a vorbi al oamenilor ăstora, pentru că ei, la rândul lor, imită felul de-a vorbi al asceticilor și preoteselor, bunăoară al Pelerinilor.) Mi-ați furat fiul, care e și fiul Fia-rei Care Vorbește, precum ai aflat între timp dacă l-ai tras de limbă. Pentru a-l primi înapoi, mi-am dat spada sclavilor tăi și o vreme m-am supus ție. Dar acum îmi iau spada îndărăt.

La umăr e un punct care, dacă îl apeși bine cu degetul, paralizează întregul braț. Mi-am pus mâna pe umărul bărbatului cu robă, care-o ținea pe *Terminus Est*, și-n clipa următoare a scăpat-o la picioarele mele. Cu o prezență de spirit pe care n-aș fi bănuț-o la un copil, băiatul Severian a ridicat-o și mi-a dat-o. Bărbatul cu robă, din mijloc, și-a înălțat toiagul și a strigat:

— La arme!

Servitorii lui s-au ridicat ca un singur om. Mulți aveau ghearele pe care le-am descris mai devreme, alții au scos cuțite. Mi-am prins-o pe *Terminus Est* peste umăr, la locul ei obișnuit, și am spus:

— Doar nu crezi că spada aceasta străveche îmi folosește drept armă? Are virtuți mult mai mari, cum bine ar trebui să știți cu toții.

— Întocmai astfel ne-a spus Abundantius, s-a grăbit să răspundă bărbatul cu robă, care-l adusese pe micul Severian.

Celălalt bărbat cu robă încă își mai freca brațul.

M-am uitat la bărbatul din mijloc, el fiind fără doar și poate cel pomenit. Ochii îi erau ageri și duri ca piatra.

— Abundantius este înțelept, am spus. Încercam să găsesc o cale prin care să-l pot ucide fără ca ceilalți să se repeadă asupra noastră. Și cred că știe, am continuat eu, și blestemul care se abate asupra celor care-i fac rău unui mag.

— Carevasăzică, ești mag, a spus Abundantius.

— Eu, care i-am luat arhontelui prada din mâini și am trecut nevăzut prin mijlocul armiei sale? Da, asta mi s-a spus că sunt.

— Atunci dovedește-ne că ești mag și te vom saluta ca pe-un frate. Dar dacă nu reușești în încercarea la care te supunem sau o refuzi — noi suntem mulți, iar tu nu ai decât o spadă.

— Dacă încercarea e dreaptă, o voi trece, am spus eu. Cu toate că nici tu, nici servitorii tăi nu aveți căderea să mă supuneți la așa ceva.

Era prea deștept să se lase atras într-o asemenea discuție.

— Toți de-aici, în afară de tine, știu despre ce încercare vorbesc și știu și că e dreaptă. Toți pe care-i vezi au trecut-o sau speră s-o treacă.

* * *

M-au dus într-o sală pe care nu o văzusem până atunci, construită din bușteni și ascunsă între copaci. Avea o singură intrare și nici o fereastră. Când au fost aduse torțe, am văzut că înăuntru nu era altceva decât un covor împletit din iarbă. Încăperea era atât de lungă față de lățimea ei, încât părea mai curând un coridor.

— Aici te vei bate cu Decuman, a spus Abundantius și mi l-a arătat pe bărbatul al cărui braț îl amortisem și care părea oarecum surprins că fusese ales. L-ai dovedit la foc. Acum trebuie să te dovedească el, dacă poate. Poți să șezi aici, lângă ușă, ca să fii sigur că nu intrăm să-l ajutăm. El o să stea în capătul celălalt. Nu vă veți apropia unul de altul și nu vă veți atinge, așa cum l-ai atins tu lângă foc. Va trebui să vă țeseți vrăjile, iar mâine-dimineață venim să vedem care-a învins.

Luându-l pe micul Severian de mână, l-am dus în capătul orb al locului aceleuia întunecat.

— Eu o să șed aici, am spus. Sunt încredințat că nu veți veni în ajutorul lui Decuman, dar voi n-aveți de unde ști dacă nu cumva în jungla de afară se găsesc acoliți de-ai mei. Mi-ați arătat încredere, așa că am și eu încredere în voi.

— Ar fi mai bine să lași copilul în grija noastră, a spus Abundantius.

Am clătinat din cap în semn că nu.

— Trebuie să-l am cu mine. E al meu, și când mi l-ați răpit pe potecă, mi-ați răpit jumătate din putere. Nu voi îngădui să mă mai despart de el.

După o clipă, Abundantius a încuviințat din cap.

— Cum dorești. N-am vrut decât să nu i se întâmple nimic rău.

— Nu i se va întâmpla nimic rău, am spus eu.

Pe pereți erau suporturi de fier, în care patru dintre bărbații goi au înfipt torțele înainte să plece. Decuman s-a așezat lângă ușă, cu picioarele încrucișate și punându-și toiagul în poală. M-am așezat și eu și l-am tras pe băiat lângă mine.

— Mi-e teamă, a zis el, înfundându-și chipul mic în mantia mea.

— Ai și de ce să-ți fie teamă. Ultimele trei zile au fost rele pentru tine.

Decuman începuse o incantație molcomă, ritmată.

— Micule Severian, vreau să-mi spui ce s-a întâmplat cu tine pe potecă. M-am uitat după tine, dar te făcuseși nevăzut.

Mi-a luat ceva timp să-l liniștesc și să-l înduplec să vorbească și până la urmă s-a oprit din plâns.

— Au apărut... oamenii în trei culori și cu gheare, și mi s-a făcut frică și am fugit.

— Asta-i tot?

— Și după aia au mai apărut niște oameni în trei culori, m-au prins și m-au făcut să intru într-o gaură sub pământ, unde era întuneric. Apoi m-au trezit și m-au ridicat de acolo și m-am trezit în haina unui om, apoi ai venit tu și m-ai luat.

— Ți-a pus cineva vreo întrebare?

— Un om în întuneric.

— Înțeleg. Micule Severian, să nu mai fugi niciodată așa cum ai fugit pe potecă — înțelegi? Fugi numai dacă fug și eu.

Dacă n-ai fi fugit când i-am întâlnit pe oamenii ăia în trei culori, n-am fi acum aici.

Băiatul a încuviințat din cap.

— Decuman, am strigat eu. Decuman, putem sta de vorbă?

Nu m-a băgat în seamă, deși mi-a făcut impresia că incantația lui murmurată se auzea puțin mai tare. Își ținea fața ridicată, ca și când se uita la bârnele acoperișului, dar ochii îi erau închiși.

— Ce face? m-a întrebat băiatul.

— Țese o vrajă.

— O să pățim ceva din pricina ei?

— Nu, i-am spus eu. Vraji de felul ăsta sunt șarlatanii — ca atunci când te-au ridicat prin gaură astfel încât să arate că celălalt te-ar fi făcut să apari sub roba lui.

Dar chiar în timp ce spuneam acestea, mi-am dat seama că era mai mult decât atât. Decuman își concentra puterea minții asupra mea, așa cum puțini reușesc s-o facă, și simțeam că stau despuiat într-un loc puternic luminat, sub privirile a mii de ochi. Una dintre torțe a pâlpâit și s-a stins. Când lumina din sală s-a împutinat, cealaltă lumină, pe care n-o vedeam, a părut să devină și mai puternică.

M-am ridicat. Există feluri de a ucide fără a lăsa urme și mi le-am trecut pe toate prin minte în timp ce am început să înaintez.

În clipa următoare, sulite au țâșnit din pereți, de-o parte și de alta, lungi de-un cot. Nu erau ca sulitele oștenilor, arme cu energie prin ale căror capete țâșnesc proiectile de foc, ci

prăjini de lemn cu vârf de fier, asemenea parilor folosiți de sătenii din Saltus. Cu toate acestea, puteau ucide de la apropiere, așa că m-am așezat la locul meu.

— Cred că sunt afară, se uită la noi prin crăpăturile dintre bușteni, a zis băiatul.

— Da, acum mi-am dat și eu seama.

— Ce-i de făcut? a întrebat el. Și, văzând că eu nu răspund, a continuat: Cine sunt oamenii ăștia, tată?

Pentru prima oară îmi spunea astfel. L-am tras mai aproape și mi s-a părut că plasa pe care Decuman o înnodea în jurul minții mele a slăbit.

— E doar o bănuială, dar așa zice că aici e o școală pentru magicieni — pentru cultiștii care practică artele secrete, așa le numesc ei. Se zice că au discipoli peste tot — eu unul mă-ndoiesc de asta — și sunt foarte cruzi. Ai auzit de Soarele Nou, micule Severian? El e omul despre care profeții spun că va veni și va alunga gheața și va pune ordine în lume.

— O să-l omoare pe Abaia, a zis băiatul, spre mirarea mea.

— Da, și asta ar trebui să facă, și multe altele. Din câte se spune, a mai venit o dată, cu mult timp în urmă. Știi?

Băiatul a clătinat din cap.

— Pe vremea aceea, treaba lui a fost să facă pace între omenire și Increat, și de aceea a fost numit Conciliatorul. A lăsat în urmă o relicvă vestită, o gemă numită Gheara.

În timp ce spuneam acestea, mâna mi s-a ridicat la ea și, cu toate că n-am slăbit curelușele micului sac în care o țineam, am simțit-o prin pielea subțire. De cum am atins-o,

strălucirea aceea nevăzută pe care Decuman o crease în mintea mea a dispărut aproape cu totul. Nu pot să spun de ce, vreme atât de îndelungată, crezusem că gema trebuia scoasă din ascunzișul ei pentru a-și dovedi puterile. În acea noapte am descoperit că greșisem și am izbucnit în râs.

Auzindu-mă, Decuman și-a curmat incantația și a deschis ochii. Micul Severian s-a strâns și mai mult în mine.

— Nu-ți mai e teamă?

— Nu, am răspuns eu. Ai văzut că mi-a fost teamă?

A încuviințat solemn din cap.

— Ce voiam să-ți spun e că existența relicvei cu pricina pare să le fi dat unora ideea că acel Conciliator folosea ghearele drept arme. Uneori m-am îndoit de existența lui; dar dacă a trăit vreodată o asemenea persoană, sunt sigur că și-a folosit armele împotriva lui însuși. Pricepi ce spun?

Nu prea cred că pricepea, dar el a dat din cap în semn că da.

— Când eram pe potecă, am găsit o amuletă împotriva venirii Soarelui Nou. Oamenii aceia în trei culori, despre care cred că sunt cei care au izbutit în încercarea asta de acum, folosesc gheare de oțel. Cred că vor cu tot dinadinsul să împiedice venirea Soarelui Nou, ca să-i poată lua locul și poate să-i uzurpe puterile. Dacă...

De afară s-a auzit un țipăt.

XXII

Poalele muntelui

Hohotul meu de râs întrerupsese concentrarea lui Decuman, chiar dacă numai pentru o clipă. Țipătul de-afară nu l-a tulburat defel. Plasa lui, din care mare parte se năruise când apucasem Gheara în mână, se înnodea la loc, mai încet dar mai strâns.

Întotdeauna îți vine să spui că asemenea senzații sunt de nedescris, deși rareori se întâmplă să fie. Aveam senzația că atârâ gol între doi sori însuflețiți și că acești sori erau emiserile creierului lui Decuman. Eram scăldat în lumină, dar era strălucirea orbitoare a cuptoarelor, devastatoare și cumva paralizantă. În lumina aceea, nimic nu merita să mai aibă vreo valoare; iar eu eram infinit de mic și demn de dispreț.

Astfel, într-un anumit sens, și concentrarea mea a rămas neclintită. Îmi dădeam seama, oricât de nedeslușit, că Țipătul ar putea să-mi anunțe ivirea unei împrejurări prielnice. Mult mai târziu decât ar fi trebuit s-o fac, poate după ce

douăsprezece răsuflări au trecut prin nările mele, m-am ridicat cu greu în picioare.

Ceva intra pe ușă. Primul meu gând, oricât de absurd ar suna, a fost că era noroi — că o cutremurare zguduise Urth-ul și sala avea să fie inundată de mocirla cine știe cărei mlaștini fetide. Curgea în jurul stâlpilor ușii, orb, încet, și în acest timp o altă torță s-a stins. În curând avea să-l atingă pe Decuman, așa că am strigat să-l avertizez.

Nu știu dacă din pricină că l-a atins creatura sau a auzit vocea mea, fapt e că Decuman s-a tras înapoi de spaimă. Iarăși am fost conștient de ruperea vrăjii, de distrugerea capcanei care mă ținuse între cei doi sori gemeni. Sorii și-au luat zborul și s-au micșorat până au dispărut, iar eu parcă am început să cresc și să mă răsucesc într-o direcție care nu era nici în sus, nici în jos, nici la dreapta, nici la stânga, până când m-am pomenit stând întreg în sala încercării, cu micul Severian înțeleștat de mantia mea.

În clipa aceea, mâna lui Decuman s-a mișcat și ghearele au scăpărat. Habar n-avusesem că le avea la el. Orice-ar fi fost creatura aceea neagră și aproape fără formă, marginea ei s-a despicat așa cum se despică grăsimea sub lovitura biciului. Sângele era tot negru, sau poate verde foarte închis. Sângele lui Decuman era roșu; când creatura s-a scurs peste el, pielea lui a părut să se topească asemenea cerii.

L-am ridicat pe băiat și i-am spus să se prindă cu brațele de gâtul meu și să-mi înconjoare talia cu picioarele, apoi am sărit cu toată puterea. Am atins cu vârfurile degetelor o bârnă a tavanului, dar n-am putut să mă prind de ea. Creatura se

întorcea, oarbă dar hotărâtă. Poate că-și urmărea prada după miros, dar mai curând îmi venea să cred că ceea ce-o călăuzea era gândul — astfel se explica de ce i-a fost atât de greu să mă găsească în antecameră, unde, visând, devenisem Thecla, și atât de ușor în sala de încercare, unde mintea lui Decuman era ațintită asupra minții mele.

Am sărit din nou, dar de data asta nici măcar n-am atins bârna. Ca să iau una din torțele rămase, trebuia să alerg spre creatură. Ceea ce am și făcut și am apucat torța, dar în clipa în care am scos-o din suport, s-a stins.

Ținându-mă cu o mână de suport, am sărit a treia oară, ajutându-mi picioarele cu forța brațului meu; și m-am prins, în sfârșit, cu mâna stângă de o bârnă netedă, subțire. Bârna s-a îndoit sub greutatea mea, dar am reușit să mă trag în sus, cu băiatul în cârcă, până mi-am pus un picior pe suport.

Sub mine, creatura întunecată, fără formă, s-a ridicat, a căzut, s-a ridicat din nou. Încă ținându-mă de bârnă, am scos-o pe *Terminus Est*. O lovitură a mușcat adânc în carnea nămolosă, dar abia de-a ieșit tăișul din ea, că rana a părut că se închide și se lipește. Atunci mi-am îndreptat spada asupra acoperișului de frunze — un vicleșug pe care mărturisesc că l-am împrumutat de la Agia. Era gros, făcut din frunzele junglei, legate cu fibre dure; primele două lovituri disperate n-au prea avut efect, dar la a treia, un snop întreg s-a desprins și a căzut. O parte din el a nimerit în singura torță rămasă, înăbușindu-i flacăra, apoi scuipând o limbă de foc. M-am smucit în sus prin deschizătură și am sărit în noapte.

Sărind așa orbește, cu tăișul ascuțit scos din teacă, e o minune că nu ne-am ucis, pe băiat și pe mine. Am scăpat și spada, și pe băiat când am atins pământul și am căzut în genunchi. Pălălaia roșie a frunzelor uscate devenea tot mai mare, cu fiecare clipă ce trecea. L-am auzit pe băiat scâncind și i-am strigat să nu fugă, apoi l-am ridicat în picioare cu o mână, am apucat-o pe *Terminus Est* cu cealaltă și am rupt-o cu însumi la fugă.

Am alergat toată noaptea prin junglă, fără să știm încotro. Dar am încercat s-o ținem tot în susul pantei — nu numai pentru că drumul spre miazănoapte însemna să urcăm, dar și pentru că știam că riscam mai puțin să cădem într-o râpă. Când a venit dimineața, încă nu ieșisem din junglă și știam la fel de puțin ca înainte unde ne aflam. L-am luat pe băiat în brațe și astfel l-am dus, iar el a adormit în brațele mele.

Peste încă un rond, nu mai aveam nici o îndoială — panta urca acum abruptă în fața noastră și într-un târziu am ajuns la o perdea de vițe, asemenea celei prin care ne croisem drum cu o zi înainte. Tocmai când mă pregăteam să-l pun pe băiat pe pământ, fără să-l trezesc, ca să pot scoate spada, am văzut lumina zilei revărsându-se printr-o crăpătură, în stânga mea. M-am îndreptat într-acolo, mergând cât puteam eu de repede, aproape alergând; am trecut prin ea și am ieșit pe un platou stâncos, acoperit cu iarbă aspră și tufișuri. După alți câțiva pași, am ajuns la un pârau limpede ce susura curgând peste stânci — fără doar și poate pâraul în apropierea căruia dormisem cu băiatul în urmă cu două nopți. Neștiind sau

nepăsându-mi dacă acea creatură fără formă mai era pe urmele noastre, m-am întins și eu pe mal și am adormit.

Eram într-un labirint, asemănător și totuși fără să semene cu întunecatul labirint subteran al magicienilor. În cel de acum, coridoarele erau mai late și uneori păreau să fie galerii la fel de mărețe ca acelea din Casa Absolută. Unele aveau pe pereți oglinzi în care mă vedeam cu pelerina mea zdrențuită și obraji supti, și, aproape lipită de mine, o vedeam pe Thecla, pe jumătate străvezie, îmbrăcată cu o rochie minunată, lungă până-n pământ. Planete se roteau pe traiectorii oblice, curbate, pe care numai ele le vedeau. Urth cel albastru ducea luna verde ca pe un copil, fără a o atinge. Roșul Verthandi s-a preschimbat în Decuman, cu pielea mâncată, tăvălindu-se în propriul său sânge.

Am fugit și am căzut, mișcându-mi convulsiv mădularele. Am văzut stele adevărate preț de-o clipă pe cerul inundat de soare, dar somnul mă atrăgea irezistibil, asemenea gravitației. Am trecut prin dreptul unui perete de sticlă și prin el l-am văzut pe băiat fugind înspăimântat, îmbrăcat în vechea și peticita cămașă cenușie pe care o purtasem ca ucenic, fugind de la nivelul patru, așa mi s-a părut, la Atriumul Timpului. Dorcas și Jolenta veneau mână-n mână, zâmbindu-și una alteia, fără să mă vadă. Apoi autohtoni, cu pielea roșie și picioare crăcănate, cu pene și bijuterii, dansau în spatele șamanului lor, dansau în ploaie. Ondina înota în văzduh, uriașă ca un nor, ascunzând soarele.

* * *

M-am trezit. O ploaie molcomă îmi cădea pe față. Lângă mine, micul Severian încă dormea. L-am învelit cât am putut de bine cu mantia mea și l-am dus înapoi, prin crăpătura din perdeaua de vițe. În spatele perdelei, sub copacii cu ramuri groase, ploaia nu reușea să pătrundă; acolo ne-am întins pe pământ și am adormit la loc. De data asta n-am mai visat și, când m-am trezit, dormisem o zi și-o noapte, iar lumina palidă a zorilor acoperea lumea. Băiatul se sculase și hălăduia printre copaci. Mi-a arătat unde era izvorul, m-am spălat și, pentru prima oară din acea după-amiază în casa de sub stâncă, m-am bărbierit cum am putut mai bine, fără apă caldă. Apoi am regăsit poteca familiară și am apucat-o din nou spre miazănoapte.

— N-o să ne mai întâlnim cu oamenii în trei culori? m-a întrebat el, iar eu i-am spus să nu se teamă și să nu fugă — o să am eu grijă de oamenii în trei culori.

Adevărul era că îmi făceam mai multe griji din pricina lui Hethor și a creaturii pe care o trimisese pe urmele mele. Dacă nu pierise în foc, poate că se îndrepta spre noi; cu toate că îmi păruse a fi o vietate ce se temea de soare, întunericul junglei era însăși esența amurgului.

Un singur bărbat pictat ne-a ieșit în cale, dar nu ca să ni se pună în drum, ci ca să se prosterneze. Mi-a venit să-l ucid, să isprăvesc odată cu toată povestea asta; suntem deprinși să omorâm și să mutilăm doar la ordinul unui judecător, dar deprinderea slăbea în mine pe măsură ce mă depărtam tot mai mult de Nessus și mă apropiam de război și de munții sălbatici. Unii mistici spun că vaporii ce se înalță din bătălii

dăunează creierului, chiar și la depărtare mare dacă-s duși de vânt; or fi având dreptate. M-am mulțumit să-l ridic pe om de jos și să-i spun să se dea la o parte.

— Măreț Mag, a zis el, ce-ai făcut cu întunericul târâtor?

— L-am trimis înapoi în hăul din care l-am tras afară, i-am răspuns eu, fiind aproape sigur că, întrucât nu ne întâlnisem cu acea creatură, Hethor o chemase înapoi, dacă nu cumva murise.

— Cinci dintre noi au transmigrat, a zis omul pictat.

— Înseamnă că puterile voastre sunt mai mari decât am bănuț eu. A omorât sute într-o singură noapte.

N-aveam de unde să știu dacă nu cumva, întorcându-i spatele, nu avea să ne atace, dar n-a făcut-o. Poteca pe care mersesem ca prizonier cu două zile înainte arăta părăsită acum. Nici un paznic nu s-a mai ivit să ne ațină calea; câteva fâșii de pânză roșie fuseseră smulse și călcatе în picioare, dar nu puteam pricepe de ce. Vedeam multe urme de pași pe potecă, acolo unde înainte nu fusese nici una (sau fuseseră șterse).

— După ce te uiți? m-a întrebat băiatul.

— După mîzga animalului de care am fugit noaptea trecută, am răspuns aproape în șoaptă, încă nefiind sigur că nu trăgea cineva cu urechea din spatele copacilor.

— Și o vezi?

Am clătinat din cap în semn că nu.

O vreme, băiatul a mers tăcut. Apoi a spus:

— Severian Mare, de unde a venit?

— Îți aduci aminte povestea? De undeva din vârful munților de dincolo de țărmurile lui Urth.

— Unde trăia Vânt de Primăvară?

— Nu cred că era același vârf.

— Și cum a ajuns aici?

— L-a adus un om rău, am răspuns eu. Și-acum taci o vreme, micule Severian.

Îl rezezisem pe băiat, dar asta numai din pricină că mă tulbura același gând. Hethor trebuie să fi adus toate animalele astea pe furiș la bordul navei pe care muncea el, asta era limpede; și când plecase din Nessus după mine, probabil că o fi dus notulii într-un vas mic, sigilat, pe care-l avea asupra sa — oricât erau de cumpliti, notulii erau la fel de subțiri ca hârtia, după cum bine știa Jonas.

Dar care era treaba cu spurcăciunea aceea din sala de încercare? Apăruse și în antecamera din Casa Absolută, după sosirea lui Hethor, dar cum anume? Și i-o fi urmat pe Hethor și Agia ca un câine, când s-au îndreptat spre miază-noapte, până în Thrax? Am căutat în amintire cum o văzusem atunci când l-a omorât pe Decuman și am încercat să-i ghicesc greutatea: trebuie să fi cântărit cât mai mulți bărbați laolaltă, poate cât un destrier. Prin urmare, ar fi fost nevoie de un car mare ca să fie transportată și ascunsă. Să fi mânat Hethor un asemenea car prin munții ăștia? Imposibil de crezut. Să fi împărțit grozăvenia aia vâscoasă pe care o văzusem noi un car din asta cu salamandra la a cărei distrugere în Thrax fusesem martor? La fel de imposibil de crezut.

Satul părea pustiu când am ajuns în el. O parte din sala de încercare încă mai era în picioare și ardea mocnit. În zadar am căutat acolo rămășițele trupului lui Decuman, dar am găsit toiagul lui pe jumătate ars. Era gol pe dinăuntru și atât de neted încât mi-am zis că, odată îndepărtat mânerul, se transforma într-o sarbacană cu care se trăgeau săgeți otrăvite. Cu siguranță că ar fi fost folosită astfel dacă m-aș fi dovedit prea rezistent la vraja pe care o țesea.

Băiatul trebuie să fi înțeles la ce mă gândeam — după expresia de pe chipul meu și direcția privirii mele.

— Omul ăla chiar era vrăjitor, nu-i așa? Aproape că te-a vrăjit și pe tine.

Am încuviințat din cap.

— Ai zis că nu-i adevărat.

— În unele privințe, micule Severian, nu-s cu mult mai înțelept decât tine. N-am crezut că e adevărat. Am văzut atâtea șiretlicuri — ușa secretă în încăperea subterană unde m-au ținut și felul în care te-au făcut să apari de sub roba omului ăluia. Dar peste tot sunt lucruri întunecate și presupun că aceia care se chinuie să le găsească până la urmă descoperă câteva fără voia lor. Și-atunci devin, așa cum ai spus tu, magicieni adevărați.

— Dacă se pricep la magia adevărată, ar putea să spună tuturor ce să facă.

Am clătinat din cap, fără să răspund nimic, însă de atunci mă tot gândesc la asta. Aș zice că sunt două obiecții la această idee a băiatului, care, dacă ar fi exprimată într-o formă mai matură, ar suna mult mai convingătoare.

Prima e că prea puține cunoștințe sunt transmise de la o generație la alta de către magicieni. Eu mă formasem în ceea ce s-ar putea numi fundamentul științelor aplicate; și de aici știu că progresul științei ține mult mai puțin decât se crede de obicei de considerații teoretice sau de investigație sistematică, ci mai curând de transmiterea informațiilor solide, obținute prin noroc sau intuiție, de la un grup de oameni la cei care vin după ei. Natura celor care caută cu orice preț cunoștințe oculte este să le caute chiar și în moarte și să le transmită disimulat și învăluite în minciuni gratuite, încât nu mai au nici o valoare. Uneori, auzim că unii dintre ei îi învață de bine pe cei dragi, sau pe copiii lor; dar e în firea acestui soi de oameni ca rareori să iubească sau să aibă copii, iar dacă totuși au, arta lor slăbește în putere.

A doua e că însăși existența unor asemenea puteri e dovada unei forțe contrare. Puterile din prima categorie sunt numite întunecate, cu toate că se pot folosi de o lumină ucigașă, așa cum a făcut Decuman; iar pe cele din a doua categorie le numim luminoase, cu toate că îmi vine să cred că uneori se folosesc de întuneric, așa cum un om, chiar dacă e bun, tot trage perdelele patului ca să doarmă. Dar nu greșim când vorbim despre întuneric și lumină, pentru că e limpede că una o presupune pe cealaltă. Povestea pe care i-am citit-o micului Severian spunea că universul nu e nimic altceva decât un cuvânt lung al Increatului. Prin urmare, noi suntem silabele aceluia cuvânt. Dar rostirea oricărui cuvânt este inutilă dacă nu există și alte cuvinte, cuvinte care nu sunt rostite. Dacă o fiară scoate un singur urlet, urletul acela nu are nici

un înțeles; până și vântul are o mulțime de voci, iar cei care stau la adăpost îl aud și știu dacă vremea e furtunoasă ori blândă. Puterile pe care le numim întunecate îmi par a fi acele cuvinte pe care Increatul — dacă Increatul există cu adevărat — nu le-a rostit; sunt cuvinte ce trebuie păstrate într-o cvasiexistență, dacă este ca celălalt cuvânt, cel rostit, să iasă în evidență. Ce nu se spune poate fi important — dar ce se spune este mult mai important. Astfel, faptul că eu aveam cunoștință de existența Ghearei a fost aproape îndeajuns să mă împotrivesc vrăjii lui Decuman.

Și dacă cei care caută lucruri întunecate le găsesc, de ce nu le-ar găsi pe cele luminoase cei care le caută pe acestea? Și nu sunt cei din urmă mai nimeriți să-și transmită mai departe înțelepciunea? Pelerinele, bunăoară, au păzit Gheara, de la o generație la alta; gândindu-mă la asta, am fost și mai hotărât decât înainte să le găsesc și să le-o dau înapoi; căci, dacă nu știusem asta înainte, noaptea în care a apărut alzaboul m-a făcut să înțeleg că eram numai carne și că voi muri și eu, poate chiar foarte curând.

Deoarece muntele de care ne apropiasem se afla la nord și astfel își arunca umbra asupra șei acoperite de junglă, în partea aceea nu creșteau perdele de vițe. Verdele palid al frunzelor era și mai palid, iar numărul copacilor morți era mai mare, cu toate că aici copacii erau mai puțin înalți. Baldachinul frunzelor, pe sub care mersesem toată ziua, s-a spart și după alți o sută de pași s-a spart din nou și în curând a dispărut cu totul.

Atunci muntele s-a înălțat în fața noastră, prea aproape de noi să-l distingem ca fiind chipul unui om. Imense povârnișuri cutate coborau dintr-un troian de nori; știam că nu sunt decât faldurile sculptate ale straielor sale. Cine știe de câte ori s-o fi sculat din somnul său și le-o fi îmbrăcat, poate fără să-i treacă prin minte că vor fi păstrate aici pentru toate veacurile, atât de uriașe că aproape nu puteau fi văzute de neamul omenesc.

XXIII

Orașul blestemat

A doua zi pe la prânz, am dat din nou peste apă, singura pe care aveam s-o bem pe muntele acela. Nu ne mai rămăseseră decât câteva fâșii din carnea uscată pe care mi-o lăsase Cas-doe. Le-am împărțit cu băiatul și am băut din izvor, care era doar un firicel, cât degetul mare de la mână. Ceea ce mi se părea ciudat, după ce văzusem atâta zăpadă pe creștetul și umerii muntelui; mai târziu, aveam să descopăr că povârnișurile aflate mai jos de învelișul alb, unde zăpada s-ar fi putut topi odată cu venirea verii, erau măturate de vânturi. În schimb, pe înălțimi, mormanele albe puteau dăinui și secole întregi.

Păturile noastre erau umede de rouă, așa că le-am întins pe pietre, să se zvânte. Chiar și fără soare, rafalele uscate ale vântului montan le-au zvântat în mai puțin de-un rond. Știam că ne vom petrece noaptea sus pe coasta muntelui, cam așa cum îmi petrecusem prima noapte după ce fugisem

din Thrax. Ceea ce nu a reușit totuși să mă descurajeze. Și asta nu numai pentru că scăpam de primejdiile ce ne amenințaseră în junglă, ci și pentru că lăsam în urmă ceva scârnav. Simțeam că fusesem pângărit și că aerul rece al muntelui mă va curăța. O vreme, sentimentul m-a stăpânit fără să încerc să-l înțeleg; apoi, când am început să urcăm cu adevărat, mi-am dat seama că ceea ce mă tulbura era amintirea minciunilor pe care le spuseseam magicienilor, prefăcându-mă, ca și ei de altfel, că stăpâneam puteri colosale și cunoșteam taine extraordinare. Minciunile fuseseră îndreptățite — mă ajutaseră să-mi salvez viața și s-o salvez și pe a micului Severian. Cu toate acestea, parcă îmi pierdusem din bărbăție din pricină că mă folosisem de ele. Maestrul Gurloes, pe care ajunsesem să-l urăsc încă înainte să părăsesc ghilda, mințise adesea; și acum nu eram sigur dacă îl urăsem pentru că mințea, sau uram să mint din pricină că el mințea.

Și totuși, Maestrul Gurloes fusese la fel de îndreptățit ca și mine, poate chiar mai mult decât mine. Mințise ca să păstreze ghilda și să-i sporească averea, exagerând ori de câte ori le vorbea slujbașilor statului și dregătorilor despre munca noastră și, când era nevoie, trecând sub tăcere greșelile noastre. Făcând aceasta, el, mai-marele de facto al gildei, își apăra propria poziție, de bună seamă; dar o apăra și pe a mea, și pe a lui Drotte, a lui Roche, a lui Eata și pe a tuturor celorlalți ucenici și calfe care aveau s-o moștenească la un moment dat. Dacă ar fi fost omul simplu, brutal, așa cum dorea să-l vadă oamenii, aș fi fost sigur acum că nesinceritatea sa îi servise doar lui. Dar știam că nu era așa; poate că ani întregi se văzuse pe sine așa cum mă vedeam eu acum.

Cu toate acestea, nu eram sigur că ceea ce făcusem fusese pentru a-l salva pe micul Severian. Când el fugise și eu îmi predasem spada, poate că ar fi fost mai bine pentru el dacă m-aș fi luptat — doar eu profitasem atunci, pe loc, de capitularea mea docilă, pentru că, dacă aș fi luptat, aș fi putut fi omorât. Iar mai târziu, după ce scăpasem, mă întorsesem de bună seamă și pentru *Terminus Est*, nu numai pentru băiat; mă întorsesem după ea și în mina oamenilor-maimuță, când băiatul nu era cu mine; fără ea, aș fi devenit un simplu vagabond.

Un rond mai târziu după ce nutrisem asemenea gânduri, mă cățaram pe-un perete de stâncă, ducând în spinare și pe băiat, și spada, și la fel de nesigur ca și înainte de care din ei îmi păsa mai mult. Din fericire, eram în puteri, urcușul nu era din cele grele, iar când am ajuns sus, am dat peste un drum străvechi.

Umblasem prin multe locuri ciudate, însă niciodată sentimentul că la mijloc e ceva nefiresc n-a fost mai puternic. În stânga noastră, la mai puțin de douăzeci de pași, drumul acesta lat se termina, din pricina unei alunecări de stânci care-l rupseseră. În fața noastră se întindea neted, ca în ziua în care fusese isprăvit, o panglică de piatră neagră ce serpuia în sus, spre imensa siluetă al cărei chip se pierdea deasupra norilor.

Băiatul m-a prins de mână când l-am pus jos.

— Mama zicea că nu putem merge pe drumuri, din pricina soldaților.

— Mama ta avea dreptate, i-am spus eu. Dar ea voia să coboare în vale, unde sunt soldații. Fără îndoială că și pe

drumul ăsta au fost soldați cândva, dar au murit cu mult înainte să fi fost sădit cel mai mare copac din jungla de acolo de jos.

Băiatului îi era frig, așa că i-am dat una din pături și l-am învățat cum să se învelească în ea ca să-i stea ca o pelerină. Dacă ne-ar fi văzut cineva, am fi apărut ca o siluetă mică, cenușie, urmată de o umbră disproporționat de lungă.

Am intrat în ceață, ceea ce mi s-a părut ciudat, aflându-ne atât de sus. Abia după ce am urcat deasupra ei și m-am uitat în jos, la suprafața ei luminată de soare, mi-am dat seama că fusese unul dintre norii pe care-i văzusem departe în zare atunci când îi privisem din șa.

Cu toate acestea, acea șa acoperită de junglă, care acum era departe sub noi, se afla ea însăși la mii de cubiți mai sus de Nessus și de valea râului Gyoll. Și mi-am zis că ajunsesem foarte departe, dacă jungla putea crește la asemenea altitudini — aproape de mijlocul lumii, unde era mereu vară și unde clima se schimba numai din cauza înălțimii. Dacă m-aș fi îndreptat spre apus, lăsând în urmă munții, atunci — din ceea ce aflasem de la Maestrul Palaemon — m-aș fi pomenit într-o junglă atât de pestilențială încât cea pe care o părăsisem ar fi părut un paradis, o junglă de coastă cu o căldură aburindă și miriade de insecte fojgăitoare; dar chiar și acolo aș fi văzut însemnele morții, căci, cu toate că și jungla aceea se bucura de soare în aceeași măsură ca orice alt loc de pe Urth, puterea astrului era mai mică decât în vremurile trecute

și, întocmai cum gheața înainta la miazăzi iar vegetația din regiunile temperate se retrăgea din fața ei, tot așa copacii și alte plante de la tropice mureau pentru a face loc nou-veniților.

Cât privisem în jos la nor, băiatul mersese înainte. Deodată s-a oprit și s-a uitat peste umăr la mine, cu ochi strălucitori.

— Cine-a făcut drumul ăsta? a strigat el.

— Oamenii care au sculptat muntele. Trebuie să fi avut energii colosale sub comanda lor și mașini mult mai puternice decât oricare dintre cele pe care le știm noi. Dar tot ar fi trebuit să ducă sfărâăturile de-aici într-un fel sau altul. O mie de care și vagoane trebuie să fi trecut odată pe-aici.

Deși nu eram chiar convinși că așa se întâmplase, pentru că roțile de metal ale unor asemenea vehicule zgârie până și cea mai tare piatră de pavaj din Thrax și Nessus, pe când acest drum era la fel de neted ca o alee pentru procesiuni. Pe-aici n-au trecut decât soarele și vântul, mi-am spus eu.

— Severian Mare, uite! Vezi mâna?

Băiatul arăta spre un pinten al muntelui, mult deasupra noastră. Mi-am întins gâtul ca să văd mai bine, dar la început n-am zărit nimic din ce nu văzusem și înainte: un promontoriu lung de stâncă cenușie neospitalieră. Apoi lumina soarelui a scăpărat pe ceva aflat la capătul stâncii. Sclipire de aur, n-aveam nici o îndoială; și tot atunci am văzut că aurul acela era un inel, iar sub inel am văzut degetul mare

Intinzându-se înțepenit în piatră de-a lungul stâncii, un deget lung de vreo sută de pași, iar celelalte degete, coame deasupra lui.

N-aveam bani și știam ce importanți ar putea fi banii când o să fim obligați să pășim din nou pe pământuri locuite — ceea ce urma să se întâmple până la urmă. Dacă încă mai eram căutat, aurul ar fi putut să-i convingă pe urmăritori să caute în altă parte. Aurul ar fi putut să-i cumpere micului Severian un loc de ucenic într-o gildă onorabilă, căci era limpede că nu mă poate însoți mai departe în călătorie. Dar mai curând inelul ăla mare era doar o foiță de aur ce poleia piatra; chiar și așa, dacă foița putea fi desprinsă și făcută sul, se aduna ceva aur, nu glumă. Fără voia mea, m-am pomenit întrebându-mă dacă o simplă foiță de aur ar fi rezistat atâtea secole. Nu s-ar fi desprins singură și n-ar fi căzut cu mult timp în urmă? Iar dacă inelul era din aur masiv, era o adevărată avere; dar nici toate averile de pe Urth strânse la un loc n-ar fi putut răscumpăra această statuie măreață, și-mi puteam închipui că acela care ceruse să fie făcută avea el însuși o avere necuprinsă. Poate că inelul nu era de aur masiv chiar până la degetul de dedesubt, dar tot trebuia să aibă o oarecare grosime.

Astfel cumpăneam în timp ce urcam din greu. Cu picioarele mele lungi, o luam mereu înaintea băiatului, al cărui pas era mult mai mic. Uneori, drumul era atât de pieptiș, încât nu puteam crede că îl străbătuseră vreodată vehicule încărcate cu piatră. De două ori am trecut peste fisuri, iar una era atât de lată, că mai întâi a trebuit să-l arunc pe băiat până pe partea cealaltă și abia după aceea am sărit și eu.

Speram să dăm peste un izvor înainte să facem popas; dar n-am găsit nici măcar un firicel, iar când s-a înnoptat, n-am avut alt adăpost decât o crăpătură în stâncă, unde ne-am ghemuit înveliți în pături și în mantia mea, și cu chiu, cu vai am adormit.

Ne-am trezit dimineța însetați. Ploile aveau să vină abia în toamnă, și totuși i-am spus băiatului că în acea zi s-ar putea să plouă, și uite-așa am pornit la drum binedispuși. Băiatul mi-a zis că dacă ții o piatră în gură, setea se mai domolește. Era o șmecherie de-a muntenilor, pe care n-o știam. Vântul sufla mai rece decât până atunci; am început să simt cum se subțiază aerul. Din loc în loc, drumul cotea și ne ducea până într-un punct unde ne puteam bucura de câteva raze de soare.

Dar, tot șerpuind, drumul se îndepărta din ce în ce mai mult de inel, până când, într-un târziu, în jurul nostru nu mai era decât umbră, inelul nu se mai zărea, și ne-am trezit că ajunsesem undeva lângă genuinchii statuii aflate în poziție șezândă. Un ultim urcuș pieptiș, atât de pieptiș că mi-aș fi dorit să fi fost săpate niște trepte acolo. Iar apoi, în fața noastră, parcă plutind în văzduhul limpede, câteva fleșe subțiri.

— Thrax! a strigat băiatul, fericit peste poate, ceea ce mi-a dat de înțeles că mama lui i-o fi povestit despre oraș și i-o fi promis, când plecaseră împreună cu bătrânul din casa în care el se născuse, că-l va duce acolo.

— Nu, am zis eu. Nu e Thrax. Seamănă mai degrabă cu citadela mea — Turnul Matachin, și turnul vrăjitoarelor, și Turnul Ursului, și Bastionul Clopotului.

Băiatul m-a privit cu ochii mari.

— Nu, bineînțeles că nu e nici Citadela. Dar eu am fost în Thrax, iar Thrax e un oraș făcut din piatră. Turnurile astea sunt din metal, așa cum erau și ale noastre.

— Au ochi, a zis micul Severian.

Într-adevăr, așa era. Întâi am crezut că-mi joacă feste imaginația, mai ales că nu toate turnurile aveau ochi. Apoi mi-am dat seama că unii nu erau îndreptați spre noi, iar turnurile nu aveau doar ochi, ci și umeri, și brațe; că erau, în fapt, reprezentările metalice ale catafracțiilor, războinicii îmbrăcați în armură din cap până-n picioare.

— Nu e un oraș adevărat, i-am spus băiatului. Ce-am găsit noi aici sunt străjerii Autocratului, așteaptă în poala lui să-i distrugă pe aceia care i-ar face lui rău.

— Nouă or să ne facă ceva?

— Te-nspăimântă gândul, nu-i așa? Ca pe șoareci ne-ar putea zdrobi sub călcătura lor. Dar sunt sigur că n-or s-o facă. Sunt doar statui, străjeri spirituali lăsați aici întru aducere aminte a puterilor lui.

— Și sunt și case mari, a zis băiatul.

Avea dreptate. Clădirile abia de le-ajungeau imenselor figuri de metal până la mijloc și de aceea nu le văzusem din prima clipă. Și iarăși mi-am amintit de Citadelă, unde construcțiile ce nu sfidează stelele se pierd printre turnuri. O fi fost din pricina aerului subțire, dar deodată mi s-a năzărit că

oamenii aceia de metal se înalță încet, apoi tot mai iute, și-și ridică brațele spre cer și se cufundă în el, așa cum ne cufundam noi odată în apele întunecate ale rezervorului luminat de torțe.

Poate că cizmele mele scrâsniseră pe stânca măturată de vânturi, dar nu-mi amintesc să fi auzit un asemenea sunet. S-o fi pierdut în imensitatea creștetului aceluia de munte, fapt e că ne-am apropiat de siluetele verticale la fel de neauziți ca și când am fi pășit pe mușchi. Umbrele noastre, care ni se întinseseră în urmă și apoi în stânga atunci când zărisem prima oară coloșii de metal, se micșoraseră cât niște băltoace în jurul picioarelor; iar acum vedeam ochii fiecărei statui. Mi-am spus că de bună seamă pe unii îi scăpasem pur și simplu din vedere, cu toate că luceau în soare.

Și am ajuns și la o potecă ce șerpuia printre coloși, și printre casele care-i înconjurau. Mă așteptasem la niște clădiri căzute în ruină, asemenea celor din uitatul oraș al lui Apu-Punchau. E drept că erau închise, misterioase, tăcute; dar parcă fuseseră construite numai cu câțiva ani în urmă. Acoperișurile nu se prăbușiseră înăuntru; vițele nu clintiseră din loc pietrele cenușii, pătrate ale zidurilor lor. N-aveau ferestre, arhitectura lor nu te ducea cu gândul la temple, fortărețe, morminte sau orice altă structură cunoscută de mine. N-aveau nici un ornament și le lipsea grația; cu toate acestea, fuseseră construite cu măiestrie, iar formele diferite păreau să sugereze că fiecare avea un rost anume. Siluetele lucitoare se înălțau printre ele nu ca niște statui, ci ca și când fuseseră oprite în loc de un vânt neașteptat, înghețat.

Am ales o clădire și i-am spus băiatului că vom intra în ea chiar dacă trebuie să forțăm ușa, iar dacă eram norocoși, găseam apă și poate și ceva de-ale gurii. Zadarnică lăudăroșenia mea. Ușile erau la fel de solide ca și pereții, acoperișul la fel de trainic precum temelia. Nici dacă aș fi avut un topor, nu cred că aș fi izbutit să-mi sparg drum înăuntru, iar pe *Terminus Est* nu îndrăzneam s-o folosesc la tăiat. Tot izbind și căutând vreun punct mai șubred, am pierdut câteva ronduri. Nici a doua și nici a treia casă nu s-au dovedit mai prietoare.

— Uite colo o casă rotundă, a zis băiatul la un moment dat. Mă duc să mă uit și vin să-ți spun.

Eram sigur că în locul acela părăsit nu i se putea întâmpla nimic rău, așa că i-am zis să se ducă.

S-a întors iute.

— Ușa e deschisă!

XXIV

Cadavrul

Nu pricepusem care era rostul celorlalte clădiri. Dar nici rostul acesteia nu-l descifram — era circulară, acoperită cu o cupolă. Pereții îi erau de metal — nu metalul întunecat, lucios, al turnurilor din Citadela noastră, ci un aliaj deschis la culoare, asemenea argintului lustruit.

Clădirea aceasta scânteietoare se găsea pe un pedestal în trepte, ceea ce m-a mirat, atâta vreme cât impozantele statui ale catafracților în armurile lor străvechi stăteau de-a dreptul în stradă. Avea cinci uși de jur împrejur (îi dădusem ocol înainte de a intra), toate deschise. M-am uitat bine la ele și la podeaua din dreptul pragului, încercând să-mi dau seama dacă stăteau deschise de ani întregi; praf nu prea era la acea înălțime, încât n-am putut să mă dumiresc. După ce-am isprăvit inspecția, i-am spus băiatului să mă lase să intru eu primul, și am pășit înăuntru.

Nu s-a întâmplat nimic. Nici după ce băiatul m-a urmat, ușa nu s-a închis, nici un dușman nu s-a aruncat asupra noastră, nici o energie nu a colorat aerul, iar podeaua a rămas țeapănă sub picioarele noastre. Cu toate acestea, trăiam senzația că intrasem într-un fel de capcană: că afară, pe munte, fusesem liberi, chiar dacă lihniți de foame și arși de sete, iar aici nu mai eram liberi. Cred că aș fi rupt-o la fugă dacă nu era băiatul cu mine. Dar așa, n-am vrut să par superstițios ori înspăimântat, în plus mă simțeam dator să încerc să găsesc mâncare și apă.

Se găseau tot felul de instalații în clădirea aceea, pe care nu știu să le numesc. Nu erau mobilă sau lăzi, nici mașinării așa cum înțeleg eu cuvântul acesta. Majoritatea aveau forme ciudate; am văzut câteva care păreau să aibă nișe în care se putea șede, cu toate că locul arăta foarte strâmt, iar cine s-ar fi așezat acolo ar fi avut în față o parte a instalației respective, în loc să-și vadă însoțitorii. Altele aveau niște alcovuri în care poate că odată dormise cineva.

Instalațiile acestea se înșirau de-a lungul unor coridoare largi, care duceau spre mijlocul structurii, drepte precum spițele unei roți. Privind în josul celui în dreptul căruia intrasem, am întrezărit, ca prin ceață, un obiect roșu, iar pe el, mult mai mic, un altul maro. La început nu le-am acordat prea multă atenție, dar după ce m-am convins că instalațiile pe care tocmai le-am descris nu aveau nici o valoare și nu ne puneau viața în primejdie, l-am dus pe băiat într-acolo.

* * *

Obiectul roșu era un fel de pat foarte sofisticat, cu niște curele ce împiedicau prizonierul să se ridice. În jur se aflau mecanisme al căror rost părea să fie acela de hrănire și eliminare. Patul stătea pe o platformă, iar pe el se afla ceea ce mai rămăsese din trupul unui bărbat cu două capete. Aerul subțiat, uscat al muntelui îl deshidratase de mult — poate că lucrul acesta se întâmplase cu un an în urmă, sau poate cu o mie, așa cum nu puteai spune când fuseseră construite casele. Fusese un bărbat mai înalt decât mine, un exultant poate, și foarte musculos. Acum, eram sigur că aș fi reușit să-i smulg brațul din umăr dintr-o mișcare. Nu-l acoperea nici o legătură în jurul șalelor ori vreun alt veșmânt, și cu toate că noi suntem obișnuiți cu schimbări bruște în dimensiunea organelor de procreație, era ciudat să le văd pe acestea atât de smochinite. Pe capete îi mai rămăseseră fire de păr și mi s-a părut că părul de pe capul drept fusese negru, iar cel de pe stângul, gălbior. Ambele perechi de ochi erau închise, gurile deschise, lăsând la vedere câțiva dinți. Curelele care bănuiam că ar fi trebuit să lege creatura asta de pat nu erau încătărmate.

Dar în momentele acelea mă interesa mai mult mecanismul care-o hrănise cândva. Mi-am zis că mașinăriile străvechi se dovedeau adesea uimitor de trainice, și cu toate că fusese de mult abandonat, mecanismul de-aici nici că ar fi putut avea condiții de păstrare mai bune; am rotit fiecare disc pe care l-am găsit, am mișcat fiecare manetă, în încercarea de a obține din el ceva de mâncare. Băiatul mă urmărea atent și,

după ce am mișcat ba una, ba alta dintre piesele mașinăriei, m-a întrebat dacă vom muri de foame.

— Nu, i-am răspuns eu. Putem rezista fără hrană mult mai mult decât crezi. Mai mare nevoie e să găsim ceva de băut, dar dacă nu găsim nimic aici, cu siguranță vom da de zăpadă mai sus pe munte.

— Cum a murit?

Nu știu de ce încă nu atinsesem leșul. Băiatul însă și-a trecut degetele plinuțe pe un braț uscat ca iasca.

— Oamenii mor. De mirare e că un monstru ca ăsta a trăit. Cele mai multe asemenea creaturi mor la naștere.

— Crezi că ceilalți l-au părăsit aici când au plecat? m-a întrebat băiatul.

— Adică l-au lăsat viu, asta vrei să știi? Poate. Nu și-ar fi avut locul în ținuturile din vale. Sau n-o fi vrut el să plece. Mă gândesc că-l legau de patul ăsta când nu se purta bine. O fi fost nebun, o fi făcut crize de furie violentă. Și dacă așa o fi fost, probabil că și-a petrecut ultimele zile hălăduind pe munte și întorcându-se aici ca să bea și să mănânce, iar când s-au terminat hrana și apa de care depindea viața lui, a murit.

— Înseamnă că aici nu e apă, a tras băiatul concluzia.

— Așa e. Dar nu știm dacă într-adevăr așa s-a întâmplat. O fi murit din alte pricini, înainte să i se fi terminat proviziile. Pe lângă asta, ceea ce-am zis mai înainte ar însemna că omul ăsta a fost un fel de animal de companie sau o mascotă pentru cei care au sculptat muntele. E un loc prea sofisticat ca să ții aici un animal de companie. Mă rog, nu cred că o să pot da din nou drumul mașinăriei ăsteia.

— Cred că trebuie să coborâm, a declarat băiatul când părăseam clădirea circulară.

M-am întors să mă uit în urmă, gândindu-mă cât de prostești îmi fuseseră temerile. Ușile au rămas deschise; nimic nu se clintise, nimic nu se schimbase. Dacă fusese cândva o capcană, nu puteam să cred decât că era una care ruginise așa, deschisă, cu secole în urmă.

— Și eu zic la fel, am spus. Dar ziua e pe sfârșite — uită-te ce lungi ni-s umbrele. Și n-aș vrea să ne prindă noaptea în timp ce coborâm pe partea cealaltă, așa că vreau să văd dacă pot ajunge la inelul pe care l-am văzut azi-dimineață. Te pomenești că o să găsim și apă, și aur. La noapte o să dormim în casa rotundă, să nu ne bată vântul, iar mâine, la prima geană a luminii, începem să coborâm versantul nordic.

Băiatul a dat din cap în semn că a înțeles și nu s-a împotrivit să mă însoțească în căutarea potecii care ducea la inel. Trebuia să fie undeva pe brațul sudic, prin urmare ne întorceam oarecum pe coasta pe care urcasem, cu toate că la grupul de catafracți sculptați și la clădiri ajunsesem dinspre sud-est. Mă temusem că urcușul spre braț va fi anevoios; în loc de asta, exact la poalele peretelui imens care era pieptul și brațul colosului, am găsit ceea ce-mi dorisem cu mult mai devreme: o scară îngustă. Sute și sute de trepte se înșiruiau în fața noastră, încât urcușul nu era cu mult mai ușor, iar pe băiat l-am dus în cârcă mai tot drumul.

Brațul era făcut din piatră netedă, dar era foarte lat, prin urmare nu era pericol ca băiatul să cadă în hău, atâta vreme cât urcam pe mijloc. I-am spus să mă țină de mână și astfel

am mers mai departe cu pas nerăbdător și cu mantia fluturându-mi în vânt.

În stânga noastră se afla urcușul pe care-l începusem cu o zi înainte; mai jos era șaua dintre munți, verde sub acoperământul junglei. Încă și mai departe, încețoșat din pricina depărtării, se înălța muntele unde Becan și Casdoe își zidiseră casa. În timp ce mergeam, am încercat să zăresc sau să disting măcar zona în care se afla și, în cele din urmă, am descoperit ceea ce mi s-a părut a fi peretele stâncii de pe care coborâsem ca să ajung la casă, o pată mică de culoare pe coasta aceluia munte mai puțin înalt, în mijlocul căreia scăpăra cascada, ca un fir de praf irizat.

De cum am deslușit-o, m-am oprit și m-am întors să mă uit în sus, la vârful pe al cărui povârniș urcam. Acum îi vedeam chipul și mitra de gheață, iar sub el umărul stâng, pe care o mie de cavaleriști ar fi avut loc de instrucție sub comanda chiliarhului lor.

Băiatul, care o luase înainte, striga ceva ce nu înțelegeam și arăta în jos, spre clădirile și siluetele verticale ale străjerilor de metal. Mi-a trebuit o clipă să pricep ce voia să-mi spună — fețele statuilor erau răsucite pe trei sferturi spre noi, așa cum fuseseră răsucite pe trei sferturi spre noi și în acea dimineață. Capetele lor se mișcaseră. Și pentru prima oară am urmărit direcția ochilor lor — și am descoperit că priveau spre soare.

Am dat din cap și am strigat:

— Văd și eu!

Ne găseam pe încheietura mâinii, micul platou al palmei se întindea în fața noastră, mai lat și mai sigur decât brațul. Am înaintat cu pas vioi și băiatul a luat-o la fugă înaintea mea. Inelul se găsea pe al doilea deget, un deget mai gros decât trunchiul celui mai uriaș copac. Micul Severian s-a cățarat una-două pe el, ținându-și fără greutate echilibrul pe culme, și l-am văzut întinzându-și mâinile ca să atingă inelul.

A urmat o scăpărare luminoasă — puternică, dar nu orbitoare în razele soarelui de după-amiază; pentru că avea o tentă violetă, mai degrabă a părut ca o întunecime.

Când s-a stins, băiatul a rămas negru și mistuit. Cred că a mai trăit o clipă; capul i-a țâșnit pe spate, brațele i s-au desfăcut larg. Un nor mic de fum, spulberat imediat de vânt. Trupul a căzut, măduarele chircindu-i-se precum picioarele unei insecte moarte, și s-a rostogolit până a pierit din vedere, prăbușindu-se în crăpătura dintre al doilea și al treilea deget.

Eu, care văzusem atâtea arderi cu fierul roșu și abacinări, și folosisem eu însumi fierul (printr-o miriade de lucruri pe care mi le amintesc în amănunt este carnea de pe obrajii Morwennei umplându-se de bășici), abia am reușit să mă clintesc și să mă duc să mă uit la el.

Era plin de oase acolo, în spațiul acela îngust dintre degete, dar erau oase vechi care mi s-au sfărâmat sub picioare când am sărit înăuntru, așa cum se sfărâmau oasele împrăștiate pe potecile necropolei noastre. Nu m-am ostenit să le cercetez. Am scos Gheara. Când m-am blestemat că nu o folosisem când trupul Theclei fusese adus la banchetul

lui Vodalus, Jonas îmi spusese să nu fiu neghiob, pentru că, orice puteri ar avea Gheara, nu ar fi putut întoarce viața în carne arsă.

Și n-am putut să nu mă gândesc că, dacă acum acționa și mi-l dădea înapoi pe micul Severian, oricât aș fi fost de bucuros, l-aș duce într-un loc sigur și mi-aș spinteca gâtul cu *Terminus Est*. Pentru că, dacă Gheara ar face asta, înseamnă că ar fi readus-o la viață și pe Thecla dacă aș fi folosit-o; iar Thecla era parte din mine, moartă pentru totdeauna.

Preț de o clipă, mi-a părut a luci, o umbră luminoasă, sau aurie; apoi leșul băiatului s-a prefăcut în cenușă neagră care a tremurat în văzduhul neliniștit.

M-am ridicat, am vârât Gheara la loc și am pornit-o înapoi, dându-mi ghes întrebarea cât de greu îmi va fi să părăsesc locul acela îngust și să mă întorc pe spatele palmei. (Până la urmă am fost nevoit s-o sprijin pe *Terminus Est* în vârful tăișului și să-mi pun un picior pe un braț al gardei ca să ies de acolo, apoi m-am târât cu capul în jos până am reușit să-i prind măciulia și s-o trag după mine.) Nu amintirile mi-erău nebuloase, ci mintea, pentru o vreme, și-n această nebuloasă băiatul se contopea cu celălalt băiat, Jader, care trăia cu sora lui muribundă în cocioaba de pe stânca din Thrax. Pe cel care ajunsese să însemne atât de mult pentru mine nu l-am putut salva; pe celălalt, care însemnase prea puțin, îl tămaduisem. Într-un anumit sens, aveam impresia că amândoi erau unul și același băiat. Era, fără îndoială, doar o reacție de apărare a minții mele, un adăpost pe care și-l căuta împotriva nebuniei; dar totodată mi se părea că, atâta vreme

cât Jader trăia, băiatul pe care mama lui îl numise Severian nu putea pieri cu adevărat.

Mă gândisem să mă opresc pe mână și să privesc înapoi; dar n-am putut — adevărul e că mă temeam să nu mă apropii de margine și să mă arunc în gol. Și nu m-am oprit până n-am ajuns la scara îngustă ale cărei sute de trepte duceau în jos, până la poala largă a muntelui. Apoi m-am așezat și am găsit încă o dată pata de culoare care era stânca sub care se găsisese casa lui Casdoe. Mi-am amintit de lătratul câinelui cafeniu când ieșisem din pădure și mă îndreptasem spre el. Fusese laș câinele ăla când venise alzaboul, dar murise cu colții înfiți în carnea sfâșiată a unui zoantrop, pe când eu, la fel de laș, ezitasem. Mi-am amintit de chipul drăgălaș și obosit al lui Casdoe, de băiatul care se ițise din spatele fustei ei, de felul în care bătrânul șezuse cu picioarele încrucișate, cu spațele la foc, vorbind despre Fechin. Cu toții erau morți acum. Severa și Becan, pe care nu-i văzusem niciodată; bătrânul, câinele, Casdoe, acum micul Severian, chiar și Fechin, morți cu toții, toți pierduți în negurile ce ne întunecă zilele. Timpul însuși e un lucru — așa-l văd eu — care stă solid, ca un gard de uluci de fier, cu șirul său nesfârșit de ani; iar noi curgem pe lângă el, asemenea râului Gyoll, pe drumul nostru spre marea din care ne vom întoarce doar sub formă de ploaie.

Atunci, pe brațul uriașei statui, am cunoscut ambiția de a cuceri timpul, și pe lângă această ambiție aleanul după sorii îndepărtați este doar pofta unei căpetenii mărunte, împopoțonate cu pene, de a supune alte triburi.

Am șezut acolo până când soarele a fost ascuns aproape de tot de munții ce se înălțau la apus. Ar fi trebuit să fie mai ușor să cobor scara decât fusese s-o urc, dar mi-era cumplit de sete și hurducătura fiecărui pas în jos îmi pricinuia dureri în genunchi. Lumina dispăruse aproape de tot, vântul era ca gheața. O pătură arseese împreună cu băiatul; am desfăcut-o pe cealaltă și mi-am învelit cu ea pieptul și umerii pe sub mantie.

Pe la jumătatea coborâșului, m-am oprit să mă odihnesc. Din zi nu mai rămăsese decât o seceră subțire, maro-roșcată. S-a subțiat și mai mult, până a dispărut cu totul; în aceeași clipă, fiecare dintre uriașii catafracți de metal de sub mine a ridicat câte o mână în semn de salut. Erau atât de tăcuți și au rămas atât de nemișcați, încât aș fi putut să cred că fuseseră sculptați cu mâinile ridicate, așa cum îi vedeam acum.

O vreme, acea priveliște uluitoare mi-a șters amărăciunea cu totul, iar eu am stat și m-am minunat. Am șezut acolo, privindu-i țință, neîndrăznind să mă mișc. Noaptea a dat năvală peste munți; și-n ultima geană de amurg stins, am văzut cum coboară brațele enorme.

Încă amețit, am pătruns din nou în pâlcul tăcut de case așezate în poala statuii. Văzusem cum nu se împlinește un miracol, fusesem însă martor la alt miracol; și chiar și un miracol aparent fără rost este un izvor nesecat de speranță, deoarece ne dovedește că, și când nu înțelegem totul, înfrângerile noastre — cu mult mai numeroase decât puținele și vanele noastre victorii — pot fi la fel de iluzorii.

Printr-o greșeală prostească, am reușit să mă rătăcesc atunci când am încercat să mă întorc la clădirea circulară unde îi spuseseam băiatului că vom înnopta, și eram prea istovit s-o caut. Am găsit în schimb un loc adăpostit, departe de cel mai apropiat străjer, unde mi-am frecat picioarele care mă dureau și m-am învelit cât am putut de bine, să mă feresc de frig. Cred că am adormit aproape imediat, dar curând m-a trezit sunetul unor pași ușori.

XXV

Typhon și Piaton

Când am auzit pașii, am sărit din somn și am scos spada, așteptând în umbră mai bine de-un rond — așa mi s-a părut — dar trebuie să fi fost mai puțin. I-am mai auzit de două ori, rezezi și ușori, însă aveam totuși impresia că sunt ai unui om mătăhălos — un om voinic mergând grăbit, aproape alergând, cu pas ușor și athletic.

Aici stelele se vedeau în toată splendoarea lor; tot atât de strălucitoare pe cât trebuie să se arate navigatorilor ai căror porturi sunt, când urcă în înalturi să întindă zăbranicul auriu ce învelește un continent. Vedeam străjerii nemișcați aproape ca la lumina zilei, la fel și clădirile din jurul meu, scăldate în luminile multicolore a zece mii de sori. Ne gândim cu groază la câmpiile înghețate de pe Dis, cel mai îndepărtat însoțitor al soarelui nostru — dar ai câtor sori om fi noi cel mai îndepărtat însoțitor? Pentru oamenii care trăiesc pe Dis (dacă or fi existând), totul e o noapte lungă și înstelată.

Stând acolo sub stele, aproape că am adormit de câteva ori; și când picoteam, îmi făceam griji pentru băiat, gândindu-mă că poate îl trezisem când sărisem din somn și întrebându-mă oare unde aveam să găesc hrană pentru el atunci când soarele se va vedea din nou. După asemenea gânduri, îmi revenea în minte amintirea morții sale, așa cum năpădește noaptea muntele, un val de negreală și disperare. Am înțeles atunci cum s-a simțit Dorcas când a murit Jolenta. Nu fusese nici un joc sexual între mine și băiat, așa cum bănuiesc că fusese uneori între Dorcas și Jolenta; dar nu iubirea lor carnală îmi trezise la acea vreme gelozia. Profunzimea sentimentului meu pentru băiat fusese la fel de mare ca profunzimea sentimentului lui Dorcas pentru Jolenta, nu mă îndoiesc de asta (și la fel de sigur sentimentul meu a fost cu mult mai profund decât al Jolentei pentru Dorcas). Și m-am gândit că, dacă Dorcas ar fi știut de acest sentiment al meu și dacă ea m-ar fi iubit la fel de mult pe cât o iubeam eu, ar fi fost și ea tot atât de geloasă cum fusesem eu uneori.

Într-un târziu, când n-am mai auzit pașii, m-am ascuns cât am putut de bine, m-am întins și am adormit. Oarecum mă așteptam să nu mă mai trezesc din somnul acela, sau să mă trezesc cu un cuțit la gât, dar nu s-a întâmplat nici una, nici alta. Visând apă, am dormit mult după ivirea zorilor și m-am trezit singur, înghețat și cu măduarele înțepenite.

Nu-mi mai păsa nici de misterul pașilor, nici de străjeri sau de inel, nici de nimic altceva în locul acela blestemat.

Singura mea dorință era să plec de acolo, cât mai iute cu putință; și am fost încântat — deși n-aș fi putut explica motivul — când am descoperit că nu eram nevoit să trec din nou pe lângă clădirea circulară pe drumul spre versantul nord-vestic al muntelui.

De multe ori am simțit că am înnebunit, căci am avut multe aventuri extraordinare, și cele mai extraordinare sunt aventurile care ne înrăuresc cel mai puternic mințile. Asta s-a întâmplat atunci. Un om, mult mai înalt ca mine și cu umeri mult mai lați, a ieșit dintre picioarele unui catafract și a fost ca și când una dintre constelațiile monstruoase de pe cerul nopții căzuse pe Urth și se înveșmântase în carnea omenirii. Căci omul avea două capete, ca un căpcăun dintr-o poveste uitată din *Minunile de pe Urth și din Cer*.

Instinctiv, mi-am dus mâna la plăselele spadei de pe umăr. Unul din capete a izbucnit în râs; cred că a fost singurul hohot pe care l-am auzit vreodată la dezvelirea marelui tăiș.

— De ce te-ai înspăimântat? a strigat el. Văd că ești la fel de bine echipat ca mine. Cum se numește prietena ta?

Oricât eram de surprins, i-am admirat curajul.

— *Terminus Est*, am răspuns și am răscut spada ca să vadă înscrisul de pe oțel.

— „Acesta e locul de despărțire.” Foarte bine. Într-adevăr, foarte bine, și cum nu se poate mai bine că asta se citește aici și acum, pentru că de data asta chiar va fi un hotar între vechi și nou, cum lumea încă nu a văzut. Numele prietenului meu e Piaton, ceea ce mă tem că nu prea înseamnă nimic.

E un servitor mai prost decât al tău, dar poate un armăsar mai bun.

Auzindu-și numele, celălalt cap și-a deschis larg ochii, care fuseseră închiși pe jumătate, și i-a rotit. Gura i s-a mișcat ca pentru a vorbi, dar nici un sunet n-a ieșit din ea. O specie de idiot, fără îndoială, mi-am spus eu.

— Dar acum poți pune la loc arma. După cum vezi, nu-s înarmat, chiar dacă am două capete, și oricum nu vreau să-ți fac nici un rău.

Și-a ridicat mâinile în timp ce vorbea și s-a răsucit într-o parte și-n alta, ca să văd că era complet în pielea goală, ceea ce fusese limpede din prima clipă.

— Ești oare fiul omului mort pe care l-am văzut în clădirea rotundă de-acolo? l-am întrebat eu.

Îmi vârâsem între timp spada în teacă, iar el a făcut un pas înainte, spunând:

— Nicidecum. Sunt chiar omul acela.

Dorcas s-a ivit în gândurile mele ca prin apele maronii ale Lacului Păsărilor și i-am simțit din nou mâna moartă prinzând-o pe-a mea. Înainte să-mi dau seama că vorbesc, am bolborosit:

— Te-am readus la viață?

— Să spunem mai degrabă că venirea ta m-a trezit. Credeai că-s mort, când eu eram doar uscat. Am băut și, după cum vezi, trăiesc din nou. A bea înseamnă a trăi, a te scălda în apă înseamnă a te naște din nou.

— Dacă e adevărat ceea ce-mi spui, e minunat. Dar eu însumi am cumplită nevoie de apă, încât nu mă pot gândi

prea mult la asta. Zici că ai băut, și după felul în care mi-o spui îmi dai de înțeles cel puțin că ești binevoitor față de mine. Te rog, dovedește-o. N-am mâncat și n-am băut de multă vreme.

Capul care vorbea a zâmbit.

— Ai un fel minunat de a te învoi cu ceea ce vreau eu să fac — o cuviință în purtare și-n felul în care ești îmbrăcat pe care o găsesc încântătoare. Tocmai voiam să-ți propun să mergem unde găsim mâncare și băutură pe săturate. Urmează-mă.

Sunt sigur că în momentul acela aș fi urmat oriunde pe oricine mi-ar fi promis apă. De atunci însă, tot încerc să mă conving că m-am dus din curiozitate sau pentru că speram să aflu taina marilor catafracți; dar când îmi amintesc acele clipe și-mi cercetez mintea așa cum a fost atunci, nu găsesc nimic altceva decât disperare și sete. Cascada aflată mai sus de casa lui Casdoe își împletea coloanele argintii în fața ochilor mei, și mi-am amintit de Fântâna Oraculară de la Casa Absolută, și de puhoiul de apă de pe vârful stâncii din Thrax, când deschiseseam poarta ecluzei ca să inunde Vincula.

Omul bicefal mergea înaintea mea ca și când era încredințat că-l urmez, și la fel de încredințat că nu-l voi ataca. Am dat un colț, și mi-am dat seama pentru prima oară că nu mă găsisem, așa cum crezusem, pe una din străzile radiale care duceau spre clădirea circulară. Clădirea se înălța acum în fața mea. O ușă — deși nu era aceea prin care intrasem cu micul Severian — era deschisă ca și înainte, și am intrat.

— Aici, a zis capul vorbitor. Intră.

Obiectul spre care arăta semăna cu o barcă, căptușită peste tot înăuntru, la fel ca barca în formă de nenufar din grădina Autocratului; dar nu plutea pe apă, ci în văzduh. Când am atins copastia, barca s-a clătinat și a săltat sub mâna mea, cu toate că mișcarea a fost atât de mică încât nu s-a văzut.

— Asta trebuie să fie o navetă, am spus eu. N-am văzut niciodată una de-atât de aproape.

— Dacă naveta ar fi o rândunică, asta ar fi — ce să zic — o vrabie, poate. Sau o cârțiță, sau pasărea de jucărie pe care copiii o lovesc cu paleta să o facă să zboare de la unul la altul. Mă tem că politețea cere ca tu să urci primul. Te asigur că nu-i nici un pericol.

Și totuși am ezitat. Vasul avea ceva atât de misterios, că în acel moment n-am îndrăznit să pășesc înăuntru.

— Vin din Nessus și de pe malul răsăritean al Gyollului, am spus eu, și acolo am fost învățați că, pe orice navă, invitatul de onoare e ultimul care urcă și primul care coboară.

— Întocmai, a replicat capul vorbitor și, înainte să-mi dau seama ce se întâmplă, omul bicefal m-a prins de mijloc și m-a aruncat în barcă, așa cum aș fi aruncat eu un băiat.

Barca s-a lăsat în jos și s-a clătinat când am căzut înăuntru, iar în clipa următoare s-a rotit violent când bicefalul a sărit lângă mine.

— Sper că nu credeai că ești mai presus decât mine?

A șoptit ceva și vasul a început să se miște. A alunecat înainte, la început încet, însă prinzând tot mai mult viteză.

— Adevărata politețe, a continuat el, își câștigă numele. Politețea înseamnă fidelitate. Când plebeul îngenunchează în fața monarhului, își oferă grumazul. Și-l oferă pentru că știe că stăpânul său i-l poate reteza dacă vrea. Oamenii simpli de felul ăsta spun — sau mai degrabă obișnuiau să spună în vremurile de demult, mai bune — că eu nu iubesc adevărul. Dar adevărul e că eu tocmai adevărul îl iubesc, recunoașterea deschisă a realității.

În tot acest timp, zăceam amândoi întinși, la nici măcar un lat de palmă distanță între noi. Capul idiot pe care celălalt cap îl numise Piaton se zgâia la mine și-și mișca buzele în timp ce capul celălalt vorbea, scoțând un fel de bolborosit.

Am încercat să mă ridic în capul oaselor. Omul bicefal m-a prins cu un braț de fier și m-a tras înapoi în jos, spunând:

— E periculos. Astea au fost construite ca să stai întins în ele. Doar nu vrei să-ți pierzi capul, nu-i așa? Crede-mă că-i la fel de rău ca atunci când te alegi cu unul în plus.

Barca s-a îndreptat cu vârful în jos și s-a cufundat în întuneric. O clipă am crezut că o să murim, dar senzația pe care am avut-o deodată a fost de viteză amețitoare, același sentiment pe care-l cunoscusem în copilărie când ne lăsam să alunecăm pe crengile sempervirescente, iarna, printre mausolee. După ce m-am obișnuit oarecum cu senzația aceea, am întrebat:

— Te-ai născut așa? Sau Piaton ți-a fost adăugat cu de-a sila cine știe cum?

Cred că începusem deja să-mi dau seama că viața mea depindea de cât de mult puteam să aflu despre ființa asta stranie.

Capul vorbitor a izbucnit în râs:

— Numele meu e Typhon. Poți să-mi spui așa. Ai auzit de mine? Odată am cârmuit această planetă și multe altele.

Eram sigur că minte, așa că am spus:

— Încă se aud ecouri ale poveștilor despre puterea ta... Typhon.

A râs din nou:

— Ți-a venit să-mi spui Imperator sau ceva asemănător, nu-i așa? Încă poți s-o faci. Nu, nu m-am născut așa, de fapt nici n-am fost născut, în sensul în care te-ai gândit tu. Iar Piaton nu mi-a fost grefat. Eu i-am fost grefat. Ce zici de asta?

Barca se mișca atât de repede acum, încât aerul șuiera deasupra capetelor noastre, dar coborârea părea mai puțin abruptă decât înainte. Goneam aproape drept când am întreat:

— Așa ai vrut?

— Așa am poruncit.

— Atunci chiar mi se pare ciudat. De ce să-ți dorești să ți se facă așa ceva?

— Ca să am viață, bineînțeles.

Era prea întuneric acum să văd vreunul din chipuri, cu toate că al lui Typhon era la mai puțin de-un cubit de-al meu.

— Tot ce e viu face în așa fel încât să-și păstreze viața — e ceea ce numim Legea Existenței. Trupurile noastre, înțelegi

tu, mor cu mult înaintea noastră. De fapt, ar fi cinstit să spunem că noi murim doar pentru că mor ele. Medicii mei, care bineînțeles că au fost cei mai buni din multe lumi, mi-au spus că aş putea să iau un trup nou, primul lor gând fiind de a-mi introduce creierul în țeasta ocupată înainte de altul. Înțelegeți care-i buba aici?

— Nu, mă tem că nu-nțeleg, am răspuns, neștiind dacă vorbea serios.

— Fața... fața! S-ar pierde fața, și fața e cea căreia oame-nii sunt obișnuiți să-i dea ascultare!

Mâna lui a prins-o pe-a mea în întuneric.

— Le-am spus, a continuat el, că așa nu merge. Atunci a venit unul care mi-a propus ca întregul cap să fie înlocuit. Va fi chiar mai ușor, zicea el, pentru că legăturile neurale complexe care controlează vorbirea și vederea vor fi păstrate intacte. I-am promis un palatinat dacă va reuși.

— Aș zice că..., am început eu.

Typhon a râs încă o dată:

— Că ar fi mai bine dacă mai întâi s-ar îndepărta capul original. Da, așa m-am gândit și eu. Dar tehnica de a realiza legăturile neurale era dificilă, iar el a constatat că cel mai bun mod — totul făcându-se cu subiecți experimentali pe care i-i puneam eu la dispoziție — era să se transfere chirurgical funcțiile voluntare. Odată isprăvită treaba asta, cele involuntare se transferau la un moment dat de la sine. Ar fi rămas o cicatrice, bineînțeles, dar putea fi acoperită cu o cămașă.

— Și ceva n-a mers cum trebuie?

Mă trăsesem cât mai departe de el cu putință în barca îngustă.

— În principal era o chestiune de timp.

Vigoarea teribilă a vocii lui, necruțătoare până atunci, a părut să se evapore.

— Piaton era unul dintre sclavii mei — nu cel mai masiv, dar cel mai puternic dintre toți. L-am pus la încercare. Nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap că cineva cu forța lui ar putea fi la fel de puternic în a-și urma imboldul inimii...

— Înțeleg, am zis, deși în realitate nu înțelegeam nimic.

— Era și o perioadă de mare confuzie. Astronomii îmi spuneau că activitatea acestui soare se va diminua treptat. Mult prea încet pentru ca schimbarea să se simtă într-o viață de om. S-au înșelat. Căldura lumii a scăzut cu doi la mie în numai câțiva ani, apoi s-a stabilizat. Grânele nu se mai făceau, era foamete, lumea se răscula. Atunci ar fi trebuit să plec.

— Și de ce n-ai plecat?

— Am simțit că era nevoie de o mână fermă. Nu poate fi decât o singură mână fermă, fie că e a cărmuitorului, fie a altcuiva... Și atunci a apărut un făcător de minuni, așa cum se întâmplă în asemenea împrejurări. Nu era un instigator, deși unii dintre miniștrii mei spuneau că este. Eu mă retrăsesem aici cât dura tratamentul meu, și cum bolile și metehnele păreau să-l ocolească pe făcătorul ăsta de minuni, am poruncit să fie adus la mine.

— Conciliatorul, am spus și în clipa următoare aș fi fost gata să-mi pun viața zălog că aveam dreptate.

— Da, ăsta era unul dintre numele lui. Știi pe unde e acum?

— E mort de mii de ani.

— Și totuși e printre noi, n-am dreptate?

Vorbele lui m-au surprins în așa măsură încât m-am uitat în jos, la săculețul atârnat de gâtul meu, să văd dacă lumina azurie nu cumva răzbate din el.

În aceeași clipă, vasul în care călătoream și-a ridicat prora și a început să urce. Geamătul văzduhului din jurul nostru s-a preschimbat în urletul unui vârtej.

XXVI

Ochii lumii

Poate că barca era controlată de lumină — când lumina a scăpărat în jurul nostru, s-a oprit brusc. În poala muntelui suferisem de frig, dar aia n-a fost nimic pe lângă ceea ce simţeam acum. Vântul nu sufla, însă era mai frig decât în cea mai crâncenă iarnă pe care-o trăisem vreodată, iar efortul de a sta în capul oaselor m-a ameţit.

Typhon a sărit afară din barcă.

— De mult n-am mai fost aici. Ah, ce bine e să fii din nou acasă.

Ne găseam într-o încăpere goală, tăiată în rocă dură, un loc mare cât o sală de bal. Două ferestre circulare la capătul îndepărtat lăsau lumina să pătrundă; într-acolo a pornit Typhon cu pas grăbit. Între ele era o distanţă de vreo sută de paşi şi fiecare era lată de zece cubiţi. L-am urmat până am băgat de seamă că picioarele lui desculţe lăsau urme întunecate, distincte. Zăpada pătrunsese prin ferestre şi acoperise

podeaua de piatră. Am căzut în genunchi, am strâns zăpadă în pumni și mi-am umplut gura cu ea.

Nicicând nu gustasem ceva atât de delicios. Fierbințeala limbii mele părea s-o topească și s-o transforme pe loc în nectar; zău că simțeam că puteam rămâne toată viața acolo unde eram, în genunchi, devorând zăpada. Typhon s-a răsucit și, văzându-mă, a izbucnit în râs.

— Am uitat cât de sete ți-e. Continuă. Avem timp. Berechet. Ce voiam să-ți arăt mai poate aștepta.

Gura lui Piaton s-a mișcat și ea, așa cum făcuse și înainte, și am avut impresia că citesc o expresie de milă pe fața idiotului. Ceea ce m-a făcut să-mi vin în fire, poate numai pentru că înghițisem câteva guri de zăpadă topită. După ce-am mai înghițit o gură, am rămas unde eram, am strâns încă o grămăjoară de zăpadă și am spus:

— Mi-ai zis de Piaton. De ce nu poate vorbi?

— Nu poate respira, bietul de el, a răspuns Typhon.

Am văzut că avea o erecție și-și freca mădularul cu o mână.

— După cum ți-am spus, eu controlez toate funcțiile voluntare — în curând o să le controlez și pe cele involuntare. Așa că, deși bietul Piaton încă își poate mișca limba și buzele, e ca un instrumentist care apasă clapele unui corn dar nu poate sufla în el. Când te sature de zăpadă, spune-mi și-o să-ți arăt unde poți găsi ceva de mâncare.

Mi-am umplut din nou gura și am înghițit.

— Gata, am terminat. Da, mi-e foarte foame.

— Bine, a spus el și, întorcând spatele ferestrelor, s-a îndreptat spre un perete lateral al încăperii.

Când m-am apropiat de el, am văzut că măcar asta nu era din piatră (așa cum crezusem). Ci părea un fel de cristal sau de sticlă groasă, fumurie; prin el vedeam jimble și tot soiul de mâncăruri ciudate, nemișcate și desăvârșite, ca într-un tablou.

— Ai un talisman al puterii, mi-a spus Typhon. Acum trebuie să mi-l dai, ca să putem deschide dulapul ăsta.

— Mă tem că nu înțeleg ce spui. Vrei spada mea?

— Vreau obiectul pe care-l porți atârnat de gât, a zis și a întins mâna spre el.

M-am dat un pas îndărăt.

— N-are nici o putere.

— Atunci nu ai ce pierde. Dă-mi-l.

În timp ce Typhon vorbea, capul lui Piaton se clătina aproape imperceptibil dintr-o parte în alta.

— E doar un obiect foarte vechi, am zis eu. Odată am crezut că are puteri mari, dar când am încercat să readuc la viață o femeie frumoasă aflată pe moarte, n-a avut efect, iar ieri nu l-a putut învia pe băiatul care călătorea cu mine. Cum de-ai aflat de el?

— V-am urmărit, de bună seamă. Am urcat destul de sus ca să vă văd bine. Când inelul meu a ucis copilul și te-ai dus la el, am văzut focul sacru. Nu trebuie să mi-l pui în mână dacă nu vrei — numai să faci ceea ce-ți spun.

— Ai fi putut să ne avertizezi.

— Și de ce, mă rog? La vremea aceea nu însemnai nimic pentru mine. Vrei să mănânci, sau nu?

Am scos gema. La urma urmei, Dorcas și Jonas o văzuseră, și auzisem că Pelerinele o înfățișau într-o monștrantă cu prilejuri deosebite. Stătea în palma mea ca o bucată de sticlă albastră, fără nici un foc în ea.

Typhon s-a aplecat curios asupra ei.

— Nimic impresionant. Acum îngenunchează.

Am îngenuncheat.

— Repetă după mine: Jur pe tot ce reprezintă acest talisman că pentru toată hrana pe care o voi primi, voi fi creatura celui pe care-l cunosc drept Typhon, și de acum încolo...

Se închidea o capcană față de care plasa lui Decuman fusese doar o primă încercare primitivă. Cea de acum era atât de subtilă încât nici nu știam că e acolo, și totuși simțeam că fiecare fibră era din oțel din cel mai dur.

— ....îi voi da lui tot ce am și tot ce voi fi, ceea ce posed acum și ce voi poseda în zilele ce vor veni, trăind sau murind după cum va voi el.

— Am mai încălcat jurăminte la viața mea, am spus eu. Dacă-l fac pe ăsta, o să-l încalc.

— Atunci fă-l, a zis el. E doar o formalitate pe care trebuie s-o îndeplinim. Fă-l și te absolv de el de cum ai terminat de mâncat.

M-am ridicat în picioare.

— Spuneai că iubești adevărul. Acum înțeleg de ce — adevărul e cel care leagă oamenii, am zis eu și am pus Gheara înapoi în săculeț.

Dacă n-aș fi făcut astfel, o clipă mai târziu aș fi pierdut-o pentru totdeauna. Typhon m-a înșfăcat, imobilizându-mi brațele pe lângă trup, ca să n-o pot scoate pe *Terminus Est*, și a alergat cu mine spre una din ferestre. Eu m-am zvârcolit, dar parcă eram un cățeluș care se zvârcolește în brațele unui om puternic.

Când ne-am apropiat de fereastră, lățimea ei formidabilă dădea impresia că nu-i nicidecum o fereastră; era ca și când o parte din lumea exterioară pătrunsese în încăperea și partea aceea nu erau câmpurile și copacii de la poalele muntelui, așa cum mă așteptasem să văd, ci o întindere nesfârșită, un fragment de cer. Zidul de stâncă al încăperii, nu mai gros de-un cubit, a plutit înapoi, spre periferia vederii mele, asemenea liniei neclare pe care o vedem când înotăm cu ochii deschiși și care desparte apa de văzduh.

Și-n clipa următoare m-am pomenit afară. Acum Typhon mă ținea strâns de glezne, dar fie din pricina grosimii cizmelor mele, fie din pricina panicii, o clipă am avut impresia că nu sunt ținut. Atârnăm cu spatele la stâncă. În pungulița ei moale, Gheara se bălăgănea mai jos de cap, ținută de bărbie. Îmi amintesc că am fost cuprins brusc de teamă că *Terminus Est* îmi va aluneca din teacă.

M-am tras în sus cu mușchii abdomenului, așa cum face un gimnast când atârna cu picioarele de o bară. Typhon mi-a dat drumul la o gleznă, ca să mă pocnească în gură cu pumnul, iar eu am căzut înapoi. Am scos un strigăt și am încercat să-mi șterg ochii de sângele care mi se prelingea din buze.

Tentația de a scoate spada, de a mă ridica din nou și de a lovi cu ea era aproape prea mare ca să-i rezist. Dar știam că nu pot face asta fără să-i dau lui Typhon destul timp ca să vadă ce voiam să fac și să mă lase să cad. Chiar dacă aș fi reușit, aș fi murit.

— Te îndemn acum..., a răsunat vocea lui Typhon deasupra mea, parcă de la mare depărtare în acea imensitate aurie, ...să-i ceri talismanului tău să te ajute așa cum poate el.

A tăcut și fiecare clipă mi s-a părut Eternitatea însăși.

— Te poate ajuta?

Am reușit să îngaim un „Nu”.

— Înțelege unde te afli?

— Am văzut. Pe față. Muntele-autocrat.

— E fața mea — ai văzut asta? Eu am fost autocratul. Eu am venit din nou. Te afli la ochii mei și la spatele tău se află acum irisul ochiului meu drept. Pricepi? Ești o lacrimă, o singură lacrimă neagră pe care o vărs eu. Într-o clipită, te pot lăsa să cazi și să-mi pătezi veșmântul. Cine te poate salva, Purtător al Talismanului?

— Tu. Typhon.

— Numai eu?

— Numai Typhon.

M-a tras înapoi și m-am lipit de el așa cum se lipise odată băiatul de mine, până când m-am văzut înăuntrul mării încăperi care era cavitatea craniană a muntelui.

— Acum, a zis el, mai facem o încercare. Trebuie încă o dată să vii cu mine până la ochi, dar de data asta o să vii de

bunăvoie. Poate o să-ți fie mai ușor dacă mergem la ochiul stâng în loc de cel drept.

M-a prins de braț. Se poate spune că am mers de bunăvoie, pentru că mergeam pe propriile mele picioare; dar nu cred să fi mers vreodată cu mai puțină tragere de inimă. Doar amintirea umilinței de mai-nainte m-a împiedicat să refuz. Ne-am oprit abia când am ajuns chiar pe marginea ochiului; apoi, cu un gest, Typhon m-a forțat să mă uit afară. Sub noi se întindea un ocean de nori vâlvuriți, umbrit în albastru acolo unde lumina soarelui nu-l colora în roz.

— Autocratule, am zis eu, cum se face că ne aflăm aici, când vasul care ne-a adus a coborât printr-un tunel atât de lung?

A dat din umeri a nepăsare față de întrebarea mea.

— De ce-ar servi gravitatea planeta, când poate să-l servească pe Typhon? Dar Urth e frumos. Privește! Ai în fața ochilor veșmântul lumii. Nu e frumos?

— Foarte frumos, am consimțit eu.

— Poate fi veșmântul tău. Ți-am spus că am fost autocrat pe multe lumi. Și-o să fiu din nou autocrat, de data asta pe lumi și mai multe. Drept capitală mi-am ales lumea asta, cea mai veche dintre toate. Ceea ce a fost o greșeală, pentru că am zăbovit prea mult când s-a abătut dezastrul. Iar când am vrut să scap, n-am mai avut scăpare — cei cărora le dădusem comanda acelor nave care puteau ajunge până la stele fugiseră cu ele, iar eu am rămas asediat aici, pe munte. Nu mai repet greșeala. Capitala mea va fi în altă parte, iar lumea asta ți-o voi da ție, ca s-o cârmuiești ca majordom al meu.

— N-am făcut nimic să merit un rang atât de înalt.

— Purtător al Talismanului, nimeni, nici măcar tu, nu-mi poate cere să-mi justific actele. Mai bine privește-ți imperiul.

În timp ce el spunea acestea, departe sub noi s-a stârnit un vânt. Norii au fremătat sub biciuirea lui și s-au adunat asemenea oștenilor, în rânduri strânse, îndreptându-se spre răsărit. Dedesubtul lor am văzut munți și șesurile de coastă și, dincolo de șesuri, linia palidă, albastră a mării.

— Privește! a arătat Typhon și-n aceeași clipă o fărâmbă de lumină a apărut în munții de la nord-est. Acolo a fost folosită o armă cu energie înaltă, a zis el. Poate de către cârmuitorul acestui ev, sau de dușmanii lui. Oricine ar fi fost, s-a arătat acum locul unde se află și va fi distrusă. Armatele din acest ev sunt slabe. Vor fugi din calea împlăciturilor noastre, așa cum se risipește pleava.

— De unde știi toate astea? l-am întrebat eu. Erai ca mort până am venit cu fiul meu la tine.

— Așa e. Dar am trăit aproape o zi întreagă și mi-am trimis gândul până în cele mai îndepărtate unghere. În mări se află puteri care vor să cârmuiască. Or să devină sclavii noștri, așa cum hoardele de la miazănoapte sunt ai lor sclavi.

— Și ce se va întâmpla cu oamenii din Nessus? am întrebat eu, simțind cum mă pătrunde frigul până în măduva oaselor și cum îmi tremură picioarele.

— Nessus va fi capitala ta, dacă așa vrei. De pe tronul tău din Nessus o să-mi trimiți drept tribut femei și băieți

frumoși, mașinării și cărți străvechi, și toate lucrurile bune pe care lumea asta de pe Urth le produce.

Și-a întins din nou mâna și am văzut grădinile Casei Absolute, asemenea unui șal de verde și auriu aruncat pe o pajiște, și mai departe Zidul din Nessus și însuși mărețul oraș, Orașul Nepieritor, întinzându-se pe atâtea sute de leghe încât până și turnurile Citadelei se pierdeau în imensitatea aia de acoperișuri și străzi șerpuitoare.

— Nici un munte nu e atât de înalt, am zis eu. Dacă acesta ar fi cel mai înalt din lume și dacă ar fi așezat pe creasta celui de-al doilea ca înălțime, un om aflat în vârful lui n-ar putea vedea la fel de departe pe cât văd eu acum.

Typhon m-a prins de umeri.

— Muntele acesta e atât de înalt cât vreau eu să fie. Ai uitat al cui chip îl poartă?

M-am holbat la el mut.

— Neghiobule, a zis el. Vezi prin ochii mei. Acum scoate talismanul. Vreau să juri pe el.

Am scos Gheara — pentru ultima oară, așa mi-am imaginat — din punga de piele pe care o cususe Dorcas anume. Când am făcut aceasta, departe jos s-a mișcat ceva, foarte ușor. Priveliștea lumii de la fereastra încăperii încă depășea orice închipuire prin măreția ei, dar era doar ceea ce un om poate desluși de pe un pisc înalt: farfuria albastră a lui Urth. Printre norii de dedesubt am zărit poala muntelui, cu multe clădiri dreptunghiulare, clădirea circulară din mijloc și catafracții. Încet, își întorceau chipurile de la soare și le ridicau în sus, ca să se uite la noi.

— Mă salută, a zis Typhon.

Gura lui Piaton s-a mișcat și ea, dar altfel decât a lui. De data asta i-am urmat îndemnul.

— Înainte ai fost la celălalt ochi, i-am spus eu lui Typhon, și atunci nu te-au salutat. Ei salută Gheara. Autocratule, ce se întâmplă cu Soarele Nou, dacă va veni până la urmă? Vei fi și dușmanul lui, așa cum ai fost al Conciliatorului?

— Jură-mi și crede-mă că atunci când va veni voi fi stăpânul lui, iar el cel mai abject sclav al meu.

Atunci am lovit.

Există un fel de a lovi nasul cu podul palmei, astfel încât osul spart e împins în creier. Trebuie însă să fii foarte rapid, pentru că, fără să gândească, omul își ridică mâinile să-și apere fața când vede că vine lovitura. N-am fost la fel de rapid ca Typhon, dar el și-a ridicat mâinile să-și apere propriul chip. Eu însă l-am lovit pe Piaton și am simțit pârâitura mică și cumplită care e sigiliul morții. Inima care nu l-a slujit atâtea mii de ani a încetat să mai bată.

O clipă mai târziu, am împins cu piciorul trupul lui Typhon în prăpastie.

XXVII

Pe poteci de munte

Barca plutitoare nu-mi dădea ascultare, eu neștiind cuvântul-cheie. (Adesea m-am gândit că acest cuvânt a fost unul dintre lucrurile pe care Piaton o fi încercat să mi-l spună, așa cum îmi spusese să-i iau viața; și-mi pare rău că nu l-am ascultat de la bun început.) Până la urmă am fost nevoit să cobor prin ochiul drept — cel mai cumplit coborâș din viața mea. În povestea asta mult prea lungă despre aventurile mele, am spus adesea că nu uit nimic; dar acea coborâre am uitat-o în mare măsură, atât eram de obosit că mă mișcam ca prin somn. Când în sfârșit am intrat ca amețit în orașul tăcut și ferecat dintre picioarele catafractilor, trebuie să fi fost aproape noapte și m-am întins lângă un zid ce mă ferea de vânt.

Munții au o frumusețe teribilă, chiar și când te aduc în pragul morții; mai ales atunci se vede această frumusețe, așa zic eu, și mai zic că vânătorii care urcă pe munte bine îmbrăcați

și bine hrăniți și îl părăsesc bine hrăniți și bine îmbrăcați arareori îl văd. Acolo, întreaga lume poate să pară un rezervor natural cu apă limpede, nemișcată, rece ca gheața.

Am coborât mult în acea zi și am găsit pășuni alpine ce se întindeau pe leghe întregi, acoperite cu iarbă dulce și flori ce nu se găsesc niciodată la altitudini joase, flori mici ce se deschid iute, desăvârșite și pure, așa cum trandafirii nu pot fi niciodată.

Pășunile acestea erau mai toate împrejmuite de stânci. Nu numai o dată am crezut că nu mai am cum merge spre miazănoapte și că trebuie să mă întorc din drum; dar întotdeauna găseam până la urmă o ieșire, în sus sau în jos, și mergeam mai departe. N-am văzut sub mine nici un soldat călare sau mărșăluind, ceea ce într-un fel era o ușurare — căci mă temusem că patrulele arhontelui ar putea fi încă pe urmele mele —, dar mă și neliniștea, fiind un semn că nu mă mai găseam în apropierea drumurilor pe care se duceau provizii pentru armată.

Amintirea alzaboului începea să nu-mi dea pace; știam că în munți mai erau mulți ca el. Unde mai pui că nu eram sigur că murise de tot. Cine ar putea spune ce puteri de întremare are o asemenea creatură? În timpul zilei reușeam s-o uit, alungând-o, ca să spun așa, din cugetul meu cu gândul neliniștitor legat de prezența sau absența soldaților și cu miile de priveliști minunate cu țancuri, cataracte, văi râpoase ce-mi furau privirile în toate părțile; dar noaptea se reîntorcea când, ghemuit în pătură și-n mantie, și ars de febră, credeam că aud lipăitul ușor al labelor, zgâriișul ghearelor.

Dacă, așa cum se spune adesea, lumea e făcută după un anumit plan (nu are importanță dacă a fost pus la cale înaintea facerii ei, sau s-a alcătuit în scurgerea a bilioane de eoni ai existenței sale, după logica inexorabilă a ordinii și creșterii), atunci în toate lucrurile trebuie să se găsească și reprezentarea în mic a gloriilor mărețe, și imaginea mărită a lucrurilor mărunte. Ca să-mi împiedic gândul mereu mișcător să-și amintească de monstruozitatea creaturii, încercam uneori să-mi fixez atenția asupra acelei laturi a naturii alzaboului care ajută să încorporeze amintirile și voințele ființelor umane în ființa sa. Nu-mi era greu să fac o comparație cu lucrurile mărunte. Alzaboul ar putea fi asemănat cu anumite insecte care-și acoperă trupul cu crenguțe sau fărâme de iarbă, ca să nu fie descoperite de inamicii lor. Dintr-un anumit punct de vedere, nu e nici o amăgire — crenguțele, bucățelele de iarbă sunt acolo, sunt reale. Dar și insecta e acolo, înăuntru lor. La fel și cu alzaboul. Când Becan, vorbind prin botul creaturii, mi-a spus că voia ca soția și băiatul lui să i se alăture, el credea că dă glas propriilor sale dorințe și cu adevărat așa făcea; numai că acele dorințe sfârșeau prin a hrăni alzaboul, care se afla înăuntru și ale cărui nevoi și conștiință se ascundeau în spatele vocii lui Becan.

Nu e surprinzător că era mult mai greu să fac o legătură între alzabo și un adevăr mai înalt; în cele din urmă, am ales să-l asemăn cu absorbția de către lumea materială a gândurilor și faptelor ființelor umane care, deși moarte, au întipărit în ea activități ce, într-un sens mai larg, pot fi numite opere de artă — clădiri, cântece, bătălii sau explorări — încât,

pentru o vreme după stingerea acestor ființe umane, se poate spune că lumea materială le continuă viețile. În felul acesta, copila Severa, cu toate că nu mai trăia, i-a dat alzaboului ideea că ar putea împinge masa în casa lui Casdoe, ca să ajungă în pod.

Eu o aveam pe Thecla să mă sfătuiască și, deși speranțele îmi erau slabe când am invocat-o iar ea nu prea știa ce sfaturi să-mi dea, ea fusese adesea avertizată asupra primejdii-lor din munți, astfel că mă îmboldea să urc și să merg înainte, și să cobor, tot mai jos spre ținuturile din vale și spre căldură, la primul ceas al zilei.

Nu-mi mai era foame, foamea e ceva ce trece dacă nu mănânci. M-a apucat însă slăbiciunea, aducând cu ea o limpezime străveche a minții. Apoi, în seara celei de-a doua zile de când coborâsem din pupila ochiului drept, am dat peste adăpostul unui păstor, un fel de stup de piatră, iar în el am găsit o oală de gătit și niște mălai.

La câțiva pași distanță se afla un izvor de munte, dar n-aveam cu ce face focul. Mi-am petrecut seara strângând cuiburile abandonate de pe peretele unei stânci aflate la vreo jumătate de leghe depărtare, și-n acea seară am aprins focul cu coada lamei, am fiert mălaiul (ceea ce mi-a luat ceva timp, din pricina înălțimii la care mă aflam) și l-am mâncat. Aș zice că a fost cea mai bună mâncare din viața mea, și avea un vag dar neîndoios iz de miere, ca și când nectarul plantei se păstrase în boabele uscate, așa cum sarea mărilor de care numai Urth își amintește a rămas în miezul unor pietre anume.

Țineam să plătesc pentru ceea ce mâncasem și m-am uitat în sabreț, să caut ceva la fel de valoros pe care să-l las păstorului. La cartea cafenie a Theclei n-aș fi renunțat nici în ruptul capului; mi-am liniștit cugetul spunându-mi că mai mult ca sigur păstorul nu știa să citească. N-aș fi lăsat nici bucata de cute — pe de o parte, pentru că îmi amintea de omul verde, pe de alta, pentru că acolo, unde pietre aproape la fel de bune zăceau peste tot în iarba tânără, ar fi fost un dar nepotrivit. Bani n-aveam — îi lăsasem lui Dorcas pe toți, până la ultimul bănuț. Așa că am hotărât să las capa stacojie pe care o găsisem împreună cu ea în noroiul din orașul de piatră, cu mult înainte să fi ajuns în Thrax. Era pătată și mult prea subțire să țină de cald, dar speram ca ciucurii și culoarea vie să-i placă celui care mă hrănise.

N-am înțeles niciodată cum ajunsese capa acolo unde o găsisem noi, sau dacă personajul acela ciudat care ne chemase la el ca să aibă parte de acel scurt răstimp de viață renăscută o lăsase în urmă-i anume sau din întâmplare, când ploaia îl dizolvase din nou în țărâna în care stătuse preschimbat vreme atât de îndelungată. Comunitatea străveche a preoteselor are fără doar și poate puteri pe care le dovedește arareori sau niciodată, și ar avea noimă să presupun că una dintre ele este puterea de a învia din morți. Și dacă e adevărat ce cred, poate că le chemase și pe ele la el, așa cum ne chemase pe noi, iar capa rămăsese acolo din pură întâmplare.

Și chiar dacă într-adevăr așa s-au întâmplat lucrurile, s-a făcut din voia unei autorități mai înalte. Astfel lămuresc cei mai mulți înțelepți părelnicul paradox ce spune că, deși

suntem liberi să alegem să facem una sau alta, să comitem o crimă sau cu fapte altruiste să câștigăm respectul sacru al Empireului, tot Increatul e cel care poruncește totul și este slujit în egală măsură (adică întru totul) și de cei care se supun, și de cei care se răzvrătesc.

Și nu-i numai atât. Unii, ale căror argumente le-am citit în cărțulia cafenie și pe care le-am discutat de mai multe ori cu Thecla, susțin că, fremătând în Prezență, există o mulțime de ființe care, cu toate că apar mărunte — ba chiar neînchipuit de mici — prin comparație, sunt de-a dreptul mari în ochii oamenilor pentru care stăpânul lor este atât de gigantic încât e invizibil. (Însă tocmai această mărime nemărginită îl micșorează, astfel că ne raportăm la el asemenea celor care, străbătând un continent, nu văd decât pădurile, mocirlele, ducele de nisip și așa mai departe și, cu toate că simt o pietricică în încălțări, nu se gândesc că pământul pe care l-au ignorat toată viața lor se află acolo, mergând împreună cu ei.)

Alți înțelepți, care se îndoiesc de existența puterii slujite de aceste ființe, ce ar putea fi numite amschaspante, afirmă totuși existența lor. Și se bizuie nu pe mărturii umane — care sunt destule, la care o adaug și pe-a mea, pentru că am văzut o asemenea ființă în cartea cu pagini-oglină din încăperile Părintelui Inire —, ci mai curând pe teorie incontestabilă, căci, spun ei, dacă universul nu a fost creat (ceea ce, din motive nu întru totul filosofice, ei preferă să pună la îndoială), înseamnă că există dintotdeauna, până în ziua de azi. Și dacă există dintotdeauna, timpul însuși se continuă după ziua de azi fără sfârșit, și-ntr-un asemenea ocean infinit de timp,

toate lucrurile care pot fi concepute au ajuns să se petreacă. Asemenea ființe precum amschaspantele pot fi concepute, deoarece ele, ca multe altele, s-au conceput singure. Dar dacă niște creaturi atât de formidabile au ajuns să existe odată, cum ar putea fi distruse? Ceea ce înseamnă că încă există.

Astfel, prin natura paradoxală a cunoașterii, se vede că, deși se poate pune la îndoială existența lui Ylem, sursa primordială a tuturor lucrurilor, existența slujitorilor lui nu poate fi pusă la îndoială.

Și cum asemenea ființe există fără doar și poate, oare nu e posibil ca ele să se amestece (dacă acesta e cuvântul potrivit) în treburile noastre prin asemenea accidente precum capa stacojie pe care am lăsat-o în adăpost? Nu e nevoie de o putere fără margini să-ți bagi nasul în treburile interne ale unui mușuroi de furnici — un copil îl poate zgândări cu un băț. Nu știu alt gând mai cumplit ca acesta. (Gândul la propria mea moarte, pe care oamenii îl socotesc atât de îngrozitor încât nici nu poate fi conceput, nu mă tulbură prea tare; descopăr în schimb că lucrul la care nu mă pot gândi, poate din pricină că memoria mea e atât de desăvârșită, este propria mea viață.)

Dar mai este o explicație: poate că toți cei care caută să slujească Teofania și toți cei care pretind că o slujesc, cu toate că nouă ne apar ca fiind în mare dezacord unii cu alții și chiar că poartă un fel de război între ei, sunt de fapt legați unii de alții, la fel ca marionetele de lemn ale băiatului și bărbatului, văzute de mine odată într-un vis, marionete care, cu toate că păreau să se lupte una cu alta, erau controlate de

un individ nevăzut ce mânua sforile amândurora. Dacă așa stau lucrurile, atunci șamanul pe care l-am văzut ar fi putut fi prietenul și aliatul preoteselor care străbat cu rânduielele lor în lung și-n lat același tărâm unde el, în sălbăticia lui primitivă, oficia cândva, cu rigiditatea liturgică a tobelor și pâ-râitorilor, sacrificii în micul templu din orașul de piatră.

În ultima rază de lumină a zilei ce a urmat înnoptării în adăpostul păstorului, am ajuns la lacul numit Diuturna. Cred că pe el, și nu marea, îl văzusem la orizont înainte ca mintea mea să fie înlănțuită de mintea lui Typhon — dacă într-adevăr întâlnirea mea cu Typhon și Piaton n-a fost o închipuire sau un vis din care m-am trezit de nevoie, în locul unde l-am început. Și totuși, Lacul Diuturna este aproape o mare, fiind într-atât de întins, că mintea nu-l poate cuprinde; și, la urma urmei, mintea e aceea care creează rezonanțele stârnite de acest cuvânt — de n-ar fi mintea, doar o fărâma din Urth ar fi acoperită de o apă sălcie. Cu toate că lacul se află mult mai sus decât marea adevărată, mi-a luat aproape toată după-amiaza să cobor până pe țărm.

Drumul acela a fost o experiență cu totul aparte, ce-mi este și acum foarte dragă, poate cea mai frumoasă dintre toate de care-mi amintesc — deși în mintea mea s-au adunat experiențele atâtor bărbați și femei —, pentru că în timp ce coboram am trecut prin toate anotimpurile. Când am părăsit adăpostul, deasupra mea, în urma mea și la dreapta mea se aflau întinderi uriașe de zăpadă și gheață, prin care se iveau steiuri întunecate, încă și mai reci și prea bătute de vânturi

ca să păstreze neaua ce aluneca în jos, topindu-se pe iarba plăpândă a pajiștilor pe care pășeam eu, iarba începutului de primăvară. Pe măsură ce coboram, iarba se făcea tot mai aspră, iar verdele ei mai viril. Sunetul insectelor, de care cel mai adesea nu-mi dau seama decât dacă nu l-am auzit o bucată de vreme, începea din nou să răsunе, amintindu-mi de zgomotul acordării instrumentelor în Sala Albastră, înainte să înceapă prima cantilenă, un zgomot pe care uneori îl ascultam când zăceam pe priciul meu, lângă fereștriuca deschisă din dormitorul ucenicilor.

Se iveau și tufișuri despre care, văzându-le, ai fi zis că au tăria sârmei, dar care nu rezistaseră la înălțimile unde creștea iarba plăpândă; uitându-mă însă mai bine la ele, am descoperit că nici nu erau tufișuri, ci plante pe care le știam a fi copaci imenși, și uite că aici, din pricină că verile erau atât de scurte iar iernile crunte, creșteau sfrijiiți și cu trunchiuri ca niște bieți lăstari împrăștiați. Într-unul din acești copaci închirciți am găsit un sturz într-un cuib, prima pasăre pe care-o vedeam de ceva vreme, în afara prădătorilor ce se roteau deasupra piscurilor. După încă o leghe, am auzit fluieratul cavilor ce-și aveau vizuinele printre ieșiturile de stâncă și-și ițeau capetele vârgate, cu ochi negri vioi, să-și avertizeze clanul că mă apropiam.

Și după încă o leghe, numai ce-mi țâșnește un iepure în față, fugind de frica rotitoarei astara, armă pe care nu o aveam. În acel loc, coboram mai repede și abia atunci mi-am dat seama că pierdusem din puteri, nu numai din pricina foamei și a bolii, ci și din pricina subțiririi aerului. Ca și când

o a doua boleşniţă dăduse peste mine, de care nu avusesem habar decât după ce reapariţia copacilor şi a tufişurilor adevărate o lecuiseră.

Acolo, lacul nu mai era o linie de albastru ceţos; îl vedeam ca o întindere uriaşă, aproape fără formă, de apă de culoarea oţelului, punctată de câteva bărci făcute aproape în întregime din stuf — cum aveau să aflu mai târziu — şi cu un sat mic, îmbietor, la capătul unui golf aflat ceva mai la dreapta de drumul pe care coboram.

Aşa cum nu-mi simţisem slăbiciunea înainte, tot aşa n-am ştiut — până la vederea bărcilor şi a formei rotunde a aco-perişurilor de stuf ale satului — cât de singur fusesem de când murise băiatul. Aş zice că a fost mai mult decât singurătate. Niciodată n-am simţit nevoia să am companie, decât dacă e vorba de compania cuiva pe care-l pot socoti prieten. Şi foarte rar îmi face plăcere să stau de vorbă cu străinii sau să văd chipuri străine. Dar cred că, în singurătatea de atunci, într-un fel mi-am pierdut individualitatea; pentru sturz şi pentru iepure, nu fusesem Severian, ci Om. Cei cărora le place să fie singuri de tot, şi mai cu seamă să fie singuri de tot în sălbăticie, o fac — mă gândesc eu — pentru că le place să joace rolul respectiv. Dar eu voiam să fiu din nou o persoană anume, aşa încât am căutat oglinda altor persoane, care să-mi arate că eu nu eram ca ei.

XXVIII

Cină la hatman

Aproape se înserase până să ajung la primele case. Soarele întindea o cărare auriu-roșcată pe apa lacului, o cărare ce părea să prelungească ulița satului până la marginea lumii, încât puteai să mergi de-a lungul ei și să ieși în universul larg. Satul însuși, oricât de mic și sărăcăcios — așa l-am văzut că este, după ce-am ajuns acolo — era tocmai bun pentru unul ca mine, care rătăcise atâta vreme pe înălțimi îndepărtate.

Han n-am găsit, și cum nici unul dintre oamenii care se zgâiau la mine peste pervazurile ferestrelor nu se arăta nerăbdător să mă omenească, am întrebat unde e casa hatmanului și, ajuns acolo, am împins-o la o parte pe grășana care mi-a deschis ușa și m-am făcut comod. Până să vină hatmanul să vadă cine se invitase ca oaspete în casa lui, eu îmi și scosesem cutea și uleiul și, în timp ce mă-ncălzeam la focul lui, m-am apucat s-o curăț pe *Terminus Est*.

Hatmanul a început prin a face o plecăciune, dar îl ardea atât de tare curiozitatea, încât și-a ridicat privirile spre mine, neașteptând să se îndrepte de spate; văzându-l, mai aveam puțin și izbucneam în râs, ceea ce ar fi făcut ca planurile mele să se ducă de râpă.

— Optimatul este bine-venit, a zis hatmanul, umflându-și obrajii scofâlciți. Cum nu se poate mai bine-venit. Casa mea sărăcăcioasă — tot cătunul nostru sărăcăcios — e la dispoziția Domniei Sale.

— Nu sunt optimat, i-am zis eu. Sunt Marele Maestru Severian, din Ordinul Căutătorilor Adevărului și Penitenței, cunoscut îndeobște drept ghilda torționarilor. Tu, Hatmanule, mi te vei adresa cu *Maestre*. Am avut o călătorie grea și, dacă-mi vei da o cină bună și un pat suportabil, nu cred că vă voi tulbura pentru altceva, pe tine și oamenii tăi, până mâine-dimineață.

— Binevoii a dormi în patul meu, s-a grăbit el să spună. Cât despre cină, vă vom da tot ce putem.

— Cu siguranță aveți pește proaspăt aici, și păsări de apă. Vreau și una, și alta. Și orez sălbatic.

Țineam minte că odată, când Maestrul Gurloes vorbise despre relațiile gildei noastre cu celelalte ghilde din Citadelă, îmi spusese că una dintre cele mai ușoare căi de a domina pe cineva este să-i ceri ceva ce nu-ți poate da. Așa că am continuat:

— Miere, pâine proaspătă și unt, cam asta, în afară de legume și salată, desigur, și pentru că n-am vreo preferință anume în această privință, aștept să-mi faci o surpriză. Ceva

bun, ceva ce n-am mai mâncat până acum, ca să am ce povesti când mă întorc în Casa Absolută.

În timp ce vorbeam, ochii hatmanului se tot rotunjeau și se măreau, iar când am pomenit de Casa Absolută, care, fără îndoială, era doar o poveste la gura sobei în satul lui, ochii au părut să-i sară din orbite. A încercat să bolborosească ceva despre vite (probabil că, la înălțimile acelea, nu puteau trăi vaci care să dea unt), dar l-am concediat cu o fluturare a mâinii, ca apoi să-l înșfac de ceafă pentru că nu închisese ușa în urma lui.

După ce s-a făcut nevăzut, am riscat și mi-am scos cizmele. Niciodată nu trebuie să te arăți relaxat în preajma prizonierilor (iar el și satul lui erau ale mele acum, mi-am zis eu, chiar dacă nu în spatele gratiilor), însă eram sigur că nimeni nu va îndrăzni să intre în odaie înainte să mi se pregătească ceva de mâncare. Am isprăvit de curățat și uns lama lui *Terminus Est* și apoi am lovit-o cu cutea până i-am ascuțit tășurile.

Când am terminat și trebușoara asta, am scos și cealaltă comoară a mea (care de fapt nu era a mea) din săculețul ei și am cercetat-o la lumina focului cu miros înțepător din casa hatmanului. De când plecasem din Thrax, nu mă mai apăsă pe piept ca un deget de fier — ba chiar, în timpul rătăcirilor mele pe munți, uneori uitasem de ea mai bine de o jumătate de zi și o dată sau de două ori dusesem mâna la gât cuprins de spaimă, crezând, când îmi aminteam brusc de ea, că o pierdusem. În odaia asta a hatmanului, pătrată, cu tavanul jos, unde pietrele rotunde ale pereților păreau să-și

încălzească pânțele ca niște orășeni ghiftuiți, n-a scăpărat așa cum făcuse în cocioaba băiatului cu un singur ochi; dar nici nu era atât de lipsită de viață cum fusese când i-o arătasem lui Typhon. Acum părea să lucească și aproape că-mi venea să cred că energiile ei dansau pe chipul meu. Semnul ca o seceră din miezul ei nu se desenase atât de distinct niciodată până acum și, cu toate că era întunecată, emana din ea o steluță de lumină.

După o vreme, am vârât la loc gema, puțin rușinat că îndrăznisem să mă joc cu un obiect atât de sacru ca și când era un flecușteț. Am scos apoi cărțulia cafenie, cu gând să citesc, dacă eram în stare; febra părea să-mi fi trecut, însă eram frânt de oboseală, iar lumina pâlpâitoare a focului făcea ca scrisul acela străvechi, înghesuit, să danseze pe pagină, și în curând ochii mei s-au dat bătuți; povestea însăși ba mi se părea o aiureală, ba aș fi zis că dădea glas propriilor mele frământări — călătorii fără sfârșit, cruzimea mulțimii, pâraie înroșite de sânge. La un moment dat, mi s-a năzărit că văd numele Agiei, dar când m-am uitat mai bine, cuvântul era *abia*: „Agia a sărit și, răsucindu-se pe după coloanele carapacei...”

Pagina îmi apărea luminoasă dar indescifrabilă, asemenea reflectării unei oglinzi într-un iaz liniștit. Am închis cartea și am pus-o înapoi în sabreț, fără să fiu sigur dacă văzusem cu adevărat cuvintele pe care, cu o clipă în urmă, crezusem că le citisem. E sigur că Agia a sărit de pe acoperișul de frunze al casei lui Casdoe. E sigur că se răsucise, așa cum răsucise și adevărul despre execuția lui Agilus, dând-o drept

crimă. Din cât se pare, marea broască-țeastoasă — despre care în mit se spune că sprijină lumea, prin urmare întruchipează galaxia, și dacă n-ar fi ordinea ei rotitoare noi am fi doar un rătăcitor singuratic în spațiu — ar fi dezvăluit în vremurile străvechi Legea Universală, pierdută de atunci, pe care, dacă o urmează, omul poate fi sigur că face întocmai ce trebuie. Carapacea de pe spatele ei reprezintă găvanul cerului, carapacea abdominală — câmpiile tuturor lumilor. Coloanele carapacei ar însemna atunci armile Teologumenonului, cumplete și sclipitoare...

Dar nu eram sigur că citisem toate astea, și când am scos din nou cartea și am încercat să o deschid la pagina cu pricina, n-am mai găsit-o. Cu toate că știam că buimăceala mea era urmarea oboselii, foamei și luminii, am simțit teama ce m-a cuprins întotdeauna în multe împrejurări ale vieții când câte o mică întâmplare mă făcea să mă gândesc la un început de nebunie. În timp ce mă uitam țintă la foc, îmi părea tot mai probabil — mai mult decât mi-ar fi plăcut să cred — că într-o bună zi, poate după o lovitură în cap sau fără nici o cauză anume, imaginația și rațiunea mea vor schimba locurile între ele — așa cum doi prieteni care vin în fiecare zi într-o grădină publică și se așază fiecare în același loc se hotărăsc la un moment dat, de dragul noutății, să se așeze fiecare pe locul celuilalt. Și atunci voi vedea în carne și oase toate fantomele minții mele, iar oamenii și lucrurile lumii reale le-aș percepe în felul acela nebulos în care ne întrevădem temerile și ambițiile. Asemenea gânduri, care-mi vin în acest moment al poveștii mele, trebuie să vi se pară ca niște

premoniții; în apărarea lor nu pot spune decât că, torturat cum sunt de amintirile mele, adesea am meditat în felul acesta.

Un ciocănit ușor în ușa a pus capăt reveriei mele morbide. Mi-am tras iute cizmele și am strigat: „Intră!”

Cineva care a avut grijă să nu apară în raza privirii mele, cu toate că sunt absolut sigur că era hatmanul, a împins ușa; și o femeie tânără a intrat, aducând o tavă de alamă încărcată de vase. Când a pus tava jos, mi-am dat seama că femeia n-avea pe ea nimic altceva decât niște giuvaiericale primitive, dar abia când s-a înclinat în fața mea, ridicându-și mâinile la cap, după datina nordică, am văzut că legăturile lucind stins de la încheieturile mâinilor, pe care eu le luasem drept brățări, erau în fapt cătușe din oțel, legate între ele cu un lanț lung.

— Cina Domniei Voastre, Mare Maestru, a zis ea și s-a retras cu spatele spre ușă, până am putut să-i văd carnea coapselor ei rotunde, turtite acolo unde se lipeau de ușă.

Cu o mână a încercat să ridice zăvorul; dar cu toate că i-am auzit zăngănitul ușor, ușa nu s-a deschis. Era limpede că acela care o lăsase să intre ținea ușa închisă de afară.

— Miroase delicios, i-am zis eu. Tu ai gătit totul?

— Câteva bucate. Peștele și turtele prăjite.

M-am ridicat și, sprijinind-o pe *Terminus Est* de zidăria grunjoasă a peretelui, ca să n-o sperii pe femeie, m-am apropiat de tavă, să cercetez bucatele: rață tranșată și friptă, peștele pomenit de ea, turtele (care, mai târziu, s-au dovedit

a fi făcute din făină de papură amestecată cu scoici tocate), cartofi copti pe tăciuni și o salată de ciuperci și legume.

— Fără pâine, am observat eu. Fără unt, fără miere. Or să audă despre asta.

— Am sperat, Mare Maestru, că o să primiți turtele în locul lor.

— Îmi dau seama că nu e vina ta.

Trecuse multă vreme de când mă culcasem cu Cyriaca și încercasem să nu mă uit la sclava asta tânără, dar acum am făcut-o. Părul ei lung și negru îi atârna până-n talie, pielea ei avea aproape culoarea tăvii, dar talia îi era subțire, ceea ce nu se prea vedea la femeile autohtone, și avea un chip nostim, poate puțin prea ascuțit. Agia avea pielea deschisă și pistruiată, dar pomeți mult mai lași.

— Mulțumesc, Mare Maestru. Vrea să stau aici să vă servesc, în timp ce mâncați. Dacă nu doriți asta, trebuie să-i spuneți să deschidă ușa și să mă lase să ies.

— O să-i spun, am zis, ridicând vocea, să plece de la ușă și să nu mai tragă cu urechea la ce pălăvrăgim noi aici. De stăpânul tău e vorba, nu-i așa? De *hatmanul* locului ăstuia.

— Da, de Zambdas.

— Iar tu cum te numești?

— Pia, Mare Maestru.

— Și câți ani ai tu, Pia?

Mi-a spus, iar eu am zâmbit, aflând că are exact vârsta mea.

— Acum trebuie să mă servești, Pia. Eu o să șed aici, lângă foc, unde m-ai găsit când ai intrat, iar tu îmi aduci mâncarea. Ai mai servit la masă înainte?

— O, da, Mare Maestru. Servesc la fiecare masă.

— Atunci trebuie că știi ce ai de făcut. Ce-mi recomanzi mai întâi — peștele?

A încuviințat din cap.

— Bun, adu-mi-l aici, și vinul, și câteva turte. Ai mâncat?

A clătinat din cap până când părul a început să-i danseze.

— O, nu, dar nu se cade să mănânc cu Domnia Voastră.

— Dar văd că pot să-ți număr coastele.

— M-ar bate pentru asta, Mare Maestru.

— Nu atâta vreme cât sunt eu aici. Însă nu te oblig. Totuși, aș vrea să fiu sigur că n-au pus cine știe ce în blidele astea, ce n-aș da nici câinelui meu dacă l-aș avea. Cred că, dacă au pus ceva, atunci în vin au pus. Aș zice că e un vin aspru, dar dulce, dacă e ca toate vinurile de țară.

Am umplut pe jumătate pocalul de piatră și i l-am întins.

— Bea tu asta, și dacă nu pici pe podea în spasme, o să gust și eu din el.

L-a băut cu greu, dar până la urmă a golit pocalul și, cu ochii în lacrimi, mi l-a dat înapoi. Mi-am turnat și eu niște vin și am sorbit din el, găsindu-l întocmai atât de prost pe cât mă așteptasem să fie.

I-am cerut să se așeze lângă mine și i-am dat să mănânce unul dintre peștii pe care chiar ea îi prăjise în ulei. Când a isprăvit de mâncat, am luat și eu doi. Erau atât de buni față de vinul dinainte, încât nici nu încăpea comparație, așa cum

nu încăpea comparație între chipul ei delicat și cel al bătrânului hatman — eram sigur că peștii fuseseră pescuiți chiar în ziua aceea, din ape mult mai reci și mai curate decât apele noroioase din partea de jos a Gyollului, de unde erau aduși peștii pe care îi mâncam de obicei în Citadelă.

— Așa se obișnuiește aici, ca sclavii să fie ținuți în lanțuri? am întrebat-o când am împărțit turtele. Sau tu, Pia, ai fost neascultătoare?

— Eu mă trag din oamenii lacului, a spus ea, ca și când asta lămurirea întrebarea mea.

Și fără doar și poate ar fi lămurit-o, dacă aș fi știut ce se întâmplă acolo.

— După mine, ăștia sunt oamenii lacului — și am făcut un gest ca să arăt casa hatmanului și satul de dincolo de ziduri.

— O, nu. ăștia sunt oamenii țărmului. Neamul nostru trăiește pe lac, pe insule. Dar uneori vântul ne suflă insulele încoace și Zambdas se teme că eu o să-mi văd casa și-o să înot până la ea. Lanțul e greu — vedeți cât e de lung —, nu-l pot scoate. Greutatea lui m-ar îneca.

— Dar poți găsi o bucată de lemn care să-i poarte greutatea în timp ce înoți cu picioarele.

S-a făcut că nu mă aude.

— Ați vrea niște carne de rață, Mare Maestru?

— Da, însă întâi mănânci tu din ea și, înainte să primești o bucățică, vreau să-mi spui mai multe despre insulele cu pricina. Am înțeles eu bine că vântul le suflă încoace? Sincer să fiu, n-am auzit niciodată de insule suflate de vânt.

Pia se uita cu jind la carnea de rață, care probabil era o delicatesă în partea aceea de lume.

— Eu am auzit că ar fi insule care nu se mișcă. Țsta trebuie să fie un neajuns, iar de văzut n-am văzut nici una. Insulele noastre călătoresc dintr-un loc într-altul, și uneori legăm pânze în copaci, ca să le facem să înainteze mai iute. Dar nu le prea poți răsuca când bate vântul, pentru că n-au fund meșteșugit, ca fundul de barcă, ci fund caraghios, ca al unei copăi, și uneori se răstoarnă.

— Vreau să-ți văd insulele, Pia. Și să te duc înapoi la ele, pentru că îmi pare că acolo vrei să ajungi. Datoriez ceva unui om cu un nume ce seamănă cu al tău, așa că voi încerca să fac asta înainte să plec de-aici. Până una-alta, ar trebui să prinzi ceva puteri cu niște carne de rață.

A luat o îmbucătură și, după ce a mai luat câteva, a început să rupă fâșii din carne și să mi le bage în gură cu degetele ei. Carnea era foarte bună, încă fierbinte și pătrunsă de-o aromă delicată ce amintea de pătrunjel, datorându-se probabil cine știe cărei plante de apă cu care se hrăneau rațele din partea locului; dar era și succulentă, și oarecum unsuroasă, și după ce am mâncat aproape un copan întreg, am luat câteva guri de salată, ca să-mi schimb gustul.

Cred că după aia am mai mâncat puțin din carnea de rață, și deodată o mișcare în foc mi-a atras privirea. O bucată de lemn aproape carbonizată, incandescentă, se desprinsese dintr-un bușean și căzuse în cenușa de sub grătar, dar în loc să rămână acolo, să se stingă încet și să se facă tăciune, a părut că se ridică și se transformă în Roche, Roche cu părul

lui roșu ca focul preschimbat în flăcări adevărate, Roche ținând o torță, ca pe vremea când eram băietani și ne duceam să înotăm în rezervorul de sub Bastionul Clopotului.

Mi s-a părut atât de extraordinar să-l văd acolo, redus la un micromorf încins la roșu, încât m-am întors către Pia ca să i-l arăt. Ea părea să nu vadă nimic; însă Drotte, înalt doar cât degetul meu mare, stătea cocoțat pe umărul ei, pe jumătate ascuns de pletele ei negre, revărsate. Când am dat să-i spun Piei că Drotte e acolo, m-am auzit vorbind într-o limbă nouă, sâsăită, grohăită, plescăită. Nu simțeam teamă, doar o uluială detașată. Îmi dădeam seama că ceea ce-mi ieșea pe gură nu era limbă omenească și vedeam expresia îngrozită de pe chipul Piei, ca și când contemplan un tablou străvechi în galeria bătrânului Rudesind, în Citadelă, dar nu puteam alcătui vorbe din zgomotele pe care le scoteam și nici nu le puteam curma pe acestea din urmă. Pia a țipat.

Ușa s-a dat de perete. Stătuse închisă atât de mult timp, că aproape uitasem că nu putea fi încuiată; acum era deschisă larg și două siluete stăteau în prag. Când se deschisese ușa, siluetele cu pricina erau doi bărbați, ale căror chipuri fuseseră înlocuite de bucăți de blană netedă, asemenea celei de pe spinările vidrelor, și totuși erau chipuri de oameni. În clipa următoare, deveniseră plante, tulpini înalte albastre-verzui, din care ieșeau frunzele ascuțite ca briciul și ciudat curbate ale avernei. Păianjeni, negri, moi, cu multe picioare, se ascundeau acolo. Am încercat să mă ridic de pe scaun, dar păianjenii au sărit la mine, țesând plase de zăbranic ce luceau în lumina focului. Am mai avut vreme doar să

văd și să-mi imprim în minte chipul Piei, cu ochii măriți și gura ei delicată înțepenită într-un cerc de groază, înainte ca un șoim călător, cu cioc de oțel, să se aplece și să-mi smulgă Gheara de la gât.

XXIX

Barca hatmanului

După aceea am fost închis în beznă toată noaptea și aproape toată dimineața următoare — așa cum am aflat mai târziu. Dar deși era beznă acolo unde zăceam eu, la început n-am simțit-o ca atare, pentru că halucinațiile mele nu aveau nevoie de lumânare. Mi le amintesc și acum, așa cum îmi amintesc totul; însă nu te voi plictisi, cititorul meu suprem, cu întregul catalog al fantomelor, chiar dacă mi-ar fi ușor să le descriu în paginile acestea. Ceea ce nu-mi vine ușor este să-mi exprim sentimentele pe care mi le stârneau.

Ar fi fost o mare ușurare pentru mine să cred că toate erau într-un fel cuprinse în drogul pe care-l înghițisem (nimic altceva decât ciupercile tocate în salată, după cum am bănuț atunci și cum mi s-a spus mai târziu, când am putut să-i descos pe cei care-i îngrijeau pe răniții din oastea Auto-cratului), la fel cum gândurile Theclei și personalitatea ei, mângâietoare uneori, alteori tulburătoare, erau cuprinse în

fiară de carne pe care o mâncasem la banchetul lui Vodus. Știam însă că nu putea fi așa și că toate lucrurile pe care le vedeam, unele amuzante, altele oribile și înspăimântătoare sau pur și simplu grotești, erau produsul propriei mele minți. Sau a Theclei, care făcea acum parte din a mea.

Ori, mai curând, așa cum începeam să-mi dau seama acolo, în întuneric, în timp ce urmăream o paradă a femeilor de la curte — exultante, incredibil de înalte și înzestrate cu grația împietrită a porțelanurilor prețioase, cu chipurile pudrate cu pulberea perlelor sau diamantelor, iar ochii măriți, la fel ca ai Theclei, de picurii mici ce le fuseseră puși în ei în copilărie —, creații ale minții care acum exista prin contopirea celor două minți dinainte, a ei și a mea.

Severian, ucenicul de odinioară, tânărul care înotase sub Bastionul Clopotului, care odată aproape se înecase în Gyoll, care tândălise în zilele de vară în necropola căzută în ruină, care îi dăduse lui Chatelaine Thecla, în culmea disperării sale, cuțitul furat, acel Severian dispăruse.

Nu înseamnă că murise. De ce se gândise el că fiecare viață trebuie să se sfârșească în moarte și niciodată în altceva? Nu mort, ci dispărut, așa cum dispare o notă singulară, fără a mai apărea vreodată, când devine o parte de nedeslușit și inseparabilă dintr-o melodie însăilată. Acel Severian tânăr urâse moartea și, prin mila Increatului, a cărui milă (precum cu înțelepciune se spune în multe părți) ne uimește și ne distruge, nu murise.

Femeile și-au răsucit gâturile lungi ca să se uite în jos spre mine. Fețele lor ovale erau perfecte, simetrice, lipsite de

expresie dar lascive; și am înțeles așa, dintr-odată, că nu erau — sau cel puțin nu mai erau — curtenele de la Casa Absolută, ci deveniseră curtezanele Casei Azurii.

O vreme, cel puțin așa mi s-a părut, parada acelor femei seducătoare și neumane a continuat și, la fiecare bătaie a inimii mele (de care eram conștient în acele momente cum rareori fusesem sau aveam să fiu de atunci încolo, pentru că simțeam că o tobă îmi bate în piept), își inversau rolurile fără să schimbe cel mai mic detaliu al înfățișării lor. Așa cum știam uneori în vise că o anumită apariție era în fapt cineva cu care în realitate nu semăna câtuși de puțin, la fel am știut și atunci că femeile acelea erau ornamentele prezenței Auto-cratului, dar că în clipa următoare aveau să fie vândute pentru o noapte, în schimbul unui pumn de oricalcuri.

Și-n tot acest timp, ca și în perioadele mult mai lungi de mai târziu, am stat cum nu se poate mai incomod. Plasele de păianjen, de care încetul cu încetul m-am dumirrit că erau plase de pescuit dintre cele mai obișnuite, nu fuseseră îndepărtate; dar, pe lângă ele, fusesem legat și cu frânghii, încât un braț îmi era ținut strâns de o latură a trupului, iar celălalt îmi era îndoit astfel încât degetele, care curând au amorțit, aproape îmi atingeau fața. Iar când drogul își făcuse pe deplin efectul, mă scăpasem pe mine, drept care pantalonii îmi erau murați de urină, reci și duhnitori. Pe măsură ce violența halucinațiilor se domolea iar răstimpul dintre ele se lungea, eram tot mai chinuit de starea mizerabilă în care mă aflam și m-a cuprins teama de ceea ce avea să se întâmple cu mine când, până la urmă, aveam să fiu luat din magazia aceea fără

ferestre în care fusesem aruncat. Bănuiam că hatmanul auzise de la vreun estafet că nu eram cel drept care mă dădusem și mai mult ca sigur că fugeam de judecata arhontelui; pentru că — mi-am zis eu — altfel n-ar fi îndrăznit să se poarte cu mine în acest fel. În atare împrejurări, nu puteam decât să mă întreb dacă avea să se descotorosească de mine el însuși (fără îndoială prin noiadă, într-un asemenea loc), să mă predea unui etnarh mărunț sau să mă trimită înapoi în Thrax. Am hotărât să-mi iau singur viața, dacă se iveau prilejul, dar mi se părea atât de îndoielnic că mi se va da această șansă, încât eram gata să mă sinucid pe loc de disperare.

Într-un târziu, ușa s-a deschis. Lumina — cu toate că era doar cea a unei încăperi slab luminate din acea casă cu ziduri groase — aproape m-a orbit. Doi bărbați m-au tras spre mijlocul încăperii, parcă aș fi fost un sac cu cartofi. Aveau bărbi mari, și mă gândesc că ei fuseseră cei care năvăliseră în odaie, peste mine și Pia, când mi se năzărise că, drept chipuri, au blănuri de animale. M-au ridicat în picioare, dar picioarele nu mă țineau, încât au fost obligați să mă dezlege și să îndepărteze plasele care mă făcuseră captiv, după ce plasa lui Typhon nu reușise. Când în sfârșit am reușit să stau drept, mi-au dat o cană cu apă și o bucată de pește sărat.

Iar mai târziu a intrat hatmanul. Se ținea bățos, așa cum de bună seamă se ținea și când orânduia treburile în satul său, dar vocea tot îi tremura. Nu pricepeam de ce-i mai e teamă de mine, dar se vedea cu ochiul liber că-i este. Și pentru că nu

aveam nimic de pierdut, ci numai de câștigat, i-am poruncit să mă pună în libertate.

— Mi-e peste putință, Mare Maestru, a zis el. Îndeplinesc niște porunci.

— Pot să întreb cine a îndrăznit să-ți spună să te porți astfel cu reprezentantul Autocratului tău?

Și-a dres glasul:

— Porunci de la castel. Pasărea mea mesager v-a dus safirul acolo noaptea trecută, și o altă pasăre a venit azi de dimineață, cu un semn al cărui înțeles e că trebuie să vă ducem.

Întâi am crezut că vorbește de Castelul Acies, unde era încartiruit unul dintre escadroanele de dimarhi, dar în clipa următoare mi-am dat seama că asemenea porunci nu puteau fi trimise tocmai aici, la o depărtare de cel puțin patruzeci de leghe de fortificațiile orașului Thrax.

— Și ce castel e ăsta? am întrebat eu. Și oare poruncile spun și că nu mi se îngăduie să mă spăl și să mă curăț înainte să mă duc acolo? Și hainele să nu-mi fie și ele curate?

— Cred că asta se poate aranja, a zis el nesigur; apoi, către unul dintre oamenii lui: Cum e vântul?

Omul întrebat a ridicat dintr-un umăr, ceea ce pentru mine n-a avut nici un înțeles, însă hatmanul părea lămurit.

— În regulă, mi-a spus el. Nu vă putem elibera, dar o să vă spălăm hainele și o să vă dăm ceva de mâncare, dacă vreți.

Când să iasă, s-a întors înapoi spre mine, cu o expresie pe chip prin care părea să-și ceară iertare:

— Castelul e aproape, Mare Maestru, Autocratul departe. Înțelegeți asta. Am avut mari greutăți în trecut, dar acum este pace.

I-aș fi replicat, dar nu mi-a dat răgazul. Ușa s-a închis în urma lui.

N-a trecut mult și a intrat Pia, îmbrăcată cu o cămașă zdrențuită. A trebuit să îndur umilința de a fi dezbrăcat și spălat de ea; dar așa am putut să-i șoptesc, rugând-o să aibă grijă ca spada să-mi fie trimisă oriunde mă duceau pe mine — trăgeam nădejde că voi scăpa, chiar dacă pentru asta trebuia să-i mărturisesc stăpânului acelui misterios castel cine eram și să-i spun că sunt gata să-mi unesc forțele cu el. Așa cum se făcuse că nu m-a auzit când îi dădusem ideea că ar putea să-și pună lanțul să plutească pe un lemn de foc, nici acum n-a dat semn că m-ar fi auzit; dar un rond mai târziu, când, îmbrăcat la loc, am fost dus cu escortă la o barcă, pentru ca tot satul să mă vadă, ea a fugit în urma micului nostru alai, ținând-o strâns în brațe pe *Terminus Est*. Din cât se părea, hatmanul voise să păstreze pentru sine o asemenea armă de soi, drept care s-a răstit la Pia; însă în timp ce eram târât spre barcă, am reușit să-l avertizez că atunci când voi ajunge la castel îi voi spune celui care mă va primi acolo despre existența spadei, și până la urmă hatmanul s-a învoit mofluz.

Nu mai văzusem niciodată o barcă precum era aceea. La formă semăna cu un șebec, ascuțită la ambele capete, lată la mijloc, cu o pupă lungă, ieșită în afară, și o proră încă și mai lungă. Dar coca joasă era construită din snopuri de stuf plutitoare, legate între ele astfel încât să alcătuiască o împletitură.

Un catarg obișnuit nu avea loc într-o carenă atât de fragilă. În locul lui se înălța o structură triumghiulară făcută din pari. Baza îngustă a triumghiului se întindea de la o copastie la alta; de laturile lungi și egale era prins un scripete folosit — tocmai când urcam la bord cu hatmanul, amândoi nesiguri pe picioare — pentru a ridica o vergă oblică ce târa după sine o velă făcută din pânză de in cu dungi late. Hatmanul îmi ținea spada acum, dar în clipa în care parâma a fost aruncată pe mal, Pia a sărit în barcă, zăngănindu-și lanțul.

Furios, hatmanul i-a tras o palmă; dar nu-i un lucru ușor să strângi vela unei asemenea ambarcațiuni și s-o întorci cu vâslele înapoi la mal, așa că, până la urmă, hatmanul a lăsat-o pe fată la bord, deși a trimis-o plângând la proră. Mi-am luat inima-n dinți și l-am întrebat de ce ținuse fata morțiș să vină cu noi (cred că știam și singur motivul).

— Nevastă-mea e aspră cu ea când nu sunt eu acasă, mi-a răspuns el. O bate, o pune la șmotru toată ziua. Când mă întorc acasă, îi merge mai bine bieteii copile și e fericită să mă vadă. Dar ar vrea să meargă cu mine, și n-o prea condamn pentru asta.

— Nici eu, am zis, încercând să-mi feresc fața de răsuflarea lui acră. Unde mai pui că o să vadă și castelul, pe care cred că nu l-a văzut niciodată.

— Ba i-a văzut zidurile de o sută de ori. Se trage din neamul ăla de pe lac, care nu-i legat de nici un pământ, ci e împins de vânt peste tot, astfel că vede totul.

Dacă neamul ăla era împins de vânt, așa eram și noi. Un aer la fel de pur ca spiritul umfla vela dungată, ba chiar făcea

să se încline carena lată, și ne-a mânat ca pe-o săgeată pe apă, până când satul a dispărut sub pleoapa orizontului — numai țăncurile albe ale munților se mai zăreau, părând că se înalță direct din lac.

XXX

Natrium

Erau atât de primitiv înarmați pescarii ăștia de la malul lacului — mai primitiv până și decât primitivii autohtoni, pe care-i văzusem în preajma orașului Thrax — încât a trecut ceva vreme înainte să-mi dau seama că erau înarmați. La bord se aflau mai mulți oameni decât era nevoie pentru cârmă și mânuitul velei, dar întâi am crezut că se aflau acolo ca vâslași sau pentru a întări prestigiul hătmanului când avea să mă ducă în fața stăpânului său de la castel. La brâu purtau cuțite pescărești, cu lama dreaptă și lungă, la proră era un snop de harpoane, cu cârlige la capăt, dar nici cuțitele, nici harpoanele nu m-au pus pe gânduri. Abia când s-a ivit una dintre insulele pe care fusesem atât de nerăbdător să le văd și l-am observat pe unul dintre oamenii aceia că pipăie un ciomag în care erau înfipti colți de sălbăticiune, am înțeles că toți fuseseră aduși pentru pază, și chiar aveau de ce să stea de pază.

La prima vedere, insulița nu avea nimic deosebit, după care am observat că într-adevăr se mișcă. Era joasă, foarte verde, cu o colibă în miniatură (construită din stuf, întocmai ca barca noastră, și acoperită tot cu stuf) aflată în punctul ei cel mai înalt. Câteva sălcii plângătoare creșteau pe ea, iar o barcă lungă și îngustă, făcută tot din stuf, era legată de mal. Când ne-am apropiat, am văzut că insula însăși era un plaur, făcut din stuf, dar din stuf viu. Tulpinile îi dădeau acea verzeală caracteristică; iar rădăcinile întrepătrunse alcătuiau probabil fundația, ca un fel de plută. Pe încâlcitura lor compactă și vie, se strânsese pământ sau fusese adus anume de insulari. Copacii mijiseră acolo și rădăcinile le crescuseră direct în apele lacului. Se vedea și un mic petic de grădină, pe care legumele creșteau impetuos.

Pentru că hatmanul și toți ceilalți din barcă, în afară de Pia, s-au încruntat amenințător la vederea insulei, eu m-am uitat la ea cu bunăvoință; și văzând-o așa cum am văzut-o atunci, o pată de verde pe albastrul rece, de-o desăvârșire părelnică, a suprafeței Lacului Diuturna, și pe albastrul mai adânc, mai cald și cu adevărat nesfârșit al cerului stropit cu stele și încoronat de soare, era ușor s-o iubești. Dacă aș fi privit acest peisaj așa cum aș privi un tablou, mi s-ar fi părut mult mai greu de simboluri — linia dreaptă a orizontului împărțind pânza în jumătăți egale, și pata de verde, cu copacii ei verzi, și coliba maronie — decât acele tablouri pe care criticii sunt obișnuiți să le ia în derâdere pentru simbolismul lor. Dar cine ar fi putut spune care le era tâlcul? Mie mi se pare imposibil ca toate simbolurile pe care le deslușim în peisaje să fie acolo doar pentru că le vedem noi. Nimeni nu ezită să-i considere drept nebuni pe solipsiștii care cred cu sinceritate

că lumea există doar pentru că o văd ei și că toate construcțiile, munții și chiar noi înșine (cu care au stat de vorbă doar cu o clipă înainte) dispar când își întorc ei capul. Nu e oare la fel de nebunesc să credem că înțelesul acelorași obiecte dispare în același fel? Dacă Thecla simbolizase — așa cum înțeleg acum — iubirea de care eu nu mă simțeam vrednic, atunci se poate spune că forța ei simbolică a dispărut în momentul când am încuiat în urma mea ușa celulei ei? E ca și cum aș spune că ceea ce e scris în această carte la care trudesesc de atâtea ronduri va dispărea într-un abur de cinabru după ce-i voi fi închis copertele pentru ultima oară și-o voi fi trimis-o în biblioteca eternă îngrijită de bătrânul Ultan.

Marea întrebare, prin urmare, la care cumpăneam în timp ce priveam la plaur cu ochi tânjitori, iar legăturile îmi rodeau încheieturile mâinilor, și-l blestemam pe hatman în inima mea, este aceea de a înțelege ce înseamnă aceste simboluri în sine și ca atare. Suntem ca niște copii care se uită la o tipăritură și văd un șarpe în penultima literă și o sabie în ultima.

Nu știu ce mesaj îmi era destinat în acea colibă mică și îmbietoare și în grădina ei verde, suspendate între două infinități. Dar ceea ce am citit eu era libertate și cămin, și am simțit atunci o mai mare dorință de libertate, libertatea de a străbate după voie lumile de sus și de jos, ducând cu mine doar ceea ce-mi era de trebuință, decât simțisem oricând înainte — chiar și atunci când fusesem prizonier în antecamera din Casa Absolută, chiar și atunci când fusesem client al torționarilor în Citadela Veche.

Și tocmai când îmi doream mai mult să fiu liber și ne apropiasem de insulă atât cât ne îngăduia cursul nostru, doi bărbați și un băiat de vreo cincisprezece ani au ieșit din colibă. S-au oprit o clipă în fața intrării, privindu-ne ca și cum cântăreau din ochi barca și echipajul. Erau cinci săteni la bord, în afară de hatman, nu încăpea îndoială că insularii nu ne puteau face nimic, dar cu toate astea s-au urcat în barca lor zveltă și au pornit după noi, bărbații vâslind, în timp ce băiatul instala o pânză rudimentară făcută din petice.

Hatmanul, care se răsucea din când în când să se uite înapoi la ei, ședea lângă mine cu *Terminus Est* ținută de-a curmezișul în poală. Părea că în orice clipă e gata s-o pună deoparte și să se ducă la pupă, să-i spună ceva omului de la fuzul cârmei, sau la proră, la cei patru care stăteau acolo. Măinile îmi erau legate în față și mi-ar fi trebuit doar o clipă ca să trag de-un deget tăișul afară din teacă și să-mi retez frânghia, dar prilejul acesta nu se ivera.

Un al doilea plaur a apărut pe suprafața apei și încă o barcă s-a luat după noi, cu doi oameni la bord. Sortii nu mai arătau bine, iar hatmanul l-a chemat la sine pe unul dintre săteni și a făcut un pas sau doi spre pupă, luând și spada mea cu el. Au deschis o canistră de metal ce stătuse ascunsă sub platforma cârmaciului și au scos o armă cum nu mai văzusem până atunci, un arc făcut din două arcuri subțiri, fiecare cu propria coardă, legate de niște despărțitoare ce le țineau la o distanță de jumătate de palmă unul de altul. Corzile erau prinse cu o bucată de piele la mijloc, care alcătua o praștie pentru cine știe ce proiectil.

În timp ce mă uitam la ciudata alcătuire, Pia s-a dat mai aproape.

— Sunt cu ochii pe mine, mi-a șoptit ea. Nu vă pot dezlega acum. Dar poate...

Și s-a uitat cu subînțeleas la bărcile ce ne urmăreau.

— Or să atace?

— Doar când vor fi mai mulți. N-au decât harpoane și pachos. Văzând aerul meu nedumerit, a adăugat: Băte cu dinți — unul din oamenii ăștia de-aici are una.

Săteanul pe care hatmanul îl chemase la sine tocmai scoțea din canistră ceea ce părea a fi o zdreanță făcută ghemotoc. A desfăcut-o pe capacul deschis, lăsând la vedere câteva proiectile de metal, gri-argintii, parcă date cu unsoare.

— Gloanțe de putere, a zis Pia.

Arăta speriată.

— Crezi că vor mai veni și alții de-ai tăi?

— Dacă mai trecem și pe lângă alte insule. Dacă o barcă sau două urmăresc o barcă de pe uscat, toate li se alătură, ca să-și ia partea din pradă. Dar în curând o să vedem din nou uscatul.

Sub cămașa ei zdrențuită, sânii i s-au ridicat când săteanul și-a șters mâna de haină, a luat un proiectil argintiu și l-a fixat în praștia arcului dublu.

— E doar ca o piatră grea..., am început eu.

Săteanul a tras corzile până în dreptul urechii și le-a dat drumul, trimițând proiectilul cu un șuierat prin spațiul dintre bărcile zvelte. Pia era atât de îngrozită încât aproape m-am așteptat ca proiectilul să-și schimbe forma în zbor,

cine ştie dacă nu se prefăcea într-unul din păianjenii aceia pe care tot mai credeam că-i văzusem când, drogat fiind, fusese prins în plasele pescarilor.

Dar nu s-a întâmpilat nimic de-acest fel. Proiectilul a zburat — o linie lucitoare — peste apă şi a căzut cu plescăit în lac, la vreo doisprezece paşi în faţa provei bărcii aflate cel mai aproape de a noastră.

Preţ de o răsuflare, nu s-a mai întâmpilat nimic. Apoi, o detunătură ascuţită, o minge de foc, un gheizer de abur. Ceva întunecat, aparent însuşi proiectilul, încă întreg şi aruncat în sus de explozia pe care o pricinuisse, a zburat în aer doar ca să cadă din nou, de data asta între cele două bărci aflate în urmărire. A urmat o nouă explozie, doar cu puţin mai slabă decât prima, şi una din bărci aproape s-a scufundat. Cealaltă a cotit într-o parte. O a treia explozie, apoi o a patra, însă proiectilul, orice alte puteri ar fi avut, nu părea în stare să urmărească bărcile, aşa cum ne urmăriseră pe Jonas şi pe mine notulii lui Hethor. Fiecare explozie îl împingea şi mai departe, şi după a patra ai fi zis că se vlăguise. Cele două bărci care se luaseră după noi au rămas mult în urmă, dar le admiram curajul de a se ţine totuşi după noi.

— Gloanţele de putere aduc foc din apă, mi-a spus Pia.

Am încuviinţat din cap.

— Am văzut şi eu.

Mi-am aranjam picioarele sub mine, găsimdu-mi prize sigure între snopii de stuf.

Nu-i mare şmecherie să înoţi chiar şi când mâinile ţi-s legate la spate — Drotte, Roche, Eata şi cu mine obişnuiam

să înotăm ținându-ne degetele împletite la șale, iar cu mâinile legate în față știam că pot face pluta multă vreme dacă era nevoie; dar îmi făceam griji din pricina Piei, și i-am spus să se ducă în față, cât mai în față cu putință.

— Dar atunci n-o să vă mai pot dezlega.

— Oricum n-o să poți câtă vreme stau cu ochii pe noi, am șoptit eu. Du-te în față. Dacă barca asta se desface în bucăți, ține-te de-un snop de stuf. O să plutească. Nu te opune.

Bărbații de la proră n-au împiedicat-o, iar ea s-a oprit numai acolo unde un cablu de stuf împletit forma marginea prorei. Am tras aer în piept și am sărit peste bord.

Dacă aș fi vrut, aș fi putut să mă scufund în apă aproape fără s-o tulbur, dar acum mi-am strâns genunchii la piept, ca să stropesc cât mai tare, și mulțumită greutateii cizmelor m-am cufundat mult mai în adânc decât dacă m-aș fi dezbrăcat pentru înot. Tocmai asta mă îngrijorase; văzusem că atunci când arcașul își trăsesese proiectilul, trecuseră câteva clipe până la explozie. Știam că îi udasem din cap până-n picioare pe cei doi de la pupă, dar în același timp udasem și toate proiectilele alea de pe cârpa unsuroasă — dar nu puteam fi sigur că or să explodeze înainte să ies eu la suprafață.

Apa era rece și se făcea tot mai rece pe măsură ce mă cufundam. Deschizând ochii, am văzut o minunată nuanță de cobalt ce se întuneca în timp ce se rotea în jurul meu. Cuprins de panică, am simțit nevoia să-mi împing cizmele din picioare; dar asta m-ar fi adus la suprafață mult prea repede, așa că mi-am umplut mintea cu minunea aceea colorată și

cu gândul la cadavrele indestructibile pe care le văzusem îngrămădite pe mormanele de resturi din apropierea minelor din Saltus — cadavre cufundându-se pentru totdeauna în abisul albastru al timpului.

Încet, m-am rotit fără greutate, până am deslușit carena maronie a bărcii hatmanului, suspendată deasupra capului meu. Câteva clipe, pata aceea maronie și cu mine am împietrit în locurile în care ne aflam; eu, dedesubt, așa cum zac morții sub un hoitar care-și umple aripile cu suflarea vântului și pare să planeze chiar pe sub stelele ținuite de boltă.

Apoi, cu plămânii gata să explodeze, am început să urc.

Ca și când acesta a fost un semnal, am auzit prima explozie, un bubuit surd, îndepărtat. Am înotat în sus cu mișcări de broască și am auzit încă o explozie, apoi încă una, fiecare mai ascuțită decât cea dinainte.

Când capul meu a spart suprafața apei, am văzut că pupa bărcii hatmanului se desfăcuse iar snopii se răspândiseră ca paiele. O a doua explozie la picioarele mele m-a lăsat o clipă fără auz și mi-a improșcat fața cu stropi ce m-au înțepat ca grindina. Arcașul hatmanului se zbătea în apă nu departe de mine, dar hatmanul însuși (cu încântare am văzut că încă o ținea pe *Terminus Est*), Pia și ceilalți se agățaseră de ceea ce mai rămăsese din proră și, mulțumită stufului plutitor, prora plutea și ea, chiar dacă pe jumătate scufundată în apă. Am tras cu dinții de frânghia ce-mi lega mâinile, până când doi dintre insulari m-au ajutat să urc pe pluta lor și unul dintre ei a tăiat legătura, redându-mi libertatea.

XXXI

Oamenii lacului

Împreună cu Pia am petrecut noaptea pe unul dintre plauri, unde eu, care o pătrunsesem pe Thecla atât de adesea când era neîncătușată dar prizonieră, am pătruns-o acum pe Pia care încă avea cătușe dar era liberă. După aceea a rămas întinsă pe pieptul meu și a plâns de bucurie — nu cred că neapărat bucuria pe care i-o adusesem eu, ci aceea a libertății, chiar dacă rubedeniile ei, insularii, n-aveau alte metale decât cele pe care le negustoreau sau le furau de la oamenii de pe țărm, prin urmare nu aveau fierării să-i taie cătușele.

Am auzit de la bărbații care au avut multe femei că, într-un târziu, ajung să descopere asemănări în felul de a iubi la unele femei, și acum pentru prima oară am simțit eu însumi acest lucru, căci Pia, cu gura ei flămândă și trupul suplu, îmi amintea de Dorcas. Însă nu era pe de-a-ntregul adevărat; Dorcas și Pia se asemănau în felul de a iubi așa cum seamănă

uneori două surori la chip, dar niciodată n-aș fi luat-o pe una drept cealaltă.

Fusesem mult prea obosit când ajunsesem la insulă, ca să mă minunez cu adevărat de ea; noaptea fusese și ea aproape. Chiar și acum, ceea ce-mi amintesc este că am tras bărcuța la mal și am intrat într-o colibă unde unul din salvatorii noștri a aprins un foc mic din lemne aduse de apă, iar eu am uns tăișul lui *Terminus Est*, pe care insularii o luaseră de la hatmanul făcut prizonier și mi-o dăduseră înapoi. Dar când Urth și-a întors din nou fața către soare, mi s-a părut încântător să stau cu o mână pe trunchiul grațios al salciei plângătoare și să simt întreaga insulă legănându-se sub mine!

Gazdele noastre au gătit pește la micul dejun; înainte să-l isprăvim, a sosit o barcă, aducând alți doi insulari cu și mai mult pește și verdețuri rădăcinoase cum nu mai gustasem până atunci. Le-am rumenit pe toate în cenușă și le-am mâncat fierbinți. Gustul aducea a castană, nu știu cu ce altceva l-aș putea compara. Și au mai venit trei bărci, apoi un plaur cu trei copaci și pânze pătrate umflate prinse în crengile fiecărui copac, încât, văzându-l de la distanță, am crezut că e o flotilă. Căpitanul, un om mai în vârstă, era totodată și un fel de căpetenie a insularilor. Se numea Llibio. Când Pia m-a prezentat, el m-a îmbrățișat așa cum își îmbrățișează tații fiii, ceea ce mie nu mi se întâmplase niciodată până atunci.

După ce ne-am desfăcut din îmbrățișare, toți ceilalți și Pia s-au îndepărtat într-atât cât să putem vorbi între patru ochi, cu voci scăzute — câțiva bărbați au intrat în colibă, iar

ceilalți (erau acum vreo zece cu toții) s-au dus în capătul celălalt al insulei.

— Am auzit că ești un mare luptător și ucigaș de oameni, a zis Llibio pentru început.

Am spus că sunt ucigaș de oameni, dar nu unul mare.

— Așa e. Fiecare bărbat luptă când e provocat, ca să-i omoare pe alții. Dar victorios nu iese omorându-i pe alții, ci omorând anumite părți din sine.

Ca să-i arăt că-l înțelesesem, am spus:

— Tu trebuie să fi omorât tot ce era mai rău în ființa ta. Poporul tău te iubește.

— Nici pe asta să nu pui temei. A tăcut, a privit peste întinderea apei și a continuat: Suntem săraci și puțini, și dacă oamenii ar fi ascultat în anii aceștia de un altul...

A clătinat din cap, iar eu am spus:

— Am călătorit mult și am văzut că săracii sunt adesea mai cu minte și mai virtuoși decât bogații.

A zâmbit:

— Ești om de treabă. Dar oamenii noștri au atâta minte și virtute de pot muri din asta. N-am fost niciodată mulți și iarna trecută, când a înghețat apa, au și murit dintre noi.

— Nu m-am gândit cât de grele pot fi iernile pentru voi, neavând lână sau blănuri. Dar înțeleg, acum că ai pomenit de asta, cât de greu vă este cu adevărat.

Bătrânul a clătinat din cap:

— Ne ungem cu grăsime, ceea ce ne ajută, iar focile ne dau mantii mult mai bune decât au oamenii țărmlui. Însă când vine gheața, insulele noastre nu se pot mișca, iar

oamenii țărmului n-au nevoie de bărci ca să ajungă la ele, încât ne atacă fără milă. În fiecare vară ne luptăm cu ei când vin să ne ia peștele. Iarna în schimb, ei ne omoară, vin pe gheață și-și iau sclavi.

M-am gândit atunci la Gheară, pe care hatmanul mi-o luase și-o trimisese la castel, și am spus:

— Oamenii de pe uscat se supun stăpânului castelului. Poate că, dacă ai face pace cu el, i-ar împiedica să vă mai omoare.

— Odată, în tinerețea mea, ciorovăielile astea curmau două sau trei vieți pe an. Apoi a venit cel care a construit castelul. Cunoști povestea?

Am clătinat din cap în semn că nu.

— A venit de la miazăzi, de unde vii și tu, așa mi s-a spus. Avea multe lucruri după care tânjeau oamenii țărmului: țesături, argint, unelte bine făurite. La ordinele sale, ei au construit castelul. Aceia au fost tații și buncii acelor care trăiesc acum pe țărm. Au folosit uneltele în folosul lui, iar el le făgăduise că le pot păstra după ce isprăveau treaba, și le-a mai dat multe alte lucruri. Tatăl mamei mele s-a dus la ei când trudeau acolo și i-a întrebat dacă nu vedeau că se fac slugi la stăpân, pentru că ziditorul castelului îi mâna cum voia el, după care se retrăgea în spatele zidurilor groase pe care ei le înălțaseră pentru el, unde nimeni nu-l putea atinge. I-au râs în nas tatălui mamei mele, zicând că ei erau mulți, ceea ce era adevărat, iar cel care construia castelul unul singur, ceea ce iar era adevărat.

L-am întrebat dacă l-a văzut vreodată pe ziditorul castelului, și dacă da, cum arăta.

— O dată. Stătea pe-o stâncă și le vorbea oamenilor țărmului, iar eu am trecut cu barca pe-acolo. Pot să-ți spun că era mic de statură, un om care, dacă ai fi fost acolo, nu ți-ar fi trecut de umăr. Nicidecum unul care să-ți inspire teamă.

Llibio a tăcut din nou, ochii lui stinși nemaivăzând apele lacului său, ci vremuri de mult apuse.

— Și cu toate acestea, a continuat el, teama și-a făcut apariția. Zidul exterior a fost terminat și oamenii țărmului s-au întors la vânătoarea lor, la stăvilarele și la turmele lor. Apoi mai-marele lor a venit la noi și ne-a învinuit că le fusesem animalele și copiii, și că or să ne distrugă dacă nu le dăm înapoi.

Llibio s-a uitat stăruitor în ochii mei și mi-a luat mâna într-a sa, o mână tare ca lemnul. Privindu-l, am văzut toți anii ce se duseseră. Cumpliți trebuie să fi fost, dar viitorul pe care-l ținuseră — viitorul în care eu ședeam cu el, cu spada pe genunchi, ascultându-i povestea — era mai cumplit decât și-ar fi imaginat el atunci. Avusese însă parte și de bucurii în acei ani; era tânăr și viguros, și chiar dacă poate el nu se gândea la asta, ochii lui își aminteau.

— Le-am spus că noi nu devorăm copii și nu avem nevoie de sclavi să pescuiască în locul nostru și nici pășuni pentru animale n-avem. Cu siguranță știau, chiar și pe vremea aceea, că nu noi eram vinovații, pentru că nu au venit cu război asupra noastră. Dar când insulele noastre se apropiau de

țarm, le auzeam femeile bocind cât era noaptea de lungă. În acele vremuri, a continuat Llibio, fiecare zi după noaptea cu lună plină era zi de negustorie, când cei dintre noi care aveau nevoie de sare și cuțite se duceau pe țarm. Când a venit o nouă zi de negustorie, am văzut că oamenii țărmului știau unde le dispăruseră copiii și animalele, și vorbeau în șoaptă între ei despre asta. Atunci noi i-am întrebat de ce nu s-au dus la castel, să-l ia cu asalt, căci ei erau mulți. Dar ei ne-au luat copiii, și bărbați, și femei de toate vârstele, și i-au legat în lanțuri în fața ușilor lor, pentru a nu fi luați ai lor — sau chiar îi duceau până la porți și-i legau acolo.

Și de când dura tărașenia asta? am îndrăznit eu să întreb.

— De mulți ani — de când eram eu tânăr, ți-am spus doar. Uneori, oamenii țărmului se luptau. Dar cel mai adesea n-o făceau. De două ori au venit războinici de la miazăzi, trimiși de oamenii mândri din casele înalte de pe țărmul de la miazăzi. Când erau aici războinicii, luptele încetau, dar ce se vorbea la castel n-am de unde ști. Ziditorul despre care ți-am spus n-a mai fost văzut de nimeni de când a fost durat castelul.

A tăcut, așteptând să vorbesc eu. Aveam sentimentul — pe care-l trăiam adesea când stăteam de vorbă cu oameni bătrâni — că vorbele pe care le rostea el erau cu totul altele decât cele pe care le auzeam eu, că în ce-mi spusese el erau multe aluzii, indicii și implicații la fel de invizibile pentru mine precum respirația lui, ca și când Timpul era un soi de spirit alb ce stătea între noi și cu mânecile sale atârănânde ștergea, înainte să apuc eu să aud, cea mai mare

parte a tot ceea ce se spusese. În cele din urmă, am zis cu jumătate de gură:

— Poate că a murit.

— Un uriaș nemernic sălășluiește acum acolo, dar nimeni nu l-a văzut.

Abia mi-am stăpânit un zâmbet:

— Îmi vine totuși să cred că prezența lui e o piedică importantă în calea oamenilor de pe mal, care altfel l-ar ataca în castelul lui.

— În urmă cu cinci ani s-au năpustit asupra castelului noaptea, așa cum se reped puii de somon asupra unui leș. I-au dat foc și i-au ucis pe cei pe care i-au găsit acolo.

— Iar cu voi se războiesc din obișnuință?

Llibio a clătinat din cap și a zis:

— După ce s-a topit gheața anul ăsta, locuitorii castelului s-au întors cu brațele încărcate de daruri — de bogății și arme ciudate ca aceea pe care ai întors-o împotriva oamenilor țărmului. Mai vin și alții acolo, dar dacă sunt slujitori sau stăpâni, noi, cei de pe lac, nu știm.

— De la miazănoapte, sau de la miazăzi?

— Din cer, a zis el și a arătat în sus, unde stelele palide atârnav stinse de maiestruozitatea soarelui.

Dar eu am crezut că voia să spună că vizitatorii veneau în navete, așa că nu l-am iscodit mai departe.

Cât a fost ziua de lungă, locuitorii lacului au venit pe insulă. Mulți soseau în bărci asemenea celor care se luaseră după barca hatmanului; alții aleseseră să vină cu plaurii lor, ca să se alăture insulei lui Llibio, până ne-am trezit în

mijlocul unui continent plutitor. Nimeni nu mi-a cerut fățiș să mă pun în fruntea lor și să atacăm castelul. Dar pe măsură ce ziua se stinge, am început să-mi dau seama că asta își doreau, iar ei să priceapă că le voi deveni căpetenie. Cred că în cărți lucrul acesta se face cu discursuri înverșunate; în fapt, se întâmplă altfel. Îmi admirau statura înaltă și spada, iar Pia le-a spus că eu eram trimisul Autocratului, anume ca să-i eliberez pe ei.

— Cu toate că noi suntem cei care suferim cel mai tare, a zis Llibio, oamenii țărmului au reușit să pună mâna pe castel. Sunt mai puternici în luptă decât noi, dar nu tot ceea ce au distrus prin foc a fost reconstruit, și n-au avut nici o căpetenie de la miazăzi.

I-am întrebat pe el și pe alții despre pământurile din preajma castelului și le-am spus că n-ar trebui să atacăm decât după ce noaptea va împiedica santinelele de pe ziduri să vadă că ne apropiem. Nu le-am mai spus că în întuneric nu puteam să tragă asupra noastră la fel de bine și de aceea voiam să așteptăm; dacă stăpânul castelului îi dăduse hatmanului gloanțele de putere, puteam să bănuiesc că pentru sine păstrase arme mult mai distrugătoare.

Când am pornit, mă aflu în fruntea a aproape o sută de războinici, cu toate că cei mai mulți dintre ei erau înarmați doar cu harpoane ale căror vârfuri erau făcute din os de focă, și cu pacho sau cuțite. Ar fi să mă umflu în pene dacă aș scrie că mă învoisem să conduc această mică oștire dintr-un sentiment de responsabilitate și grijă pentru suferințele lor, căci

n-ar fi adevărat. N-am făcut-o nici pentru că mă temeam de ce-aş fi putut păţi dacă aş fi refuzat, cu toate că, bănuiam eu, dacă nu mă pricepeam s-o-ntorc din condei, prefăcându-mă a amâna sau convingându-i pe insulari că aveau mai mult de câştigat dacă nu luptau, nu mi-ar fi fost moale.

Adevărul e că imboldul meu era mai mare decât al lor. Llibio purta în jurul gâtului un peşte sculptat într-un dinte; şi când îl întrebam ce era peştele ăla, îmi zisesse că e Oannes şi l-a acoperit cu mâna, pentru ca ochii mei să nu-l profaneze, ştiind că eu nu cred în Oannes, care mai mult ca sigur e zeul-peşte al acestor oameni.

Nu ştiam nimic şi totuşi simţeam că ştiu tot ce e important despre Oannes. Ştiam că trăieşte în adâncurile cele mai întunecate ale lacului, dar că pe furtună e văzut sărind printre valuri. Ştiam că e păstorul adâncurilor, care umple plasele insularilor, şi că ucigaşii nu pot ieşi pe apă fără teamă, neştiind dacă nu cumva Oannes o să apară lângă ei, cu ochii lui mari cât luna, şi o să le răstoarne barca.

Nu credeam în Oannes şi nu mă temeam de el. Dar îmi închipuiam că ştiu de unde vine — ştiam că există o putere atotstăpânitoare în univers, ce făcea ca toate celelalte să-i fie umbre. Ştiam că, în fapt, felul în care înţelegeam eu acea putere era la fel de caraghios (şi la fel de serios) ca Oannes. Ştiam că a ei este Gheara şi simţeam că numai Gheara e a ei, numai Gheara dintre toate altarele şi odăjdiile lumii. O ţinusem în mâna mea de multe ori, o ridicasem deasupra capului meu în Vincula, îl atinsesem pe ulanul Autocratului cu ea, şi pe fata bolnavă din cocioaba din Thrax. Avusesem în

stăpânirea mea infinitatea și avusesem în stăpânirea mea puterea ei; nu mai eram sigur că puteam s-o mai dau de bunăvoie înapoi Pelerinelor, dacă aveam să le găsesc vreodată, dar știam dincolo de orice îndoială că, fără luptă, nu o voi lăsa în mâna nimănui altcuiva.

Mai mult, mi se părea că fusesem oarecum ales să dețin eu acea putere — chiar dacă pentru o perioadă scurtă de timp. Pelerinele o pierduseră din pricina nesăbuiței mele, pentru că o lăsasem pe Agia să-l împingă pe vizitiu în cursa aceea, prin urmare era de datoria mea să am grijă de ea și s-o folosesc, și poate s-o înapoiez, și cu siguranță era de datoria mea s-o salvez din mâinile — monstruoase fără doar și poate — în care căzuse acum pentru că nu avusesem grijă de ea.

Nu mă gândisem, când am început această mărturie despre viața mea, să dau în vileag vreo taină a ghidei noastre, din cele care mi-au fost împărtășite de Maestrul Palaemon și Maestrul Gurloes chiar înainte de a fi fost înălțat în rang și uns calfă, de sărbătoarea Sfintei Katharine. Dar acum voi dezvălui una, pentru că ceea ce-am făcut în acea noapte pe Lacul Diuturna nu poate fi înțeles fără a o înțelege pe aceasta. Iar taina e că noi, torționarii, ne supunem. În măreța ordine a statului, piramida vieților care este infinit mai înaltă decât orice turn material, mai înaltă decât Bastionul Clopotului, mai înaltă decât Zidul orașului Nessus, mai înaltă decât Muntele Typhon, piramida care se întinde de la Autocratul de pe Tronul Phoenix la cel mai umil slujbaş care se spetește pentru cel mai necinstit negustor — o creatură mai prejos de cel mai amărât cerșetor —, noi suntem singura piatră de

nădejde. Nimeni nu se supune cu adevărat până nu face nefăcuta în supușenie; și nimeni nu face nefăcuta în afară de noi.

Cum să-i refuz Increatului ceea ce-i dădusem Autocratului de bunăvoie atunci când îi retezasem Katharinei capul?

XXXII

Spre castel

Plaurii erau despărțiți acum, și cu toate că bărcile se mișcau printre ei și pânze erau legate de orice ram, simțeam fără să vreau că stăteam pe loc sub norii năvalnici, mișcarea noastră fiind doar ultima amăgire a pământului care se scufunda.

Mulți dintre plaurii pe care îi văzusem mai devreme în acea zi fuseseră lăsați în urmă, ca refugii pentru femei și copii. Mai erau doar șase, iar eu stăteam în vârful cel mai înalt al plaurului lui Llibio, cel mai mare dintre cei șase. Pe lângă mine și bătrân, mai erau șapte luptători. Ceilalți plauri purtau câte patru sau cinci fiecare. În afară de plauri, mai aveam vreo treizeci de bărci, fiecare cu un echipaj de doi sau trei insulari.

Nu mă amăgeam singur cu gândul că cei o sută de insulari ai noștri, înarmați cu harpoane și cuțite, alcătuiau o forță înfricoșătoare; o mână de dimarhi de-ai lui Abdiesus ne-ar fi risipit ca pleava. Dar erau camarazii mei de arme și a fi în

fruntea oamenilor când pornești la bătaie îți dă un sentiment ca nici unul altul.

Singura sclipire pe apele lacului era aceea a luminii verzi reflectate, ce cădea în miriadele de frunze ale Pădurii de pe Lune, aflată la cincizeci de mii de leghe depărtare. Apele acelea mă făceau să mă gândesc la oțelul lustruit și uns cu ulei. Vântul palid nu stârnea spuma albă, cu toate că împingea undele în dune prelungi, ca niște coline de metal.

După o vreme, un nor a acoperit luna și o clipă m-am întrebat dacă nu cumva oamenii lacului se vor rătăci în întuneric. Dar ai fi zis că-i lună plină, așa mânuiau cărnele; și cu toate că bărcile și insulele se aflau adesea foarte aproape unele de celelalte, cât a durat călătoria n-am văzut vreuna să fie în primejdie de a se răsturna din pricina celorlalte.

A mă afla cum mă aflam acum, sub lumina stelelor și în beznă, în mijlocul propriului meu arhipelag, fără alt sunet împrejur decât șoapta vântului și plescăitul vâslelor ce se ridicau și se cufundau la fel de ritmic precum ticăitul unui ceas, nesimțind altă mișcare decât legănatul blând al valurilor, ar fi putut să-mi dea o stare de liniște, sau chiar să mă adoarmă, atât eram de obosit, cu toate că trăsesem un pui de somn înainte s-o pornim; dar aerul rece al nopții și gândul la ceea ce urma să facem mă țineau treaz.

Nici Llibio, nici vreun alt insular nu fusese în stare să-mi spună decât prea puține despre interiorul castelului pe care aveam să-l atacăm. Exista o clădire principală și un zid. Dar nu aflasem dacă această clădire era un bastion adevărat — adică un turn fortificat, mai înalt decât zidul.

Nu știam nici dacă mai erau și alte clădiri pe lângă cea principală (un turn de pază, bunăoară), sau dacă zidul era fortificat cu turnuri și turele, sau câți străjeri îl păzeau. Castelul fusese construit pe parcursul a doi sau trei ani, cu mână de lucru din partea locului; prin urmare, nu putea fi la fel de măreț precum, să spunem, Castelul Acies; cu toate acestea, pe sfert să fi fost din cât era acela, tot nu am fi putut pătrunde în el.

Îmi dădeam prea bine seama cât de nepregătit eram să conduc o asemenea expediție. În viața mea nu văzusem o bătălie, cu atât mai puțin nu luasem parte la vreuna. Ceea ce știam despre arhitectura militară se datora faptului că fusese crescute în Citadelă și întâmplătoarelor mele incursiuni printre fortificațiile orașului Thrax, iar cunoștințele pe care le aveam — sau credeam că le am — despre tactici de luptă le culesesem din ceea ce citisem, la fel de întâmplător, din cărți. Mi-am amintit cum mă jucam în copilărie în necropolă, când născoceam încăierări și ne băteam cu săbii de lemn, și aproape că mi s-a făcut rău la amintirea aceasta. Nu pentru că mă temeam pentru propria mea viață, ci pentru că știam că o greșală de-a mea putea să coste viața celor mai mulți dintre oamenii aceștia inocenți și neștiutori care mă priveau ca pe conducătorul lor.

Luna s-a ivit din nou pentru o vreme, tăiată de siluetele negre ale unui stol de berze. Vedeam linia țărmului ca o panglică de noapte mai adâncă la orizont. Dar în scurt timp pătura de nori a acoperit lumina ei și un strop m-a lovit în față. Și dintr-odată, fără să știu de ce, m-am înveselit — mai

mult ca sigur că undeva, în străfundul minții mele, s-a trezit amintirea ploii din noaptea în care înfruntasem alzaboul. Și mi-oi fi amintit și de apele înghețate care țâșneau din gura minei unde sălășluiau oamenii-maimuță.

Dar lăsând la o parte aceste amintiri întâmplătoare, ploaia se putea dovedi o binecuvântare. Noi nu aveam arcuri, dar dacă vrăjmașii aveau, ploaia le-ar fi udat corzile. Și nu aveau cum folosi gloanțele de putere cu care trăsesese arcașul hatmanului. Ca să nu mai spun că, mulțumită ploii, puteam ataca furișându-ne, adică întocmai așa cum mă gândisem eu să atacăm ca să avem vreo speranță de reușită.

Eram cufundat în gânduri când norii s-au spart, și am văzut că înaintam paralel cu țărmul care se înălța stâncos în dreapta. În față, o peninsulă la fel de stâncoasă dar încă mai înaltă se avânta în mare. M-am dus până la capătul plaurului, ca să-l întreb pe omul postat acolo dacă pe acea peninsulă se afla castelul. El a clătinat din cap și a spus:

— Ocolim peninsula.

Și așa am făcut. Colțurile tuturor pânzelor au fost deznodate și legate pe alte ramuri. Saci plini cu pietre au fost coborâți în apă pe una din laturile plaurului, în vreme ce trei bărbați se opinteau la cârmă. Mi-a trecut deodată prin minte că Llibio o fi ordonat să ne apropiem de țărm, un lucru înțelept de altfel, pentru că astfel scăpam de străjerii care poate că stăteau cu ochii ațintiți pe întinderile lacului. Dar nici așa nu scăpam de pericolul de a fi văzuți, acum când peninsula nu se mai afla între castel și mica noastră flotă. Și mi-a trecut prin minte gândul că dacă cel care construise

castelul nu alesese înălțimea stâncii căreia îi dădeam ocol acum și care arăta de necucerit, înseamnă că găsisese un loc încă și mai sigur.

Am trecut de vârful peninsulei și am zărit destinația noastră, la patru lanțuri mai jos pe coastă — o stâncă mai înaltă cu mult decât celelalte și încă și mai abruptă, cu un zid în vârful ei și un donjon care părea să aibă forma imposibilă a unei ciuperce otrăvitoare imense.

Nu-mi puteam crede ochilor. Din uriașa coloană centrală, ce se îngusta spre vârf — și care n-aveam nici o îndoială că era un turn rotund din piatră obișnuită — se deschidea o structură metalică având forma unei lentile, de zece ori mai lată în diametru decât coloana și aparent la fel de solidă precum turnul însuși.

Pe plaurul nostru, în bărcile din jur și pe ceilalți plauri, insularii șușoteau între ei și arătau cu degetul. Ca și când această priveriște incredibilă era și pentru ei o noutate.

Lumina cețoasă a lunii, sărutul surorii mai mici pe chipul surorii mai mari muribunde, cădea pe suprafața discului imens. Sub disc, în umbra densă, luceau scânteii de lumină portocalie. Se mișcau, alunecând în sus și-n jos, dar mișcarea le era atât de înceată încât le-am privit o bucată de vreme până s-o înregistrez. La un moment dat, una s-a înălțat până sub disc și a dispărut, și chiar înainte să ajungem noi la țărm, alte două au apărut în același loc.

O plajă mică se afla în umbra stâncii. Plaurul lui Llibio s-a împotmolit la ceva depărtare de țărm, astfel că am fost nevoit să sar încă o dată în apă, dar de data asta am ridicat-o

pe *Terminus Est* deasupra capului. Din fericire, nu erau valuri iar ploaia doar amenința să înceapă. I-am ajutat pe oamenii lacului să-și tragă bărcile pe prundiș, în vreme ce alții au amarat plaurii de bolovani, cu odgoane zdravene.

După călătoria prin munți, poteca îngustă și înșelătoare ar fi fost o joacă de copil dacă n-ar fi trebuit s-o urc pe întuneric. Dar așa, aș fi preferat să mai cobor o dată brâna pe lângă orașul îngropat, până la casa lui Casdoe, chiar dacă ar fi fost de cinci ori mai lungă.

Când am ajuns în vârf, încă ne aflam la o bună bucată de drum de zidul ascuns vederii de un pâlț rar de brazi. I-am strâns pe insulari în jurul meu și i-am întrebat — retoric, de bună seamă — dacă știau de unde venise nava cosmică de deasupra castelului. Și când s-au jurat că n-au habar, le-am explicat că eu știam (și într-adevăr știam, mă avertizase Dorcas de existența lor, dar până acum nu văzusem nici una) și dată fiind prezența ei aici, ar fi mai bine să mă duc în recunoaștere înainte să pornim atacul.

Nici unul n-a scos un cuvânt, dar le-am ghicit sentimentul de neajutorare. Crezuseră că-și găsiseră eroul care să-i conducă, iar acum aveau să-l piardă înainte să înceapă bătălia.

— Dacă pot, o să intru, le-am spus eu. O să mă întorc la voi dacă am cum și o să vă las deschise câte uși se va putea.

— Dar să spunem că nu te întorci, a zis Llibio. Cum vom ști când e clipa să scoatem cuțitele?

— O să vă dau un semn, am spus, chinuindu-mi mintea să nascocesc un semnal pe care l-aș fi putut face dacă rămâneam închis în turnul negru. Trebuie să aibă vreun foc acolo

înăuntru pe o noapte ca asta, am continuat eu. O să scot un lemn aprins la o fereastră și, dacă pot, o să-l las să cadă, ca să vedeți flacăra. Dacă nu vă fac semn și nu mă pot întoarce la voi, socotiți că am fost luat prizonier și atacați când prima lumină a zilei atinge muntele.

Nu mult după aceea, mă aflu în fața porții castelului și izbeam cu un ditamai ciocanul de fier care avea forma unui cap de om (din cât am citit cu degetele) și se lovea de o placă de fier fixată pe lemnul de stejar.

Dinăuntru, nici un răspuns. Am așteptat cât am respirat de patru ori și iar am izbit. Auzeam ecouri în spatele porții, o reverberare goală asemenea bătăilor de inimă, dar voci nu răsunau. Chipurile hidoase pe care le văzusem în grădina Autocratului mi-au umplut mintea și m-am așteptat cu spaimă să aud răsunând o împușcătură, deși știam că, dacă hierodulii voiau să tragă asupra mea — toate armele energetice veneau în fapt de la ei —, n-aș fi auzit nici un zgomot. Văzduhul era atât de neclintit încât părea că așteaptă împreună cu mine. La răsărit s-a auzit bubuit de tunet.

În sfârșit, am distins zgomot de pași, atât de repezi și de ușori, încât i-aș fi luat drept pași de copil. O voce ce-mi părea familiară a întrebat:

— Cine-i? Ce vrei?

Și eu am răspuns:

— Maestrul Severian, din Ordinul Căutătorilor Adevărului și Penitenței — vin aici ca braț al Autocratului, a cărui dreptate e pâinea supușilor săi.

— Nu mai spune! a exclamat Doctorul Talos și a deschis poarta.

Câteva clipe am stat și m-am holbat la el.

— Ia zi-mi, ce vrea Autocratul de la noi? Ultima oară când te-am văzut, te-ndreptai spre Orașul Pumnalelor Strâmbe. Ai apucat să ajungi acolo?

— Autocratul vrea să știe de ce vasalii tăi l-au luat prizonier pe unul dintre slujbașii săi, am zis eu. Adică pe mine. Ceea ce pune totul într-o oarecum altă lumină.

— Chiar așa! Chiar așa! Înțeleg că și din punctul tău de vedere. Nu știam că tu ești misteriosul vizitator din Murene. Și sunt sigur că bătrânul Baldanders, bietul de el, era la fel de neștiutor. Hai, intră, să vorbim despre asta.

Am pășit dincolo de poarta grea și doctorul a închis-o în urma mea, ferecând-o cu un drug de fier.

— Nu prea avem despre ce vorbi, am spus eu, dar, dacă e s-o facem, să începem cu o gemă prețioasă ce mi-a fost luată cu forța și, din câte mi s-a spus, ți-a fost trimisă ție.

Dar în timp ce vorbeam, atenția mi-a fost abătută de la cuvintele pe care le rosteam spre imensitatea navei hierodulilor, care se afla acum, după ce trecusem de zid, chiar deasupra capului. Uitându-mă în sus la ea, am avut aceeași senzație de dislocare pe care o am uneori când mă uit prin suprafețele curbate ale unei lupe; burta convexă a navei arăta ca ceva cu totul străin nu numai față de lumea ființelor omenești, ci față de întreaga lume vizibilă.

— A, da, a zis Doctorul Talos. Cred că farafastâcul ăla al tău e la Baldanders. Sau mai corect e să spun că a fost la el, dar l-a pitit nu știu pe unde. Sunt sigur c-o să ți-l dea înapoi.

Dinăuntru turnului rotund care părea să sprijine nava (cu toate că nu era cu puțință s-o facă), a ajuns până la noi un sunet singuratic și cumplit, ca un urlet de lup. Nu mai auzisem așa ceva de când părăsisem Turnul Matachin; dar știam ce este și i-am spus Doctorului Talos:

— Țineți prizonieri aici.

El a încuviințat din cap:

— Da. Mă tem că azi, luat cu alte treburi, n-am avut vreme să hrănesc bietele creaturi. A fluturat din mână spre nava de deasupra și a continuat: Sper, Severian, că n-ai nimic împotriva să te întâlnești cu niște cacogeni? Mă tem că n-ai încotro, dacă vrei să intri și să-i ceri lui Baldanders să-ți dea giuvaierul. E acolo, cu ei, stau de vorbă.

Am spus că n-aveam nimic împotriva, cu toate că, trebuie să recunosc, înlăuntru meu m-am cutremurat.

Doctorul a zâmbit, arătând deasupra bărbii sale roșii linia dinților lui lucitori, ascuțiți, pe care mi-i aminteam atât de bine.

— Minunat! Ai fost întodeauna o persoană minunat de lipsită de prejudecăți. Dacă-mi dai voie s-o spun, cred că educația pe care ai primit-o te-a învățat să iei fiecare ființă așa cum e.

XXXIII

Ossipago, Barbatus și Famulimus

Așa cum se obișnuiește în asemenea turnuri de apărare, nu exista nici o intrare la nivelul solului. O scară dreaptă, îngustă, abruptă, fără balustrade, ducea la o ușă la fel de îngustă, aflată la vreo zece cubiți deasupra pardoselii din curte. Ușa era deja deschisă și am fost încântat că Doctorul Talos n-a închis-o în urma noastră. Am străbătut un coridor scurt care fără doar și poate tăia zidul turnului în toată grosimea lui și dădea într-o încăpere ce părea să ocupe tot nivelul acela al turnului (asemenea tuturor încăperilor pe care le-am văzut acolo). Era plină de mașinării cel puțin la fel de vechi (așa am socotit, văzându-le) precum acelea pe care le aveam noi în Turnul Matachin, dar la ce anume foloseau mi-era cu neputință să ghicesc. Într-o parte a acestei încăperi, o altă scară îngustă urca la etajul de deasupra, iar în partea cealaltă, o casă a scărilor întunecoasă ducea spre locul în care

era închis prizonierul care urla, căci i-am auzit vocea înălțându-se din deschizătura neagră.

— A înnebunit, am spus eu și mi-am înclinat capul spre urlet.

Doctorul Talos a încuviințat cu o mișcare a capului.

— Cei mai mulți înnebunesc. Cel puțin aceia pe care i-am examinat eu. Le administrez fierturi de spânz, dar n-am impresia să le facă bine.

— Am avut și noi clienți din ăștia la nivelul trei al temniței subterane, pentru că eram obligați prin lege să-i ținem acolo; fuseseră dați în grija noastră, înțelegi, și nimeni din cei sus-puși nu ne dădea voie să-i eliberăm.

Doctorul mă ducea spre scara care urca.

— Îmi dau seama de situația dificilă în care erați puși.

— Cu timpul, mureau, am continuat eu încăpățânat. Fie ca urmare a torturilor, fie din alte pricini. N-avea nici un rost să-i ținem închiși.

— Așa zic și eu. Fii atent la mecanismul ăla cu cârlig. Încearcă să-ți agațe mantia.

— Și-atunci de ce-l ții aici, dacă-i nebun? Doar nu sunteți temniceri îndrituiți, așa cum eram noi.

— Pentru organe, cred. De aceea a instalat aici Baldanders toate nimicurile astea.

Cu un picior pe prima treaptă, Doctorul Talos s-a răsucit să se uite la mine.

— Fii atent să te comporți ca lumea. Nu le place să li se spună cacogeni, să știi. Să li te adresezi pe numele pe care fiecare ți-l spune că-l are acum și nu cumva să pomenеști de

materii vâscoase. În general, să nu pomenești de nimic neplăcut. Săracul Baldanders s-a chinuit atâta să facă pace cu ei după ce și-a pierdut capul la Casa Absolută. O să fie zdrobit dacă strici totul chiar înainte să plece.

Am făgăduit să fiu cât se poate de diplomat.

Pentru că nava se afla deasupra turnului, bănuisem că Baldanders și comandorii ei se aflau în încăperea de la ultimul nivel. M-am înșelat. Am auzit murmur de voci în timp ce urcam la catul următor, apoi vocea adâncă a uriașului, răsunând, așa ca și în multe alte dați când călătorisem cu el, asemenea prăbușirii unui zid șubrezit, undeva departe.

Și încăperea aceasta era plină de mașinării. Or fi fost la fel de vechi precum cele de jos, dar păreau în bună stare de funcționare; mai mult chiar, se aflau într-o relație logică unele cu altele — deși care anume era aceasta nu deslușeam —, asemenea mecanismelor din sala lui Typhon. Baldanders și oaspeții lui se găseau în capătul îndepărtat al încăperii, unde capul uriașului, de trei ori mai mare decât capul oricărui om obișnuit, se șteea deasupra zăngănitului de metale și cristale, ca un cap de tiranozaur bălăngănindu-se deasupra coroanelor celor mai înalte ale unei păduri. Îndreptându-mă spre ei, am văzut ce rămăsese dintr-o tânără — cine știe dacă nu o surată de-a Piei — care zăcea sub un clopot de sticlă pâlپător. Abdomenul îi fusese spintecat cu un tăiș ascuțit și o parte din viscere îi fuseseră scoase și puse în jurul trupului ei. Avea semne de putrefacție și cu toate acestea buzele i se mișcau. Ochii i s-au deschis când am trecut pe lângă ea, apoi s-au închis.

— Avem musafiri! a strigat Doctorul Talos. N-ai să ghicești cine-a venit.

Capul uriașului s-a răsucit încet, dar mi s-a părut că mă privește ca și când n-ar fi știut cine sunt, ca în acea primă dimineață din Nessus, când Doctorul Talos îl trezise din somn.

— Pe Baldanders îl știi, mi s-a adresat doctorul, dar trebuie să te prezint celorlalți oaspeți ai noștri.

Trei bărbați — hai să le spun așa — s-au ridicat politicoși. Unul — dacă ar fi fost cu adevărat o ființă umană — putea fi descris drept scund și îndesat. Ceilalți doi erau cu mai bine de-un cap mai înalți decât mine, cât exultanții de înalți. Măștile pe care le purtau toți trei le dădeau chipuri de oameni rafinați, de vârstă mijlocie, cumpătați, cu prestanță; dar îmi dădeam seama că ochii ce priveau prin tăieturile măștilor celor doi mai înalți erau mai mari decât ochii omenești, iar silueta mai scundă nu avea ochi deloc, încât acolo nu se zărea decât întunecime. Toți trei erau înveșmântați în alb.

— Înălțimile Voastre! Vi-l prezint pe un mare prieten de-al nostru. Maestre Severian, dă-mi voie să ți-i prezint pe onorabilii hieroduli Ossipago, Barbatus și Famulimus. Strădania acestor nobile personaje este de a inculca înțelepciunea în rasa omenească — reprezentată aici de Baldanders și, acum, de tine însuși.

Ființa pe care Doctorul Talos a prezentat-o drept Famulimus a început să vorbească. Vocea ei ar fi putut fi a unei ființe omenești, doar că era mai răsunătoare și mai muzicală

decât orice voce cu adevărat omenească pe care o auzisem vreodată, încât aş fi zis că ascultam glasul unui instrument cu coarde, căruia i s-a insuflat viaţă.

— Fii bine-venit, a cântat vocea. Nu există bucurie mai mare pentru noi decât să te salutăm, Severian. Te înclini în faţa noastră din curtoazie, dar noi vom îngenunchea în faţa ta.

Şi chiar a îngenuncheat scurt, la fel şi ceilalţi doi.

Nimic din ce-ar fi putut zice sau face nu m-ar fi înmărmurit mai mult, şi am rămas mut de uimire.

Celălalt cacogen înalt, Barbatuș, a vorbit ca un gentilom care vrea să umple tăcerea căzută stâjenitor în mijlocul unei conversații. Vocea lui era mai adâncă decât a lui Famulimus și părea să aibă ceva milităresc în ea:

— Ești bine-venit aici — foarte bine-venit, așa cum a spus dragul meu prieten și cum am încercat cu toții să arătăm. Dar prietenii tăi trebuie să rămână afară câtă vreme suntem noi aici. Știi asta, desigur. Am spus-o doar ca să fie spusă.

Pe un ton atât de adânc încât mai mult i-am simțit vocea decât i-am auzit-o, al treilea cacogen a murmurat: „Nu contează” și, ca și când s-ar fi temut că aş putea să văd golul din tăieturile pentru ochi ale măștii, și-a întors capul ostentativ spre fereastra îngustă de lângă el și spre ceea ce se afla dincolo de ea.

— Să înțeleg că ai prieteni pe-aici? a întrebat în șoaptă Doctorul Talos.

Era una dintre trăsăturile lui ca arareori să se adreseze unui grup, așa cum fac majoritatea oamenilor — el se adresa fie unui singur individ din acel grup, ca și când numai ei doi ar fi fost de față, fie făcea pe oratorul, ca și când avea înaintea sa mii de oameni.

— Câțiva insulari mi-au dat o escortă, am zis eu, încercând s-o dau cotită. Cred că știi despre cine vorbesc. Trăiesc pe stufurile plutitoare de pe lac.

— Se ridică împotriva ta! i-a spus Doctorul Talos uriașului. Te-am prevenit că așa se va întâmpla.

S-a repezit la fereastra prin care părea să privească ființa numită Ossipago, îmbrâncindu-l la o parte și holbându-se în noaptea de afară. Apoi, întorcându-se spre cacogen, a îngenuncheat, l-a apucat de mână și i-a sărutat-o. Mâna asta era o mânășă ca toate mânășile, dintr-un material flexibil, vopsită astfel încât să pară carne omenească, iar înăuntrul ei avea ceva ce nu era mână.

— O să ne ajuți, Înălțimea Ta, nu-i așa? Sunt sigur că ai fantasini la bordul navei. O singură dată să înșirăm ororile pe zid, și-avem pace timp de-un secol.

Cu vocea lui domoală, Baldanders a spus:

— Severian va fi biruitorul. Altfel de ce-ar fi îngenuncheat în fața lui? Cu toate că s-ar putea să moară, iar noi să rămânem în viață. Îi știi cum sunt, Doctore. Jaful poate răspândi cunoașterea.

Doctorul Talos s-a răsucit furios spre el:

— Așa s-a întâmplat și înainte? Răspunde-mi!

— Cine poate ști, Doctore?

— Știi bine că nu. Sunt aceleași brute ignorante, superstițioase, care au fost dintotdeauna! S-a răsucit din nou de data asta spre hieroduli, și a spus: Nobili hieroduli, răspundeți-mi. Dacă e să știe cineva, numai voi puteți ști.

Famulimus a făcut un gest, iar eu n-am fost nicidecum mai conștient de adevărul din spatele măștii ca în acea clipă, căci nici un braț omenesc n-ar fi putut face acea mișcare, o mișcare fără nici un înțeles, nearătând nici consimțire, nici negare, nici iritare, nici consolare.

— Nu voi vorbi despre toate lucrurile pe care le știi, a zis el. Cei de care te temi au învățat să te biruie. Poate că într-adevăr încă sunt nătăfleți; dar ceea ce duc acasă cu ei i-ar putea face înțelepți.

Îi spunea acestea doctorului, dar nu m-am mai putut abține și am zis:

— Pot să știu despre ce vorbiți, Sieur?

— Despre voi, despre voi toți, Severian. N-are ce rău să-ți faci acum că spun acestea.

— Numai să nu spui prea multe, s-a băgat Barbatus în vorbă.

— Există un semn folosit pe una dintre lumi, unde uneori nava noastră istovită își găsește în sfârșit odihna. E un șarpe cu câte un cap la fiecare capăt. Un cap e mort — celălalt îl roade.

— Asta cred că e lumea cu pricina, a zis Ossipago, fără să se întoarcă de la fereastră.

— Fără îndoială, Camoena ar putea să ne spună unde-i este sălașul. Dar n-are importanță dacă știi unde e. Mă vei

Înțelege cu atât mai bine. Capul viu simbolizează distrugerea. Capul mort, zidirea. Primul se înfruptă din al doilea. Și înfruptându-se, îi dă și acestuia hrană. Un băiat ar putea crede că dacă primul moare, cel mort, elementul constructiv, va triumfa, făcându-l și pe geamănul său asemenea sieși. Adevărul e că amândouă capetele ar muri în scurt timp.

— Cum se întâmplă adesea, a observat Barbatus, bunul meu prieten e cât se poate de confuz. Pricepi ce zice?

— Eu unul nu, a proclamat supărat Doctorul Talos, făcând stânga-mprejur dezgustat și coborând treptele în fugă.

— N-are importanță, atâta vreme cât stăpânul lui înțelege, mi-a zis Barbatus. A tăcut, parcă așteptând ca Baldanders să-l contrazică, apoi a continuat, tot către mine: Dorința noastră, înțelegi tu, este să facem ca rasa voastră să propășească, și nu s-o îndoctrinăm.

— Vorbești de oamenii țărmlui? I-am întrebat eu.

În tot acest timp, apele lacului își murmurau durerea nocturnă prin fereastră. Vocea lui Ossipago a părut să se împletească în acest murmur atunci când a zis:

— Voi toți...

— Înseamnă că e adevărat, am zis eu. Ceea ce-au bănuțit atâția înțelepți. Suntem ghidați. Voi ne urmăriți și, în evurile istoriei noastre, care vouă probabil vi se par doar câteva zile, ne-ați scos din sălbăticie.

În entuziasmul meu am scos cărțulia cafenie, încă umedă după baia pe care o făcusem mai devreme în acea zi, cu toate că era învelită cu mătase dată cu unsoare.

— Dați-mi voie să vă citesc ce se spune aici: „Omul, care nu e înțelept, este totuși obiectul înțelepciunii. Dacă înțelepciunea îl găsește a fi un obiect potrivit, oare e înțelept din partea lui să-și scoată la lumină neghiobia?” Cam așa scrie aici.

— Greșești, mi s-a adresat Barbatus. Evurile sunt eoni pentru noi. Prietenul meu și cu mine ne ocupăm de rasa voastră de mai puțină vreme decât ești tu pe lume.

— Obiectele astea trăiesc doar douăzeci de ani, cât câinii, a zis Baldanders.

Tonul lui mi-a dat de înțeles mai multe decât am scris eu aici, căci fiecare cuvânt a căzut ca o piatră scăpată într-un rezervor adânc.

— Nu se poate! am exclamat eu.

— Voi sunteți lucrarea pentru care trăim noi, mi-a explicat Famulimus. Omul ăsta căruia tu îi spui Baldanders trăiește ca să învețe. Vedem că strânge mormane de învățături străvechi — fapte solide precum semințele, ca să-i dea putere. Va muri cândva de mâini ce nu agonisesc, dar va muri cu un câștig ceva mai mare pentru voi toți. Gândește-te la un copac ce crapă o piatră în două. Strânge pentru propria sa folosință apă, căldura dătătoare de viață a soarelui... și tot ce înseamnă viață. După un timp moare și putrezește, acoperind pământul pe care propriile-i rădăcini l-au făcut din piatră sfărâmată. Umbra lui odată dusă, noi semințe dau colți; cu timpul, o nouă pădure se înalță pe locul unde a crescut el.

Doctorul Talos și-a făcut din nou apariția din casa scării, bătând din palme încet și batjocoritor.

— Și le-ai lăsat lor mașinile astea? am întrebat eu, fiind foarte conștient, în timp ce puneam întrebarea, de existența femeii eviscerate care murmură sub clopotul ei de sticlă unde deva în spatele meu, un gând ce altădată nu l-ar fi tulburat câtuși de puțin pe tortionarul Severian.

— Nu, a răspuns Barbatus. Pe acestea le-a găsit el, sau și le-a construit singur. Famulimus ne-a spus că voia să învețe și că trebuie să ne îngrijim să-i împlinim dorința, dar nu să-l învățăm noi. Noi nu învățăm pe nimeni nimic, ci facem doar negoț cu mecanismele care sunt prea complicate ca specia voastră să le construiască singură.

— Monștrii ăștia, ororile astea nu fac nimic pentru noi, s-a băgat Doctorul Talos în vorbă. I-ai văzut — știi ce sunt. Când bietul meu pacient s-a repezit ca nebunul printre ei în teatrul din Casa Absolută, aproape că l-au omorât cu pistoalele lor.

Uriașul s-a foit în jilțul său cât toate zilele.

— Nu trebuie să te prefaci că ți-e milă, Doctore. Nu ți se potrivește defel. Făcând pe nebunul în timp ce ei priveau...

Umerii lui imenși s-au înălțat și au coborât.

— N-ar fi trebuit să mă las copleșit, a mai zis el. Ei au consimțit acum să uite.

— Am fi putut ușor să-l ucidem pe creatorul tău în noaptea aceea, știi bine, i-a spus Barbatus Doctorului Talos. L-am părilit doar atât cât să-i stăvilim atacul.

Mi-am amintit atunci ce-mi spusese uriașul când ne despărțisem în pădurea de dincolo de grădinile Autocratu-lui — că el era stăpânul doctorului. Și înainte să mă gândesc

la ce fac, l-am prins pe doctor de mână. Pielea lui părea la fel de moale și de vie ca a mea, doar că ciudat de uscată. După o clipă, și-a smuls-o din a mea.

— Ce ești tu? am întrebat, și când el nu mi-a răspuns, m-am răsucit către ființele ce spuneau că se numesc Famulimus și Barbatus: Odată, domnilor, am cunoscut un om făcut numai pe jumătate din carne omenească...

În loc să-mi răspundă, cei doi s-au uitat la uriaș și, cu toate că știam că fețele lor sunt numai măști, am simțit forța poruncii lor.

— Un homunculus, a bodogănit Baldanders.

XXXIV

Măști

Și-n timp ce el îmi spunea asta, s-a pornit ploaia, o ploaie rece care a lovit pietrele neșlefuite, cenușii ale castelului cu milioane de pumni de gheață. M-am așezat, strângând-o pe *Terminus Est* între genunchi, să le domolesc tremuratul, și, păstrându-mi cât am putut mai bine sângele-rece, am zis:

— Când insularii mi-au spus că un omuleț a plătit pentru construirea acestui castel, am înțeles aproape de îndată că vorbeau de doctor. Dar spuneau că tu, uriașule, ai venit mai târziu.

— Eu am fost omulețul. Doctorul a venit mai târziu.

Un cacogen și-a arătat la fereastră chipul coșmaresc, ud de ploaie, apoi a dispărut. Probabil îi transmisese lui Ossipago un mesaj, cu toate că eu n-am auzit nimic.

— Creșterea are dezavantajele ei, a zis Ossipago fără să se întoarcă de la fereastră, cu toate că pentru speciile voastre este singura cale prin care tinerețea poate fi refăcută.

Doctorul Talos a sărit în picioare.

— O să-i dovedim! El s-a dat pe mâinile noastre.

— Am fost obligat s-o fac. N-avea cine altcineva. Mi-am creat propriul medic.

Încă încercam să-mi recapăt echilibrul mental și mă uitam de la unul la altul; nu observam nici o schimbare în înfățișarea ori purtarea lor.

— Dar te bate, am zis eu. L-am văzut.

— Te-am auzit odată, când te destăinuiai femeii ăleia micuțe. Ai distrus o altă femeie, pe care ai iubit-o. Cu toate astea, erai sclavul ei.

— Trebuie să-l ridic, înțelegi? a zis Doctorul Talos. Trebuie să-și facă exercițiile, asta e una dintre îndatoririle mele. Am aflat că Autocratul — a cărui sănătate e fericirea supușilor lui — are un isocronon în iatacul lui, primit în dar de la un alt autocrat de dincolo de marginea lumii. Poate că e stăpânul domnilor aici de față. Nu știu. Oricum, Autocratul se teme să nu i se pună pumnalul la gât și nu lasă pe nimeni să se apropie de el când doarme, prin urmare mecanismul ăla îi măsoară rondurile nopții. Când vin zorii, îl trezește. Cum poate stăpânul Commonwealth-ului să îngăduie ca somnul să-i fie tulburat de o simplă mașinărie? Baldanders m-a creat pe mine ca să fiu medicul lui, așa cum ți-a spus. Severian, tu mă știi pe mine de ceva vreme. Ai putea zice că am căzut vreodată pradă infamantului viciu al falsei modestii?

Am stors un zâmbet și am clătinat din cap în semn că nu.

— Atunci trebuie să-ți spun că nu răspund pentru virtuțile mele, câte-or fi. Baldanders a avut înțelepciunea să facă din mine tot ceea ce el nu e, ca să țin cumpăna pentru neajunsurile lui. Bunăoară, nu iubesc banii. Un lucru extraordinar pentru pacient, când are un medic personal. Și sunt loial față de prieteni, el fiind primul dintre ei.

— Totuși, am zis eu, m-a mirat întotdeauna că nu te-a ucis.

Era atât de frig în încăperea aceea, că m-am învelit mai strâns în mantie, cu toate că eram sigur că înșelătorul meu calm nu avea să mai țină mult.

— Trebuie să știi de ce-mi țin firea în frâu, a zis uriașul. Ai văzut când mi-am pierdut cumpătul. Să-i văd șezând acolo, holbându-se la mine, ca și când eram un urs în lanț...

Doctorul Talos l-a atins pe mână; era ceva feminin în gestul lui.

— Glandele lui sunt de vină, Severian, a zis el. Sistemul endocrin și tiroida. Totul trebuie urmărit cu mare atenție, altfel crește prea iute. Și apoi trebuie să mă îngrijesc de greutatea lui, să nu-i frângă oasele, și de o mie de alte lucruri.

— Creierul, a mormăit uriașul. Creierul e cel mai rău dintre toate, și cel mai bun.

— Te-a ajutat Gheara? l-am întrebat eu. Dacă nu, poate te va ajuta dacă o țin eu. A făcut mai multe minuni pentru mine în timpul ăsta scurt decât pentru Pelerine în ani de zile.

Când chipul lui Baldanders n-a dat semn că pricepe ce spun, Doctorul Talos a zis:

— Adică gema pe care au trimis-o pescarii. Se pare că tămăduiește ca prin farmec.

La aceste vorbe, Ossipago s-a întors în sfârșit spre noi:

— Ce interesant! O aveți aici? Putem s-o vedem?

Doctorul s-a uitat neliniștit de la masca inexpressivă a cacogenului, la chipul lui Baldanders și înapoi la cacogen.

— Vă rog, Înălțimea Voastră, e un fleac. O bucățică de corindon.

De când urcasem la acest nivel al turnului, nici unul dintre cacogeni nu se mutase din loc mai mult de-un cubit; acum Ossipago s-a apropiat de scaunul pe care ședeam, cu pași mici, clătinați. Probabil că făcusem un gest de fereală, pentru că a spus:

— Nu ai de ce să te temi de mine, cu toate că celor de-o seminție cu tine le pricinuim multă suferință. Vreau să aud mai multe despre Gheara asta, despre care homunculul ne spune că e doar o mostră de mineral.

Auzindu-l spunând acestea, m-am temut că el și însoțitorii lui vor lua Gheara de la Baldanders și-o vor duce în noua lor casă, de dincolo de vid, dar apoi mi-am dat seama că nu puteau face asta fără să-l oblige cumva pe uriaș s-o scoată, lucru pe care eu nu prea aveam cum să-l fac. Așa că i-am spus lui Ossipago despre minunile săvârșite de Gheară cât fusese în păstrarea mea — ulanul de pe drum și oamenii-maimuță, și toate celelalte exemple ale puterii sale despre care am scris în paginile de față. În timp ce vorbeam, chipul uriașului devenea tot mai aspru iar al doctorului, tot mai neliniștit.

Când am isprăvit, Ossipago a spus:

— Și acum trebuie să vedem minunăția. Te rog, scoate-o.

Și Baldanders s-a ridicat, a traversat cu pași mari încăperea vastă, făcând ca mașinăriile lui să apară ca niște jucării pe lângă statura lui, și a tras sertarul unei măsute cu tăblia albă, de unde a scos gema. Era mai stinsă în mâna lui decât o văzusem vreodată; o simplă bucată de sticlă albastră, așa părea.

Cacogenul i-a luat-o și a ridicat-o pe mănuașă lui pictată, deși nu-și întorsese fața să se uite la ea, așa cum ar face un om. În palma mănuașii lui, gema parcă a prins lumina ce se revărsa din lămpile galbene atârinate deasupra capetelor noastre, și în acea lumină a scăpărat în azuriu limpede.

— Foarte frumoasă, a spus el. Și cum nu se poate mai interesantă, cu toate că nu e posibil să fi făcut isprăvile ce s-au spus despre ea.

— De bună seamă, a cântat Famulimus și a făcut încă un gest din acela care-mi amintea cu stăruință de statuile din grădinile Autocratului.

— E a mea, am zis eu. Oamenii țărmului mi-au luat-o cu forța. Pot s-o primesc înapoi?

— Dacă e a ta, a zis *Barbatus*, de unde-o ai?

Am tras aer în piept și am început să descriu întâlnirea mea cu Agia și distrugerea altarului Pelerinilor, dar el mi-a tăiat vorba:

— Toate astea sunt speculații. N-ai văzut giuvaierul ăsta pe altar, nici n-ai simțit mâna femeii când ți-a dat-o, dacă într-adevăr ți-a dat-o. *De unde-o ai?*

— Am găsit-o într-un buzunar al sabretaşului meu.

Nu prea ştiam ce să spun altceva.

Barbatus şi-a întors faţa de la mine, parcă dezamăgit.

— Şi tu..., a zis, uitându-se la Baldanders. Ossipago o ţine acum şi a luat-o de la tine. Tu de unde-o ai?

Baldanders a bălmăjit:

— Ai văzut doar. Din sertarul mesei ăleia.

Cacogenul a dat din cap, mişcându-şi cu mâinile masca:

— Prin urmare, Severian, vezi că revendicarea lui e la fel de îndreptăţită ca a ta.

— Dar gema e a mea, nu a lui.

— Nu e treaba noastră să facem dreptate unuia sau altuia dintre voi; veţi hotărî singuri după ce noi vom fi plecat. Dar, din curiozitate, care chinuie chiar şi asemenea creaturi ciudate cum crezi că suntem noi — Baldanders, tu vrei s-o păstrezi?

Uriaşul a clătinat din cap:

— Nu vreau să am un asemenea monument de superstiţie în laboratorul meu.

— Atunci nu va fi câtuşi de puţin greu să cădeţi la o învoială, a declarat Barbatus. Severian, vrei să vezi cum se înalţă nava noastră? Baldanders vine întotdeauna să ne conducă şi, cu toate că el nu e genul de om care să se lase impresionat de privelişti artificiale sau naturale, eu aş zice că merită să vezi.

S-a întors cu spatele şi şi-a aranjat roba albă.

— Hieroduli preaveneraţi, am zis eu, aş vrea tare mult să vin, dar înainte să plecaţi doresc să vă întreb ceva. Când am sosit, aţi spus că n-aţi avut bucurie mai mare decât să mă

vedeți și ați îngenuncheat în fața mea. Chiar ați vorbit serios? Sau m-ați confundat cu altcineva?

Baldanders și Doctorul Talos se ridicaseră în picioare când cacogenul pomenise de plecare. Acum, deși Famulimus a rămas în urmă să-mi asculte întrebările, ceilalți se îndepărtau; Barbatus urca scara ce ducea la nivelul de deasupra, urmat la ceva distanță de Ossipago, încă ținând Gheara pe mânășă.

M-am urnit și eu, temându-mă să nu mă despart de Gheară, iar Famulimus mi s-a alăturat.

— Cu toate că de data asta n-ai trecut testul nostru, am vorbit foarte serios spunându-ți ceea ce ți-am spus.

Vocea lui era asemenea cântului unei păsări, întinzându-se ca o punte peste abisul dintr-o pădure de neatins.

— Cât de adesea am stat noi la sfat, Liege, a continuat el. Cât de adesea ne-am îndeplinit dorințele unul altuia. Cred că le știi pe femeile apelor. Suntem Ossipago, temerarul Barbatus și cu mine mai puțin înțelepți decât ele?

Am tras adânc aer în piept.

— Nu știi despre ce vorbești. Dar cumva simt că sunteți buni, chiar dacă voi și cei ca voi sunteți hidoși. Și că undinele nu sunt bune, chiar dacă sunt atât de drăguțe și în același timp atât de monstruoase încât aproape că nu mă pot uita la ele.

— Oare întreaga lume e un război între bine și rău? Nu ți-a trecut prin cap că ar putea fi ceva mai mult de-atât?

Nu-mi trecuse și m-am uitat lung la el.

— Și îmi tolerezi cu amabilitate înfățișarea. Fără să te jignesc, îmi dai voie să-mi scot masca? Amândoi știm că-i o mască, în plus e cald aici. Baldanders e în față, n-o să vadă.

— Dacă așa vrei, Înălțimea Ta, am zis eu. Dar nu vrei să-mi spui...

Cu o zvâcnire scurtă a mâinii, ca de ușurare, Famulimus și-a smuls masca. Chipul descoperit nu era chip, doar ochi pe un strat de putrefacție. Apoi mâna s-a mișcat din nou ca înainte, și a căzut și stratul acela. Dedesubt, era frumusețea ciudată, calmă pe care o văzusem sculptată pe chipurile statuilor mișcătoare din grădinile Casei Absolute, dar deosebindu-se de aceea așa cum se deosebește chipul unei femei în viață de masca aceluiași chip viu.

— Nu te-ai gândit niciodată, Severian, a zis ea, că acela care poartă mască poate să poarte și o altă mască? Dar eu, care purtam două, nu port trei. Nici un neadevăr nu ne mai desparte acum, jur. Atinge, Liege — degetele tale pe chipul meu.

Mi-era teamă, dar ea mi-a luat mâna și a ridicat-o la obrazul ei. Era rece, dar viu, opusul întru totul al căldurii uscate a pielii doctorului.

— Toate măștile monstruoase pe care ai văzut că le purtăm sunt doar concetățenii tăi de pe Urth. O insectă, nouă-ochi, acum un lepros muribund. Toți sunt frații tăi, chiar dacă te înfiori.

Ne apropiasem de nivelul cel mai de sus al turnului, călcând uneori pe lemne carbonizate — ruinele rămase în urma conflagrației ce-i alungase pe Baldanders și pe medicul

lui. Mi-am luat mâna de pe obraz și Famulimus și-a pus din nou masca.

— De ce faceți asta? am întrebat eu.

— Pentru ca seminția ta să ne urască și să se teamă de noi toți. Câtă vreme, Severian — dacă n-am face-o — ar răbda oamenii obișnuți o stăpânire alta decât a noastră? Noi nu vrem să văduvim rasa voastră de cârmuirea voastră; ferindu-i pe-ai voștri de noi, oare nu-și păstrează Autocratul Tronul Phoenix?

Mă simțea cum mă simțisem uneori în munți, când mă trezeam dintr-un vis, când mă ridicam în capul oaselor buimac, mă uitam în jur și vedeam luna verde ținută pe cer cu un pin, și fețele încruntate, solemne ale munților sub diademele lor sparte, în loc să văd pereții din vis ai camerei de lucru a Maestrului Palaemon, sau refectoriul nostru, sau coridorul de celule unde ședeam la masa paznicilor, în dreptul ușii de la celula Theclei. Am reușit să îngaim:

— Atunci de ce mi-ai arătat-o?

Și ea a răspuns:

— Cu toate că tu ne vezi, noi n-o să te mai vedem. Mă tem că prietenia noastră aici începe și tot aici se sfârșește. Consideră-l un dar de bun venit din partea unor prieteni care pleacă.

Atunci doctorul, care se afla în fața noastră, a deschis o ușă și răpăitul ploii a devenit urlet, iar eu am simțit aerul rece, ca de moarte, al turnului invadat de aerul înghețat dar viu de afară. Baldanders a fost nevoit să se aplece și să-și răsucescă umerii ca să treacă prin cadrul ușii, iar pe mine

m-a izbit gândul că în curând nu va mai putea face asta, oricâtă grijă ar avea de el Doctorul Talos — ușa va trebui lărgită, la fel poate și scara, căci dacă se întâmpla să cadă ar muri cu siguranță. Și atunci am înțeles ceea ce mă nedumerise înainte: explicația pentru încăperile uriașe și tavanele înalte, pentru turnul său. Și m-am întrebat cum erau beciurile din stâncă, unde-și ținea prizonierii înfometati.

XXXV

Semnalul

Nava, care de jos părea că ar fi poposit pe structura turnului însuși, nu se sprijinea pe ea, ci părea să plutească la jumătate de lanț sau mai mult deasupra noastră — prea sus să ne ferească de ploaia biciuitoare care făcea ca neteda curbă a carenei sale să lucească asemenea sidefului negru. Uitându-mă în sus la ea, n-am putut decât să-mi închipui velele pe care un asemenea vas le putea întinde pentru a prinde vânturile ce suflă între lumi; și cum stam și mă întrebam dacă echipajul nu s-o fi uitând în jos, să ne vadă pe noi, tritonii, ființele ciudate, barbare, care o vreme au umblat pe sub carena lor, unul dintre ei chiar a coborât, cu capul înainte, ca o veveriță, scăldat în lumină portocalie și agățându-se de carenă cu picioarele și mâinile, cu toate că era udă ca o piatră în unda râului, și lustruită asemenea tăișului lui *Terminus Est*. Purta și el o mască, din cele descrise de mine de atâtea ori, doar că acum știam că e mască. Când i-a văzut pe Ossipago,

Barbatus și Famulimus dedesubt, și-a oprit coborârea și o clipă mai târziu o frânghie subțire, la fel de portocalie, părând un fir de lumină, a fost aruncată de undeva de sus.

— Acum trebuie să plecăm, i-a spus Ossipago lui Baldanders și i-a dat Gheara. Gândește-te bine la tot ce nu ți-am spus și ține minte ce nu ți s-a arătat.

— Așa voi face, a promis Baldanders cu o voce mai sumbră decât am auzit-o vreodată.

Iar Ossipago s-a prins de frânghie și a alunecat în susul ei până unde aceasta se îndoia pe curbura carenei, și acolo a dispărut din vedere. Dar aş fi zis că nu aluneca în sus, ci în jos, ca și când nava aceea era o lume în sine și trăgea tot ce-i aparținea către sine, cu o foame oarbă, așa cum face Urth; sau poate că Ossipago însuși devenise mai ușor decât aerul nostru, cum se întâmplă cu un marinar care se aruncă de pe corabia lui în mare, și se înălțase la fel cum mă înălțasem eu după ce sărisem din barca hatmanului.

Fapt e că Barbatus și Famulimus l-au urmat. Famulimus ne-a făcut semn cu mâna înainte ca pântecul navei să ne-o ascundă vederii; fără îndoială că doctorul și Baldanders și-au zis că le făcuse lor un semn de rămas-bun; dar eu știu că mie îmi făcuse cu mâna. O perdeă de ploaie m-a lovit în față, orbindu-mă cu toate că purtam gluga.

Încet la început, apoi tot mai repede, nava s-a înălțat și ea și s-a îndepărtat, dispărând nu în sus, ori spre miazănoapte, ori spre miazăzi, ori spre apus, ori spre răsărit, ci făcându-se tot mai mică într-o direcție spre care n-am mai putut arăta după ce s-a făcut nevăzută.

Baldanders s-a răsucit spre mine:

— I-ai auzit.

N-am înțeles ce vrea să spună, așa că am zis:

— Da, am vorbit cu ei. Doctorul Talos m-a invitat s-o fac atunci când mi-a deschis ușa din zid.

— Nu mi-au spus nimic. Nu mi-au arătat nimic.

— Nu cred că e chiar nimic să le fi văzut nava și să fi stat de vorbă cu ei.

— Mă mână înainte. Mereu înainte. Mă mână ca pe-un bou la tăiere.

S-a îndreptat spre parapet și a privit spre întinderea nesfârșită a lacului, ale cărui ape înspumate de ploaie arătau ca o mare de lapte. Dinții parapetului se înălțau la câteva palme deasupra capului meu, dar Baldanders și-a pus mâinile pe ei ca pe-o balustradă și am văzut lucirea albastră a Ghearei într-unul din pumnii strânși. Doctorul Talos m-a tras de mantie, murmurând că am face mai bine să intrăm înăuntru, să nu mai stăm în furtună, dar eu nu mă clinteam.

— A început cu mult înainte să te fi născut tu. La început m-au ajutat, cu toate că doar sugerându-mi gânduri, punând întrebări. Acum fac doar aluzii. Acum lasă să scape doar atât cât să-mi dea de înțeles că un anume lucru poate fi făcut. În seara asta însă n-a fost nici măcar atât.

Vrând să-l îndemn să nu-i mai folosească pe insulari pentru experimentele sale, dar fără să știu cum s-o fac, i-am zis că-i văzusem gloanțele explozive, care erau chiar minunate, o invenție extraordinară.

— Natrium, a zis el și s-a întors spre mine, capul lui uriaș fiind înălțat spre cer. Habar n-ai de nimic. Natriumul e doar o substanță elementară pe care apa o produce din abundență. Crezi că l-aș fi dat pescarilor dacă n-ar fi fost doar o jucărie? Nu, capodopera mea sunt eu însumi. Și sunt singura mea capodoperă!

— Uită-te în jurul tău..., a șoptit Doctorul Talos, ...nu recunoști nimic? E întocmai cum zice el.

— Ce vrei să spui? am întrebat tot în șoaptă.

— Castelul? Monstrul? Cărturarul? Mi-a venit gândul așa, deodată. De bună seamă știi că așa cum marile evenimente ale trecutului își întind umbrele de-a lungul evurilor, așa și acum, când soarele se îndreaptă spre întuneric, propriile noastre umbre gonesc către trecut, să tulbure visurile omenirii.

— Sunteți nebuni, am zis eu. Sau vă țineți de glume.

— Nebun? a bubuit Baldanders. *Tu* ești nebun. Tu, cu aiurelile tale despre teurgie. Cum își mai râd de noi! Ne socotesc pe toți barbari... Și pe mine, care trudesco de trei vieți.

Și-a întins brațul și a deschis pumnul. Gheara strălucea acum pentru el. Eu m-am repezit s-o iau, dar el, cu o mișcare bruscă, a aruncat-o. Ce scăpărare a avut în întunericul bătut de ploaie! Ca și când strălucitoarea Skuld însăși s-ar fi prăvălit de pe cerul nopții.

Atunci am auzit urlatul oamenilor lacului, care așteptau dincolo de zid. Eu nu le dădusem nici un semnal; dar semnalul le fusese dat de singurul act — în afară poate de un atac asupra propriei mele persoane — care m-ar fi putut

împinge să-l dau. *Terminus Est* și-a părăsit teaca în timp ce vântul încă purta strigătul lor de luptă. Am ridicat spada să lovesc, dar înainte s-o abat asupra uriașului, Doctorul Talos a sărit între noi. Am crezut că arma pe care o înălțase pentru a para era bastonul său; dacă nu mi s-ar fi frânt inima din pricină că pierdusem Gheara, aș fi râs abătându-mi spada asupra lui. Dar tăișul meu a zăngănit lovind oțel, și cu toate că doctorul și-a retras în aceeași clipă toiagul, reușise să oprească lovitura. Baldanders s-a repezit pe lângă mine înainte să apuc să mă dezmeticesc, îmbrâncindu-mă în parapet.

N-am putut să mă feresc din calea atacului doctorului, dar cred că mantia mea fuliginoasă l-a amăgit și, cu toate că vârful lui mi-a zgâriat coastele, s-a izbit de piatră. L-am pocnit cu plăselele și el s-a dat câțiva pași înapoi, amețit.

Baldanders nu se zărea nicăieri. După o clipă, mi-am dat seama că se repezise la ușa din spatele meu, iar brânciul fusese ca un gând venit într-o doară, așa cum un om, cu mintea la alte treburi, stinge o lumânare înainte de a ieși din odaie.

Doctorul zăcea răstignit pe podeaua de piatră care era acoperișul turnului — piatră care, în soare, apărea poate cenușie, dar acum era neagră, un negru murat de ploaie. Părul și barba doctorului, roșii amândouă, se zăreau totuși, de unde mi-am dat seama că zăcea pe burtă, cu capul răsucit într-o parte. Doar nu l-am lovit chiar atât de tare, mi-am zis, ori poate sunt mai vânjos decât știu, cum îmi spuneau unii căteodată. Simțeam însă că sub masca aceea de om sigur de sine, cu mers țațoș, Doctorul Talos fusese mai șubred decât

am fi bănuir oricare dintre noi, în afară de Baldanders. Înseamnă că l-aş fi putut ucide cu uşurinţă, mânuind-o pe *Terminus Est* astfel ca un colţ al lamei să i se înfigă în ȳeastă.

M-am mulţumit să-i culeg de pe jos arma, linia aceea subţire de argint ce-i căzuse din mână. Era o lamă cu un singur tăiş, lată cam cât degetul meu arătător, foarte ascuţită — o sabie cum numai un chirurg putea să aibă. După o clipă am observat că mânerul ei era, în fapt, mânerul bastonului său, pe care-l văzusem atât de adesea; era un baston-sabie, la fel ca acea sabie pe care o mânuise odată Vodalus, în necropola noastră; stând acolo în ploaie, am zămbit la gândul că doctorul îşi dusesese sabia atât de multe leghe, iar eu, care-mi cărasem spada cea grea în spinare, habar n-avusesem. Vârful sabiei se rupsesse de piatră, când mă ratase pe mine; am aruncat lama ruptă peste parapet, aşa cum Baldanders aruncase Gheara, şi am coborât în turnul lui, ca să-l omor.

Când urcasem scara, fusesem cufundat în discuţia cu Famulimus, încât nu prea băgasem de seamă încăperile prin care trecusem. Pe cea mai de sus mi-o aminteam doar ca pe un loc unde părea că totul era drapat cu o ȳesătură stacojie. Acum am văzut globuri roşii, lămpi care ardeau fără flamă, asemenea florilor argintii ce creşteau din tavanul încăperii uriaşe unde le întâlnisem pe cele trei fiinţe pe care nu le mai puteam numi cacogeni. Globurile acestea stăteau pe piedestaluri de fildeş ce păreau uşoare şi subţiri asemenea oaselor de păsări, înălţându-se dintr-o podea ce nu era podea, ci numai o mare

de țesături, toate roșii, dar cu nuanțe și urzeli diferite. Peste această încăpere se întindea un baldachin sprijinit de atlanți. Era stacojiu, dar cusut cu mii de taleri de argint, atât de bine lustruiți că oglindeau aproape la fel de desăvârșit ca armurile pretorienilor Autocratului.

Aproape ajunsesem la piciorul scării, când am înțeles deodată că ceea ce văzusem nu era altceva decât dormitorul uriașului, patul însuși de cinci ori mai mare decât unul normal și scufundat în podea, până la același nivel cu ea, iar cuverturile de culoarea cireșei și carmin zăceau împrăștiate, ca un covor purpuriu. În aceeași clipă, am zărit un chip printre cearșafurile mototolite. Mi-am înălțat spada și chipul a dispărut, dar eu m-am depărtat de scară ca să trag la o parte un cearșaf din acela moale. Catamitul de sub el (dacă era catamit) s-a ridicat și s-a proțăpit în fața mea cu nerușinarea pe care o arată uneori copiii mici. Și chiar era un copilăș, deși aproape mă egala în înălțime, un băiețel în pielea goală și atât de gras încât pântecul umflat ascundea micile lui organe de reproducere. Brațele îi erau ca niște perne rozalii, legate cu lațuri de aur, iar din urechile găurite îi atârnau inele de aur înșirate cu mici clopoței. Părul îi era și el auriu, buclat; băiatul mă privea pe sub chică, cu ochii mari, albaștri ai unui prunc.

Oricât era de mare copilul, niciodată nu am putut crede că Baldanders se deda la pederastie în sensul propriu al cuvântului, deși poate că spera s-o facă după ce băiatul va fi crescut încă și mai mare. Dar mai mult ca sigur că, așa cum își ținuse în frâu propria creștere, într-atât cât era nevoie

pentru a-și feri trupul urieșesc de ruina ce-o aduceau anii, la fel își folosisese cunoștințele antropozofice pentru a grăbi creșterea bietului băiat. Și spun asta pentru că eram aproape convins că pusese stăpânire pe băiat la ceva vreme după ce el și Doctorul Talos se despărțiseră de mine și Dorcas.

(L-am lăsat pe băiat acolo unde l-am găsit, și până-n ziua de azi nu mai știu ce s-a ales de el. E posibil să fi pierit; dar se prea poate ca oamenii lacului să-l fi luat în grija lor și să-l fi hrănit, sau să fi fost găsit la un moment dat și îngrijit chiar de hatman și sătenii lui.)

Când am coborât cu un etaj mai jos, ceea ce am văzut mi-a șters din minte orice gând legat de băiat. Încăperea aceasta era învăluită în ceață (pot să jur că nu existase nici urmă de ceață când trecusem pe-acolo mai devreme), așa cum cea dinainte fusese drapată cu pânzeturi roșii; era un abur viu care clocotea așa cum îmi închipui că se zvârcolise logosul când părăsise gura Pancreatorului. În timp ce priveam, un om de ceață, alb ca viermele de mormânt, s-a înălțat în fața mea, agitănd o sulită cu ghimpi. Înainte să mă dumiresc că era doar o fantomă, tăișul spadei mele i-a străpuns încheietura mâinii, dar parcă s-ar fi înfipt într-o coloană de fum. În clipa următoare, omul de ceață a început să se micescă, ceața parcă se prăbușea în sine, până când silueta s-a făcut cât jumătate din mine.

Am mai coborât câteva trepte până am ajuns în albeața rece, tulbure. Și atunci, pe suprafața ei s-a îndreptat cu salturi spre mine o creatură hidoasă alcătuită tot din ceață, asemenea omului dinainte. Piticii, din câte-am văzut, au

capul și torsul normale, poate chiar mai mari decât e firesc, dar membrele, oricât de musculoase, rămân ca de copil; creatura asta era tocmai pe dos, cu brațe și picioare ce le întreceau pe-ale mele și ieșeau dintr-un trunchi răsucit și pipernicit.

Contrapiticul a agitat un estoc și, deschizând gura într-un țipăt mut, a aruncat arma în grumazul omului, fără să-i pese de sulița acestuia, care s-a înfipt în pieptul său.

Am auzit un hohot de râs și, cu toate că rareori mi-a fost dat să-l aud râzând, am știut al cui era hohotul.

— Baldanders! am strigat eu.

Capul lui s-a ridicat din ceață, așa cum văzusem că se înalță creștetele munților din negura zorilor.

XXXVI

Bătălia din curtea interioară

— Iată un dușman adevărat, am zis eu. Cu o armă adevărată. Am coborât în ceață, pipăindu-mi drumul cu lama spadiei.

— Și tu vezi în odaia mea cu nori dușmani adevărați, a mormăit Baldanders cu voce liniștită. Doar că ei sunt afară, în curte. Primul a fost unul dintre prietenii tăi, al doilea unul dintre vrăjmașii mei.

În timp ce vorbea, ceața s-a risipit și am văzut că Baldanders se afla aproape în mijlocul încăperii, așezat într-un jilț masiv. M-am întors de tot spre el și în aceeași clipă s-a ridicat, a prins jilțul de spătar și l-a azvârlit spre mine, la fel de ușor ca și când ar fi aruncat un coș. Jilțul a trecut pe lângă capul meu la o distanță de-o palmă.

— Acum vei încerca să mă omori, a zis el. Și totul pentru un talisman caraghios. Ar fi trebuit să te omor în noaptea aia când ai dormit în patul meu.

Aș fi putut spune același lucru, dar nu m-am ostenit să-i răspund. Era limpede că, făcând pe neajutoratul, chitea să mă provoace la un atac necugetat și, cu toate că nu părea să aibă vreo armă, era de două ori mai înalt decât mine și cu siguranță de patru ori mai vânjos. În timp ce mă apropiam de el, n-am putut să nu mă gândesc că noi doi repetam scena marionetelor pe care le văzusem în visul din noaptea despre care pomenise el, vis în care uriașul de lemn era înarmat cu o măciucă. Cu fiecare pas al meu spre el, Baldanders se retrăgea; dar părea gata în orice clipă să sară la bătaie.

Și dintr-odată, când ajunsesem aproape în partea cealaltă a încăperii, a făcut stânga-mprejur și a rupt-o la fugă. Un spectacol uluitor, parcă vedeam un copac alergând.

Și alerga și repede. Așa greoi cum era, un pas de-al lui era cât doi, și a ajuns cu mult înaintea mea la zid — unde se afla o fereastră îngustă, o crăpătură ca aceea prin care privise afară Ossipago.

În primele clipe nici nu mi-a trecut prin minte ce ar fi putut să facă. Fereastra era mult prea îngustă pentru el ca să se strecoare prin ea. Și numai ce-l văd că-și vâră în crăpătură mâinile ca niște lopeți și aud scrâșnetul pietrei pe piatră.

Tocmai la timp, ca să apuc să mă dau câțiva pași îndărăt. În clipa următoare, ținea în brațe un ditamai pietroiul smuls din zid. L-a ridicat deasupra capului și l-a azvârlit spre mine. Am sărit în lături, iar el a smuls alt pietroi și apoi altul. La al treilea, m-am dat de-a berbeleacul, disperat, cu spada în mână, ca să mă feresc de al patrulea; bolovan după bolovan, tot mai iute și mai iute, pe măsură ce structura zidului slăbea,

din pricina celor smulși. Dintr-o întâmplare, rostogolirea m-a adus aproape de-un sipet aflat pe podea, la fel de mic precum caseta pentru inele a unei jupânese modeste.

Drept ornamente avea niște butoane și ceva din forma lor mi-a reamintit de cele pe care Maestrul Gurloes le învârtise când o torturase pe Thecla. Înainte ca Baldanders să apuce să smulgă încă un pietroi, am ridicat sipetul și am învârtit un buton. Deodată, ceața care dispăruse a început să se vălătuească iarăși din podea, acoperindu-mi iute capul, încât am fost orbit de marea aceea albă.

— L-ai găsit, a zis Baldanders cu vocea lui adâncă și tărăgănată. Ar fi trebuit să-l închid. Acum nu te mai văd, însă nici tu nu mă mai vezi.

Am rămas nemișcat și tăcut ca un pește, știind că uriașul ținea un bolovan în brațe, gata să-l arunce în clipa în care-mi auzea vocea. După ce-am respirat de vreo zece-douăsprezece ori, am început să mă trag încet spre el, încercând să nu scot nici un zgomot. Eram sigur că oricât ar fi fost el de viclean, nu putea pași fără să-l aud. După ce m-am apropiat preț de patru pași, bolovanul a bubuit pe podea în spatele meu și am auzit cum altul era smuls din zid.

O piatră prea mult; a răsunat un vuiet asurzitor și am știut că zidul de deasupra ferestrei se năruise. O clipă am sperat că l-a ucis pe Baldanders; dar ceața a început să se risipească, scurgându-se prin căscătura din zid, în noaptea și ploaia de-afară, iar pe Baldanders l-am văzut stând în picioare lângă ceea ce mai rămăsese din zid.

Probabil scăpase pietroiul pe care-l smulsese când căzuse zidul; n-avea nimic în mâini. M-am aruncat asupra lui,

sperând ca atacul meu să-l ia prin surprindere. Dar încă o dată s-a dovedit mai iute decât mine. L-am văzut apucându-se de restul de zid și sărind afară; și când am ajuns la surpătură, l-am văzut pe zid, ceva mai jos. Ceea ce făcuse părea imposibil; când însă m-am uitat mai atent la acea parte a turnului, luminată de lămpile din încăperea în care mă aflam, am văzut că pietrele erau tăiate la întâmplare și puse una peste cealaltă fără mortar, încât între ele rămăseseră crăpături destul de mari; în plus, zidul se înclina spre interior pe măsură ce se înălța.

Mi-a venit s-o scot pe *Terminus Est* și să-l urmez pe Baldanders, dar aș fi fost cu totul vulnerabil dacă aș fi făcut asta, pentru că Baldanders ar fi ajuns pe pământ înaintea mea. Am azvârlit sipetul asupra lui și curând nu l-am mai văzut prin ploaie. Nu-mi rămăsese altceva de făcut decât să-mi caut drumul înapoi spre scară și să cobor la nivelul pe care-l văzusem când intrasem în castel.

Atunci, nivelul acela fusese tăcut, locuit doar de străvechile sale mașinării. Acum se transformase în infern. Peste mașini, pe sub și printre ele viermuiau hoarde de ființe hidoase, parcă de-un neam cu făptura fantomatică a cărei stafie o văzusem în încăperea pe care Baldanders o numise camera lui cu nori. Ca și Typhon, unele hidoșenii aveau două capete; altele, patru brațe; multe fuseseră blestemate cu mădulare disproporționate — picioare de două ori mai lungi decât trupurile, brațe mai groase decât coapsele. Toate erau înarmate și — din câte-mi dădeam seama — descreierate, pentru că

se luptau nu numai cu insularii, ci și între ele. Atunci mi-am amintit ce-mi spusese Baldanders: curtea lui se umpluse de prietenii mei și dușmanii lui. Întocmai așa era; creaturile acestea l-ar fi atacat de cum ar fi dat ochi cu el, așa cum se atacau și între ele.

Am spintecat trei înainte să ajung la ușă, reușind totodată să-i strâng în jurul meu pe oamenii lacului, care intrașeră în turn, și să le spun că dușmanul pe care-l căutau cu toții era afară. Când am văzut cât de înspăimântați erau de monștrii aceia lunatici care țâșneau afară din casa întunecată a scării (și pe care nu-i recunoșteau drept ceea ce fără îndoială erau — frații și copiii lor transformați în epave), m-a cuprins mirarea că îndrăzniseră să pătrundă în castel. M-a bucurat însă că prezența mea le-a redat curajul; am citit în privirile lor că mă socoteau căpetenia lor și că m-ar urma oriunde m-aș duce. Cred că a fost prima oară când am înțeles cu adevărat plăcerea pe care i-o dădea Maestrului Gurloes rangul său, pe care până atunci o socotisem a fi doar satisfacția capacității sale de a-și impune voința asupra altora. Și am înțeles și de ce atâția tineri de la curte își părăseau logodnicele, prietenele Theclei și, acum, având-o pe Thecla în mine, și ale mele, pentru a primi însărcinări în regimente neștiute de nimeni.

Ploaia se mai domolise, dar continua să cadă în perdele argintii. Pe trepte zăceau oameni morți, dar mai multe erau creaturile uriașului — a trebuit să le împing pe câteva cu piciorul, de teamă să nu cad dacă încercam să pășesc peste ele. Jos, în curtea interioară, lupta era aprigă, dar nici una dintre creaturile de-acolo nu s-a repezit să ne atace, iar oamenii

lacului păzeau scara de cele care rămăseseră în turn. De Baldanders, nici urmă.

Am constatat că o luptă, oricât ar fi de captivantă, în sensul în care te face să ieși din tine însuși, e greu de descris. Iar când se isprăvește, ceea ce-ți rămâne întipărit în minte — fiind, ea, mintea, mult prea plină în timpul luptei ca să mai și înregistreze ceva — nu sunt tăieturile și parările, ci răstimpurile între încheștări. În curtea interioară a castelului lui Baldanders, am avut un schimb de lovituri dezlănțuite cu patru dintre monștrii lui, dar n-aș putea spune când am luptat bine și când nu.

Întinericul și ploaia înlesneau stilul de duel sălbatic pe care mi-l impunea forma spadei mele. Nu numai duelul, după toate regulile sale, ci și orice joc cu sabia sau sulita ce imită duelul are nevoie de lumină bună, deoarece fiecare adversar trebuie să vadă arma celuilalt. Câtă vreme aici nu era strop de lumină. Unde mai pui că monștrii lui Baldanders aveau un curaj sinucigaș, ce le era potrivit. Înceau să sară peste lama ce-o avântam spre ei, sau să se ghemuiască sub ea și cel mai adesea îi prindeam cu reverul. În fiecare dintre aceste încheștări corp la corp, războinicii de pe insule n-au stat chiar cu mâinile în sân, și o dată i-au dat lovitura de grație unuia dintre adversarii mei. Cât despre ceilalți adversari, insularii fie le-au abătut atenția, fie i-au rănit înainte să-i înfrunt eu. Nici una dintre aceste încheștări nu mi-au dat satisfacția unei execuții făcute ca la carte.

Al patrulea adversar a fost și ultimul; morții și muribunzii lor zăceau peste tot. I-am strâns pe insulari în jurul meu. Eram toți cuprinși de starea aceea euforică ce se naște odată

cu victoria, iar insularii erau cum nu se poate mai doritori să atace orice uriaș, oricât de mare ar fi fost; dar până și aceia care fuseseră în curte când căzuseră pietroaiele se jurau că nu văzuseră nici unul. Tocmai când eu începeam să cred că ei sunt orbi, iar ei de bună seamă erau gata să mă socotească smintit, ne-a salvat luna.

Ce ciudat! Lumea caută cunoașterea în cer, fie studiind influența constelațiilor asupra a ceea ce se întâmplă, fie, asemenea lui Baldanders, încercând s-o smulgă de la aceia pe care ignoranții îi numesc cacogeni; fie, când e vorba de fermieri, pescari și alții ca ei, căutând semnele vremii; dar nimeni nu se uită acolo după un ajutor imediat, cu toate că adesea îl primim, așa cum mi s-a întâmplat mie în acea noapte.

N-a fost decât o spărtură în nori. Capricioasă, ploaia ba se oprea, ba pornea din nou; dar pentru un răstimp foarte scurt, lumina lunii în declin (se înălțase sus pe boltă și, cu toate că nu mai era nici măcar pe jumătate plină, strălucea teribil) se revărsa asupra curții uriașului, așa cum lumina de la unul dintre cei mai mari aștri din odeonul de la nivelul oniric al Casei Absolute cădea pe scenă. Sub ea, pietrele netede, ude ale pardoselii luceau ca niște iazuri de apă liniștită și întunecată; și în ele am văzut reflectată o priveliște atât de fantastică, încât și acum mă minunez că am fost în stare să fac și altceva decât să mă holbez la ea până aș fi pierit — ceea ce s-ar fi întâmplat destul de iute.

Căci Baldanders se prăvălea asupra noastră; dar se prăvălea cu încetinitorul.

XXXVII

Terminus Est

În cartea cafenie există desene înfățișând îngeri care tabără asupra lui Urth exact în această poziție, capul fiindu-le ridicat spre spate și trupul arcuit astfel că fața și partea de sus a pieptului se află la același nivel. Îmi pot închipui uimirea și groaza la vederea acelei făpturi urieșești — pe care eu o descoperisem în carte, în a Doua Casă — coborând în acest fel; și totuși, ceea ce se înfățișa acum ochilor mei era cu mult mai înspăimântător. De câte ori îmi amintesc de Baldanders, aceasta este imaginea care-mi vine în minte întâi și-ntâi. Chipul îi era încrâncenat, iar în mână ținea ridicată o ghioagă cu o sferă fosforescentă la capăt.

Ne-am risipit cum se zburătăcesc vrăbiile când le atacă bufnița în amurg. Am simțit în spate pala loviturii și m-am întors la timp să-l văd lăsându-se în jos, prinzându-se cu mâna liberă și săltându-se în picioare, așa cum fac saltimbancii; purta o centură pe care nu o observasem până atunci,

un fel de brâu gros făcut din prisme de metal legate între ele. N-am aflat niciodată cum a reușit să intre din nou în turn, ca să-și ia ghioaga și centura, pentru că eu îl văzusem cățărându-se în jos pe zid; poate că undeva se găsea o fereastră mai largă decât toate celelalte, sau chiar o ușă ce se deschidea spre cine știe ce structură distrusă atunci când oamenii țărmlui incendiaseră castelul. La fel cum era posibil ca uriașul să-și fi vârât doar un braț printr-o fereastră.

Dar, ah, liniștea în care pur și simplu plutea în jos, grația cu care el, care era mai mare decât colibele multor săraci, s-a prins cu mâna ca să se răsucescă și să se ridice în picioare! Cel mai bine poți descrie liniștea prin propria ta tăcere — dar ce grație!

M-am răsucit și eu, cu mantia fluturându-mi în urmă și spada ridicată pentru lovitură — așa cum adesea o țineam; și-atunci am știut ceea ce nu mă frământase cu nici un chip înainte — anume de ce destinul mă făcuse să străbat jumătate de continent, înfruntându-mă cu tot felul de primejdii venite din foc și adâncurile lui Urth, din apă și, acum, din văzduh, înarmat cu această armă, atât de uriașă, atât de grea încât a lupta cu ea împotriva unui om obișnuit era ca și când tăiai crini cu toporul. Văzându-mă, Baldanders și-a ridicat ghioaga al cărei cap lucea alb-gălbui; parcă mă saluta.

Cinci sau șase dintre oamenii lacului înarmați cu harpoane și măciuci dințate l-au înconjurat, fără însă a strânge rândurile în jurul lui. Ai fi zis că stătea în mijlocul unui cerc ermetic. Pe măsură ce mă apropiam de el și el de mine, am descoperit motivul: m-a cuprins o spaimă pe care n-o înțelegeam și n-o

puteam controla. Nu că m-aș fi temut de el sau de moarte, ci pur și simplu îmi era *frică*. Am simțit cum mi se face părul măciucă, parcă mă atinsese pe cap mâna unei stafii — auzisem despre senzația asta, dar o socotisem o exagerare, o figură de stil transformată în minciună. Genunchii mi se muiau și tremurau — într-atât încât mă bucuram că-i noapte, ca să nu mi-i vadă nimeni. Și totuși, ne-am apropiat unul de altul.

Socotind după mărimea ghioagei și a brațului ce-o mânuia, îmi era limpede că nu voi supraviețui unei lovituri; nu puteam decât să mă feresc din calea ei și să fac pași îndărăt. Nici Baldanders n-ar fi scăpat dacă-l lovea *Terminus Est*, pentru că, deși era masiv și vânjos de-ar fi putut purta o armură groasă cât platoșa unui destrier, nu avea așa ceva, iar un tăiș atât de greu și de bine ascuțit, care spinteca ușor din cap până-n picioare un om obișnuit, i-ar fi pricinuit o rană mortală dintr-o singură lovitură.

Știa și el asta, astfel că ne ațâțam, așa cum fac actorii pe scenă, cu lovituri în aer, dar fără să ne încleștăm. Și-n tot acest timp, groaza mă gâtuia și simțeam că, dacă n-o rup la fugă, o să-mi plesnească inima. Aveam un fel de țiuit în urechi și, în timp ce urmăream capul ghioagei, al cărui nimb palid îl făcea ușor de urmărit, mi-am dat seama că țiuitul de acolo venea. Arma însăși zumzăia, scoțând nota aceea înaltă, uniformă, asemenea unui pahar cu picior lovit cu un cuțit și imobilizat într-un timp cristalin.

Bineînțeles că descoperirea mi-a distras atenția, chiar dacă doar pentru o secundă. În loc să taie aerul orizontal, ghioaga

s-a abătut în jos, asemenea unui ciocan care bate un piron de cort. M-am ferit în lături la vreme, și capul pâlpăitor și cântător a fulgerat pe lângă fața mea și s-a înfipt în pardoseala de piatră de la picioarele mele, care a crăpat în cioburi, ca un ulcior de lut. O așchie mi-a despicat colțul frunții, și în clipa următoare am simțit cum țâșnește sângele.

Baldanders a văzut ce s-a întâmplat și ochii lui stinși s-au aprins de triumf. Și de atunci, uriașul n-a mai lovit decât în pietre, spărgând câte una la fiecare lovitură. Iar eu mă retrăgeam și mă tot retrăgeam, până când m-am lipit cu spatulele de zidul incintei. Retrăgându-mă de-a lungul lui, i-am oferit un avantaj nesperat uriașului, care acum își abătea arma orizontal, lovind în zid. Cele mai multe așchii, ca silexul de ascuțite, nu mă nimereau; dar erau destule care mă atingeau, și curând sângele îmi șiroia din cap, din față, pieptul și brațele îmi deveniseră purpurii.

Când am sărit în lături din calea ghioagei, poate pentru a suta oară, călcâiul mi s-a lovit de ceva și aproape am căzut. Era treapta cea mai de jos a unei scări în susul zidului. Am urcat-o, câștigând puțin avantaj datorită înălțimii, dar nu destul ca să pot să-mi opresc retragerea. Pe creasta zidului era un drum îngust. Am continuat să mă retrag, pas cu pas. Acum chiar că aș fi făcut stânga-mprejur și-aș fi rupt-o la fugă, dacă aș fi îndrăznit, dar mi-am amintit ce iute se mișcase uriașul când îl atacasem prin surprindere în camera cu nor, și știam că se va repezi asupra mea dintr-un singur salt, așa cum, în copilărie, prindeam din urmă șobolanii în temnița de sub turnul nostru și le frângeam spinarea cu bâta.

Dar sorții nu erau doar în favoarea lui Baldanders. Ceva alb a scăpărat între noi, și un harpon cu vârf de os s-a înfipit într-un braț cât toate zilele, ca un ac de ylespil în grumazul unui taur. Oamenii lacului se aflau destul de departe de ghioaga cântătoare pentru ca groaza ce-o inspira să nu-i mai împiedice să-și arunce armele. Baldanders a ezitat o clipă, oprindu-se ca să-și smulgă harponul din braț. Un alt harpon l-a lovit, zgâriindu-l pe față.

Mi s-a retrezit speranța și am făcut un salt înainte; piciorul mi-a nimerit pe-o piatră spartă și alunecoasă din pricina ploii. Aproape că m-am prăvălit în hău, dar în ultima clipă m-am prins de parapet — tocmai la timp să văd cum se repede asupra mea capul luminos al ghioagei. Instinctiv, am ridicat-o pe *Terminus Est*, ca să parez lovitura.

A izbucnit un țipăt cumplit, ca și când spectrele tuturor femeilor și bărbaților uciși de spadă se strânseseră pe zid — și-apoi o explozie asurzitoare.

Am rămas înmărmurit. La fel și Baldanders. Vraja ghioagei se spărsese. Oamenii lacului se repezeau pe zid și-l înconjurau pe uriaș. Poate că oțelul lamei, care-și avea propria frecvență și scotea un sunet miraculos de dulce atunci când o ciocăneai cu degetul (observasem asta adeseori), înfrânăsese mecanismul ce dăduse ghioagei puterile ei ciudate. Poate că tăișul lamei, mai ascuțit decât bisturiul unui felcer și având tăria obsidianului, pătrunsese în capul ghioagei. Oricare ar fi explicația, ghioaga era distrusă, iar eu țineam în mână plăselele spadei din care ieșea mai puțin de-un cubit de metal frânt. Hidrargirul care trudise în întunecimea

lamei vreme atât de îndelungată se scurgea acum din ea cu lacrimi de argint.

Înainte să apuc să mă ridic de jos, oamenii lacului săreau peste mine, spre uriaș. Un harpon s-a înfipt în pieptul acestuia, o măciucă aruncată l-a izbit în față. Cu o mișcare a brațului, uriașul a măturat doi războinici ai lacului, care au căzut de pe zid urlând. Alții s-au năpustit asupra lui. Baldanders s-a scuturat și i-a trântit la pământ. Eu m-am ridicat cu greu în picioare, încă nepricepând ce se întâmplase.

Preț de o clipă, Baldanders a rămas nemișcat pe parapet. Apoi a sărit. Fără îndoială că brâul pe care-l purta l-a ajutat, dar și forța picioarelor lui trebuie să fi fost enormă. Încet, greoi, s-a îndepărtat tot mai mult și tot mai jos. Trei oameni care rămăseseră agățați de el au căzut în cele din urmă, găsindu-și moartea pe stâncile promontoriului.

Până la urmă și el s-a prăvălit, urieșesc, el însuși părând a fi un fel de navă cosmică scăpată de sub control. Lacul a erupt alb ca laptele, apoi s-a închis peste capul lui. Ceva ce se zvârcolea ca un șarpe și prindea când și când lumina s-a înălțat din apă și de acolo în văzduh, până ce a dispărut printre norii posomorâți; fără îndoială că acela fusese brâul. Insularii au stat cu harpoanele pregătite, dar capul lui Baldanders nu s-a mai ivit deasupra valurilor.

XXXVIII

Gheara

În acea noapte, oamenii lacului au jefuit castelul; nu m-am alăturat lor, nici n-am rămas să dorm între zidurile sale. În mijlocul crângului de pini, unde ținusem sfat, am găsit un loc atât de adăpostit de ramuri, încât covorul de ace era uscat. Acolo m-am întins după ce rănille mi-au fost spălate și legate. Plăselele spadei ce fusese a mea și, mai înainte de mine, a Maestrului Palaemon, zăceau lângă mine, încât aveam sentimentul că dorm cu un leș, dar somnul nu mi-a fost tulburat de vise. M-am trezit cu aroma pinilor în nări. Urth își întorsese aproape pe de-a-ntregul chipul spre soare. Trupul mă durea, tăieturile de la așchiile de piatră zvâcneau și ardeau, dar ziua era cea mai caldă de când plecasem din Thrax și urcasem în munți. Am ieșit din crâng și am văzut Lacul Diuturna sclipind în soare și iarbă proaspătă crescând printre pietre.

M-am așezat pe un colț de stâncă; stăteam cu spatele la zidul înalt al castelului lui Baldanders și aveam lacul albastru

așternut la picioarele mele. Pentru ultima oară am scos din minunatele plăsele de argint și onix ciotul de lamă frântă care fusese *Terminus Est*. Spada este, de fapt, lama în sine, prin urmare *Terminus Est* nu mai exista; dar plăselele le-am dus cu mine cât a mai durat călătoria mea, deși am ars teaca din piele de om. Într-o bună zi, plăselele vor primi o lamă nouă, chiar dacă nu va putea fi la fel de desăvârșită și nici a mea nu va mai fi. Am sărutat ciotul de lamă și l-am aruncat în apă.

Apoi am început să caut printre stânci. Puteam doar să bănuie direcția în care Baldanders azvârlise Gheara, dar știam că o aruncase spre lac, și cu toate că văzusem gema trecând de creasta zidului, simțeam că nici măcar un braț de-al lui n-ar fi putut arunca un obiect atât de mic prea departe de țărm.

Dar curând mi-am dat seama că, dacă gema ajunsese totuși în lac, se pierduse pentru totdeauna, pentru că peste tot apa era foarte adâncă. Și totuși, dacă nu ajunsese în lac, poate că nimerise în vreo crăpătură, unde aș fi putut s-o văd datorită strălucirii ei.

Am căutat-o îndelung, temându-mă să-i rog pe oamenii lacului să mă ajute, dar și să întrerup căutarea ca să mă odihnesc și să mă mânc, ca nu cumva s-o găsească altcineva. Noaptea a venit și, odată cu stingerea luminii, au răsunat chemările cufundacului; oamenii lacului au vrut să mă ducă pe insulele lor, dar eu am refuzat. Le era frică să nu vină oamenii țărmului, care cine știe dacă nu puneau la cale un atac pentru a-l răzbuna pe Baldanders (n-am îndrăznit să le spun că teama mea era că Baldanders nu murise, ci se ascundea sub

apele lacului), așa că i-am convins să plece fără mine, iar eu am continuat să mă târăsc și să mă strecur printre stâncile ascuțite ale promontoriului.

Într-un târziu, frânt de oboseala căutării în întuneric, m-am așezat pe o lespede ca un prag, în așteptarea zilei. Când și când, mi se părea că zăresc o scăpărare azurie într-o crăpătură în apropierea lepezii, sau în apele de dedesubt; dar de câte ori întindeam mâna să prind scăpărarea sau încercam să mă ridic și să merg până la marginea lepezii ca să mă uit în jos, mă trezeam tresărind și descopeream că totul fusese doar un vis.

De o sută de ori m-am întrebat dacă nu o găsisese altcineva, cât dormisem sub pin, și mă blestemam pentru asta. De o sută de ori mi-am zis că mai bine o găsea cineva, decât să se fi pierdut pentru totdeauna.

Așa cum leșurile atrag vara muștele, la fel curtea princiară atrage tot felul de așa-ziși înțelepți, filosofiști și acosmiști care rămân acolo atât cât îi țin puna și istețimea, la început nutrind speranța că Autocratul îi va angaja, mai apoi că-și vor găsi o slujbă de tutore în vreo familie de exultanți. Thecla avea vreo șaisprezece ani când s-a simțit atrasă — asemenea multor tinere de vârsta ei — de prelegerile despre teogonie, teodicee și altele asemenea, și-mi amintesc de una în mod special, în care o phoebadă a declamat drept adevăr suprem străvechiul sofism despre existența a trei Adonai, cel al orașului (sau al oamenilor), cel al poezilor și cel al filosofilor. Raționamentul ei era că încă de la începutul conștiinței umane (dacă a fost un atare început) au existat enorm de

mulți oameni în cele trei categorii care s-au încumetat să pătrundă taina divinității. Dacă taina nu există, oamenii aceia ar fi trebuit să descopere de mult acest fapt; iar dacă există, nu e posibil ca Adevărul însuși să-i fi amăgit într-atât. Cu toate acestea, credințele oamenilor, intuițiile rapsozilor și teoriile metafizicienilor se află la poluri atât de opuse, încât puțini dintre ei ajung să priceapă ce spun ceilalți, și cine nu știe nimic despre ideile lor ar putea crede că nu există nici o legătură între ele.

Oare nu e posibil — a întrebat phoebada (iar eu nu-s nici măcar acum sigur că pot răspunde) — că, în loc de a urma, așa cum s-a considerat întotdeauna, trei drumuri diferite spre aceeași destinație, ei, de fapt, călătoresc spre trei destinații diferite? La urma urmei, în viața de zi cu zi, când vedem trei drumuri pornind de la aceeași răscruce, nu ne închipuim că toate se îndreaptă spre aceeași adresă.

Ideea mi s-a părut (și încă mi se pare) și rațională, și respingătoare, reprezentând, pentru mine, acea textură monomaniacală a argumentației — atât de strâns țesută încât nici cea mai mică obiecție sau scăpărare de lumină nu poate scăpa din plasa ei — în care se încurcă mințile omenești ori de câte ori subiectul este unul ce nu permite apelul la realitate.

Gheara, ca realitate, era incomensurabilă. Nici banii, oricât de mulți, nici îngrămădirea de arhipelaguri sau imperii nu puteau să-i egaleze valoarea, așa cum, oricâte distanțe orizontale am aduna, nu vom putea ajunge la valoarea distanței verticale. Dacă era un obiect venit din afara universului — așa cum bănuiam eu — atunci lumina ei, pe care o văzusem

atât de adesea lucind stins, și de câteva ori strălucind cu putere, era, într-un anumit sens, singura lumină pe care o aveam. Și dacă lumina aceea era distrusă, noi eram lăsați bâjbâind în beznă.

Crezusem că o apreciasem la adevărata ei valoare în zilele în care o purtasem asupra mea, dar stând acolo pe pragul de piatră, deasupra apelor cufundate în nopțe ale Lacului Diuturna, mi-am dat seama ce netot fusesem s-o duc cu mine, prin toate sălbăticiile și aventurile nebunești, până când am reușit s-o pierd. Înainte de răsăritul soarelui, m-am jurat să-mi iau viața dacă nu aveam s-o găsesc până să se lase din nou noaptea.

Nu știu dacă aș fi putut să-mi țin jurământul. Întotdeauna am iubit viața. (Îmi vine să cred că tocmai această dragoste de viață mi-a dat talentul pentru arta pe care o profesam, pentru că nu suportam să văd cum flama pe care-o iubeam este stinsă altfel decât printr-un gest desăvârșit.) Bineînțeles că-mi iubeam propria viață, împletită acum cu a Theclei, la fel de mult ca și viețile altora. Dacă mi-aș fi încălcat jurământul, n-ar fi fost prima dată.

Dar n-a fost nevoie să-l încălc. Pe la mijlocul dimineții uneia dintre cele mai plăcute zile ce mi-a fost dat să le trăiesc în viața mea, când lumina soarelui era ca o mângâiere caldă, iar clipocitul apei de sub pragul de stâncă, o muzică dintre cele mai blânde, am găsit gema — sau ceea ce rămăsese din ea.

Se spărsese de stânci; am găsit bucăți suficient de mari să orneze un inel tetrarhic, și fărâme nu mai mari decât

picățelele lucioase pe care le vedem în mică, dar altceva nimic. Plângând, am strâns fragmentele bucată cu bucată, și când am înțeles că toate erau la fel de lipsite de viață precum giuvaierurile dezgropate de mineri în fiecă zi, zorzoane furate de la cei de mult morți, le-am dus la marginea lacului și le-am aruncat înăuntru.

De trei ori am coborât pe mal, cu câte-o grămăjoară de țândări albastrii în căușul palmei, și de fiecare dată m-am întors în locul în care găsisem gema sfărâmată, ca să mai caut; și după ce m-am întors a treia oară, am găsit, vârat între doi bolovani, atât de adânc încât a trebuit să mă duc în crâng să rup câteva crenguțe cu care să scodolesc și să pescuiesc, ceva ce nu era nici azuriu, nici gemă, dar strălucea cu o lumină albă intensă, ca o stea.

Împins de curiozitate mai degrabă decât de venerație, am tras obiectul acela afară. Se deosebea atât de mult de comoara pe care o căutam — sau cel puțin de cioburile pe care le găsisem — că, înainte de-a o ține în mână, nici nu mi-a trecut prin cap că ar putea exista o legătură între ele. Nu pot să spun cum e posibil ca un obiect negru să dea lumină, dar acesta așa făcea. Era negru și lustruit, parcă era tăiat în jais; cu toate acestea, strălucea, o gheară lungă doar cât o falangă de la cel mai mic deget al meu, încovrigată amenințător și ascuțită ca un ac, realitatea acelu miez întunecat din inima gemei, care fără doar și poate fusese doar sipetul ce-o conținuse, o lipsanotecă sau o monștră.

Vreme îndelungată am stat în genunchi, cu spatele la castel, privind de la comoara aceasta ciudată, scăpărătoare, la

valuri, și înapoi la comoară, încercând în același timp să-i pricep semnificația. Văzând-o astfel, fără scutul de safir, simțeam în adâncul ființei mele un efect pe care nu-l observasem niciodată înainte de a-mi fi fost luată în casa hatmanului. De câte ori mă uitam la ea, părea să-mi șteargă orice gând. Nu așa cum fac vinul sau drogurile, când mintea nu mai e capabilă să gândească, ci înlocuind gândirea cu o stare superioară pe care nu o pot numi în nici un fel. Și simțeam că intru și iarăși intru în ea, înălțându-mă de fiecare dată tot mai sus, până când m-a cuprins teama că n-o să mă mai pot niciodată întoarce la acea conștiință pe care eu o numesc normală; și o dată și încă o dată m-am smuls din starea aceea. De fiecare dată când ieșeam din ea, simțeam cum câștigasem o perspectivă în realități de necuprins, pe care nu aveam cum s-o exprim în cuvinte.

Într-un târziu, după mai multe asemenea plonjări îndrăznețe și retrageri înspăimântate, am ajuns să înțeleg că niciodată nu voi cunoaște adevărul adevărat despre minusculul obiect pe care-l țineam în mână, și cu acest gând (căci nu era decât un gând) m-a cuprins o a treia stare, de data asta de obediență fericită față de nici eu nu știam ce, o obediență fără cugetare, pentru că nu mai aveam la ce să cuget, și fără nici cea mai vagă intenție de revoltă. Starea aceea m-a ținut toată ziua și mare parte din ziua următoare, când eram deja de parte, între dealuri.

* * *

Aici mă opresc, cititorule, după ce te-am purtat din fortăreață în fortăreață — din Thrax, orașul împrejmuit cu ziduri, ce străjuiește cursul superior al râului Acis, până la castelul uriașului, ce străjuiește țărmul nordic al îndepărtatului Lac Diuturna. Thrax a fost pentru mine poarta spre munții sălbatici. La fel și acest turn solitar avea să se dovedească o poartă — însuși pragul războiului, din care o singură confruntare de proporții avusese loc aici. Din acel timp și până acum, războiul mi-a acaparat atenția aproape fără încetare.

Aici mă opresc. Cititorule, dacă nu vrei să te avânți în luptă cu mine, nu te condamn. Căci nu va fi una ușoară.

Anexe

Notă asupra administrației din provincii

Scurta relatare a lui Severian privind cariera lui în Thrax este cea mai bună mărturie (nu și singura) pe care o avem privind organizarea guvernării în epoca dominată de Commonwealth, așa cum funcționează ea dincolo de coridoarele strălucitoare ale Casei Absolute și de străzile supraaglomerate ale orașului Nessus. Este limpede că împărțirea noastră în puterile legislativă, executivă și juridică nu se aplică în acest caz — iar administratorii de genul lui Abdiesus ar râde la ideea că legile trebuie făcute de un grup de oameni, aplicate de un alt grup de oameni și judecate de un al treilea. Ei ar considera un asemenea sistem nefuncțional, după cum se și dovedește a fi.

În epoca manuscriselor, arhonții și tetrahii sunt numiți de Autocrat, care, ca reprezentant al oamenilor, are toate

frâiele puterii în mâinile sale. (Vezi, totuși, ce îi spune Famulimus lui Severian în legătură cu acest subiect.) Din partea acestor slujbași înalți se așteaptă să pună în aplicare ordinele Autocratului și să împartă dreptatea conform datinilor populațiilor pe care le guvernează. Sunt de asemenea împuterniciți să facă legi locale — valabile doar în regiunea guvernată de legiuitor și numai pe perioada mandatului său — și să le aplice sub amenințarea cu moartea. În Thrax, ca și în Casa Absolută și în Citadelă, nu se cunoaște detenția pe o perioadă dată — pedeapsa cea mai frecventă în lumea noastră. Prizonierii din Vincula sunt ținuti acolo în așteptarea torturii sau execuției, sau ca zălog pentru buna purtare a prietenilor și rudelor lor.

După cum arată manuscrisul, supravegherea Vinculei („casa lanțurilor”) este numai una dintre sarcinile lictorului („cel care leagă”). Acest ofițer este principalul subordonat al arhontelui, care se ocupă de administrarea justiției penale. În anume ocazii ceremoniale, merge înaintea superiorului său, purtând o sabie fără teacă, un simbol marcant al autorității arhontelui. În timpul întrunirilor de la curtea arhontelui (după cum se plânge Severian), el trebuie să stea în stânga scaunului judecătoresc. El duce la îndeplinire execuțiile și alte sentințe majore ale pedepsei penale și tot el supraveghează activitățile clavigerilor („purătorii cheilor”).

Acești clavigeri nu sunt numai paznicii Vinculei; ei acționează și ca poliție de urmărire, o însărcinare ușurată de faptul că pot storce informații de la prizonierii lor. Cheile pe care le poartă asupra lor par destul de mari ca să fie folosite

drept măciuci, ele fiind atât arme cât și unelte și embleme ale autorității.

Dimarhii („cei care luptă în două feluri”) reprezintă poliția în uniformă și totodată trupele arhontelui. Dar gradul nu pare să se refere la dubla lor funcție, ci la echipamentul și instrucția care le permit să acționeze ca infanterie sau cavalerie, după cum este nevoie. Efectivele lor sunt formate din soldați profesioniști, veterani din campaniile din nord și din oameni care nu sunt băștinași din zonă.

Thrax însuși este fără doar și poate un oraș-fortăreață. Un asemenea loc cu greu ar putea rezista mai mult de-o zi împotriva dușmanului ascian — mai degrabă pare destinat să stăvilească raidurile briganzilor și revoltele exultanților și armigerilor locali. (Soțul Cyriacai, care ar fi fost o persoană aproape nebăgată în seamă la Casa Absolută, ocupă o poziție destul de importantă în Thrax și împrejurimi, și chiar e considerat periculos.) Cu toate că exultanții și armigerii par să nu aibă voie să dețină armată personală, e aproape evident că mulți din suitele lor, cu toate că se numesc gonaci, major-domi și altele asemenea, sunt în fapt luptători. Din cât se pare, rolul lor este să protejeze vilele de jefuitori și să strângă chiriile, dar, în cazul unor tulburări civile, ei ar reprezenta o sursă substanțială de pericol pentru personaje precum Abadiesus. Orașul fortificat, construit peste cursul superior al râului, îi oferă lui Abadiesus un avantaj aproape irezistibil într-un asemenea conflict.

Drumul ales de Severian pentru a fugi din Thrax arată cât de strict pot fi controlate ieșirile din oraș. Fortăreața

propriu-zisă a arhontelui, Castelul Acies („tabăra înarmată a piscului”), păzește capătul nordic al văii. Din cât se pare, este complet separat de palatul lui din oraș. Capătul sudic este închis de Capulus („plăselele sabiei”), descris ca un zid fortificat complex, o imitație în mic a Zidului din Nessus. Chiar și vârfurile stâncilor sunt apărate de forturi legate între ele de ziduri. Beneficiind de o sursă inepuizabilă de apă proaspătă, orașul s-ar putea dovedi în stare să reziste unui asediu prelungit din partea oricărei forțe dușmane care nu are în dotare armament greu.

G.W.

Glosar

ABACINARE — orbire prin plasarea în fața ochilor a unor talere de metal încins

ABAIA — unul dintre marii monștri de pe Urth, o creatură acvatică malefică

ABLEGAT — o funcție existentă în Commonwealth

AES — monedă mică de alamă, bronz sau cupru, folosită în Commonwealth

ALZABO — animal de origine extraterestră care împrumută personalitatea prăzii pe care o devorează

AMFITRIONI — nume dat unui trib din nordul extrem al Commonwealth-ului

AMSCHASPANT — termen ce denumește o ființă intermediară între Increat și Om, echivalentă îngerilor (în mitologia persană, Amesha Spentas sunt cele șapte divinități care luptă de partea binelui)

ANALEPT — fortifiant

ARHONTE — magistratul suprem al unui oraș, desemnat de Autocrat

GLOSAR

- ARMIGER — membru al unei caste de războinici, inferioare celei a exultanților și superioare celei a optimaților
- ASCIENI — invadatori dinspre nord ai Commonwealth-ului
- ASTARA — tip de bumerang
- AUBADĂ — anunțarea muzicală a zorilor
- AUTOCRAT — cârmuitorul suprem al Commonwealth-ului
- AUTOHTONI — rasă de oameni bondoci și oacheși din Commonwealth
- AVERNĂ — floare asemănătoare cu trandafirul, de origine extraterestră, care crește în Grădinile Botanice din Nessus și este folosită ca armă letală
- CALDARIUM — baie sau sală de baie caldă
- CACOGEN — ființă degenerată, de etnie incertă
- CALOGER — călugăr
- CARNIFEX — călău
- CASA ABSOLUTĂ — locul din care Autocratul cârmuiește Commonwealth-ul
- CATAFRAC — soldat îmbrăcat în armură de zale completă
- CATAMIT — băiat folosit în relațiile homosexuale
- CAVI — tip de rozător din aceeași familie cu capibarele
- CHATELAINE — titlu purtat de femeile care aparțin castei exultanților
- CHILIARH — comandant a o mie de militari
- CHRISOS — monedă de aur folosită în Commonwealth
- CLAVIGER — ostaș din corpul de gardă
- COMMONWEALTH — națiunea de pe Urth
- CONCILIATORUL — figură mesianică din istoria Commonwealth-ului

CORONAS LUCIS — „coroană de lumini”, un fel de foc de artificii

CRONON — clipă

CULTELARI — asasini

CUMAEANA — un cacogen sau extrasolarian care sălășluiește pe Urth, o reptilă cu o sută de ochi, care și-a luat forma unei vrăjitoare bătrâne

DEODANT — persoană exilată în sălbăticie pentru crimele comise

DESTRIER — cal de tracțiune de talie foarte mare

DIMARHI — („cei care luptă în două feluri”) — poliția și totodată trupele de luptă ale arhontelui

DOMNICELLAE — preteasă a Pelerinelor

ECLECTICI — autohtoni și descendenți din rase amestecate ai coloniștilor din sudul Commonwealth-ului

EIDOLON — spectru, nălucă

ENHOR — sinonim pentru autohton

ESTAFET — curier călare

ESTOC — sabie mică

ETNARH — guvernator al unei națiuni sau popor; conducătorul unei provincii

EXARH — ordin ecleziastic, între patriarh și mitropolit

EXULTANT — membru al celei mai înalte și mai vechi caste sociale dintre cele șapte ale Commonwealth-ului

FAMULĂ — servitoarea unui magician

FANTASIN — infanterist

FILONOIST — căutător al cunoașterii

- GALEASĂ — ambarcațiune grea, mai mare decât o galeră, cu pânze și vâsle, folosită mai ales în război
- GEGENSCHWEIN — nebulozitate luminoasă, palidă, eliptică, vizibilă pe cer toamna
- HARENĂ — arenă
- HATMAN — mai-marele unui sat
- HIERODULI — reprezentanți ai unei rase create de ființe ale unui univers superior
- HUANACO — variantă pentru guanaco, mamifer sud-american
- INCREATUL — unul dintre numele sub care este cunoscută Puterea Supremă; alte nume sub care apare: Numen, Pancreator, Judecător Suprem
- ISOCRONON — un fel de robot care stă de strajă în timpul nopții sau, mai curând, un ceas mecanic
- JELAB — mantie cu glugă, purtată în Maroc
- KABERU — lup de munte african
- LICTOR — subofițer, subordonat arhontelui, care administrează tribunalul penal și este superiorul clavigerilor
- LIEGE — („Senior”) — formulă de adresare
- LIPSANOTECĂ — chivot, raclă
- LUNE — satelitul natural al lui Urth, acoperit cu păduri verzi
- MESCHIA — personaj din piesa Doctorului Talos *Escatologie și geneză*, considerat a fi primul bărbat
- MESCHIANE — personaj din piesa Doctorului Talos *Escatologie și geneză*, considerat a fi prima femeie
- NENUFAR — nufăr albastru din apele râului Gyoll

GLOSAR

- NOIADĂ — executare prin înecare
- NOTULI — creaturi folosite pe o altă planetă pentru asasinări rituale
- OPTIMAT — membru al castei negustorilor bogați
- ORICALC — monedă de alamă folosită în Commonwealth
- OUBLIETTE — temniță din subteranele Turnului Matachin
- PACHO — măciucă în care sunt înfipti colți de animale
- PARDAL — panteră, leopard
- PENTADĂ — perioadă de cinci ani
- PEONI — membri ai unei subclase a țărănimii
- PERISCHII — populație din jurul cercurilor polare
- PERITON — orice creatură (animal, demon etc) care zboară cu aripi asemănătoare celor de liliac
- PHOEBADĂ — o persoană posedată de spiritul divinației
- PSEUDOTIRUM — ușă tainică
- REMONTADO — persoană care renunță la civilizație și se refugiază în munți
- RIDOTTO — petrecere asemănătoare carnavalului
- ROND — unitate de măsură a timpului, echivalent cu perioada în care o santinelă face de serviciu
- ROSOLIO — tip de băutură alcoolică
- SABRETAȘ — geantă de piele atârnată de centiron
- SIEUR — formulă de adresare
- SMILODON — un fel de tigru ce populează pampa Commonwealth-ului
- STAROST — cel a cărui proprietate este a lui pe viață dar nu o poate transmite urmașilor săi

TERATORNIS — pasăre preistorică asemănătoare cu un condor, dar mai mare

TEOLOGUMENON — enunț teologic despre teologie

ULANI — trupă de patrulare în Commonwealth

URANISC — baldachin

URTH — numele lumii în care au loc evenimentele cărții de față, planeta ale cărei origini se pierd în trecut

VIVARIU — spațiu închis în care animalele vii sunt ținute în condițiile lor naturale

VODALUS — Senior al Pădurii, exultant revoluționar care urmărește înlăturarea Autocratului

YLEM — aspect al Increatului

YLESPII — arici

ZOANTROP — în Commonwealth, o ființă umană care alege să devină un fel de fiară-om prin înlăturarea chirurgicală a lobului frontal

Unități de măsură

Palmă — 20 cm

Cubit — 45 cm

Pas — 75 cm

Cot — 1 m

Lanț — 20 m

Leghe — 3 mile (4,8 km)